

KŐBÁNYA KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA 2020-2024

" Azzal, hogy gondnokként viselkedünk, megfontoljuk hogyan élünk, és milyen igényeket támasztunk a bolygó természetes előfordulásaival szemben, segíthetünk e világot jobbá tenni minden élőlény számára."

Dr. Jane Goodall

TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés	6
I.1. Kőbánya múltja és jelene	8
II. A környezeti állapot aktualizálása	15
II.1. Környezetvédelmi szervezet az Önkormányzatnál	16
II.2. Környezeti információk, környezetvédelmi gyakorlat a Polgármesteri Hivatalban	16
II.3. Kőbánya népességi helyzete	18
II.4. Kőbánya egészségügyi helyzete.....	21
II.5. Jogszabályok, településrendezési eszközök.....	25
II.5.1. Jogszabályi környezet.....	25
II.5.2. Településrendezési eszközök.....	33
II.6. Működési és telepengedélyek	41
II.6.1. Működési engedély köteles és bejelentés-köteles kereskedelmi tevékenységek ...	41
II.6.2. Telepengedély köteles és bejelentés-köteles ipari tevékenységek	42
II.6.3. Szálláshely-üzemeltetési engedély	43
II.7. A gazdálkodó szervezetek környezetvédelmi tevékenysége	44
II.8. Pinceveszély-elhárítás, pincenyilvántartás.....	55
II.9. Környezeti nevelés	58
II.9.1. Föld Napja – Kerületi takarítási akció.....	58
II.9.2. „Te Szedd” akció	59
II.9.3. „Virágot a szemét helyére!” ültetési akció	60
II.9.4. „Virágos Kőbánya” közterületi virágültetési akció és növényosztás	60
II.9.5. „Önök is szeretnék adni virágot” pályázat.....	61
II.9.6. Virágos Magyarországért országos verseny.....	62
II.9.7. „Színes Kőbánya” akció	63
II.9.8. „Tiszta udvar, rendes ház”, „Tiszta, rendezett Kőbányáért” és „Virágos Kőbányáért” elismerések adományozása	64
II.9.9. Madarak és Fák Napja	65
II.9.10. „Kőbányai Madárbarát Kert” program	67
II.9.11. „Tanösvény séták” – program	68
II.9.12. Kutya-futtatók népszerűsítési akciói, valamint „Állatok Világnapja” akció.....	69
II.9.13. Kőbányai Komposztálási Program és zöldhulladékgyűjtés	70
II.9.14. „Adj örökbe egy fát! akció	72

II.9.15. „Európai Mobilitási Hét – Autómentes Nap” Kőbányán megtartott rendezvény.	72
II.9.16. Civil szervezetek kezdeményezései	73
II.9.17. Környezeti nevelés megvalósulása a bölcsődékben és óvodákban	75
II.9.18. Környezeti nevelés megvalósulása az iskolákban	87
III. A környezeti tényezőkben bekövetkezett változások	100
III.1. Levegőminőség.....	100
III.2. Környezeti zaj és rezgés	106
III.2.1. Közúti közlekedés zaja.....	107
III.2.2. Vasúti zajterhelés	109
III.2.3. A légi közlekedés zaja.....	115
III.2.4. Üzemi és szabadidős zajterhelés	124
III.3. Hulladékgazdálkodás	125
III.3.1. Települési szilárd hulladék.....	127
III.3.2. Szelektív hulladékgyűjtés fontosságának tudatosítása.....	128
III.3.3. Lomtalanítás	130
III.3.4. Házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés	132
III.3.5. Hulladékgyűjtő udvar	134
III.3.6. Zöldhulladékok gyűjtése, szállítása	136
III.3.7. Illegális hulladékok	139
III.4. Szennyvízkibocsátás	140
III.5. Vizek, vízhasználat.....	141
III.6. Föld és talaj.....	145
III.7. Élővilág, táj.....	147
III.7.1. A Felső-rákosi rétek helyi természetvédelmi területei.....	149
III.8. Környezetbiztonság	165
III.9. Zöldfelület.....	168
III.10. Állattartás.....	177
III.11. Közlekedés.....	183
IV. Felülvizsgálati és programalkotási szempontok.....	189
IV.1. A Nemzeti Környezetvédelmi Program (2014-2019) releváns célkitűzései	191
IV.2. Budapest Környezetvédelmi Programja 2017-2021. évekre	198
V. A 2020-2024. évekre szóló kerületi környezetvédelmi célok és feladatok	203
V.1. Levegőtisztaság-védelem.....	205

V.2. Zaj- és rezgésvédelem.....	209
V.3. Hulladékgazdálkodás	212
V.4. Vízügyvédelem és vízhasználat	216
V.5. Szennyvíz-kibocsátás és kommunális létesítmények	219
V.6. Föld és talaj.....	221
V.7. Természet- és tájvédelem.....	223
V.8. Környezetbiztonság	225
V.9. Zöldfelület és az épített környezet.....	226
V.10. Energiagazdálkodás	231
V.11. Környezeti nevelés.....	234
V.12. Kerületszépítési akciók	236
V.13. Ipar és pincerendszer	238
V.14. Közlekedés.....	241
V.15. Környezetvédelmi irányítás az Önkormányzatnál.....	251
VI. Környezetvédelmi Program (2020-2024) pontjainak összefoglalása, intézkedési terv	252
VI.1. A Környezetvédelmi Program megvalósításának költségigénye és előrehaladásának nyomkövetése, monitoring	275
VII. Összefoglalás	276
VIII. Melléklet	279

I. BEVEZETÉS

Környezetünk védelme napjainkra a társadalmi és a gazdasági élet szerves részévé vált. Közismert, hogy a természeti erőforrások egyre gyorsabb ütemű felhasználása és a gazdasági tevékenységek hatásaként a környezetbe kibocsátott szennyező anyagok növekvő mennyisége következtében a környezeti elemek állapota romlott, ami már egyes erőforrásoknak a felhasználhatóságát is veszélyezteti, pedig a megfelelő környezeti feltételek nélkülözhetetlenek a jelen és a jövő nemzedékek jólétének, egészséges életének biztosításához.

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) környezetvédelmi feladata egyrészt, hogy segítse illetékességi területén az országos környezetvédelmi feladatok teljesítését, másrészt hogy saját eszközeivel gondoskodjék a helyi környezet megóvásáról, minősége romlásának megakadályozásáról, a kerület sajátos jellegének megőrzésében, helyreállításában jelentőséggel bíró helyi természeti és kulturális értékek védelméről.

A kerületi lakosok életminőségének és jólétének javítása hosszú távon csak akkor biztosítható, ha a fejlődés a környezetvédelem szempontjainak figyelembevételével valósul meg. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 46. § (1) bekezdés e) pontja szerint a környezet védelme érdekében a települési önkormányzat (Budapesten a kerületi önkormányzat is) illetékességi területén elemzi, értékeli a környezet állapotát.

Kőbánya környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét a 2003. év óta készülő Kerületi Környezetvédelmi Programok jelentik.

A Kvt.-ben foglaltak alapján a Környezetvédelmi Program az emberi egészség védelme, valamint a természeti erőforrások és értékek megőrzése és fenntartható használata érdekében a környezettel, annak védelmével, illetve a környezetet veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatos átfogó környezetvédelmi terv.

A Program feladata az, hogy kijelölje a kerület környezetvédelemmel kapcsolatos céljait és cselekvési irányait, amely a környezeti elemek, rendszerek, valamint hatótényezők szerint határozza meg a követendő célkitűzéseket és az ahhoz kapcsolódó beavatkozási tervrendszert. A környezetvédelmi akciók különálló megvalósítása helyett egy átfogó stratégiai tervezés szükséges, kihasználva azt, hogy a különböző környezetvédelmi célú intézkedések – a fent említett pozitív hatások mellett – egymást is erősíthetik. A zöldfelületek ésszerű, fenntartható kezelése a helyi klímára és a levegőtisztaságra gyakorolt kedvező hatások révén életminőség javító funkciót is betölt. Az energiahatékonyság növelése a CO₂-kibocsátás csökkentése mellett jelentős megtakarításokat eredményezhet. A helyes hulladékgazdálkodási gyakorlat, ami elsősorban a hulladékképződés csökkentését, a hulladékok anyagában történő hasznosítását, továbbá a zöldhulladékok esetében a helyben történő hasznosítást célozza meg, összességében a környezeti terhelés mérséklését eredményezi.

Az Önkormányzat e feladatának teljesítése érdekében készítette el ezt a dokumentumot, amelyben a 2015-2019. évek vizsgálatával igyekezett a környezeti elemekre vonatkozó, tényeken alapuló adatok összegyűjtésével, hosszabb távon nyomon követhető tendenciák felvázolásával megállapításokat tenni, valamint a 2020-2024. évekre vonatkozó programpontokat kidolgozni.

Jelen dokumentumban a környezetvédelmi programalkotás a Kvt. 48/E. § (1) bekezdése alapján kötelező, és a (2) bekezdés ajánlásainak megfelelően figyelembe vett szakterületek szerint foglaljuk össze a legfontosabb jellemzőket. Felépítését illetően jelen dokumentáció – az előzményként is említhető – általunk készített „Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Környezetvédelmi Programja a 2015-2019 évekre” című dokumentum pilléreire nyugszik.

A programalkotás figyelembe vette a 2015-2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott, a kerület szempontjából fontos célkitűzéseket és intézkedéseket, továbbá a Budapest Környezeti Programja 2017-2021 című és A biológiai sokféleség megőrzésének 2015-2020 közötti időszakra szóló nemzeti stratégiájáról című dokumentációban foglaltakat.

I.1. Kőbánya múltja és jelene

Budapest – Európa egyik „legfiatalabb” fővárosa – több mint ezeréves múlttal rendelkezik, de csak közel százötven évvel ezelőtt, 1873-ban egyesült. Budapest X. kerülete egészen a múlt század végéig önálló település volt és az 1950-es évekig a főváros peremkerületének számított.

Kerület	Terület (km ²)	Népesség (2018. évi adatok)	Létrehozásának dátuma
Budapest I. kerülete	3,41	26 228	1873. november 17.
Budapest II. kerülete	36,34	87 793	1873. november 17.
Budapest III. kerülete	39,70	126 539	1873. november 17.
Budapest IV. kerülete	18,82	98 291	1950. január 1.
Budapest V. kerülete	2,59	25 877	1873. november 17.
Budapest VI. kerülete	2,38	37 122	1873. november 17.
Budapest VII. kerülete	2,09	52 479	1873. november 17.
Budapest VIII. kerülete	6,85	71 756	1873. november 17.
Budapest IX. kerülete	12,53	54 576	1873. november 17.
Budapest X. kerülete	32,49	73 831	1873. november 17.
Budapest XI. kerülete	33,47	132 543	1934. március 1.
Budapest XII. kerülete	26,68	58 109	1940. július 1.
Budapest XIII. kerülete	13,44	114 582	1938. június 15.
Budapest XIV. kerülete	18,13	114 862	1935. június 15.
Budapest XV. kerülete	26,94	79 602	1950. január 1.
Budapest XVI. kerülete	33,51	73 239	1950. január 1.
Budapest XVII. kerülete	54,82	88 250	1950. január 1.
Budapest XVIII. kerülete	38,60	100 719	1950. január 1.
Budapest XIX. kerülete	9,38	59 283	1950. január 1.
Budapest XX. kerülete	12,18	65 002	1950. január 1.
Budapest XXI. kerülete	25,75	75 045	1950. január 1.
Budapest XXII. kerülete	34,25	54 958	1950. január 1.
Budapest XXIII. kerülete	40,77	22 365	1994. december 11.
Összesen	525,13	1 693 051	-

(A táblázatban szerepeltetett adatok forrása: www.nyilvantarto.hu)

Kőbánya a főváros keleti részén található, területe 32,49 km². Északon a XIV. és a XVI., keleten a XVII., délen a IX., a XVIII. és a XIX., nyugaton pedig a VIII. kerület határolja. Itt található a főváros mértani középpontja.

Kőbánya neve a középkorra visszanyúló kőfejtésre utal. A területet már a XIII. századi oklevél Kőérként említi, amit máig őriz a Kőér utca neve. Az itt folyó kőbányászat, a bányák körül felépült kiszolgáló épületek, majd lakóházak elnevezésére a Kőbánya nevet kezdték használni már a XVII. században, vagyis a tényleges kőbánya jelentéstapadással Pest város egyik külső területének megjelölésévé is vált.

A kerület geológiai adottságainak köszönhető, hogy kövei életre keltették a kőbányászatot, agyaga a téгла- és cserépgyártást, dombjai a szőlő és bortermelést, a 15-20 millió éves rétegekben tárolódó kitűnő vize és a kitermelt kövek helyén keletkezett üregek megteremtették a sörgyártás feltételeit. Legelői, vizei nagy tömegek táboroztatására voltak alkalmasak, ez is bizonyára hozzájárult, hogy a középkorban részben területén zajlottak a legendássá vált Rákos-mezei országgyűlések. A Rákos mezejét uraló, Kőbányához tartozó Király-dombon állhatott az országgyűlésekre érkező uralkodó sátra. Itt tartották 1286-ban az első országgyűlést, majd 1540-ben, Buda török kézre kerülése előtt az utolsót.

Az ipari méretű kőbányászat a XIX. század közepén indult meg. 1836-ban négy kőbánya és egy téглаégető működött itt. A kőfejtés virágkora a század második felére, az 1838. évi nagy pesti árvíz utáni időkre esik, 1866-ra már kilenc bánya adta a követ. A kőbányai mészkövet a kor egyik legkitűnőbb épületkövének tartották. Feldolgozása könnyű volt, mert nem csupán faragni lehetett, hanem fűrészelni is. Ebből emelték többek között a Magyar Tudományos Akadémia palotáját, az Egyetemi Könyvtárat és a Lánchíd pilléreinnek felső részét. A XIX. század utolsó évtizedére gyakorlatilag elfogyott a kőbányai mészkő, így a bányászat rohamos hanyatlásnak indult, bár emlékét a városrész nevében túl máig őrzi a Bánya, a Kőér, a Kővágó és a Tárna utca neve.

Legendás híró Kőbánya sörgyártása. A kőbányák üregei alkalmasak voltak arra, hogy pinceként kezdjék el hasznosítani őket. A kővágatok fölötti agyagréteg és rajta a növényzet biztosították a külső hőingadozástól való függetlenedést.

Ezt először Schmiedt Péter, egy Bajorországból érkezett serfőzőmester ismerte fel és alkalmazta. A hűtésre alkalmas pincék mellett Kőbánya kiváló vize is szerepet játszott a sörgyártás kialakulásában. 1850-ben megalakult a Kőbányai Serház Társaság, majd 1855-ben a Kőbányai Részvényes Serfőzőház, amelyet 1862-ben Dreher Antalnak

sikerült megvásárolni. Ez a serház rövid idő alatt valóságos városnegyeddé fejlődött, kezdettől a legmodernebb technikát alkalmazta.

A bányászaton kívül a szőlőtermesztés is virágzott a környéken. A pestiek, mint kellemes kirándulóhelyet és helyi borvidéket tartották számon a régi Kőbányát. Két szőlőhegy volt a környéken, az Ó-hegy és az Új-hegy, mindkettő helyét ma utcanevek őrzik. Az egykori virágzó szőlőkultúrák emlékéül szolgál az 1844-ben épült Csőztorony a Harmat utca 41. szám alatt, amely országos védettségű műemléki épület. Felállítását annak köszönhetjük, hogy a XIX. század első felében gyakran tolvajok károsították a kőbányai szőlőket, s Pest város Magisztrátusa 1843-ban pályázatot írt ki egy csőztorony és egy hozzá tartozó "főcsőzsi" épület megtervezésére és felépítésére. A következő évben Zofahl Lőrinc vázlatai alapján Brein Ferenc építőmester hozzá is fogott a kivitelezéshez. A romantikus stílusú, szabadon álló lépcsős építmény magában foglalja az őrházat is. A Csőztorony épülete bekerült Kőbánya címerébe is.

Kőbánya elfelejtett nevezetességei közé tartozik a sertéskereskedelem. Amikor a XVIII. században Pesten megtiltották a sertések tartását, a sertéskereskedők nagy része a mai kőbányai vasútvonal mentén vásárolt telkeket a hizlaldák számára. A legnagyobb telepek emlékét őrzi pl. a Mázsa tér, a Mázsa utca és a Hizlaldó tér közterületi elnevezés is. A hizlaldák mellett szállodák is épültek az idelátogató kereskedők számára. A sertéstenyésztésnek végül az 1895-ös sertésvész vetett véget.

Kevesen tudják, hogy kerületünk területén épült meg az ország első lóvontatású vasútja is.

Valójában egy újszerű megoldásról, ún. "lebegővasútról" volt szó. Ennek lényege, hogy a kerekek nem a talajon, hanem a föld felett, gerendákon elhelyezett síneken futottak. A vasút a kőbányák és Pest városának összeköttetését biztosította, valamint a

tervezett Pest-Debrecen vasútvonal kísérleti "példányának" szánták. Az ötlet nem vált be, mert gyakoriak voltak a meghibásodások és a szerkezet életveszélyes volt, ezért egy évvel az 1827-es avató ünnepség után le is bontották a vasutat.

Mint említettük a fentiekben, Kőbánya egykoron Budapest határterülete is volt, ezért a főváros periférikus közintézményeket telepített ide a XIX. század végén, a város legnagyobb temetőjét és börtönét. 1896-ban a Magyar Királyi Országos Gyűjtőfogház néven alapított börtön a kerület szélén, lakott területektől távol, az akkor már tíz éve működő Új köztemetővel szemben, a Kozma utcában kapott helyet. Ez lett a városrész első országos jelentőségű intézménye, amely máig a kerületben működik. Az utca névadója Kozma Sándor főügyész, aki a kiegyezés után, az állami ügyészség intézményének felállításakor Magyarország első főügyésze volt.

1906-ban alapított Richter Gedeon híres gyógyszerész gyárat a Gyömrői úton, amely 40 év után ma ismét viselheti nevét. Néhány hónap alatt felépítették az Egis Gyógyszergyár épületeit a Keresztúri úton, ahol a termelés 1914 első hónapjaiban megindult. A magyarországi gyógyszergyártás méltán ismert és elismert világszerte, számos bravúros műszaki megoldással, kémiai eljárással és egyéb újításokkal írta be magát az iparág egyetemes történetébe.

A Népliget a Margitsziget után a főváros legnagyobb közparkja a X. kerületben, a VIII. és a IX. kerület határán. A kőbányai futóhomok megkötésére 1855-ben akácfaakkal kezdték beültetni a poros területet. 1868-ban született meg a terv egy park létrehozására az Üllői út mellett.

Utakat alakítottak ki, fákat ültettek, kijelölték a népszórakoztatására szolgáló területeket. 1870-ben platánfákat, hársakat, amerikai kőriseket, juharfákat ültettek, és ezzel létrejött a park a ma is látható sajátos hangulata. A Mutatványosok tere volt a Népliget egyik legnépszerűbb része, itt gyorsan

megszülettek a színesre festett, lampionokkal díszített szórakozóhelyek, volt mozi, vendéglők, dodzsem, cirkusz, céllövölde, barlangvasút, kör- és hajóhinta.

Itt állt a Kemény Bábszínház, itt volt Közép-Európa legnagyobb és leghosszabb hullámvasútja is, „A Kárpátoktól az Adriáig” szlogennel. A Népligetet a tehetősebb polgárok Városligetével szemben annak idején inkább a munkásosztály foglalta el. 112 hektáron terül el, fás, virágos, pázsitos pihenőhely belső sétányokkal, szobrokkal és emlékművekkel.

A Tanácsköztársaság idején a parkban játszótereket alakítottak ki. Az 1930-as évektől egészen az 1980-as évekig rendeztek a Népligetben autó- és motorversenyeket. 1930-1935 között a Népligetet újraformálták. A parképítés mellett a MÁVAG 3 kilométeres próbapályát épített ide, amelyen a frissen készült mozdonyait, járműveit próbálta ki.

A Népliget 1942-ben érte el mai méretét. A II. világháborút követő államosítások idején a mutatványos bódékat egyik napról a másikra megsemmisítették. A Mutatványos tér, az óriáskerék és a hullámvasút helyét ma mindössze emléktábla jelzi.

A Népligeten kívül számos park található Kőbánya területén. A kerületi parkok története a CEBA Kiadó 2000-ben elkészült Budapest Városrészei Kőbánya X. kerület című kiadványában szereplő információk alapján kerül bemutatásra.

A Csajkovszkij park eredetileg a Dréher család magánparkja volt. A kőbányaiak 1945. május elsején vették először birtokba a parkot, de csak a sörgyár államosítása után nyilvánították hivatalosan is közparkká. A parkot 1963-ban Csajkovszkijról, a híres orosz zeneszerzőről

nevezték el, akinek kőbe faragott mellszobrát a park legrepresentatívabb helyén állították fel. Azóta a park híres zeneszerzők emlékhelyévé vált, itt található pl. Chopin, Berlioz, illetve Liszt Ferenc mellszobra is.

Az Óhegy park építését 1973-ban, Pest-Buda-Óbuda egyesülése és Kőbánya önálló kerületté válása 125. évfordulójának tiszteletére kezdték el. Legelőször az itt található két bányatavat töltötték fel. A 20 hektáros terület parkosításában, létesítményeinek, útjainak, játszótereinek kiépítésében a kőbányai gyárak, intézmények dolgozói, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia hallgatói és a Pilisi Állami Erdőgazdaságon kívül részt vettek a Magyarországon az 1945. és 1990. között állomásozó szovjet hadsereg katonái, ezért a parkot kezdetben Magyar-Szovjet Barátságparknak hívták. A rendszerváltás után kapta az Óhegy park nevet.

A Rottenbiller park a XIX. század elején a Rottenbiller család tulajdonában volt, majd a Dréher család birtokában, akiktől végül 1913-ban Budapest Főváros Önkormányzata vásárolta meg abból a célból, hogy közkertet nyisson itt. A parkosítás azonban elmaradt, így a kert egyre vadregényesebbé, és a korabeli újság tudósítása szerint „csavargók menedékhelyévé vált”. A parkot végül az 1930-as években kezdték el parkosítani, amely a mai városközpont szerves része, gondozott sétányai, játszó- és labdázóterei, köztéri szobrai kellemes kikapcsolódást nyújtanak. Rottenbiller Lipót emléke előtt az 1973-ban felállított bronz mellszoborral tiszteleg az utókor.

Az Újhegyi parkot 1977-ben alakították ki a mai Mély-tó körül. Néhány évtizeddel korábban helyén a Guttmann téglagyár agyagbányája működött, amelynek művelését vízbetörés miatt meg kellett szüntetni. A mélyedéseket hirtelen elöntő víz még a felszerelés nagy részét is maga alá temette, és rövid idő alatt három 8-12 méter mély tó keletkezett. Az Újhegyi lakótelep felépítése során született a döntés, hogy a bányatavat és környékét pihenő övezet céljára rendezni kell. A helybeliek és a kőbányai üzemek dolgozói társadalmi munkában parkosítottak, sétányokat és játszótereket építettek itt. A rendezés során két tavat feltöltöttek, a harmadik, a mai Mély-tó, a horgászok által is keresett hely lett.

A fenti parkokon túl fontos megemlíteni még a Sportligetet, amely nagy alapterületű park játszótérrel, családi napok és más rendezvények helyszíne, a Dausz Gyula parkot, amely nevét Kőbánya monográfusáról kapta, valamint a Gépmadár parkot, amelyet 1977-1978-ban alakították ki a Gépmadár utcai lakótömb parkosítása során.

Zöldfelületi szempontból fontos kiemelni a kerületben létesült két temetőt, az Újköztemetőt és az Izraelita temetőt. Az Újköztemető hazánk legnagyobb temetője, ma kb. 600 holdnyi területen fekszik, kerülete 6 km, útjainak hossza 54 km. 1968-tól működik a köztemetőben – az országban másodikként – krematórium. A temetőben a vallási felekezetek számára vegyes temetkezési helyet jelöltek ki, csak a katonaság részére különítettek el parcellát. A temetőben sétálva neves tudósok, művészek és sportolók nyughelyére lelhetünk. 1886-ban az Újköztemető mellett külön sírkert létesült az izraelita hitközség halottai számára. A bejárathoz közel található az I. világháborúban elesett tízezer zsidó katona emlékműve. Közeli áll a Hajós Alfréd által tervezett, 1949-ben emelt mártíremlékmű, amely a holocaust áldozatai előtt tiszteleg.

Kőbánya talán legismertebb műemléke a Szent László római katolikus plébánia-templom, amely a városközpontban, a Szent László téren található.

Kőbánya kerületrészeinek történeti lehatárolása a Fővárosi Közgyűlés 1992. (VII. 15.) 552. számú határozata alapján az alábbi térképen ábrázoltak szerint történt.

Az 1990. évi társadalmi változásokat követően Kőbánya élete és arculata jelentős változáson ment keresztül. A gyárak, üzemek többsége megszűnt, soknak ma már nyomát sem látni. Kőbánya ipari jellege napjainkban megváltozott. Számos lakópark nőtt ki a földből, amelyek

az előre látható népességfogyást mérsékeltek. Ezzel együtt a kerület sokkal élhetőbbé, emberközelibbé is vált.

Az „ős-kőbányaiaknak” ugyanúgy, mint az újonnan ide települőknek természetes igénye, hogy környezetük minél lakhatóbb, minél szebb legyen. Az Önkormányzat hosszú évek óta arra törekszik, hogy ezeknek az igényeknek eleget tegyen, a fővárosi kerületek közül magasan kiemelkedve munkálkodik a kerület képének szépítésén, megváltoztatásán. Ha valaki ismerte a régi, 30-40 évvel ezelőtti Kőbányát, és meglátja a mai városrészt, jogosan csodálkozhat a változáson.

II. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT AKTUALIZÁLÁSA

Életvitelünket, értékítéletünket mindennapos cselekedeteink határozzák meg. A fogyasztói társadalom környezetét kizsákmányoló, pazarló gazdálkodása a környezetvédelem kérdéseit napjaink egyik legégetőbb problémájává tette. Mai társadalmunkban az elsőbbséget élvező erőforrás felhasználás abszolút mértékben való csökkentése mellett kell biztosítanunk a magunk, és a jövő generációi számára az élet minőségét és hosszú távú fenntartható fejlődését. A természet működési rendje, amely az emberi életvitelnek is alapmodellje, az emberi szándéktól függetlenül, hatalmas változásokon megy keresztül. A világméretű környezeti problémák, a természetidegen városi környezet, a felhalmozódó szennyező és hulladék anyagok, az emberiség egyre növekvő tömegei radikális változásokat okoznak az egész földön. A természet működési rendjébe történő számos beavatkozás, az emberi értékrend kiinduló alapjait is veszélybe sodorhatja.

A környezettudatosság fejlesztése nagyon fontos feladat. A környezetvédelmi célkitűzések csak akkor valósíthatók meg maradéktalanul, ha mindenki meg van győződve azok fontosságáról.

A városrész dinamikus fejlődése, az ipari szerkezet átalakulása és az új lakóterületek kialakítása, illetve egyéb fejlesztések, továbbá az intézkedési tervekben megjelenített célok megvalósítása szükségessé teszik a környezeti állapotfelmérés aktualizálását.

E fejezet tehát a korábbi Környezetvédelmi Program által rögzített környezeti állapotleírás áttekintésére terjed ki, így a kerületi szabályozási tervekben történt változásokra, a jogszabályi környezet bemutatására, a 2015. év óta született környezetvédelmi vonatkozású

önkormányzati rendeletekre, főbb testületi döntésekre, valamint a kerületben lezajlott gazdasági és infrastrukturális fejlesztésekre, változások számbavételére.

II.1. Környezetvédelmi szervezet az Önkormányzatnál

A környezetvédelmi feladatokat a Polgármesteri Hivatalban az Építésügyi és Környezetvédelmi Osztály, 2019. június 1-jétől a Környezetvédelmi Osztály munkatársai látják el, de a kerület környezetminőségét javító, illetve arra irányuló tevékenységeket a Polgármesteri Hivatal más szervezeti egységei is végzik, kiemelve a Városüzemeltetési Osztályt és a Főépítészeti Osztályt. Az egyes szervezeti egységek között a kölcsönös együttműködés megvalósul, egymást tájékoztatják tevékenységükről és eredményeikről.

A Környezetvédelmi Program elkészítésével azt a célt tűztük ki, hogy megalapozott környezetállapot-értékelésből kiindulva teremtjük meg a környezetminőség belátható időn belül történő, érzékelhető javításának feltételeit.

A Környezetvédelmi Program alapján az egyes területeken összehangolt rövid és középtávú intézkedési tervek kidolgozása válik lehetővé, melyek az egyes szakterületek szabályozása, fejlesztése során az erőforrások optimális felhasználását biztosítják. A környezetvédelem fejlesztése csak megfelelő környezetpolitika és az erre épülő környezetvédelmi stratégia alapján lehetséges.

A Környezetvédelmi Programban megtalálható tudatos és előrelátó környezetvédelmi tervezés a fokozatosság, a megvalósíthatóság, az ésszerű fenntarthatóság elveire épül, ami a környezethasználók, tehát az egész társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlen. Elkészítésével azt a célt tűztük ki, hogy megalapozott környezetállapot-értékelésből kiindulva teremtjük meg a környezetminőség belátható időn belül történő, érzékelhető javításának feltételeit.

II.2. Környezeti információk, környezetvédelmi gyakorlat a Polgármesteri Hivatalban

A környezeti ügyek nyilvánosságának kitüntetett fontosságát aligha kell hangsúlyozni. Az információs technológia rohamos változása érlelte azt a felismerést, hogy az „üvegsebprogram” megoldását kiterjesztve komolyabb lépést kell tenni az aktív információkezelési gyakorlat megteremtése érdekében.

A Kvt. a környezet védelme, változásainak nyomonkövetése érdekében aktív információpolitikát írt elő. Kimondta, hogy az állami szervek és az önkormányzatok feladatkörükben kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kíséreni, az így szerzett adatokat nyilvántartani, és – a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény által megállapított kivételekkel – hozzáférhetővé tenni, továbbá a megfelelő tájékoztatást megadni. Ezen túlmenően előírta, hogy a környezet állapotának és használatának figyelemmel kísérésére, igénybevételi és terhelési adatainak mérésére, gyűjtésére, feldolgozására és nyilvántartására az agrárterületért felelős miniszter – a Kormány által meghatározottak szerint – mérő-, észlelő-, ellenőrző (monitoring) hálózatot, Országos Környezetvédelmi Információs Rendszert létesít és működtet.

A belső kommunikációt illetően a kerület környezetminőségét javító tevékenységeket a Polgármesteri Hivatal különböző szervezeti egységei egymástól függetlenül is végeznek. Az információáramlás és feldolgozás az alapvető működési feladatok vonatkozásában megfelelő. A Polgármesteri Hivatalban a környezeti információk számos úton (pl. levél, e-mail, értekezletek) áramolhatnak az egyes belső szervezeti egységek között.

A külső kommunikációt illetően a Polgármesteri Hivatal a saját honlapján (www.kobanya.hu), a „Kőbányai Hírek” című újságban, az ATV csatornája segítségével, valamint plakátok, szóróanyagok útján rendszeresen tájékoztatja a lakosságot az aktuális feladatokról, kerületi akciókról és hírekről. A honlapon az érdekelt felek, kiemelten a lakosság, tematikus tájékoztatók közreadásával tájékoztatást kapnak az Önkormányzat környezetvédelmi terveiről, programjairól, intézkedéseiről.

Az elmúlt időszakban a környezetvédelmi témájú lakossági bejelentések leggyakrabban a zaj, az állattartás, a rendezetlen magáningatlanok, az illegális hulladéklerakások, valamint növényvédelmi feladatok elmaradása (pl. gallyazások) miatt érkeztek. A lakossági panaszok száma az elmúlt évekhez képest közel azonosnak mondható. A panaszok, észrevételek kezelése továbbra is a jogszabályok biztosította keretek között történik. A panaszosok beadványt nyújthatnak be írásban (fax, levél, online), valamint személyesen szóban, amelyet az ügyintézők jegyzőkönyvben rögzítenek. Évente egy alkalommal, az őszi időszakban a Képviselő-testület közmeghallgatást tart, amely során a lakosság által felvetett panaszok szintén kivizsgálásra és lehetőség szerint orvoslásra kerülnek.

II.3. Kőbánya népességi helyzete

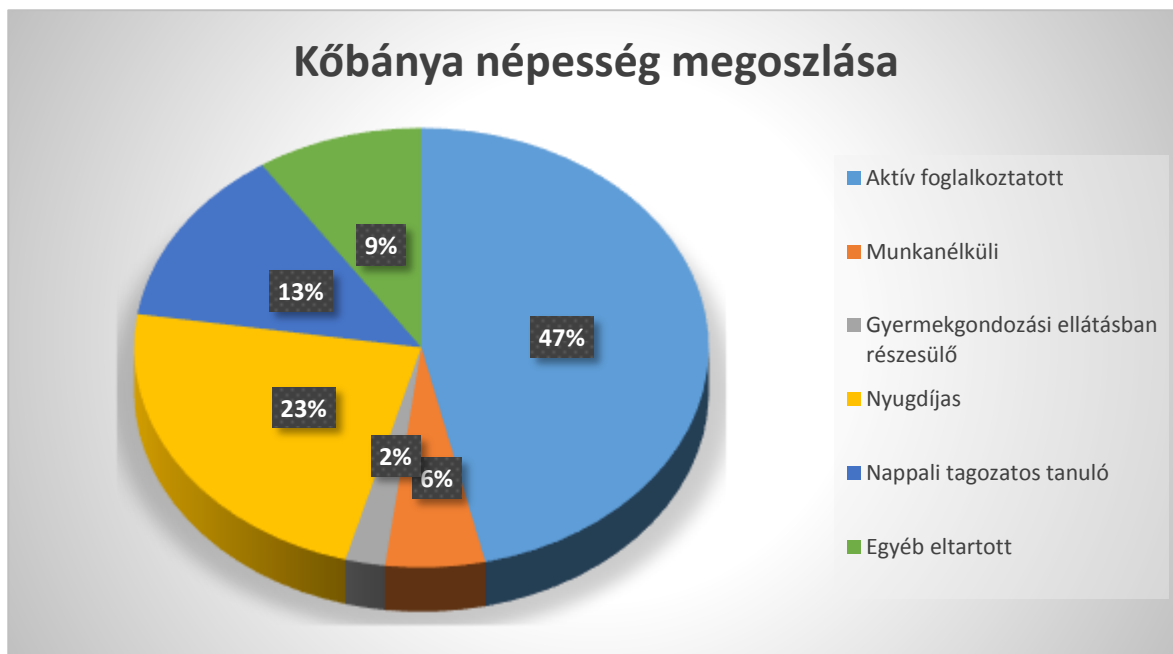
Kőbánya társadalmi környezetét elsősorban az élet- és munkakörülmények, a jövedelemszint és az iskolázottság határozza meg, amelyek fontos befolyást gyakorolnak a lakosság egészségi állapotára is.

A kerület lakónépessége 1970-ben valamivel 80 ezer fő alatt volt, majd az ezt követő 10 évben, az újonnan épülő lakásoknak, illetve az ipari munkahelyi kínálat bővülésének köszönhetően a fiatalok számára vonzó kerületté vált. 1980-ra a betelepülések hatására a lakosságszám ugrásszerűen megnövekedett, elérve a 100 ezer fős értéket. A következő évtizedre a gyermekvállalási kedv csökkenése, a halálozási tendencia és a kiköltözések magas száma lett jellemző, aminek hatására 1990-re csökkent a lakosságszám. 1990 és 2008 között a KSH adatai alapján Kőbánya lakónépessége a Budapestre jellemző tendenciát mutatta. Lakónépességének száma 1990-ről 2001-re jelentősen csökkent, azóta a csökkenés aránya az eddig megkezdett fejlesztések és elképzelések megvalósításának hatására lassult, amely bizakodásra ad okot.

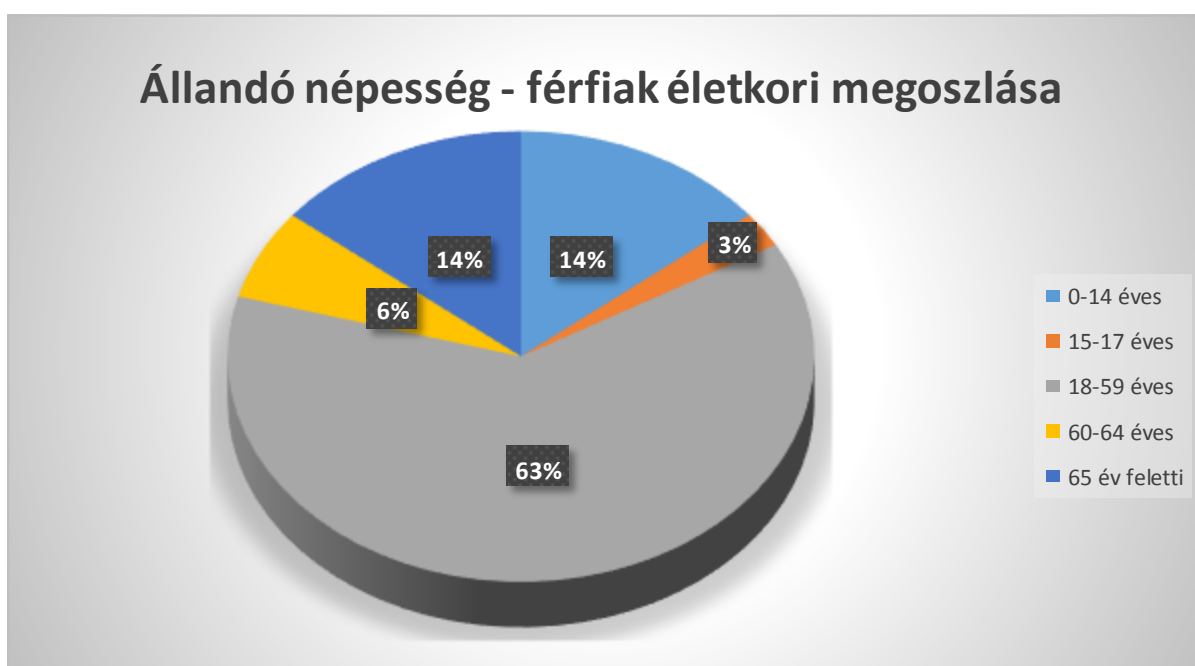

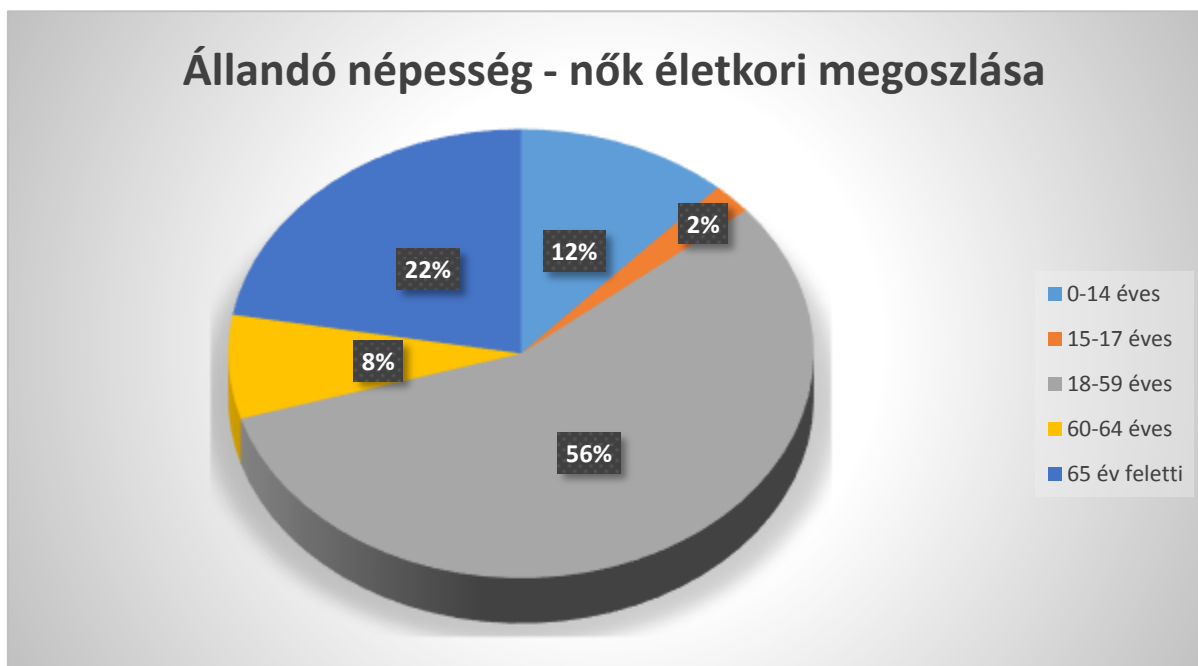
Összefoglalva megállapítható, hogy Kőbánya népességi helyzete a Főváros többi kerületéhez viszonyítva nem kedvezőtlen, de szélsőséges adatokat is mutat, vagyis labilis. A ma még meglehetősen vegyes népességi helyzet további javulásának egyik legfontosabb feltétele a minőségi lakásépítés és megújítás elősegítése, ami a munkahelyek választékának bővülésével együtt és a tovább javuló környezeti minőség révén alapvetően kedvezőbbé teheti Kőbánya általános képét, és fenntarthatóvá teszi az utóbbi években tapasztalható demográfiai tendenciákat.

Az alábbi diagram bemutatja a gazdaságilag aktív és nem aktív népesség megoszlását a kerületben.

Az alábbi diagram a 2016. évi adatok alapján a lakosság korösszetételének alakulását mutatja be, a lakosságon belül a férfiak és a nők korosztályos megoszlása szerint.

A fenti diagrammok a Kőbányai Helyi Esélyegyenlőségi Programban (2019-2024) szereplő adatok felhasználásával készült.

A következő táblázatból azt láthatjuk, hogy Kőbányán a 65 év feletti lakosság a magasabb létszámú. Ha a 2012., 2013. és 2014. év adatait összevetjük, láthatjuk, hogy a 65 év felettek aránya növekedést mutat, a 0-14 év közöttiek száma stagnál ugyanebben az időszakban. A 2014. és 2015. közötti változásból látható, hogy a kerület lakossága tovább öregszik. A 2014. évhez képest csökkent a 0-14 év közötti lakosok és minimálisan növekedett a 65 év felettek száma.

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2012	12 906	9666	133,5%
2013	13 047	9674	134,9%
2014	13 610	10 577	128,7%
2015	13 739	9665	142,1%
2016	13 782	9602	143,53%

Az öregedési index azt jelenti, hogy 100 fő 14 év alatti lakosra mennyi 65 éven felüli lakos jut. Amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiiek vannak többen és a település elöregedő. A kétféle helyzet legegyszerűbben esélyegyenlőség szempontjából úgy értelmezhető, hogy míg a fiatalos népességszerkezet esetén a gyerekek, addig az öregedő népesség esetén az idősek fokozottabb ellátására van szükség. A 2014. évet kivéve a kerület lakossága folyamatosan öregedett.

A ma még meglehetősen vegyes népességi helyzet további javulásának egyik legfontosabb feltétele a minőségi lakásépítés és megújítás elősegítése, ami a munkahelyek választékának bővülésével együtt és a tovább javuló környezeti minőség révén alapvetően javíthatja Kőbánya általános hírnevét, és javíthatja az utóbbi években tapasztalható demográfiai tendenciákat.

II.4. Kőbánya egészségügyi helyzete

Az Önkormányzat különös figyelmet fordít a kőbányai emberek egészségére, amelyet az elmúlt években az egészségügy területén elért eredmények is bizonyítanak.

Kőbányának 2011-ig nem volt mentőállomása. Bár ennek megoldása nem önkormányzati feladat, a Hungary Ambulance mentőtársasággal kötött megállapodás keretében az Önkormányzat a Hungária körúton biztosította a mentőállomás elhelyezését.

Az Önkormányzat folyamatosan korszerűsíti a háziorvosi rendelőit. A kőbányai egészségügyi létesítmények felújításában kiemelkedő szerepe van az orvosi rendelőknek, amelyek felújítását 2011-ben kezdte meg az Önkormányzat. A program a Salgótarjáni úti rendelővel indult, majd méltó elhelyezést kapott a Védőnői Szolgálat a Kőrösi Csoma Sándor úton, valamint a Zsivaj utcai és Kerepesi úti újjászületett rendelőintézetek után 2018-ban a Pongrác úti rendelőt újították fel teljeskörűen, és már folynak az Üllői úti „Tengerszem” épületben rendelők kialakításáról is a tárgyalások.

Az Önkormányzat 2016-ban mintegy 478 millió forintos, saját beruházás keretében építette fel az új gyermek- és felnőtt háziorvosi rendelőt a Kerepesi úton, a régi rendelő helyén. Az előző, acélváz szerkezetű épület hozzávetőleg 40 éves volt, az idő vasfoga keményen megrágtta, felújítani már nem volt érdemes. Masszív alapjára épült fel az új, kétszer 450

négyszázötven négyzetméter alapterületű, esztétikailag és gépészetileg egyaránt modern intézmény. Az új épületbe radiátorok helyett beépített padló és mennyezeti hűtő-fűtő rendszer, valamint az egyedi igényeknek megfelelően alakítható központi elszívó rendszer került. Az átriumos megoldásnak köszönhetően

sokkal több természetes fény jut be, így világosabb és – a színes bútoroknak is köszönhetően – hangulatosabb lett a tér, a legkisebbeknek pedig barátságos játszószoja teszi könnyebbé a várakozást. A régi épületből mindössze a pincerész maradt meg, amely a rekonstrukció után egészségügyi irattárrá alakult, és a hosszú ideig megőrzendő orvosi kartonok biztonságos tárolását teszi lehetővé.

2018-ban a Pongrác úti rendelőfejlesztés eredményeként az immár akadálymentesített épület többek között új bútorokat, nyílászárókat, hőszigetelést kapott, valamint megújult a járda, a parkoló és az úthálózat aszfaltfelülete. Az 1970-es években épült panel létesítmény megérett a felújításra, mutatja ezt a nagyszabású rekonstrukció, melyet 360 millió forintból végeztetett el az Önkormányzat. Megújult a víz- és csatornarendszer, új lett a csapadékvíz-elvezetése, a hűtő-fűtő rendszer, továbbá kicserélték az elektromos vezetékeket. A lapostetőt műanyag

alapú víz- és hőszigeteléssel látták el. A belső terekben is nagy változás látható, az eddigi 5 rendelő helyiség helyett már 6 áll rendelkezésre. Új nyílászárókat építettek be, kicserélték a hideg- és meleg burkolatokat, a falakra antibakteriális festés került. A váróterem új bútorokat kapott és új eligazító táblák segítik a

tájékozódást. Kialakításra került továbbá egy kívülről külön megközelíthető orvosi rendelő váróteremmel, ami egyéb egészségügyi szolgáltatás biztosítását eredményezheti.

Az épület külső környezete akadálymentes lett, jól megközelíthető az ingatlan mindhárom része, a rendelő, a teljes mértékben leválasztott orvosi ügyelet és a patika. Akadálymentes illemhelyeket is üzembe helyeztek. Esztétikailag látványos elem az ügyeleti és a rendelői bejáratok közötti függőleges növényfal kialakítása. Megújították a parkoló területet, az idevezető úthálózat burkolatát és a betegek jellemző mozgási irányát figyelembe véve új járdákat is építettek. A zöldfelületet is rehabilitálták, földgyengetés, füvesítés, növények ültetése történt.

Kőbányán a frekvenciált területeken vannak már újraélesztő készülékek, amelyek néhány percen belül elérhetők, Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központban, a Szivárvány Idősek Otthonában, az Újhegyi orvosi rendelőben, a felújított Zsivaj utcai rendelőben és a Kőbányai Önkormányzat Törekvés Sporttelepen. A készüléket szükség esetén bárki használhatja a mentő kiérkezéséig.

Kőbánya komoly hangsúlyt fektet a betegségmegelőzésre, amelynek egyik eszköze a kerületben élő gyermekek számára ingyenesen és jelentős támogatással biztosított több védőoltás. Az Önkormányzat a védőoltások támogatásáról szóló 16/2015. (VI. 25.) önkormányzati rendelete alapján a gyermekek számára az alábbi védőoltásokat biztosítja:

- a humán papillomavírus által okozott méhnyakrák és nemi szervi szemölcs elleni vakcinát kedvezményesen, 5000 forint szülői önrész megfizetése mellett, illetve a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek esetében ingyenesen a 13. életévüket betöltő fiúgyermekek számára,
- meningococcus baktérium által okozott fertőző agyhártyagyulladás és szepszis elleni négy komponensű ingyenes védőoltást térítésmentesen azoknak a gyermekeknek, akik a kérelem benyújtását megelőző évben betöltötték a 10. életévüket,
- a súlyos hasmenéssel és hányással járó gyomor-bélrendszeri fertőzést okozó rotavírus elleni, szájon át adható védőoltást ingyenesen annak a csecsemőnek, akinek az életkora a kérelem benyújtásakor legfeljebb 15 hét.

Mindhárom támogatott oltás feltétele a kőbányai lakóhely és lakóhelyen életvitelszerűen történő tartózkodás.

A Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete szociális ügyekért felelős bizottsága két, pályázati úton elnyerhető támogatásfajtát vezetett be a kerületi lakosság számára, figyelembe véve a természetes személy egészségi állapotát és szociális rászorultságát. Az ápolási támogatás a beteg és alacsony jövedelemmel rendelkező rászoruló személyek jövedelmét egészíti ki.

A 2011. évben bevezetett gyógyászatisegédeszköz-pályázat nagy segítséget nyújtott azoknak a rászorulóknak, akik önerőből az orvosilag szükséges gyógyászati segédeszközt nem tudták megvásárolni. A 2016. évben bevezetett egészségügyi támogatás iránti pályázat az ügyfelek számára lehetővé tette, hogy a gyógyászati segédeszköz mellett olyan eszközökre vagy szolgáltatásokra igényeljenek támogatást, amelyek nem minősülnek gyógyászati segédeszköznek, de az egészségi állapot megőrzését, illetve javítását szolgálják. A tapasztalat azt mutatta, hogy a gyógyászati segédeszköz a kihordási időn belül, de a garanciális időn túl elromlik, és a javításköltsége legalább annyira megterhelő az érintettek számára, mint egy új eszköz megvásárlása. Ezért a 2017. évben az egészségügyi támogatás további bővítése olyan személyeknek is segítséget nyújthat, akik eddig kimaradtak az önkormányzati támogatások rendszeréből, emellett a gyógyászati segédeszközök javítása gazdaságosabb, mint egy új eszköz beszerzése. Az évek során folyamatosan emelkedett a pályázatot benyújtók száma, amellyel párhuzamosan emelkedett a pályázatra biztosított keretösszeg mértéke is.

Egy pályázó egy naptári évben legfeljebb két támogatásban részesülhet. Támogatási kérést leggyakrabban ortopéd cipő, hallókészülék, fogpótlás, fogszabályzó készülék, szemüveg, vérnyomásmérő, vércukormérő megvásárlásához nyújtottak be, de esetenként nagy értékű gyógyászati segédeszköz beszerzésének támogatására is sor került.

A Képviselő-testület 2015. decemberében fogadta el Kőbánya Egészségtervét a 2016-2020. évre.

II.5. Jogsabályok, településrendezési eszközök

II.5.1. Jogsabályi környezet

A környezetvédelmi program intézkedési tervének, illetve az önkormányzati gyakorlatot befolyásoló jogsabályok ismerete elengedhetetlen a felülvizsgálathoz és a további célok megfogalmazásához. A kerületi környezetvédelmi munkát szabályozó, valamint figyelembeveendő környezetvédelmi tárgyú jogsabályokat és a kerületi környezetvédelem szempontjából jelentősebb előírásokat az alábbi táblázat tartalmazza.

Általános környezetvédelem	
A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény	A törvény célja az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet egészének, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű, összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása. E törvény IV. fejezete írja elő a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait.
A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet	E rendelet határozza meg az egyes államigazgatási szervek környezetvédelmi, természetvédelmi és vízvédelmi hatósági feladatait, így pl. e rendelet tartalmazza a jegyző hulladékgazdálkodási hatósági hatáskörét.
A Kőbányai Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjáról szóló 46/2004. (IX. 17.) önkormányzati rendelete	Az Alap létrehozásának célja, hogy hatékonyan segítse a Kőbányai Önkormányzat környezetvédelmi feladatainak ellátását <ul style="list-style-type: none"> - a környezetvédelmi intézkedések végrehajtását, - a környezeti károk mérséklését, - a környezeti ártalmak megelőzését, - zöldterületek gazdálkodását, - természeti értékek megóvását.

Levegővédelem	
A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet	E rendelet a 2013. január 1. napján hatályba lépett 174/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet módosításával a levegővédelmi eljárásokat a megyei kormányhivatalok, valamint a fővárosi kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala között osztotta meg. A rendelet alapján levegőtisztaság-védelmi eljárások lefolytatására a fenti határapot követően a jegyzőnek nincs hatásköre.
Budapest Főváros szmogriadótervéről szóló 69/2008. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendelet	A rendelet határozza meg a környezetveszélyeztetést okozó légszennyezettség kialakulása esetén az emberi élet és egészség megóvása érdekében a szükséges intézkedéseket, valamint azok elrendelésének és végrehajtásának szabályait. A szmogriadót, annak fokozatát és az adott fokozathoz meghatározott intézkedéseket a főpolgármester rendeli el és szünteti meg. A rendelet 2011. december 1-jétől tiltja a főváros területén az avar és kerti hulladékok elégetését, amely tilalom betartását a fővárosi kormányhivatal (fővárosi kerületi) hivatala jogosult ellenőrizni.
A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet	A rendelet hatálya a levegőterheltségi szintre és az arra vonatkozó határértékekre, valamint a helyhez kötött légszennyező pontforrásokra, azok üzemeltetőire és a pontforrások kibocsátására terjed ki.
Zaj- és rezgésvédelem	
A környezeti zaj és rezgésvédelem szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet	A rendelet 1. mellékletében meghatározott tevékenységek esetében a zaj- és rezgésvédelmi ügyekben, valamint a védendő épületek védendő helyiségeinek belső terére előírt zaj- és rezgésvédelmi követelmények teljesítésére vonatkozó ügyekben, továbbá valamennyi az adott épületen belüli, illetve az adott épületen kívüli rezgésforrás okozta rezgésterhelés esetén az elsőfokú hatósági jogkört a jegyző gyakorolja.

<p>A zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet</p>	<p>A rendelet a zajforrásokra vonatkozó zajkibocsátási határértékek megállapítását, a zajforrás hatásterületét és a zaj- és rezgés kibocsátás ellenőrzésének módját határozza meg.</p>
<p>A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (X. 29.) Korm. rendelet</p>	<p>A rendelet tartalmazza az üzemi- és szabadidős létesítményektől, az építési kivitelezési tevékenységtől és a közlekedéstől származó zajterhelési határértékeket a zajtól védendő területeken. Továbbá tartalmazza az emberre ható rezgés vizsgálati küszöbértékeit és terhelési határértékeit az épületekben.</p>
<p>A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól szóló 176/1997. (X. 11.) Korm. rendelet</p>	<p>A rendelet hatálya kiterjed minden olyan repülőtérré, amelyet motoros repülőgépek és helikopterek rendszeresen használnak. E rendelet alkalmazásában kerül kijelölésre a kerületet is érintő, a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér környezetében a zajgátló védőövezet. A rendelet öt különböző övezetet különböztet meg és külön-külön meghatározza az övezetekben végrehajtandó intézkedéseket.</p>
<p>A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet</p>	<p>Munkánk szempontjából a rendelet két fontos témakörre terjed ki, mégpedig a stratégiai zajtérképek készítésére és az adataik alapján kidolgozott intézkedési tervre, valamint a zajbizottság létrehozására, feladataira és jogkörére.</p>
<p>Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselőtestületének a környezeti zajvédelem helyi szabályairól szóló 65/2008. (XII. 20.) önkormányzati rendelete</p>	<p>A rendelet célja a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet hatálya alá nem tartozó közterületi rendezvényeken használt zajforrásokra, valamint a műsor- és zeneszolgáltatás alkalmazására és magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő zaj- és rezgésforrások működtetésére vonatkozó helyi zajvédelmi szabályok megalkotása, Kőbánya közigazgatási területén a társas együttélés követelményeinek figyelembe vételével az emberi környezet és az emberi egészség megóvása érdekében.</p>

Hulladékgazdálkodás	
A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény	A törvény hatálya kiterjed szinte minden hulladékra, a hulladékképződés megelőzését szolgáló tevékenységekre, a hulladékgazdálkodásra és a hulladékgazdálkodási létesítményekre. E rendeletet kell alkalmazni pl. a közterületeken és magán-ingatlanokon elhagyott hulladékok tárgyában indult jegyzői hulladékgazdálkodási eljárásokban.
A hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet	E rendelet határozza meg a hulladékok fő- és alcsoportjának megnevezéseit és az egyes hulladéktípusokat, valamint megjelöli a veszélyes és nem veszélyes hulladékokat.
A hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról szóló 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet	E rendelet előírásainak figyelembe vételével, illetve szorzóinak használatával határozható meg a hulladékgazdálkodási bírság mértéke. A jogsértő magatartás esetén e rendelet alapján szabható ki bírság a fentiekben már említett, hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján indított hatósági eljárásokban.
A főváros köztisztaságáról szóló 48/1994. (VIII. 1.) Föv. Kgy. rendelet	A rendelet hatálya a főváros közigazgatási területére terjed ki. E rendelet írja elő pl. az ingatlanok tulajdonosainak, kezelőinek, használóinak kötelezettségét, miszerint gondoskodni kell az ingatlan – beleértve az ingatlan nyilvántartásban közterületként nyilvántartott belterületi földrészletet is – és az ingatlan előtti járda, továbbá a járda és a kocsút közötti kiépített vagy kiépítetlen terület gondozásáról, tisztán tartásáról, szemét- és gyommentesítéséről, hóeltakarításáról és síkosság mentesítéséről.
Vízgazdálkodás	
A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény	A törvény hatálya kiterjed a felszín alatti és a felszíni vizekre, a felszín alatti vizek természetes víztartó képződményeire, illetve a felszíni vizek medrére és partjára, valamint arra a tevékenységre és létesítményre, amely a vizek lefolyási és áramlási viszonyait, mennyiségét, minőségét, medrét, partját vagy a felszín alatti vizek víztartó képződményeit befolyásolja vagy megváltoztathatja. Továbbá kiterjed a vizek hasznosítására, hasznosíthatóságának megőrzésére és a vízkészletekkel való gazdálkodásra, és a vizek

	<p>megismeréséhez, állapotának feltárásához szükséges mérésre, adatok gyűjtésére, feldolgozásra, szolgáltatására és felhasználására, valamint a vizek állapotának értékelésére, kutatására és a vízkárok elleni védelemre és védekezésre.</p>
<p>A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet</p>	<p>A rendelet meghatározza a vízgazdálkodással összefüggő vízügyi hatósági hatásköröket és a hatósági jogköröket. E rendelet értelmében a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkört első fokon a települési önkormányzat jegyzője gyakorolja, így a települési önkormányzat jegyzőjének engedélye szükséges olyan kút létesítéséhez, üzemeltetéséhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez, amely a következő feltételeket együttesen teljesíti:</p> <p>a) a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló kormányrendelet szerint kijelölt, kijelölés alatt álló, illetve előzetesen lehatárolt belső, külső és hidrogeológiai védőidom, védőterület, valamint karszt- vagy rétegvíz-készlet igénybevétele, érintése nélkül, és legfeljebb 500 m³/év vízigénybevétellel kizárólag talajvíz-készlet vagy parti szűrésű vízkészlet felhasználásával üzemel,</p> <p>b) épülettel vagy annak építésére jogosító hatósági határozattal, egyszerű bejelentéssel rendelkező ingatlanon van, és magánszemélyek részéről a házi ivóvízigény vagy a háztartási igények kielégítését szolgálja, és</p> <p>c) nem gazdasági célú vízigény.</p>
<p>A vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet</p>	<p>A rendelet az elvi vízjogi engedélyhez, a helyi vízgazdálkodási, a vízügyi hatósági jogkörbe tartozó eljárásokhoz, a vízügyi szakhatósági állásfoglaláshoz szükséges kérelmek, mellékletek és tervek tartalmát határozza meg.</p>
Zöldfelület	
<p>A közterületen lévő fás szárú növények pótlásáról szóló 37/2012. (X. 26.) önkormányzati rendelete</p>	<p>A rendelet szabályozza a közterületen lévő fás szárú növények pótlási kötelezettségeinek szabályait, azaz a természetbeni pótlást és az Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjába történő pénzügyi megváltást, valamint a közterületi fák ápolásának előírásait.</p>

<p>A fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet</p>	<p>A rendelet hatálya a fákra, cserjékre terjed ki. E rendelet tiltja meg a fás szárú növények felületének jogellenes megsértését, csonkítását, továbbá részeinek közvetlen vagy közvetett károsítását. Továbbá azt is, hogy a használó köteles gondoskodni az ingatlanon lévő fás szárú növények fenntartásáról, az adott faj tulajdonságainak megfelelő szakszerű kezeléséről (így különösen víz- és tápanyag-utánpótlásról, metszésről, növény-egészségügyi beavatkozásról), valamint szükség szerinti pótlásáról.</p>
<p>Állattartás</p>	
<p>Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény</p>	<p>E törvény hatálya kiterjed a gazdasági haszon céljából tartott, igénybe vett állatokra, a kutatási-kísérleti célra szolgáló állatokra, a diagnosztikai vizsgálat és az oltóanyag-termelés céljából tartott állatokra, a génbankként kezelt állatokra, a géntechnológiával módosított gerinces állatokra, valamint a tudományos ismeretterjesztés és az oktatási demonstráció céljából tartott állatokra, a verseny- és sportcélra tartott állatokra, a pásztoreberekre, az őrző-, védő-, mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő és terápiás kutyákra, továbbá a vadászatra alkalmazott állatokra, a mutatóanyag vagy bemutatási célra szolgáló állatokra, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokra, a kedvtelésből tartott állatokra és a veszélyes állatokra, a háziállatok gazdátlan egyedeire (kóborállat), az állatkertekben, a vadaskertekben és a vadasparkokban élő (tenyésztő) állatokra, továbbá a vadon élő fajok bármilyen célból fogva tartott egyedeire.</p>
<p>A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet</p>	<p>E rendelet alkalmazási köre a kedvtelésből tartott állatok tartására és forgalmazására terjed ki. A rendelet szabályozza pl. az ebek pórázon történő vezetését, az ebek transzponderrel történő megjelölését, valamint a veszélyes ebekre vonatkozó rendelkezéseket.</p>

<p>Az állatvédelmi bírságról szóló 244/1998. (XII. 31.) Korm. rendelet</p>	<p>E rendelet határozza meg az állatvédelmi bírságok alapösszegét, valamint a jogsértés körülményeitől függő szorzókat.</p>
<p>Közösségi együttélés szabályai</p>	
<p>Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a közösségi együttélés alapvető szabályairól szóló 32/2015. (XII. 18.) önkormányzati rendelete</p>	<p>A rendelet előírja, hogy a közösségi együttélés alapvető szabályainak megsértésével kapcsolatos hatósági eljárást átruházott hatáskörben a jegyző folytatja le.</p> <p>A rendelet szabályokat állapít meg a Kőbánya címerének, nevének, a településrészek megnevezésének használatára, valamint az utcák megjelölésére, Kőbánya rendezettségének védelmére, a zöldterület védelmére, a szeszesital- és bódítószer-fogyasztással, valamint az üzletek környezetének tisztán tartásával kapcsolatos szabályokra, a játszóterek használatára, az állattartásra, az üzletek éjszakai nyitva tartásának rendjére, a nem lakás céljára szolgáló helyiségben folytatott tevékenységre, a közterületen történő szolgáltatásnyújtás tilalmára, az együttélés szabályainak megszegésére, a közutak használatára és a burkolatbontására, illetve a közterületen történő dohányzásra vonatkozóan.</p>
<p>Környezetszépítés</p>	
<p>Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a Kőbánya környezetének szépítéséről szóló 4/2014. (II. 24.) önkormányzati rendelete</p>	<p>A rendelet 1. §-a szerint Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi környezet szépítésének terén nyújtott kiemelkedő teljesítmény elismerésére</p> <ol style="list-style-type: none"> Kőbánya Építészeti Díja, Tiszta udvar, rendes ház, Tiszta, rendezett Kőbányáért, valamint Virágos Kőbányáért elismerést adományoz.
<p>Energiahatékonyság</p>	
<p>Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat</p>	<p>A rendelet hatálya kiterjed Kőbánya közigazgatási területén lévő társasházakra, valamint lakásszövetkezetekre.</p> <p>A rendelet 2. § (1) bekezdése szerint az Önkormányzat a</p>

<p>Képviselő-testületének a lakóközösségek lakóépületek fejlesztését célzó beruházásainak támogatásáról szóló 14/2018. (V. 25.) önkormányzati rendelete</p>	<p>lakóközösségek részére pályázat útján vissza nem térítendő támogatást nyújt a lakóépületek fejlesztését célzó beruházásaihoz az Önkormányzat költségvetéséről szóló önkormányzati rendeletben meghatározott forrás erejéig.</p>
<p>Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a lakóközösségek lakóépületek energiahatékonysága és megújulóenergia-felhasználása növelését célzó beruházásainak támogatásáról szóló 10/2017. (III. 24.) önkormányzati rendelete</p>	<p>A rendelet hatálya kiterjed Kőbánya közigazgatási területén lévő társasházakra, valamint lakásszövetkezetekre.</p> <p>A rendelet 2. § (1) bekezdése szerint az Önkormányzat a lakóközösségek részére pályázat útján vissza nem térítendő támogatást nyújt a lakóépületek energiahatékonyságának és megújulóenergia-felhasználásának növelését célzó beruházásaihoz az Önkormányzat költségvetéséről szóló önkormányzati rendeletben meghatározott forrás erejéig.</p>

Fontos kiemelni, hogy az Önkormányzat környezetvédelmi tevékenységének szerves részét képezik a környezetvédelmi vonatkozású önkormányzati rendeletek. Az előző, 2015-2019. évi Környezetvédelmi Program hatályos időszakában a helyi rendeletek tekintetében jelentős változás ment végbe.

Számos önkormányzati rendelet hatályon kívül lett helyezve, illetve módosításra került, egyrészt a magasabb szintű jogszabályokkal való jogharmonizáció miatt, másrészt a rendeletek szakmai felülvizsgálatának eredményeként.

Külön kiemelendő a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a közösségi együttélés alapvető szabályairól szóló 32/2015. (XII. 18.) önkormányzati rendelete.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.) 2012. április 15-ei hatályba lépésével megszűnt az önkormányzatok lehetősége arra, hogy önkormányzati rendeletben szabálysértési tényállást állapítsanak meg, ezáltal több, a lakosságot, illetve a közrendet zavaró magatartás szankcionálására nem volt lehetőség.

A fentiekre tekintettel indokolt volt a korábban tiltott, közösségellenes magatartásként szabályozott és szankcionált, a lakosság nyugalma zavaró, illetve a közterületek rendjét, köztisztaságát károsan befolyásoló magatartásokra vonatkozó tilalmat a közösségi együttélés alapvető szabályai közé emelni, egyúttal megteremteni ezek megszegésének szankcionálási lehetőségét. Szükséges volt egy olyan egységes rendelet megalkotása, amelyben az állampolgárok egy joganyagban, könnyen eligazodva tudnak ismereteket szerezni az azonos szabályozási tárgykörben alkotott helyi szabályokról.

A kerület közterületei rendjének, a lakosság nyugalmanak, az egészséges környezethez való jognak a biztosítása szükségessé teszi a megfelelő helyi szabályozási háttér megteremtését. A rendelet célja, hogy elősegítse a közrend, a közbiztonság javítását, a lakosságot zavaró magatartások és jelenségek visszaszorítását. A rendelet megalkotása a közigazgatási bírság, illetve a helyszíni bírság kiszabásával lehetővé teszi a közösségi együttélés alapvető szabályaiba ütköző magatartások visszaszorítását.

II.5.2. Településrendezési eszközök

A kerület környezetminőségét befolyásoló intézkedések alapját nemcsak a helyi környezetvédelmi tárgyú rendeletek képezik, kiemelendők még a településrendezési eszközök is.

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a 335/2015. (IX. 24.) KÖKT határozatával fogadta el az Integrált Településfejlesztési Stratégiát (a továbbiakban: ITS). Az ITS a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott környezeti, társadalmi, gazdasági célok megvalósítását szolgáló középtávú fejlesztési program. A rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében határozza meg a koncepcióban meghatározott célok megvalósítását szolgáló beavatkozásokat, programokat, a megvalósítás eszközeit, nyomon követését.

Az ITS felülvizsgálata 2017-ben megtörtént, elfogadásáról a 194/2017. (V. 25.) KÖKT határozat született. A felülvizsgálatban a helyzetfeltáró, helyzetelemző munkarész megállapításaira támaszkodva elkészült a helyzetértékelő munkarész is. A tervezési folyamat széleskörű partnerséggel valósult meg, az államigazgatási szervek, a szomszédos kerületek önkormányzatai, a kulturális, gazdasági és civil szervezetek, valamint a lakosság tervezési folyamatba való bevonásával. A partnerségben történő tervezés keretrendszerét az Önkormányzat által elfogadott partnerségi terv határozta meg. Ennek célja, hogy a stratégia által érintettek teljes körűen részt vegyenek a tervezési és végrehajtási folyamatokban, és a megfogalmazott vélemények a város társadalmi, gazdasági, tudományos, kulturális életét illetően a lehető legnagyobb mértékben megjelenjenek a tanulmányok tartalmában. A munkacsoport ülések, partnerségi fórumok és a megalapozó vizsgálat eredményeire építve került megfogalmazásra Kőbánya településfejlesztési célrendszere a 2014-2020 közötti időszakra.

A tervezés folyamatában (tervezés, kidolgozás, ellenőrzés, végrehajtás) kiemelten fontos szempont volt a partnerség és az együttműködés. A tervezési folyamat elindításakor az önkormányzat meghatározta:

- a partnerségi együttműködés céljait,
- a tervezési folyamatok legfontosabb mérföldköveit,
- a tervezési folyamatba bevonandók körét,
- a partnerség szervezésének módját,
- az egyeztetések módszereit, eszközeit, szervezeti keretét,
- az egyeztetések folyamatát, módszerét, ütemezését,
- a széles helyi nyilvánosságot biztosító eszközöket, eseményeket,
- funkcionális várostárségi partnereket.

A partnerségi tervben meghatározott szereplőkkel kezdődött meg az együttműködés, megalakult a tervezés szempontjából legfontosabb partneri szervezet, a Stratégiai Munkacsoport (a továbbiakban: SMCS). A munkacsoport tagjai a kőbányai közélet fontosabb szereplői, véleményformálói, a helyi civil és szakmai szervezetek, fontosabb intézmények vezetői. Az SMCS tagjainak feladata a tervezési munka segítése volt, a tagok speciális nézőpontja, helyismerete segítségével. Az SMCS a tervezés fontosabb fázisainál (pl. SWOT analízis, célok kialakítása) ülésezett.

A közösen meghatározott erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek beazonosítását követően az ok-okozati összefüggések keresésével folytatódott a munka. A probléma-hierarchia felállítása, a kapcsolatok feltérképezése után rajzolódott ki a célrendszer váza és a fejlesztési irányok. A célok meghatározásakor a partnerek által tett javaslatok is beépültek a célrendszerbe. A célok prioritizálása szintén a SMCS keretein belül történt. A koncepcióban meghatározott hosszú távú fejlesztési célok eléréséhez szükséges középtávú (7 év) beavatkozásokat az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmazza, mely a koncepcióra épülve határozza meg a város középtávon megvalósítandó projektjeit.

A településrendezés, kerületi építési szabályok, a településkép védelmével kapcsolatos szabályok megalkotása és alkalmazása hozzájárul a környezetvédelmi szempontok érvényesítéséhez.

A kerületben jelenleg 47 db régi típusú (30%) és 12 db új típusú (30%) önálló kerületi szabályozási terv hatályos, amely Kőbánya területének mintegy 60%-át fedi le.

2013. június 21-én hatályba lépett a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatáról szóló 22/2013. (V. 22.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: KVSZ), amely elfogadása óta több alkalommal is módosult.

A KVSZ és annak mellékleteként 8 szabályozási terv a fennmaradó, nagyjából 35% területre vonatkozik, amelynek felülvizsgálata, a megváltozott jogszabályi környezetnek való megfeleltetése jelenleg zajlik. Távlati cél, hogy a X. kerület egységes Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzattal rendelkezzen.

A környezetvédelmi szempontokkal összhangban Kőbánya építészeti, illetve városképi értékeinek védelme és igényes alakítása a városképi illeszkedéssel és a településfejlesztési célokkal összefüggő követelmények kiegyensúlyozott érvényesítése, összességében az épített környezet esztétikus kialakítása is fontos önkormányzati feladat.

A településképi rendelet az építmények településképhez való illeszkedését biztosító anyaghasználatára, tömegformálására, homlokzati kialakítására és a zöldfelületek kialakításának módjára tér ki, a településszerkezet, a táji környezet, a településkarakter vagy egyéb helyi adottság miatti településképi szempontból meghatározó területeket jelöl ki,

valamint az egyes meghatározó karakterterületekre vonatkozóan részletes településképi szabályokat határoz meg.

Előírásokat fogalmaz meg a helyi építészeti örökség egyedi és területi védelmére, védetté nyilvánítására és a védettség megszüntetésére, illetve a reklámok, reklámhordozók, cégek és egyéb műszaki berendezések elhelyezésére, alkalmazására és tilalmára vonatkozóan.

Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a kerület környezetminőségének javítását szabályozási eszközökkel is elősegítse az Önkormányzat.

A KVSZ tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek kifejezetten környezetvédelmi szabályokat állapítanak meg, így külön kiemelendők az alábbiak.

„IV. Fejezet: A természeti környezet védelmével kapcsolatos előírások

17. § (1) A 2. mellékletben meghatározott vízfolyások külterületi és belterületi védőzónáján belül parkoló nem létesíthető. A belterületi védőzóna a patak tengelyvonalától mért 20-20 méteres sáv.

(2) Karsztos területen közterületi parkoló számára vízáteresztő burkolat nem alkalmazható.

(3) Üzemanyagtöltő állomás karsztos területen csak kettősfalú tartállyal, indikátoros kivitelben létesíthető.

(4) A tervezett térszín alatti beépítésnél gondoskodni kell a talajvíz elleni védelemről, a talajvíz áramlásának lehetősége műszaki eszközökkel biztosítandó a talaj vízháztartásának és a térszín alatti épületszerkezet károsodásának megelőzése céljából.

(5) Az M, MZ, K-HT, KV-EN, KV-TB, KL-VA, valamint a 2. mellékletben meghatározott hulladékkal feltöltött bányaterületen elhelyezkedő Z és E jelű keretövezetben bontás, tereprendezés vagy építés során a kitermelt talaj és a talajvíz minőségét meg kell vizsgálni.

(6) Hulladékkezelő és -ártalmatlanító tevékenység kizárólag az M, MZ jelű keretövezetekben végezhető, kivéve a lakóterületen és a lakófunkciót lehetővé tevő intézményterületen lévő ingatlan, valamint a levegőtisztaság-védelmi szempontból érzékeny objektum telekhatárától számított 50 méteres sávot. A hulladék szabadtéri tárolása, kezelése nem megengedett.

18. § (1) A 2. mellékletben meghatározott alábányászott, illetve alapincézett területen az építési engedélyezési dokumentáció részeként benyújtandó geotechnikai szakvéleménynek ki kell terjednie a pince- és üregvédelemre, pincefeltáráásra, a talaj- és rétegvízviszonyokra, a talajvízmozgás veszélyére, továbbá az építési tevékenységgel összefüggő állapotváltozásokra, a feltétlenül együtt kezelendő terület lehatárolására és a vizsgálatok megállapításainak

megfelelő műszaki megoldásokra.

(2) A 2. mellékletben meghatározott, valamint e rendelet hatálybalépését követően felmért és nyilvántartott alábányászott, illetve alápincézett területen az építési helyet korlátozó pinceszellőzők védőtávolságát és védelmét az alábbiak szerint kell biztosítani:

- a) az új épület pinceszellőzőtől mért távolsága legalább 10 méter,
- b) új pinceszellőző levegőtisztaság-védelmi szempontból védendő objektumtól, lakófunkciót is tartalmazó épülettől, beépítetlen építési telek határától, valamint közterület határától legalább 20 méter távolságban helyezhető el.
- c) ha a területen meglévő védendő objektum vagy lakás van, a pincehasznosítás újonnan csak olyan tevékenységgel lehetséges, amely az övezeti előírás alapján a felszíni létesítményben is végezhető lenne.

(3) A pincehasználat során tilos a

- a) környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenység,
- b) telepengedélyről és a teleplétesítésről szóló jogszabályban meghatározott ipari, szolgáltató tevékenység,
- c) vegyi, robbanó, tűzveszélyes és környezetszennyező termék vagy hulladék raktározása, valamint
- d) híradástechnikai termék, készülék gyártása, műszergyártás, nyersanyag visszanyerése hulladékból, üzemanyag-kereskedelem, nagykereskedelmi tevékenység.

(4) Feltöltött bányaterületen építmény elhelyezése előtt a tervezés során geotechnikai vizsgálatot kell végezni.

(5) Kommunális hulladék lerakására hasznosított, rekultivált területen közhasználat, illetve huzamos emberi tartózkodást feltételező rendeltetés csak műszeres mérések által igazolt, határérték alatti metán arányú depóniagáz jelenléte esetén létesíthető.

19. § (1) Zöldsávban telepítendő fasor esetén, ha a szabályozási szélesség ezt lehetővé teszi, legalább 1,5 méter széles, az útburkolattal párhuzamos zöldfelületet kell létesíteni az öntözés lehetőségének biztosításával.

(2) Új fasor csak útsorfa minőségű, előnevelt, magas törzsű, várostűrő fafajokból telepíthető. Az új fasornak utcánként vagy utcaszakaszonként egységesnek, azaz egy időben telepítettnek, azonos korúnak, fejlettségűnek és fajtájúnak kell lennie. 1,5 méternél keskenyebb zöldsáv esetében cserje ültetendő a közlekedésbiztonsági szempontok figyelembevételével.

(3) A 2. mellékletben meghatározott ökológiailag érzékeny területen a telepítendő fás szárú növényeket a 3. mellékletben meghatározott honos fafajokból kell kiválasztani.

(4) Felszíni parkoló kialakítása esetén a parkolóállások közé minden megkezdett négy parkolóhely után egy darab, nagy lombkoronát növelő, környezettűrő, faiskolában előnevelt

fát kell telepíteni.

(5) A teleknek a szabályozási terven „megtartandó növényállomány” jelöléssel ellátott részén épületet elhelyezni nem lehet, az egyéb építmény, illetve burkolat legfeljebb a jelölt terület 15%-át foglalhatja el. A területen a faállomány megtartása érdekében a fakivágás kizárólag élet- és vagyonvédelmi, valamint növény-egészségügyi okból történhet. A fapótlás 50%-át a jelölt területen belül szükséges elvégezni.

(6) A szabályozási terven „közterület zöldfelületként fenntartandó része” jelöléssel ellátott területen - a KL-KT-X övezet, valamint az azzal határos telek kivételével - játszókert, illetve pihenőkert alakítható ki.

(7) A szabályozási terven a „telek zöldfelületként fenntartandó része” jelöléssel ellátott területen új építmény nem helyezhető el kivéve az L7 keretövezetet, ahol kerti gyalogút és játszókert is létesíthető.

(8) A településkép-védelmi jelentőségű fa törzsétől számított 10 méteren belül új építmény - út-, illetve térburkolat kivételével - nem létesíthető, és ezen a területen belül 0,5 méternél mélyebben a talaj nem bolygatható.

(9) A szabályozási terven „településkép-védelmi jelentőségű kert” jelöléssel ellátott telken jelölt megtartandó fa lombkoronájának terepszintű vetületén belül új építmény – út-, illetve térburkolat kivételével – nem létesíthető.

(10) A szabályozási terven „kialakítandó fásított védőterület” jelöléssel ellátott területen télen is takaró lomb- és tűlevelű örökzöldeket is tartalmazó háromszintes növényállományt kell telepíteni. E területen az építmények közül az épülethez kapcsolódó, legfeljebb 1,5 méter széles járda, gépkocsi-behajtó, támfal és terepszint alatti műtárgyak helyezhetők el.

(11) A szabályozási terven sportterületként fenntartandó terület jelöléssel ellátott területen helyezhető el sportkert. A területen játszókert létesítése is megengedett.

A mérnöki létesítményekre és a közművekre vonatkozó rendelkezések közül kiemelendők az alábbiak:

„33. § (1) A Rákos-patak közművek műtárgyaival csak vizuális takarásban (például híd, áteresztés alatt) keresztezhető.

(2) A csapadékvíz-elvezetésre az alábbi előírások vonatkoznak:

a) korlátozott mennyiséget befogadni képes közcsontra esetén a többlet vízmennyiséget telken belül vissza kell tartani,

b) a 400 m²-t meghaladó alapterületű új épület esetében a tetőfelületekről lefolyó esővíz a telken belül, terepszint alatt vagy épületben létesített ciszternában gyűjtendő, ennek

tárolókapacitása alkalmas kell, hogy legyen a kétéves gyakoriságú és 15 perces időtartamú csapadékhullásból származó vízmennyiség befogadására,

c) a csapadékvizet az ingatlanról a közterületre csak csatornába kötve lehet kivezetni, a szomszédos telekre átvezetni tilos,

d) a csapadékvíz szennyvízcsatornába nem vezethető,

e) a telken belül elszikkasztani csak a tetőfelületekről elkülönítve gyűjtött csapadékvizet lehet, a hordalékkal szennyezett csapadékvizet a telken belül létesítendő hordalékfogón keresztül kell megtisztítani, majd ezt követően vezethető a közcsatornába,

f) az olajos szennyeződéseknek kitett burkolt közlekedési felületekről és a 400 m²-nél nagyobb parkolókból lefolyó csapadékvizet benzin- és olajfogón keresztül lehet a közcsatornába, illetve árokba vezetni.”

Környezetvédelmi szempontból külön kiemelő még az alábbiak:

„ X. Fejezet Gazdasági területek

50. § (1) Lakóterület, lakófunkciót lehetővé tévő intézményterület vagy levegőtisztaság-védelmi szempontból érzékeny objektum telekhatárától számított 50 méteren belül gazdasági területen nem helyezhető el

a) 30 férőhelyesnél nagyobb parkoló,

b) nehézgépjármű-parkoló vagy munkagéptároló,

c) nyitott rakodóudvar, valamint

d) telepengedély-köteles tevékenység céljára szolgáló új építmény.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen nem végezhető

a) hulladékkezelés, és -ártalmatlanítás, valamint

b) szabadtéri raktározás.

(3) Az 5000 m²-nél nagyobb telkek esetében a telektömbön belüli telekhatárok mentén a zöldfelületeken legalább 10 méter széles sávban háromszintes növényállomány telepítendő.

(4) A kötelezően kialakítandó legkisebb zöldfelület minden 200 m²-e után legalább egy előnevelt, nagy lombkoronát növelő lombos fa ültetendő.”

A KVSZ területi hatályának bővítése mellett új kerületi építési szabályzatok is elfogadásra kerültek 2015-2019. között, amelyet az alábbi táblázat mutat be részletesen.

Önkormányzati rendelet száma	Önkormányzati rendelet címe
21/2016. (XII. 16.)	A Budapest X. kerület, Újhegyi út – Harmat utca – Hangár utca – Bányató utca által határolt terület Kerületi Építési Szabályzatáról
8/2017. (III. 24.)	A Budapest Főváros X. kerület, Sárosi utca – Vasgyár utca – Vaspálya utca – Noszlopy utca által határolt terület kerületi építési szabályzatáról
23/2017. (X. 12.)	A Budapest X. kerület, Maglódi út – Szentimrey utca – Sörgyár utca – Lavotta utca által határolt területre vonatkozó kerületi építési szabályzatról
19/2018. (IX. 13.)	A Budapest X. kerület, Gyömrői út, Újhegyi út, Robert Bosch utca, Vaspálya utca és Vasgyár utca által határolt terület kerületi építési szabályzatáról
21/2018. (X. 19.)	A Budapest X. kerület, Rákos-patak kerületi építési szabályzatáról
26/2018. (XI. 28.)	A Budapest X. kerület, Tündérfürt utca, Eszterlanc utca, Ezüstfa utca, Tarkarét utca és Jászberényi út által határolt terület kerületi építési szabályzatáról
30/2018. (XII. 14.)	A Budapest X. kerület, Kerepesi út, MÁV körvasútpálya, Méhes utca, Rákos-patak árapasztó medre, Ladányi utca és Keresztúri út által határolt terület kerületi építési szabályzatáról
31/2018. (XII. 14.)	A Budapest X. kerület, Halom utca, Halom köz, Bánya utca, Ászok utca, Halom utca, Kápolna utca és a Körösi Csoma Sándor út által határolt terület kerületi építési szabályzatáról
6/2019. (II. 22.)	A Budapest X. kerület, 80-as jelű vasútvonal menti területek kerületi építési szabályzatáról
9/2019. (III. 22.)	A Budapest X. kerület, Népliget és környéke: Könyves Kálmán körút, Kőbányai út, vasútvonal és Üllői út által határolt terület kerületi építési szabályzatáról (módosítva a 30/2019. (XII.20.) önkormányzati rendelettel)

<p>12/2019. (V. 16.)</p>	<p>A Budapest X. kerület, Fehér út, Gyakorló utca, Keresztúri út és vasútvonal által határolt terület kerületi építési szabályzatáról (módosítva a 17/2019. (VI.27.) önkormányzati rendelettel)</p>
<p>16/2019. (VI. 27.)</p>	<p>A Budapest X. kerület, Állomás utca, Szent László tér, Kőrösi Csoma Sándor út, Vaspálya utca, 38405 hrsz.-ú telek déli határvonala, Barabás utca, 38403/6 hrsz.-ú közterület, Mázsa utca, Bihari utca, Jegenyé utca, Monori utca, Kőbányai út, Horog utca, 38925/3 hrsz.-ú telek északi határvonala és Korponai utca által határolt terület kerületi építési szabályzatáról (módosítva a 20/2019. (VIII.29.) önkormányzati rendelettel)</p>

II.6. Működési és telepengedélyek

A kerületben létesülő kereskedelmi, ipari és szolgáltató tevékenységek jelentősen befolyásolják a kerület életminőségét. Az elmúlt öt évben a működési és telepengedélyek kiadására irányuló eljárások az új jogszabályokat követően jelentősen megváltoztak, amelyeknek részletes értékelése az alábbi alfejezetekben kerülnek bemutatásra.

II.6.1. Működési engedély-köteles és bejelentés-köteles kereskedelmi tevékenységek

A Kőbányai Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Hatósági Osztálya (a továbbiakban: Hatósági Osztály) az eljárásai során a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szolgtv.), a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény, valamint a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ker.R.), veszi figyelembe.

A Ker.R. értelmében az engedélyköteles kereskedelmi tevékenység kivételével az, aki Magyarország területén kereskedelmi tevékenységet kíván folytatni köteles az erre irányuló szándékát a kereskedelmi hatóságnak bejelenteni. Amennyiben a bejelentés megfelel a jogszabályi előírásoknak a Hatósági Osztály a kereskedelmi tevékenységet nyilvántartásba veszi. A nyilvántartásba vételt követően a bejelentés másolata megküldésre kerül a Ker.R.-ben meghatározott hatóságoknak.

A Ker.R. 3. mellékletében meghatározott üzletköteles termékek (pl. tüzelőolaj, üzemanyag, propán-bután gáz, festékek, lakkok, oldószerek, állatgyógyászati készítmények, fegyver, lőszer, növényvédőszer stb.) kizárólag működési engedéllyel rendelkező üzletben forgalmazhatók. Az eljárás során szakhatóságokat kell bevonni, és amennyiben azok hozzájárulást adnak és az üzlet megfelel a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, az engedély kiadható.

II.6.2. Telepengedély köteles és bejelentés-köteles ipari tevékenységek

A telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól szóló 57/2013. (II. 27.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Te.R.) 1. mellékletében meghatározott bejelentés-köteles tevékenységek a tevékenység megkezdésére irányuló szándék bejelentését követően folytathatóak.

A telep nyilvántartásba vétele előtt a Hatósági Osztály megvizsgálja, hogy a helyi építési szabályzat szerint a tárgyi telepen az adott tevékenység végezhető-e. Amennyiben az övezeti besorolás szerint az adott tevékenység a telepen nem végezhető, a Hatósági Osztály az ipari tevékenység végzését megtiltja és a telepet bezárítja. Ha a bejelentés megfelel a jogszabályi előírásoknak a Hatósági Osztály a telepet nyilvántartásba veszi.

A Te.R. 2. mellékletében meghatározott telepengedély-köteles ipari tevékenységeket csak jogerős telepengedély birtokában lehet folytatni. A telepengedélyt a Hatósági Osztály akkor adja ki, ha a szakhatósági hozzájárulások és az övezeti besorolás alapján a telep megfelel a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

A Polgármesteri Hivatalban nyilvántartott telepengedélyek alapján megállapítható, hogy továbbra is nagyszámban vannak jelen a kerületben olyan vállalkozások, amelyek hulladékszállításra vagy -kezelésre kaptak engedélyt. Ezeknek a szervezeteknek a többi hatósággal közösen végzett, szigorú és rendszeres ellenőrzése komoly feladatot ró a hivatali szakemberekre.

II.6.3. Szálláshely-üzemeltetés

A Szolgtv. és a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet alapján a Hatósági Osztály folytatja le a szálláshely-szolgáltatási tevékenység nyilvántartásba vételével kapcsolatos eljárást.

A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény értelmében szálláshely-szolgáltatás csak a kereskedelmi hatóság részére történő a szálláshely-üzemeltetési bejelentést követően folytatható.

A Hatósági Osztály a kerületben működő számos cég tevékenységét nyomon követi. Panasz esetén, illetve hivatalból a kereskedelmi tevékenységet végzők, a telephelyek, valamint a szálláshely-szolgáltatók ellenőrzése minden évben folyamatosan történik és indokolt esetben saját hatáskörben intézkednek (pl. tevékenység megtiltása), illetve megkeresik az intézkedés megtételére a hatáskörrel rendelkező hatóságot (pl. Kormányhivatal). A kötelező végleges döntések végrehajtását a 2018. január 1-jétől hatályos jogszabály értelmében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal foganatosítja.

Az alábbi táblázat a 2016-2018. években lefolytatott ellenőrzések darabszámát mutatja.

Ellenőrzések száma				
	2016	2017	2018	2019
Ipari telepek	30	66	31	51
Kereskedelmi egységek	69	132	135	134
Szálláshely-szolgáltatás	3	3	13	14

A bejelentés- és engedélyköteles tevékenységeket az önkormányzati nyilvántartás 2019. március 30-i állapota szerint az alábbi táblázat foglalja össze.

	Kizárólag engedéllyel rendelkezők száma	Kizárólag bejelentéssel rendelkezők száma	Engedéllyel és bejelentéssel együttesen rendelkezők száma
Működési engedély köteles és bejelentés-köteles kereskedelmi tevékenységek	42	3142	213
Telepengedély köteles és bejelentés-köteles ipari tevékenységek	314	652	39
Szálláshely-üzemeltetési tevékenység	15	23	-

II.7. A gazdálkodó szervezetek környezetvédelmi tevékenysége

A 2020-2024. évekre vonatkozó Környezetvédelmi Program elkészítése során az eddig megvalósított feladatok részletes elemzésén túl az elkövetkezendő időszakra olyan célokat és feladatokat kell meghatározni, amelyek a kerület környezeti állapotának javítását, a meglévő értékek védelmét és fejlesztését segítik. Ehhez nagyban hozzájárul a kerület területén működő gazdálkodó szervezetek környezetvédelem területén tanúsított magatartása is.

Az információgyűjtés szempontjából a kerületi kiemelt cégektől részletes ismertetést kértünk az elmúlt években (2015-2019) a környezetvédelem területén végzett tevékenységükről:

- milyen intézkedéseket tettek a levegőtisztaság-védelem, zaj- és rezgésvédelem, hulladékgazdálkodás, talaj- és talajvízvédelem területein, illetve a fenntartható fejlődés érdekében,
- mely környezetvédelmi témájú pályázaton vettek részt, és milyen eredménnyel,
- milyen feladatokat végeztek a környezeti nevelés (pl. a munkatársak körében) céljából.

Továbbá kértük, tájékoztassanak arról, hogy milyen környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok megvalósítását tervezik, valamint tervezik-e környezetvédelmi tárgyú pályázat(ok) benyújtását a jövőben. A megkeresett cégek, szervezetek közül 22-en válaszoltak, amelyekből nyert legfontosabb információkat az alábbiakban mutatjuk be.

Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet

Az intézmény területén bejelentés köteles pontforrások üzemelnek. A pontforrások engedéllyel rendelkeznek, a légszennyező anyag kibocsátást évente jelentik, a kibocsátott légszennyező anyagok mennyiségét 5 évente akkreditált laboratóriummal méretek. A hulladékgazdálkodási kötelezettségük teljesítéséhez részben a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt. által, részben pedig a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (adatvédtelt irat megsemmisítése, elektromos és elektronikai hulladékok) által nyújtott szolgáltatást veszik igénybe. Veszélyes hulladékokat az előirt módon gyűjtik. A szennyvíz élelmezési része a közcsatornába vezetés előtt egy zsírfogó medencén folyik át, amelyet időközönként kitakarítatnak. Energiahatékonysággal kapcsolatos beruházásaik az utóbbi időszakban környezetvédelmi pályázatok útján valósultak meg. 2013-2015 között a megújuló energiahordozó-felhasználás növelésére nyertek pályázatot, 2014-ben pedig a B épület világításának korszerűsítésére, LED-es technológiára cserélésére. 2015-ben energiamegtakarítást célzó fejlesztésre, a radiológia géppark modernizálására jelentős támogatást kaptak. 2017-ben a helyi gőzfejlesztők építését valósították meg pályázati forrásból. Ugyanebben az évben a fotovoltaiikus rendszerek kialakítására, valamint az elektromos platós, vontató és emelővillás targonca beszerzésére került sor pályázati támogatás keretében. Várhatóan 2020-ban átadásra kerül a X. kerületi szakrendelő a Maglódi úti székhelyen, amely korszerű, új épület lesz hőszivattyús rendszerrel, alagsori mélygarázsokkal és felszíni parkolóhelyekkel zöldmezős beruházás keretében. Az Egészséges Budapest program keretében korszerűsítve lesz az A épület, amelyben tetőtér-beépítés, nyílászárók cseréje, épület hőszigetelése és egyéb energetikai megtakarítást előirányzó munkálatok valósulnak majd meg.

BKK Zrt.

A közösségi közlekedési hálózat fejlesztése kapcsán megtörtént a 3-as villamos vonalának felújítása a Gubacsi út és a Mexikói út között. Teljesen megújult a villamospálya az Élessarok térségében, a Fehér úton, a Kőrösi Csoma Sándor úton és az Üllői út kereszteződésénél. A Bihari utcában a korábbi egy helyett két vágányon haladnak a járművek. A Kőrösi Csoma Sándor úton füves pálya létesült, amelynek zolden tartásáról automatikus öntözörendszer gondoskodik. Megújult a felsövezeték-hálózat, az új áramellátási rendszer alkalmas arra, hogy a villamosok fékezéskor energiát tápláljanak vissza, ezáltal csökkentve az áramfelhasználást. A BKK Zrt. folyamatosan fejlesztette a járműparkját. A P+R és B+R parkolókat az elmúlt években fejlesztették a Pillangó utcánál, az Örs vezér terénél, ahol 40-40 fedett kerékpártároló-férőhely létesül. Jelenleg tervezési fázisban van két VEKOP-támogatású

projekt, amelyek kifejezett célja a gépjármű-közlekedéshez képest alternatívát jelentő közlekedési módok, ezen belül elsősorban a kerékpározás fejlesztése, részarányának növelése. Egyik projekt a Kerékpárosbarát infrastruktúrális fejlesztések Budapest X. kerületében, amelynek célja a projektterület úthálózatának teljes kerékpározás-barát átalakítása. A másik projekt a Rákospatak menti ökoturisztikai folyosó kerékpár-útvonala, amelynek megvalósulásával a patak mentén 22,5 km hosszúságú, folytonos kerékpáros útvonal épül ki. A vizsgált időszakban számos útfelújítás történt a kerületben, 2015-ben a Kőrösi Csoma Sándor út, 2016-ban a Keresztúri út, a 2016 és 2017 között a Kápolna utca burkolata újult meg.

BKV Zrt.

A Zách utcai Autóbusz-Trolibusz Járműtelepen üzemelő légszennyező pontforrás rendszeresen karbantartott, engedéllyel működik. A telephelyi hulladékgyűjtés a jogszabályoknak megfelelő. A veszélyes és ipari nem veszélyes hulladékok gyűjtése szelektíven, az előírásoknak megfelelő edényzetben történik. 2016-ban a nem veszélyes hulladékoknak üzemi gyűjtőhelyek kerültek kialakításra. A telephely 1 db talajvízfigyelő kúttal és 2 db ipari kúttal rendelkezik. A felszíni vízminőség védelmét a telephelyen vízjogi engedéllyel üzemelő szennyvíz előkezelő berendezések biztosítják, amelyek a jármű- és alvázmosás, az alkatrészmosásból származó szennyvizek és a mosó előtti burkolt felület olajos csapadékvizének előkezelésére szolgálnak. Az energiamegtakarítás érdekében a telephelyen fűtésrekonstrukciót és nyílászáró cseréket hajtottak végre. A Kőér utcai Észak-Déli (M3) Metró Járműtelepen 2 db vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező talajfigyelő monitoring kút üzemel. Az engedélyben előrtak szerint a kút 2003. óta féléves gyakorisággal kerül mintázásra összes szénhidrogén (TPH) és toxikus fémek tekintetében. A Fehér úti Kelet-Nyugati (M2) Metró Járműtelepen 2012-ben kiépített és azóta működő ISO 14001 szabvány szerinti környezetirányítási rendszer működik. Környezeti célként ütemezetten megvalósult többek között a forgóváz- és alkatrészmosó felújítása, PET palackprések kihelyezése, zárt udvari kommunális hulladékgyűjtőhely kialakítása, új hulladékgyűjtő edények beszerzése. Speciális olajfogó kendőket használnak egyes területeken az egyszerű használatos törlőruhák helyett, így csökkentve a keletkező hulladék mennyiségét.

Carbosint Kft.

A meglévő működő pontforrásaikat rendszeresen ellenőriztetik akkreditált laboratóriummal. Az elmúlt években nagy hangsúlyt fektettek a felhasznált alapanyagok lecserélésére, ahol szinte minden területen már csak vízbázisú kötőanyagok vannak jelen. A zajvédelem területén

a meglévő zajforrásaikat folyamatosan ellenőrzik, a meglévő dugattyús kompresszorukat korszerűbb halkjárására cserélték, több berendezésüket zajvédő burkolattal látták el. Az általuk vásárolt termékek, eszközök csomagolóanyagait 100%-ban újrahasználik további csomagolás céljából. A technológiákhoz zárt rendszerű hűtőberendezést építettek ki, mely minimalizálja a vízfelhasználásukat és a szennyvíz kibocsátásukat.

Ceva-Phylaxia Zrt.

Zajvédelem területén 2014-ben egy zajvédőfalat építettek fel, ami egy folyadékűtő által kibocsátott zaj csökkentésére készült el. A veszélyes hulladékaik csökkentése érdekében két beruházás történt az elmúlt időszakban. Egyik az a berendezés, amely a termelésben használt műanyag palackokat sterilizálja, darálja, így azok nem fertőző, nem veszélyes műanyag granulátum formájában kerülnek konténeres elszállításra, majd együttégetéses hasznosítására. A másik szintén jelentős beruházás a tojáshulladék fertőtlenítését, szárítását végzi, ezáltal a tojás térfogata a felére csökken. A tojásszáritó berendezés várhatóan 2019-2020. években fog üzemszerűen működni. Nőtt a szelektíven gyűjtött hulladékok mennyisége és fajtája is. A már korábban is meglévő szelektív papírgyűjtést kiegészítették a műanyag hulladékok gyűjtésével, így a nem veszélyes műanyag hordókat, zsugorfóliát, PET palackot is szelektíven gyűjtik. Folyamatosan csökkentik a papíralapú munkavégzést. Energiahatékonyság szempontjából fontos beruházás volt a 3 épületük felújítása, mely során a hőszigetelés is megtörtént. Az új beruházású épületeknél közetgyapot szigetelést alkalmaznak, így minimum A energetikai besorolást kapnak. A világítást folyamatosan LED égőkre cserélik. A gőz termelésben való használata utáni maradék hő hőcserélővel nyerik vissza és melegvíz előállítására használják. Az új beruházásoknál víztakarékos zuhanyokkal és csapokkal csökkentik a vízfelhasználást. Két termelő üzemük központi folyadékűtőit energiatakarékosabb és csendesebb modellekre cserélték. Tavasszal minden igazgatóság ültetett egy fát a telephelyen, családi napot is tartottak már, amely során a környezetvédelmi szemléletformálást tüzték ki célul.

Continental Automotive Hungary Kft.

A vállalat ISO 14001-es szabvány szerint tanúsított Környezet Irányítási Rendszerrel és ISO 50001 szerint tanúsított Energiairányítási Rendszerrel rendelkezik, amelynek értelmében minden évben környezetvédelmi célokat és programokat tűznek ki a folyamatos fejlődés érdekében. A technológia jellegéből adódóan a levegő tisztaságra elsősorban közvetett módon, az energiahatékonyság növelésével és ezen keresztül az energiafelhasználás csökkentésével tudnak hatást gyakorolni. Telephelyükön a villamosenergia és földgáz felhasználás minősül jelentősnek. 2013-2017 között felújításra kerültek a 2008 előtt épült

kazánházak, így jelenleg minden területen kondenzációs kazánok látják el a fűtési hőigényeket. 2019-ben telepítik és helyezik üzembe az első elektromos autó töltő állomásukat a dolgozói parkolóban, ezáltal támogatva az elektromobilitást, amely közvetve a kerület levegőjének tisztaságát is szolgálja. Az épületek hűtési igényét ellátó folyadékhűtők közül többet utólagos zajgátló fallal láttak el az elmúlt időszakban. A 2018-ban megkezdett telephelybővítési projekt keretében a magas zajszinttel üzemelő kiszolgáló gépészeti rendszerek zárt térben, külön erre a célra kialakított gépészeti szinten kerülnek elhelyezésre. 2014-2018 között számos energiahatékonysági beruházást végeztek el, többségében a jelentős energiafelhasználó technológiákra fókuszálva. A 2018-ban átadott új parkolók világítását napelemes megtáplálással és akkumulátoros lámpatestekkel alakították ki, így a hálózattól függetlenül, 100% napenergiával biztosítják a terület megvilágítását. A bővítési beruházások során tartják a hatályos építési szabályzatban előírt minimális 25%-os zöldfelületi arányt. 2018-ban Energiahatékonyság Vállalt címet nyertek a Virtuális Erőmű Programban. A dolgozói környezet- és energiatudatosság növelése érdekében több alkalommal megrendezték az un. Minőség-Környezet-Energia Napot, amelynek célja az egyébként elérhető információk mellett szemléletesen bemutatni és kézzelfoghatóvá tenni a kapcsolódó témaköröket. A jövőben az eddig megkezdett energiahatékonysági beruházásokat folytatják, szándékukban áll a telephely bővítése során új épületeiket vagy azok egy részét zöldtetővel ellátni. Vizsgálják annak lehetőségét, hogy középtávon helyi, megújuló villamosenergia termeléssel részben kiváltsák a fosszilis energiaforrásból származó fogyasztásukat.

Dreher Sörgyárak Zrt.

A vállalat egységes környezethasználati engedéllyel rendelkezik. A vállalat levegő szennyezése megfelel a határértékeknek, légszennyezést a kazánház kéménye tekintetében évente méretik. A szennyvíztelepen takarékosági szempontok miatt a biogáz kazánhoz kiépítették a földgáztüzelés lehetőségét, valamint füstgázhasznosító berendezést. A fővárosi csatornarendszerhez egyetlen olyan ponton csatlakoznak, amelyen technológiai szennyvizet bocsátanak ki. A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság és a Fővárosi Csatornázási Művek által jóváhagyott önellenőrzési terv keretében havonta egyszer vesznek mintát, amelyet akkreditált laboratóriummal vizsgáltatnak meg. A csomagolási hulladékokat szelektíven gyűjtik és nyersanyagként értékesítik. A kovaföldiszapot 2008-tól talajjavítás céljára hasznosítják. A selejtezett rekeszeket, palackokat, raklapokat megfelelően kezelik az anyagában történő hasznosítás érdekében. A melléktermékeket állati takarmányozás céljából értékesítik. Az energia megtakarításra kiemelt figyelmet fordítanak, pl. biogáz-földgáz kombinált tüzelésű kazán füstgáz hőhasznosítása, hűtés optimalizálás a termelési, sörszűrő és

fejtési területeken. A vállalat ISO 14001 szabvány szerint működik.

ECE Projektmanagement Kft.

A vállalat számos javító intézkedést tett a környezetvédelem és az energiahatékonyság területén. A vizsgált időszakban a parkolóház világítást LED világításra cserélték, elkezdtek a szelektív hulladékgyűjtés bevezetését, elektromos autótöltőket telepítettek, a bevásárlóközpont növényborítottságát bővítették, a külső terület gondozásának magasabb szintre emelése céljából tendereket folytattak le. A jövőben tervezik a dokumentációs folyamatok digitalizálását, az épület energiafelhasználásának optimalizálását, az elektromos autótöltők további bővítését.

EGIS Gyógyszergyár Zrt.

A levegőtisztaságvédelem területén a hatóanyaggyártás korszerűsítése révén zárt technológiai rendszereket és beméréseket valósítottak meg, a berendezések légzőit kifagyasztó kondenzátorra kötötték. A reakciókban fejlődő savas-lúgos természetű gázokra központi gázelnyelő rendszert építettek ki. A zajvédelem területén 2015-2016. évben utólagos zajcsökkentést hajtottak végre a 3. épületben. Ellenőrző környezeti zajméréseket végeztek. A szennyvízkezelés területén a központi szennyvízkezelő B1 és B2 medencéjét kiiktatták, kármentő medencéket alakítottak ki. Új technológiai szennyvíz csőhálózatot alakítottak ki, az elmúlt időszakban összesen csaknem 300 méter technológiai csatornaszakasz került felújításra. A központi hulladékgyűjtő területét növelték, a szelektív hulladékgyűjtést kiterjesztették újabb hulladékfajtákra. A talajvíz szennyezés egy helyben tartása (lokalizálása) fő célként szerepel a cégnél. A 18. épületben energiatakarékos megoldásokat alkalmaznak. A külső közvilágítást korszerű, energiatakarékos módon üzemeltetik. Az elmúlt 5 évben összesen mintegy 4000 m² zöldterület került kialakításra.

ERECO Zrt.

2012-2014. között kb. 7000 m² nagyságú belső területen alakítottak ki zöldfelületet. A zöldfelületeken alapvetően fák és cserjék lettek ültetve és locsolórendszer is telepítésre került. 2015. évtől leállításra került a shredder berendezés. 2018-ban 2 db új, korszerűbb targonca került beszerzésre, EURO6-os motorral. Az irodai fűtést biztosító kazánok korszerű kondenzációs kazánra lettek cserélve. Az irodaépületen komplett nyílászáró cserék történtek, a régi rosszul záródó nyílászárók hőszigetelt műanyag nyílászárókra lettek cserélve. A telephelyen belüli hulladékrakodások, tárolások át lettek szervezve, optimalizálták, hogy kisebb legyen a zajhatás. Az olajfogó-csatornarendszert rendszeresen karbantartják,

takarították. Rendszeres résztvevői a nyílt napos rendezvényeknek, legutóbb 2016-ban került sor a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Intézet által szervezett, immár hagyományossá vált KUKAkultÚRA Hulladékkezelők Nyílt Napja rendezvénysorozatnak. Több turnusban fogadták a látogatókat, körbevezették a csoportokat a telephelyen, tájékoztatást adtak a tevékenységükről, bemutatták a telephelyet.

Fe-Group Invest Zrt.

2006. óta működteti az ISO 9001 és ISO 14001 szabványok szerint tanúsított irányítási rendszereket, amelyek szerves részét képezik a vállalat irányítási rendszerének és hozzájárulnak a legjobb környezeti teljesítmény eléréséhez. Bejelentésköteles pontforrással nem rendelkeznek. Levegőbe történő kibocsátás csak mozgó pontforrásokból keletkezik, mint pl. az anyagmozgatógépek, rakodógépek és tehergépjárművek. A lakossági szelektív gyűjtésből, valamint ipari begyűjtésből származó műanyag csomagolási hulladékokat feldolgozó válogatóműveiket és gépsoraikat folyamatosan fejlesztik a minél jobb hatásfokú előkezelés és hasznosítás biztosítása érdekében. A hulladék PET palack hasznosítási technológiából kikerülő szennyvíz megfelelő minőségének biztosítására szennyvíz előkezelő egységet üzemeltetnek, az elfolyó szennyvíz minőségét rendszeresen ellenőrzik. A hulladék PET palack anyagában történő hasznosítása során előállított termék minőségének javítása céljából a 2017. évben meghirdetett Fejlesztési Pályázaton támogatást nyertek. Továbbá a 2018. évben kiírt Fejlesztési Pályázaton támogatást nyertek az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak anyagában történő hasznosítását elősegítő gépi feldolgozás fejlesztésére.

Hungaropharma Zrt.

A Hungaropharma Zrt. járművei lehetőség szerint a kedvezőbb tulajdonságú üzemanyagot használják, hogy csökkentsék a légszennyezést, valamint a lehető legjobb gumibroncsokat használják, hozzájárulva a zaj- és rezgésterhelés csökkentéséhez. A jelenleg 69 darabból álló gépjárműparkot fokozatosan korszerűbb energiafelhasználású és környezetkímélőbb technológiával készült járművekre cserélték az évek során. A telephelyen a fűtés- és melegvíz ellátás gázkazánokkal történik, amelyek rendszeresen karbantartottak az optimális használat és minimális légszennyezés érdekében. A cégnél bevezetésre került a szelektív hulladékgyűjtés, így külön kerül gyűjtésre a papír frakció és a műanyag-fém frakció. A csomagolási hulladékot egy partnercéggel elszállítatják, hogy a másodlagos nyersanyagpiacon kerüljön felhasználásra, ezzel csökkentve a keletkező hulladékot. Minden logisztikai központuknál a papírmentes iroda elérésére törekednek. A logisztikai központ

területe a végzett tevékenységeknek megfelelően nagyrészt betonnal borított, amelyre hulló csapadékvíz egy záportározóban kerül összegyűjtésre és ülepitésre. Az armatúrák cseréjét hajtották végre, hogy az energia felvételt csökkentsék. A jövőben a logisztikai központ energiaellátását biztosító elosztó központ felújítását tervezik a kisebb energiavesztés, a biztonságosabb ellátás és a kapacitív áram növelésének érdekében. A telephely zöldfelületeinek egy részét megújítják és kezelését (öntözését) automatizálják.

Jász Gold Ingatlanfejlesztő Kft.

Az Akna utcai volt bányaterületen évek óta folyamatos a parlagfű terjedésének megakadályozása, a mentesítése kézi és gépi erővel történik. A volt bányaterületen jelenleg is talaj- és talajvíz monitorozás folyik az esetleges környezeti hatások ismertetése céljából. Sajnálatosan a Kozma utcai ingatlanhatáron rendszeresen illegális szemétkerítés történik. A jövőbeni terveik között környezetvédelmi szempontból újra szerepel egy napenergia park megépítése, amelyre pályázati anyagot szeretnének benyújtani.

Készenléti Rendőrség

A veszélyes és speciális hulladékok megsemmisítésére vonatkozóan keretszerződésekkel rendelkeznek. Az informatikai területen keletkező hulladékot lehetőségeikhez mérten szelektíven gyűjtik. Az elhasználandó szárazelemeket és akkumulátorokat külön kezelik. Az elektronikus iratkezelés alkalmazásával törekednek a papírfelhasználás minimalizálására. Meghatározott gépjármű típusoknál bevezették az AdBlue adalék használatát, amely segítségével nagymértékben csökken a kipufogógázokban a káros nitrogén-oxidok koncentrációja. A Kerepesi út 47-49. szám alatti objektumban több olyan beruházást hajtottak végre, melynek következménye energiamegtakarítás, a szennyezőanyag-kibocsátás csökkenése lett. Az elmúlt 5 év során több épület energetikai korszerűsítését végezték el. Ennek részét képezte többek között a fűtési és a légtechnikai rendszer korszerűsítése, homlokzati hőszigetelés kiépítése, a nyílászárók cseréje, valamint alacsonyabb fogyasztású világítótestek felszerelése. Sor került a világítótestek cseréjére a parancsnoki épületben, a teljes épület LED világítást kapott, amelyhez 2016-ban energiaracionalizálási pályázat biztosított forrást. Komoly környezetvédelmi előrelépést jelentett a szennyvízrendszer részleges felújítása, a gépjárműmosó olajleválasztóját újra cserélték, a konyhai szennyvízvezetékbe pedig új zsírfogót építettek be, ez meggátolja, hogy a szennyvízcsatornába kerülő veszélyes anyagok a környezetbe jussanak. A Készenléti Rendőrség az elmúlt öt évben több pályázaton vett részt, főleg energetikai fejlesztési céllal. A jövőben terveik között szerepel a teljes közműrendszer felújítása.

Kling Mérnöki, Ipari és Kereskedelmi Kft.

A telephelyükön 2018-ban telepítésre került egy háztartási méretű naperómű. Ennek segítségével fejleszteni tudták az elektromos hálózatot és el tudják végezni a fűtéskorszerűsítést. A területükön keletkező kommunális hulladékot szelektíven kezelik. A Kling Kft. sokat áldoz a zöldterület megóvására és további parkosításra. A jövőbeni terveik között környezetvédelmi szempontból újra szerepel egy napenergia park megépítése, amelyre pályázati anyagot szeretnének benyújtani.

MÁV Zrt.

A társaság a kerületben légszennyező pontforrással nem rendelkezik. Zajvédelmi szempontból kiemelt figyelmet fordítanak a kerület vasúti közlekedésére. A MÁV Zrt. termelési hulladékainak gyűjtése és kezeltetése a jogszabályi kereteknek megfelelően kerül elvégzésre országos szinten, hiányosságot a hatósági ellenőrzések nem tártak fel. A kerület vasúti területei illegális hulladékelhagyással jelentős mértékben érintett, csak az elmúlt évben több mint 150 tonnát is meghaladó mennyiségű hulladék elszállításáról gondoskodtak. Talaj- és talajvíz védelem tekintetében a kerületben két helyszínen van érintettségük. A Jászberényi út 42523/2 helyrajzi számú területen van folyamatban vízjogi engedélyezési eljárás monitoring kutak kialakítására, míg a Keresztúri út 27. szám alatt tényfeltárást követő műszaki beavatkozás tervezési eljárás vette kezdetét 2018-ban. A környezeti nevelést, oktatást kiemelt feladatuknak tekintik, ezért szakmai rendezvényeken és oktatásokon vesznek részt, mint a Fenntarthatósági Témahét és a TeSzedd programokon.

Naturland Magyarország Kft.

A környezetvédelem területére a Naturland Magyarország Kft. évről-évre nagyobb összeget fordít. A jogszabályi előírásoknak megfelelően veszélyes hulladéktárolót alakítottak ki, az adatszolgáltatást minden évben teljesítették a környezetvédelmi hatóság felé. 2018-ban a hulladékok helytakarékos tárolása végett hulladéktömörítőt vásárolt. 2019-ben tervezik az új folyadékűtő beszerelését a régi elavult meglévő helyett. A szennyvízkibocsátást évente két alkalommal akkreditált cég bevonásával bevizsgálattják a határértékek túllépésének elkerülése végett. A telephelyen 1 db pontforrást üzemeltetnek, amelynél minden évben emisszió mérést végeztenek. Bizonyos termékeknél környezetbarát csomagolóanyagok felhasználása történik. A papírhulladékok újrafelhasználása külső gazdasági társaság bevonásával történik. A jövőben pályázati úton gázkazánok cseréjét szeretnék előirányozni, valamint egy új alkoholtároló kialakítását.

Nemzeti Védelmi Szolgálat

A környezetvédelem területén számos tevékenységet folytattak az elmúlt időszakban, elektromos töltőhelyeket építettek ki, elektromos gépjárműveket szereztek be, a gépjárműparkot folyamatosan cserélték az emissziós értékek csökkentése érdekében. Az épületekben a fűtő-hűtő rendszereket (hőszivattyú, VRV) építettek ki, LED világítást alkalmaznak, e-ügyintéző- és levelezőrendszert vezettek be. Az épületek környezetében található zöldfelületeket rendszeresen gondozzák.

RATH Hungária Tűzálló Kft.

A 2014-2019. évek közötti időszakban rendszeresen mintavételezést végeztek a monitoring kutak segítségével, az olaj- és iszapfogó műtárgyat kitisztították, a vízvédelmi naplót rendszeresen vezették, ellenőrizték, a hidraulikus prégégek működése során keletkező fáradt hidraulikai olajat mechanikai szűrését követően újrahasznosították. Örlő művük segítségével országosan egyedülálló módon a Rath Hungária Kft. gyártósorain keletkezett nyers- és égetési selejt hulladékot 100%-ban újrahasznosítják. 2014-ben a PET-palackos ivóvizet kiváltották ivóvíz adagoló berendezésekre, az olajtárolót felújították. 2015-ben termékvágó csarnokot alakítottak ki vízviszaforgató berendezéssel, a belső környezetvédelmi ellenőrzési rendszert fejlesztették. 2016-ban a sajtológépek hűtőrendszereinek zárt üzeműekre való átalakítását végezték el a vízfelhasználásuk csökkentése érdekében, a kemencék hulladék hőjét hasznosították, a hőcserélő és hőtároló rendszert kiépítették. 2017-ben az alagútkemence hulladék hőjét hasznosították, új, nagyobb teljesítményű hulladékbálázó gépet vásároltak. 2018-ban a szelektív hulladékgyűjtést kiterjesztették az irodaházi és az üzemi szociális működésből eredő hulladékokra, az alapanyag előkészítő csarnokot korszerűsítették. A 2019-2020. években az alapanyag előkészítő csarnok porterhelésének csökkentését irányozták elő egy új porleválasztó rendszer beüzemelésével, a volt plasztikus üzemszarnok energetikai korszerűsítését végzik el. A 2021-2025. években megkezdik a sajtológépek új generációs, modern sajtológépekre való cseréjét, céljuk az irodaház energetikai korszerűsítése, a megújuló energiával való ellátása, energiatakarékos izzók alkalmazása.

Richter Gedeon Nyrt.

A vizsgált időszakban a technológiai szennyvíz-előkezelő berendezést felújították, a kibocsátott szennyvizet önellenőrzés keretében rendszeresen vizsgálják, és a jogszabályok értelmében benyújtják a hatóság felé. A levegőtisztaság-védelem területén döntően a termelő berendezések és ahhoz kapcsolódó kiszolgáló létesítmények (üzemi hűtőrendszerek, kazán,

szárító berendezések, klímaberendezések hűtőközegének cseréje) felújítását, korszerűsítését végezték el. Folytatták az oldószer-imisszióra vonatkozó vizsgálatokat a gyárterület körül, a mérések a kibocsátás csökkenését igazolták. 2015-ben új, korszerű forróvíz előállító kazánt telepítettek. A nem termelő egységeknél (döntően laboratóriumok) keletkező hulladékok korszerűbb, hatékonyabb kezelése érdekében fejlesztették az ún. hulladékudvar műszaki színvonalát, 2016-ban elkészült a tárolóterület padozatcseréje, 2017-ben a gyűjtő, tároló rendszert korszerűsítették, 2018-ban külső szakértő bevonásával megkezdték a nem veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységeik felülvizsgálatát, optimalizálását. Az előírásoknak megfelelően végzik a talajvíz monitoring kutak mintázását és mérését, a talajvíztisztó állomások működtetését. Az új beruházások esetében minden alkalommal akusztikai szakvéleményt készítenek annak érdekében, hogy a zajkibocsátási határértékeket a beruházás üzembeállása után is teljesíteni tudják. Az egységes környezethasználati engedélyükben foglaltaknak megfelelően 2016-ban és 2018-ban külső szakértővel ellenőrző méréseket végeztek, amelyek igazolták a gyárterület zajkibocsátásának megfelelőségét. 2015-ben az egységes környezethasználati engedélyüket megújították. Folyamatosan karbantartják, fejlesztik épületeiket, zöldfelületeiket. 2005-től kezdődően az érdekelt felek minél szélesebb körű tájékoztatása érdekében ún. Fenntarthatósági jelentést készítettek, amely a honlapjukon elérhető. 2016-ban a cég ISO 14001 szabványon alapuló Környezetközpontú Irányítási Rendszerének (KIR) újratanúsító auditja sikeresen lezárult.

Robert Bosch Kft.

A telephelyen belüli hulladékgyűjtés rendjének teljeskörű felülvizsgálata és átalakítása révén az előző évhez viszonyítva mintegy 40%-kal sikerült csökkenteniünk a képződött települési hulladékaik mennyiségét, illetve sikerült elérniük, hogy az egyéb hulladékaik 98%-a hasznosításra kerüljön. Az ezt elősegítő intézkedések többek közt a közel 350 db hulladéktároló edényzetből álló szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítását, illetve a munkavállalóik részére tartott speciális érzékenyítő oktatásokat foglalták magukba. Éves rendszerességgel “nejlonzacskó mentes világnapot”, és a Bosch telephelyek között megrendezett HSE versenyt tartanak. Több tárgyalót, illetve a pihenőhelyiséget újrahasznosított kartonból készített bútorokkal rendeztek be. A munkahelyi megvilágításnak, illetve az épületek ablakain elhelyezett árnyékoló lamelláknak a külső környezeti paraméterek (pl. természetes fény) függvényében vezérlő intelligens épületfelügyeleti rendszerüknek, valamint az épület fűtését elősegítő hőszivattyú rendszerüknek köszönhetően jelentős csökkenést sikerült elérniük az energiafelhasználás terén. Épületeikben minden vízcsap átfolyásszabályozóval lett ellátva, illetve optikai jelenlét érzékelő által került vezérlésre.

Üzemi konyhában lévő zsírfogóikhoz egy biológiai csatorna- és szennyvízkezelő intenzifikáló baktérium adagoló rendszer került beépítésre. Több épület tetejére napkollektort telepítettek. A telephelyen több elektromos autó töltőállomás került kiépítésre, illetve a céges autók juttatására vonatkozó szabályzatuk is az alacsonyabb szén-dioxid kibocsátással rendelkező gépjárművek használatára ösztönzi a munkavállalókat.

Terrorelhárítási Központ

A 2015 év végén üzembe helyezett 48 kW teljesítményű napelemes, háztartási méretű kiserőmű által megtermelt villamosenergia több mint 100 tonna szén-dioxid kibocsátás csökkenést eredményezett. A folyamatban lévő KEHOP 2019. július végén egy 330 kW teljesítményű, napelemes kiserőmű telepítésével zárul, amely tovább csökkenti majd a vásárolt villamosenergia mennyiségét. A TEK objektum épületeinek veszteség-hő-csökkentése érdekében hőszigetelési, illetve nyílászáró csere munkálatok valósultak meg. A gázkazánházak korszerűsítése a gázfelhasználás 50%-kal történő csökkenését eredményezte. A kisebb tömegű, elektromos meghajtású járművek beszerzésének eredményeként csökkent a TEK objektum területén és annak környezetében a fellépő zaj- és rezgésterhelés.

II.8. Pinceveszély-elhárítás, pincenyilvántartás

A kőbányai pincerendszer több egykori kőbányából kialakított föld alatti tároló és járatrendszer. A feleslegessé váló pincerészeket a felszíni bortermelők borospincének, a borkereskedők távoli vidékek borainak tárolására, az ide telepített sörfőzdek az árpa csíráztatására használták, miközben a remek klímája miatt hatalmas mennyiségű jeget és többféle élelmiszert is itt tároltak, a II. világháborúban pedig óvóhelyként hasznosították.

Az eddig feltárt rész kb. 32 km hosszú és kb. 195 000 m² alapterületű. A pincék jórészt a területen működő ipari cégek használatában vannak. A legnagyobb gondot és veszélyforrást a már elhagyott, elfalazott, valamint nem szakszerűen tömedékelt üregek jelentik. Ezek felmérése és megszüntetése érdekében Kőbánya 1993-ban csatlakozott az országos veszélyelhárítási programhoz, amelynek keretében először a nagyon rossz állapotú vágatokat erősítették meg. Az elmúlt években és jelenleg is országos szinten elsősorban a „partfal program” létezik, így nincs mód, illetve csak rendkívüli havária esetén nyílhat lehetőség támogatás elnyerésére.

Egykoron a leendő kőtömböket kisebb bevágásokkal határolták körbe, majd ékekkel hátulról lefeszítették, amikhez széles és mély aknákat vájtak. Emiatt a járatok többsége ma átlagosan 4-6 méter széles és ugyanilyen magas, de akad 10-12 méter széles és 8-10 méter magas ág is.

Kialakításában nagyrészt fésűs, azaz egy fő járatról ágaznak le jobbra-balra a zsákutcák. Nem teljesen összefüggő, de ma már pár kivétellel összekapcsolódnak egymással a föld alatt. Történelmi kezdetük a mai „Éles saroknál” található, ahová a mai Fehér út vezet.

Az itt kitermelt kövekből épült fel – többek között – a pesti városfal, a török megszállás alatt a kecskeméti református templom, a XVIII. század elején az Invalidusok háza, a Lánchíd két pilonja, vagy a Margit híd kő elemei, Budán a Citadella, a Mátyás-templom, a Halászbástya, vagy Pesten az Egyetemi Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia vagy a Magyar Állami Operaház épülete, illetve az Andrássy út számos palotája, valamint számtalan bérház.

Először 2007. évben, a Budapesti Őszi Fesztivál keretében, korlátozott számú résztvevővel nyitották meg az érdeklődők előtt, majd 2008-tól kezdve az Önkormányzat a minden évben

megrendezett Szent László napok keretében a már régóta elhagyatott és Havas (Dreher)-villával egybekötve ingyenes csoportos túravezetés keretében bárki számára bejárhatóvá tette a pincék egy részét, illetve a Havas- (avagy Dreher-) villát. A csoportokat túravezetők irányítják, akik egyúttal a pincerendszer, illetve a villa történetét is bemutatják. 2010. óta „Underworld kupa” néven minden augusztusban bicikliversenyt is rendeznek itt.

Az Óhegy-parki pincerendszerrel kapcsolatos feladatokat a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. végzi. A bányahatóság negyedéves üregvizsgálatokat írt elő részükre, melyeket folyamatosan teljesítettek a vizsgált időszakban. 2015. évben a korábbi főszellőztető ventillátor telepítési

helyének beton idomkövel történő lezárását, a fa biztosítású akna teljes szelvényének gombátlanítását és az akna járóosztályának felújítását végezték el. 2017-ben a 101., 124. és 126. számú vágatok, 2018-ban pedig a 123. számú pinceág boltozat megerősítésére került sor.

Az „S1” területen található üregrendszer karbantartási feladatai szintén a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. feladatkörébe tartoznak, a karbantartási munkák keretén belül rendszeresen ellenőrizték és a szükséges beavatkozásokat elvégezték. A vizsgált időszakban a Bánya utca 37. szám alatti ingatlan és pincerendszerben lévő zompok takarítása, szivattyúk javítása, elektromos rendszer karbantartása, takarítása, pinceszellőzők biztonságos lezárása, pince főte megerősítése, hattornyú épület földszinti ablakainak és angol aknáinak ráccsal való lezárása készült el.

E fejezetben szükséges kiemelni, hogy a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 32. § (2) bekezdése alapján a föld alatti tárolóterek nyilvántartását az illetékes települési önkormányzat jegyzője vezeti. A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. jelenleg a portfóliójában S1 alatti és az Óhegy park alatti pincék kezelését végzi. A jegyző által vezetett nyilvántartáshoz szükség esetén adatot szolgáltat.

2018. áprilisában a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat adatkéréssel kereste meg Hivatalunkat a Budapest X. kerület területén előforduló földalatti objektumok térképi nyilvántartásának elkészítésével kapcsolatban. Az általunk ismert pincerendszerek tulajdonosai körében 2012. évben felmérést végeztünk, amely során a begyűjtött adatokból egy nyilvántartást készítettünk. Az adatbegyűjtés során kitöltött adatlapokat és helyszínrajzokat továbbítottuk részükre és egyben kértük, hogy amennyiben a pincetérképek geoinformatikai feldolgozása elkészül, úgy az adatbázis és a térképek elérhetőségét biztosítsák számunkra.

A vizsgálati munka jelenleg is folyamatban van.

II.9. Környezeti nevelés

A kerület szépítése, városképi megjelenésének rendezettebbé, esztétikusabbá tétele, a kerület lakóinak közösségformálása, esztétikai igényeinek fejlesztése közös érdekünk. Az Önkormányzat céljai között mindig is kiemelt szerepet kapott a kulturált és vonzó városkép kialakítása, a kerületben élők összefogásának ösztönzése, az életminőség javítása, a környezettudatos gondolkodás és szemlélet erősítése.

Ezen célok elérésére nélkülözhetetlen a kerületi pályázatok kiírása, illetve a lakosság bevonását ösztönző programok lebonyolítása. E fejezetben az elmúlt évek kiemelkedő akcióinak, helyi pályázatainak (a teljesség igénye nélkül) bemutatására kerül sor, amellyel szeretnénk egy kis bepillantást nyújtani abba a munkába, amelynek eredményeként Kőbánya egyre inkább megszépül.

II.9.1. Föld Napja – Kerületi takarítási akció

Évről-évre meghirdetésre került egy hétköznapi napon az iskolák, valamint egy hétvégi szombati napon a lakosság körében a „Föld Napja” kerulettakarítási akció. A meghirdetett program keretében 2015-ben a Népliget vasúti sínek melletti határoló úton a Kőbányai úttól a Vajda Péter utcáig tartó szakaszon és a Hangár utcai erdőben, 2016-ban a Dömsödi utcai, az Álmos utcai és a Hangár utcai erdőben, 2017-ben a Bánya utcában, a Barabás utcában, a Tárna utcában és a Gránátos utcában, valamint az Álmos utcai erdőben, 2018-ban pedig szintén a Barabás utcában, a Tárna utcában, a Gránátos utcában, valamint a Gép utcában került sor az illegális hulladékok összegyűjtésére, majd elszállítására. A Hangár utcai erdőben – a már hagyománnyá vált módon – a Büntetés-végrehajtási Intézet segítségével került összegyűjtésre a szemét, ahol az összegyűjtött szemetet a programhoz kapcsolódóan a Pilisi Parkerdő Zrt. Budapesti Erdészete szállította el.

Kőbányai Önkormányzat

Kerulettakarítási, hulladékgyűjtési akció

FELHÍVÁS
„FÖLD NAPJA - 2017”

Kedves Kőbányaiak!

2017. április 22-én (szombaton) 9 órakor várjuk a városi környezet tisztasága iránt elkötelezett kerületi lakosokat közös kerulettakarítási, hulladékgyűjtési akcióra!

Helyszínek:

- Bánya utca (volt iskolaépület mögötti terület)
- Barabás utca (MÁV-kerítés mellett)
- Tárna utcai zöldterület (Gránátos utcánál)
- Álmos utcai erdő (Korányi Frigyes erdősor 1. melletti terület) (XVIII. kerületi lakosok bevonásával)
- Hangár utcai erdő

Várjuk továbbá a kerületi iskolák tanár- és diákközösségeit **2017. április 21-én (pénteken)** az intézmények környezetének megtisztítására!

Minden résztvevő a KÖKERT Kft.-től meglepetés ajándékot kap!
A szükséges eszközöket (zsákok, kesztyűk stb.) a KÖKERT Kft. a helyszíneken biztosítja. Az intézmények előzetes jelentkezés alapján vehetik át az eszközöket a KÖKERT Kft.-től. Jelentkezni és további információt kérni a Városüzemeltetési Osztályon, a +36 1 4338 283 telefonszámon lehet.

Budapest, 2017. március

Kovács Róbert
Kőbányai polgármester

A programhoz szükséges eszközöket (kesztyűk, gereblyék, szemétyűjtő zsákok) a Kőkert Kft. biztosította, továbbá az összegyűlt hulladék elszállításáról is gondoskodott. Elismerésük jeléül az akcióban részt vevő intézmények és magánszemélyek egynyári virágokat kaptak a Kőkert Kft.-től. Az akcióban a lelkes önkéntesek segítségével minden évben több mint 60 m³ hulladéktól tisztították meg a résztvevők Kőbányát.

2019. április 27-én a lakosság, a társasházak és a vállalkozások, valamint 2019. április 26-án az iskolák részére került meghirdetésre a már hagyományos „Föld Napja” kerülettakarítási, környezetrendezési akció. Ebben az évben az eddigiekhez képest többféle programmal vártuk az önkéntes résztvevőket. Három helyszínen kézi szedéssel szedhető hulladékgyűjtés volt, hat kutyafuttatóban futtató takarítás, öt helyszínen pedig lehetőséget biztosítottunk a zöldhulladék lerakására. A program keretében két helyszínen sövény és évelő virág ültetés is történt. A Hangár utcai erdőben – a már hagyománnyá vált módon – a Büntetés-végrehajtási Intézet segítségével került összegyűjtésre a szemét. Minden résztvevő egy környezetvédelmi totót is kitöltött. A kutyafuttatókban összesen 7 fő, a többi helyszínen és a növényültetésekénél 28 fő vett részt. Az akcióban összesen 40 m³ hulladéktól tisztították meg a résztvevők Kőbányát.

II.9.2. „Te Szedd” akció

Csatlakozva az országos „Te Szedd - Önkéntesen a tiszta Magyarországért” akcióhoz a Kőbányai Önkormányzat meghirdette a kőbányaiak számára a „Te Szedd” helyi akciót. A program megtartására 2019. március 18-án és március 21-én került sor. A március 18-ai hétfői programon a lakosság mellett a Polgármesteri Hivatal több dolgozója is részt vett. A szemétszedés helyszíne a Korponai utca volt, a 30 fős csapat egy kisebb teherautónyi és 25 zsák hulladékot szedett össze.

A március 21-ei csütörtöki hulladékgyűjtés helyszíne a Csajkovszkij park volt, ahonnan a

FELHÍVÁS
ÖNKÉNTES SZEMÉTYŰJTÉSRE

Kedves Kőbányaiak!

Önkormányzatunk csatlakozott a TESZEDDI önkéntes szemétyűjtési akcióhoz. Szerettel várunk mindenkit az alábbi helyszíneken és időpontokban:

2019. március 18. (hétfő) 15:00 óra
Találkozási pont: Korponai utca - Liget utca sarok
Szemétyűjtés helye: Korponai utcán végig

2019. március 21. (csütörtök) 15:00 óra
Találkozási pont: Csajkovszkij park
Szemétyűjtés helye: Csajkovszkij park

TE SZEDDI!
ÖNKÉNTES A TISZTA MAGYARORSZÁGÉRT

A szemétyűjtéshez a kesztyűt és a szemétyűjtő zsákot a szervezők biztosítják.

www.kobanya.hu | facebook.com/KobanyaIOnkormanyzat

szemét összegyűjtése után a csapat továbbment, és a Barabás utcában is végig összegyűjtötte az elszórt szemetet. A 17 fő önkéntes csapat 35 zsák futó szemetet és egy fél kisteherautónyi építési törmelékot gyűjtött össze. A hulladék elszállításában közreműködött a Kőkert Kft. is. A zsákos hulladékot a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. szállította el.

II.9.3. „Virágot a szemét helyére!” ültetési akció

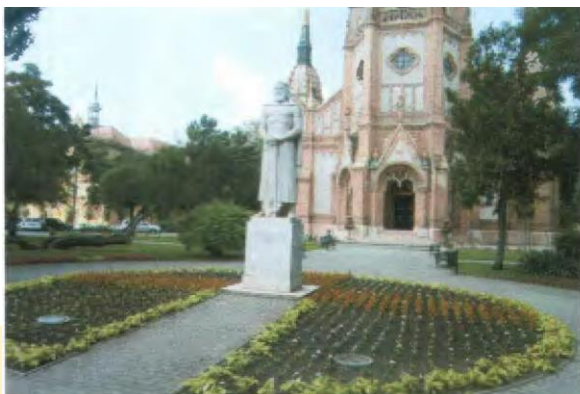
2011. óta a kerület alábbi illegális hulladéklerakások szempontjából legfertőzöttebb területein a Kőkert Kft. növénykazettákat alakított ki és virágokat ültetett

- ☼ Mádi utca és Zsombék utca sarok,
- ☼ Mádi utca és Harmat köz sarok,
- ☼ Bihari út és Balkán utca sarok,
- ☼ Gutor tér kijelölt közterületein.

A virágágyások és virágzó cserjék gondozását a Kőkert Kft. folyamatosan ellátta.

II.9.4. „Virágos Kőbánya” közterületi virágültetési akció és növényosztás

A Kőkert Kft. a közterületi virágültetési akció keretében az elmúlt években több ezer egyényári virágot ültetett el többek között a Körösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ előtti ágyásba és az épület előtti terasz virágtartóiba, a Körösi Csoma sétányon, a Polgármesteri Hivatal előtt, a Magyar Oltár környezetében, a Szent László szobornál, a Csajkovszkij parki virágtartókba, továbbá a Mádi utca és Gitár utcai körforgalomnál, a Csősztorony melletti körforgalomnál, a Kozma utcai temető előtt, a Bányató utca és Tavas utcai körforgalomnál, valamint a Kőér utca és Óhegy utcai körforgalomnál. Az ültetések időpontjáról és helyszíneiről a Kőkert Kft. a honlapján tájékoztatta a lakosságot.

II.9.5. „Önnek is szeretnék adni virágot” pályázat

Önnek is szeretnék adni virágot!

Önkormányzatunk pályázatot hirdet!
Csatlakozzon Ön is!
A pályázat keretében ingyenesen biztosítunk növényeket környezetünk, otthonunk szebbé tételéhez!

**A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE:
2018. március 23., 13:00 óra**

A benyújtott pályázatok a beérkezés sorrendjében, a készlet erejéig kerülnek elbírálásra.
A pályázati adatlap letölthető a www.kobanya.hu oldalról!

A pályázat benyújtható elektronikus levélben a tisztadvarrendeshaz@kobanya.hu címre, postai úton a Kőbányai Polgármesteri Hivatal, Városüzemeltetési Osztály, 1102 Budapest, Szent László tér 2/a címre, továbbá benyújtható ügyfélfogadási időben a Polgármesteri Hivatal Ügyfélközpontjában (1102 Budapest, Allomás utca 26.), valamint az Újhegyi Ügyfélszolgálatán (1108 Budapest, Újhegyi sétány 16.)

A nyertes pályázóknak a növényeket 2018. április hónapban - előzetes értesítésben megjelölt időpontban és helyszínen - adjuk át.
A pályázattal kapcsolatban további információ a +36 1 4338 283-as önkormányzati telefonszámon kérhető.

**Tegyük együtt még szebbé otthonunkat,
tegyük szebbé Kőbányát!**

Kovács Róbert
Kőbánya polgármestere

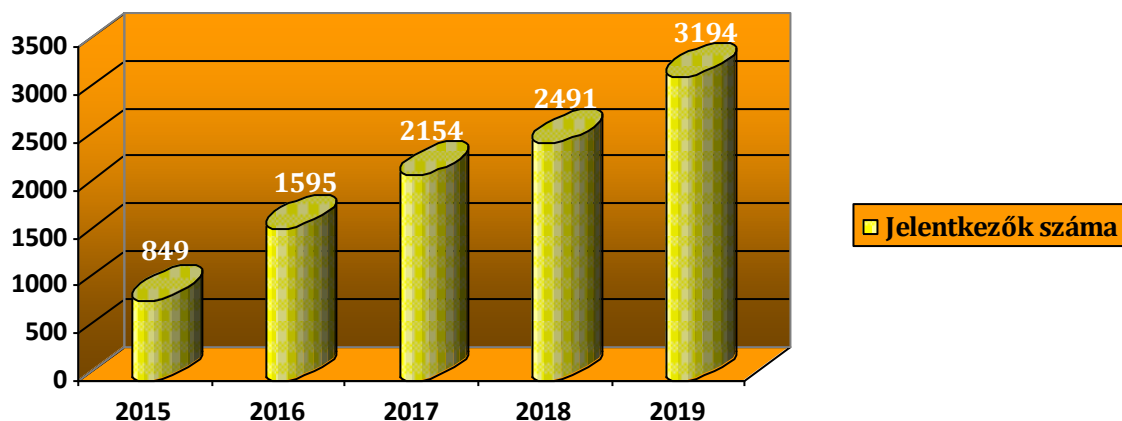
A kerületben élő lakosok és az intézmények részére Kőbánya környezetének szépítéséhez, virágosításához – a lakosság körében igen kedvelt akció keretében – minden évben virág- és fűszerpalánták, valamint fiatal díszcserjék osztásával járult hozzá az Önkormányzat. Az egynyári virágokért, fűszernövényekért, sövényekért és cserjékért magánszemélyek és társasházak, valamint helyi intézmények jelentkezettek.

A Városüzemeltetési Osztály a pályázat lebonyolítását, a növények megrendelését, szortírozását és az előző évhez hasonlóan a Bánya utcai volt iskola udvarán a növények kiosztásának előkészítését magas színvonalon, rendkívüli erőfeszítéssel oldotta meg, amelyhez a Hivatal számos munkatársa segítséget nyújtott. A

növénycsomagokat összekészítését követően a kiosztás gördülékenyen megtörtént.

A kerületben élő lakosok, társasházak és az intézmények részére Kőbánya környezetének szépítéséhez, virágosításához 2019. évben is egynyári és évelő virág, fűszerpalánták, valamint fiatal díszcserjék – összesen 69 900 növény – osztásával járult hozzá az Önkormányzat.

2019-ben mintegy 12 millió forint értékben beszerzett növényekkel támogattuk Kőbánya virágosítását, 281 társasház, 63 intézmény és 2820 családi ház vagy magánszemély kapott a növényekből. Az óriási számú jelentkező is bizonyítja, hogy Kőbányán a környezet szépítése, virágosítása az itt élők szívügye.

A fenti diagrammból is jól látható, hogy az évről évre egyre nagyobb számú jelentkező is bizonyítja, hogy Kőbányán a környezet szépítése, virágosítása az itt élők szívügye.

II.9.6. Virágos Magyarországért országos verseny

A többéves hagyományokkal rendelkező „Virágos Magyarországért” országos környezetszépítő versenyen Kőbánya már több alkalommal is megmérettette magát, ezért is örültünk és fogadtuk oly nagy tisztelettel, hogy évről évre elismerésekben részesült a kerület.

2015-ben elnyertük a Budapest Főváros Fődíját, 2016-ban az Önkormányzat ismét részt vett a versenyben, de két egymást követő évben nem lehet a legnagyobb elismerést elérni, így abban az évben nem részesült díjazásban az Önkormányzat. 2017-ben azonban Kőbánya elnyerte a Budapest Főváros Különdíját a versenyben való magas színvonalú részvételéért. A zsűrizés során az Újhegyi sétány megújult szakaszát, annak folyamatos fenntartását, a Kincskeresők Óvodát, az Ihász parkot, a Szent László teret, és több felújított játszóteret mutattunk be. Az Önkormányzat 2018-ban is részt vett a Virágos Magyarország országos környezetszépítő versenyen, amelyben ez évben ismét díjat kapott. A Magyar Turisztikai

Ügynökség – a verseny fő szervezője – elismerését és Magyarország Legszebb Főteréért járó

díjat adományozta az Önkormányzatnak az Újhegyi sétány kiemelkedő színvonalú fejlesztéséért és a felújítás minőségéért.

A 2019. évi versenyben most díjat nem kapott Kőbánya, de a zsűri nagyra értékelte a 2018-ban és 2019-ben végzett munkát. A kerületi nagyszabású közterületfejlesztési (például játszótérfelújítási vagy a sportligeti sportcélú fejlesztési) munkák reményeink szerint jövőre ismét a díjazottak közé emeli Kőbányát.

II.9.7. „Színes Kőbánya” akció

A Színes Kőbánya program – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti iskolai közösségi szolgálat keretében – diákok önkéntes munkájával került sor minden év októberében. 2015-ben a Vaskő utcai játszótér beton és téglakerítésének festésére került sor. A diákok a munkájukkal hozzájárultak a már régóta várt játszótér felújításához. A lakossági visszajelzések szerint nagy örömmel vették birtokba a megújult játszótérrel. 2016-ban a Szent László Gimnázium tanulóinak a közreműködésével került sor a Harmat utca 142. előtti játszótér kerítésének festésére. 2017-ben a Száva utcai, felújítás alatt lévő játszótér aszfaltburkolatán játékok felfestése történt meg. Készült ugróiskola, twister, útvesztő, távolugró pálya, de aszfalttrajzolóhoz is kialakítottak területeket. Ezen a helyszínen mintegy 20 fő dolgozott. 2018-ban a Kéknyelű utcai lakótömbben lévő parkok padjainak festését végezték el. Az első napon az 53 db pad lecsiszolása és alapozása, a második napon Kőbánya jellegzetes színeire történő festése készült el. A diákok élvezték a munkát, amellyel hozzájárultak a lakótelep parkjainak színesebbé és szebbé tételéhez. A helyszínen összesen mintegy 15 fő dolgozott.

2019-ben a Városüzemeltetési Osztály szervezésében és aktív részvételével került sor október 21-én és 28-án a Vörösdinka utcai lakótelepen lévő parkok padjainak festésére. Az első napon

az előző évben festett, de kisebb javításra szoruló padok egyszeri lefestése, a második napon a többi pad csiszolása, alapozása és Kőbánya jellegzetes színeire történő festése készült el. A program előtt a KÖKERT Kft. a sérült padok javítását elkészítette, így az összes pad vidám színekben várja a pihenni vágyókat. Szomorú tapasztalat volt, hogy a környező társasházakból – a nagyszámú kihelyezett felhívás ellenére – nem jött önkéntes segítő. Több kerületi iskola megkeresése ellenére sajnos idén diákok sem segítettek. Az akció jövő évi meghirdetésekor a résztvevők ösztönzését is be kell építeni a programba.

II.9.8. „Tiszta udvar, rendes ház”, „Tiszta, rendezett Kőbányáért” és „Virágos Kőbányáért” elismerések adományozása

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Kőbánya Környezetének szépítéséről szóló 4/2014. (II. 24.) önkormányzati rendelete 1. §-a alapján a helyi környezet szépítésének terén nyújtott kiemelkedő teljesítmény elismerésére a társasházak és családi házak részére "Tiszta udvar, rendes ház", az intézmények és vállalkozások részére "Tiszta, rendezett Kőbányáért" és a látványosan virágosított erkélyek, ablakok esetében "Virágos Kőbányáért" elismerést adományozhat a polgármester.

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat

SZERETNÉK ÖNNEK IS ADNI EGY ILYEN TÁBLÁT, OKLEVELET!

Szépülő kerületünkért, a tisztább, rendezettebb környezetünkért, az élő és élhető Kőbányáért egyre többen, egyre többit teszünk. **Csatlakozzon Ön is!**
Csatlakozzon, hogy otthonunk még szebb, még vonzóbb, ezáltal még értékesebb legyen!

A következő kategóriákban nevezhet és jelölhet:
„TISZTA UDVAR, RENDES HÁZ” (magánszemélynek, lakóközösségnek szól)
„TISZTA, RENDEZETT KŐBÁNYÁÉRT” (intézménynek, vállalkozásnak szól)
„VIRÁGOS KŐBÁNYÁÉRT” (magánszemélynek, lakóközösségnek, szervezetnek szól, ablak és erkély elismerésére)

Javaslatokat, ajánlásokat **2016. július 31.** napjáig várjuk elektronikus levélben a tisztaudvarrendeshaz@kobanya.hu címre, vagy postai úton a következő címre:
Kőbányai Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztálya (1102 Budapest, Szent László tér 29.)
A borítékra írják rá: „Tiszta udvar, rendes ház”

További részletek a www.kobanya.hu honlapon is olvashatók és kérhetőek a 433-8283-as önkormányzati telefonszámon!

**Tegyük együtt még szebbé otthonunkat,
tegyük együtt még szebbé Kőbányáért!**

Kovács Róbert
Kovács Róbert
Kőbánya polgármestere

Az elismerő cím elnyerésére 2011. év óta minden évben van lehetősége a kerületi lakosoknak és cégeknek. Az évről-évre kiírt pályázatok célja a társasházakban, a családi házak portáján és a környezetükben a rend, tisztaság kialakítása, kulturált környezet megvalósítása, a környezetbarát városkép megjelenítése, a kerület szépítése, növényekkel történő díszítése, rendezetté tétele.

A „Tiszta udvar, rendes ház” elismerés annak a természetes személynek vagy lakóközösségnek, a „Tiszta, rendezett Kőbányáért” elismerés annak a költségvetési szervnek, jogi személyiségű vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetnek adományozható, amely az adott év során a

környezete saját költségén történő magas szakmai színvonalú, példaértékű fenntartásával, gondozásával hozzájárult Kőbánya városképének javításához, a kerület vonzerejének növeléséhez.

A „Virágos Kőbányáért” elismerés pedig annak a természetes személynek, lakóközösségnek vagy szervezetnek adományozható, amely az adott év során a környezete, a közterületről látható erkély vagy ablak saját költségén történő látványos virágosításával hozzájárult a környezeti állapot fejlesztéséhez.

A legtisztább, legrendezettebb ingatlanok a pályázat nevét viselő, elismerő címekben részesültek, amelyről az épület falára kihelyezendő porcelántáblát, illetve elismerő oklevelet kaptak. A vizsgált időszakban elért eredményeket az alábbi táblázat mutatja be.

	Jelentkezők, ajánlottak száma	Tiszta udvar, rendes ház elismerés	Tiszta, rendezett Kőbányáért elismerés	Virágos Kőbányáért elismerés
2015	347	201	15	27
2016	384	194	9	72
2017	449	222	7	33
2018	364	176	7	53
2019	496	284	10	43

II.9.9. Madarak és Fák Napja

A környezetvédelem egyik fontos célja a nagyvárosokban többek között a meglévő zöldfelületek élővilágának, az állatok élőhelyeinek megőrzése, fejlesztése. 2015-ben az iskolák és óvodák részére a „Madarak és Fák napja” akcióhoz kapcsolódva meghirdetett rajzpályázatra szép számban érkeztek pályaművek.

A Kőbányai Csodafa Óvodából kettő, a Csodapók Óvodából kettő, a Kőbányai Mocorgó Óvodából kettő, a Kőbányai Rece-fice Óvodából kettő, a Kőbányai Kincskeresők Óvodából három, a Kőbányai Gyermek Háza Óvodából öt, a Kőbányai Bóbita Óvodából kettő és a Szent László Általános Iskolából három pályamű dicséretben, továbbá két pályamű

különdíjban részesült. A versenyen résztvevő gyermekek rajzeszközöket kaptak.

2016-ban a kerületi általános iskolák és óvodák részére meghirdetett képzőművészeti, film és fotópályázatra 51 pályamű érkezett. A hét intézményből beérkezett pályaművek a rajzok mellett különböző technikával és anyaghasználattal készültek, volt közöttük növények terméseiből, nemezből, különféle papír anyagból készített művek is.

Szintén e naphoz kapcsolódva a Mély-tó körüli parkban „Madárbarát mintakert tanösvény” létesült. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület által összeállított mintakert tanösvény segítségével lehet bemutatni a különböző fajta odúkat és egyéb, a madárbarát kertben szükséges eszközöket. A mintakert

tanösvény segítségével már nemcsak a Mélytó mellett, hanem az Óhegy parkban is láthatóak a különböző fajta odúk és egyéb, a madárbarát kertben szükséges eszközök.

2017-ben az előző évhez hasonlóan zajlott le a program. A pályaműveket a Kőbányai Kőrösi Csoma Sándor Kulturális Központban rendezett kiállításon tekinthették meg a látogatók.

2018-ban negyedszer került sor a program megszervezésére. A kerületi általános iskolák és óvodák részére meghirdetett művészeti pályázatra 111 db pályamű érkezett. A műveket zsűri bírálta el, tagjai között volt Agócs Zsolt képviselő úr a Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság elnöke, a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Nonprofit Kft. szakértő képviselője is, a zsűri elnökének Zsemlye Ildikó kőbányai szobrászművészt kértük fel.

2019-ben a programhoz kapcsolódva a kerületi általános iskolák és óvodák részére meghirdetett művészeti pályázatra 109 db pályamű érkezett. A tizennégy intézményből beérkezett pályaművek a rajzok mellett különböző technikával és anyaghasználattal készültek, volt közöttük növények terméseiből, nemezből, különféle papír anyagból készített mű is.

II.9.10. „Kőbányai Madárbarát Kert” program

FELHÍVÁS
KŐBÁNYAI MADÁRBARÁT KERT
PROGRAM 2019

ZÖLD KŐBÁNYA
Rajtaad múltk!

A madaraink és környezetünk védelme, területünk biodiverzitásának őrzése érdekében a Kőbányai Önkormányzat a kerület lakosainak Madárbarát Kert pályázatot hirdet. A pályázat során madáretetőt, mű fecskéfészket, fecskepelenkát illetve kis testű madarak számára odút lehet igényelni.

A **Madárbarát Kert** cím elnyerése esetén az arra érdemes kerttulajdonosoknak a házfalon elhelyezhető **„Madárbarát Kert” táblát adományoz az Önkormányzat.**

CSATLAKOZZON ÖN IS A MADÁRBARÁT KERT PROGRAMUNKHOZ!
Feltételek:
• rendszeres téli madáretetés (madáretető),
• madáritatóban folyamatos ivóvíz biztosítása,
• fészkelés feltételeinek elősegítése (odú).

JELENTKEZÉSEKET 2019. 08. 31. NAPJÁIG VÁRJUK

pályázati adatlap kitöltésével elektronikus levelben a madarbaratkert@kobanya.hu címre, vagy postai úton a következő címre:
Kőbányai Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztálya, 1102 Budapest, Szent László tér 29.
A borítékra írják rá: „Madárbarát Kert program”
További részletek a www.kobanya.hu honlapon is olvashatók és kérhetők a +36 1 433 8270-es telefonszámon.

TEGYÜNK EGYÜTT KŐBÁNYA VÁLTOZTOS MADÁRALLOMÁNYÁNAK ŐRZÉSÉBEN, TEGYÜNK EGYÜTT A KÖRNYEZETÜNKÉRT!

D. Kovács Róbert Antal
Kőbánya polgármestere

www.kobanya.hu | facebook.com/KobanyaOnkormanyzat

Kőbánya kertvárosias részein lakó családok megszólításával 2019. évben elindult a „Kőbányai Madárbarát Kert” program. Az akció célja a városból egyre inkább eltűnő énekesmadarak számára fészkelőhelyeket teremteni, a rendszeres itatásukról, téli etetésükről az akcióban résztvevőkön keresztül gondoskodni.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület szakmai segítségével az akcióban résztvevőknek fészkeket, odúkat, fecskepelenkát biztosítunk. A madárbarát családok három évre vállalják a madarak gondozását és évente egyszer tájékoztatást küldenek a náluk fészkelő madarokról, a megjelenő fajtaokról.

A „Madárbarát Kert” akció meghirdetésével a biológiai sokféleség megőrzéséhez kívánt az Önkormányzat a kőbányai lakosság részére segítséget nyújtani. Az akció keretén belül madárvédelmi eszközökre lehetett pályázni. Ezek az eszközök: műfecskéfészek és a hozzá tartozó fecskepelenka, odú kistestű madaraknak, illetve fából készült madáretető.

A pályázati feltételek:

- ☼ rendszeres téli madáretetés (madáretető),
- ☼ madáritatóban folyamatos ivóvíz biztosítása,
- ☼ fészkelés feltételeinek elősegítése (odú).

A madárvédelmi eszközökre mintegy 140 jelentkező nyújtotta be igényét. Összesen 47 db fecskéfészke és fecskepelenka, 130 db madárodú és 148 db madáretető szétosztására került sor. Az akcióban a „Madárbarát kert” elismerő táblára legkorábban majd az első aktív madárvédő év után lehet pályázni, illetve kertet ajánlani.

A „Madárbarát Kert” cím elnyerése esetén az arra érdemes kerttulajdonosoknak a házfalon elhelyezhető „Madárbarát Kert” táblát adományoz az Önkormányzat.

II.9.11. „Tanösvény séták” – program

A kőbányai iskolák és óvodák részére kezdeményeztük a „Tanösvény sétákat” a Felsőrákosi rétek területén található természetvédelmi tanösvényen. A program célja többek között, hogy a kerületben élő gyermekek megismerjék ezt a különleges, védett területet és annak élővilágát.

Első felhívásunkra a Hárslevelű Óvoda két csoportja 2019. október 2-án látogatta meg a tanösvényt. A tanösvényt a Fővárosi Rendészeti Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálat két munkatársa mutatta be a gyermekeknek. A rövidített túra 1,5 órája alatt kisebb távot tettek meg a gyerekek több megállóval. A legfontosabb írott és íratlan természetvédelmi szabályokra hívták fel az őrszolgálat munkatársai a gyermekek figyelmét: mit szabad, mit nem szabad és miért? További két óvodából és egy iskolából a csoportok az időjárásra tekintettel a sétát 2020. április hónapra kérték átszervezni.

Az első tanösvény séta nagy sikerrel zárult, mindenképpen folytatásra javasolt program. Az óvodás korosztály számára – ha erre mód lesz – célszerű lenne a területre kijutáshoz autóbust biztosítani.

FELHÍVÁS
„TANÖSVÉNYSÉTÁK”
A FELSŐRÁKOSI
RÉTEKEN 2019

Tisztelt Intézményvezető!

A Kőbányai Önkormányzat a 2019. évi szemléletformáló akciók keretében tanösvénysétákat indít a Felsőrákosi rétek területén.

A Felsőrákosi rétek természetvédelmi területén megrendezendő tanösvényséták programja szeretnénk bevonni a gyermekeket az óvodásoktól az általános iskolásokon át a középiskolás korosztályig.

A Felsőrákosi rétek területén kialakított mintegy 2 km hosszú tanösvényen a védett terület és közvetlen környezetének legérdekesebb tájait lehet megismerni, az itteni élővilágról, helytörténelmi és egyéb érdekességekről hasznos információkat szerezn.

A sétákra október hónapban kerül sor, a résztvevő csoportok emléklapot kapnak az Önkormányzattól. A program jól illeszkedik oktatási és szemléletformáló célkitűzésekhez, és a későbbiekben bevonható a felnőtt lakosság is. A túrávezetést a Budapesti Természetvédelmi Őrszolgálat biztosítja.

A program hosszútávú célja, hogy minden kőbányai gyermek ismerje meg a kerületünkben, Budapest szívében lévő természetvédelmi területet és annak védendő élővilágát.

Jelentkezéseiket várjuk elektronikus levélben a jelentkezés@kobanya.hu címre, vagy postai úton a következő címre: Kőbányai Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztálya, 1102 Budapest, Szent László tér 29. A borítékra írják rá: „Tanösvényséták” program. További információk kérhetők a +36 1 433 8192-es önkormányzati telefonszámon.

D. Kovács Róbert Antal
Kőbánya polgármestere

www.kobanya.hu | facebook.com/KobanyaiOnkormanyzat

II.9.12. Kutyafuttatók népszerűsítési akciói, valamint „Állatok világnapja” akció

2015-ben a közterületek tisztábbá, kutyapiszoktól való mentesítésére és ezzel együtt a kutyafuttatók népszerűsítésére kétfordulós kutyaszépségszereplés került megrendezésre.

Kőbányai KUTYAFESZTIVÁL ÉS AMATŐR KUTYASZÉPSÉGSZEREPLÉS

2015. MÁJUS 16-17.

Május 16-án ELŐDÖNTŐK
 az *Ihász köz* és a *Halom utca 33.* szám alatti kutyafuttatókban
 8.00 Versenyregisztráció
 9.00 Megnyitó, bírálat kategóriánként

Május 17-én DÖNTŐ
 az *Ihász köz* kutyafuttatóban
 9.00 Regisztráció
 10.00 Megnyitó, bírálat kategóriánként
 Eredményhirdetés és díjátadás

A PROGRAM IDEJE ALATT:
 Állatorvosi és kutyakozmetikai tanácsadás, állatmozgató, támogató standok

A verseny kategóriái: Fajta ebek (származási lap nem szükséges) és nem fajta ebek
Kategórián belüli csoportok: Kis-, közepes- és nagytestű ebek
Külön kategória: Gyermek-kutyasíró verseny és fiatal bevezetők versenye
Bírálati szempontok: Kutyá-gazda együttműködése, a kutya külső megjelenése, spórtága, mozgása, viselkedése

HELY SZÍN: IHÁSZ KÖZI ÉS HALOM UTCA 33. SZÁM ALATTI KUTYAFUTTATÓK

A bírálat nevei tenyésztők és nemzetközi küllembírók végzik. Közönségdíjat is átadunk! Az előzetesen regisztráltak ajándékot kapnak! Előzetes regisztráció küldésig e-mailben, a kobanyakutyafesztival@gmail.com címen!

REGISZTRÁCIÓS DÍJ NINCS!
 Az előzetes regisztrációnál meg kell adni a kutya nevét, a gazda nevét, lakcímét, telefonszámát és e-mail címét, valamint meg kell nevezni a kategóriát és a csoportot, melyben indulni szeretnének.

Részvételi feltételek: chip és érvényes oltási bizonyítvány! A chip ellenőrzése a helyszínen történik.

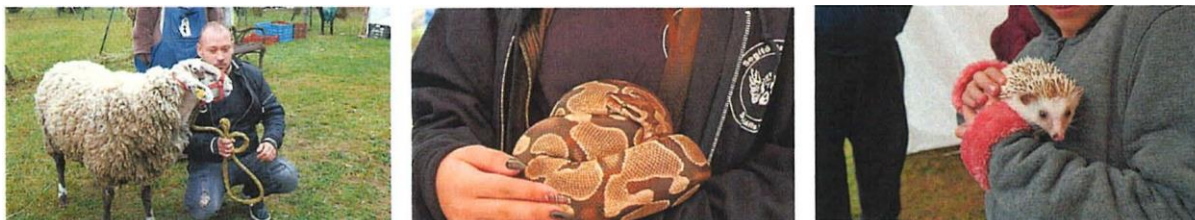
Május 16-án a Halom utcai futtatóban és az Ihász köz kutyafuttatóban megtartott elődöntőben 6 kategóriában került értékelésre a versenyre benevezett kutyák ügyessége és szépsége. A döntő az Ihász köz kutyafuttatóban volt, összesen 100 kutya vett részt és nemzetközi küllembírók bíráltak. Minden gazda emléklapot, a kutyák pedig jutalomfalatkákat kaptak.

A kutyaszépségszereplés megrendezése a további években a rendezvények torlódása miatt elmaradt. A kutyasétáltatással összefüggő szabályok betartásának elősegítésére 2016-ban 18 helyszínre bővült a kutyafuttatásra kijelölt területek száma. Kilenc parkban 30 db nagyméretű

tájékoztató és 65 db kisebb méretű jelölő tábla készült el, az ivóutak kiépítése megvalósult, padok, árnyékolók kihelyezése történt meg, továbbá két parkban (Rottenbiller park és Óhegy park) új kerítés is létesült a futtatók védelmére.

2019-ben az Állatok Világnapja rendezvényre idén az Ihász köz kutyafuttatóban került sor. A Városüzemeltetési Osztály koordinálásával a Segítő Angyalok V&R Állatmentő Kft. szervezte meg

a programot. Az esős idő ellenére sokan kilátogattak, a gyermekek nagy örömmel pónifogatoztak, megnézték a kutyás bemutatót. Az állatsimogatóban nyuszik várták őket, de a legnagyobb sikere a süneinek és a hullóknek volt. Lehetett találkozni óriás jelmezes kutyával, medvével, és a buborék- és lufifújás után zsíroskenyér, tea és palacsinta várta az éhezőket. Tanácsadást kérhettek az érdeklődők, kérdezhettek állatorvostól, állatbefogótól, állatmentőtől és kutyakozmetikustól. A mentőautónál pedig humánorvosi szűrővizsgálaton vehettek részt az érdeklődők.

II.9.13. Kőbányai Komposztálási Program és zöldhulladékgyűjtés

A komposztálás a lakosság részére a zöldhulladék és az avar környezetbarát hasznosítását teszi lehetővé arra is tekintettel, hogy Budapest Főváros Közgyűlésének a Budapest Főváros szmogriadótervéről szóló 69/2008. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendelete 4/A. § d) pontja 2011. december 1-jei hatállyal Budapest egész területén megtiltotta az avar és a kerti hulladék elégetését.

Kőbányai Komposztálási Program 2018

FELHÍVÁS

Kedves Kőbányaiak!

Budapest területén 2011. december 1-jétől az avar és kerti hulladék elégetése tilos. Az ingatlan tulajdonosának/használójának az ilyen jellegű hulladékok elsoportosított helyben kell komposztálnia. Ehhez kíván a Kőbányai Önkormányzat a kerület lakosainak segítségét nyújtani azzal, hogy idén is pályázatot hirdet komposztáló berendezések ingyenes használatba adására.

Az eszközök átvételének feltétele: öt évre szóló használati megállapodás megkötése.

A 2018. évi Kőbányai Komposztálási programban résztvevők kiválasztásánál elsődleges szempont a jelentkezés sorrendje. Lehetőség van ingatlanonként 600 literes komposztáló edény mellett 900 literes komposztáló/komposztkeret igénylésére is.

Az adatlap személyesen átvehető és benyújtható ügyfélfogadási időben a **Polgármesteri Hivatali Ügyfélközpontjában** (102 Budapest, Állomás utca 26.), az **Üjhegyi Ügyfélszolgálatán** (1108 Budapest, Újhegyi sétány 16.), valamint letölthető a www.kobanya.hu honlapról.

Bővebb információt az érdeklődők a +36 1 4338 283-as telefonszámon kaphatnak.

Jelentkezési határidő: 2018. május 15.

Kovács Róbert
Kőbánya polgármestere

A Kőbányai Komposztálási Program keretében 2010. óta 546 helyszínen – családi és társasházban – használnak komposztáló berendezéseket. A program népszerű és közismert Kőbányán. A Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt. (a továbbiakban: FKF Zrt.) és az Önkormányzat között 2010. és 2015. között létrejött együttműködési megállapodás keretében átadott eszközök száma meghaladja a 600 darabot. A Képviselő-testület által kiírt pályázatokon résztvevőkkel az Önkormányzat ötéves együttműködési megállapodásokat kötött, amelyek szerint az ötödik év után a komposztálóedények a használó tulajdonába kerülnek. A 2010-2013. évi pályázat során az összesen 275 db kiosztott edény a fentiek alapján már a használók tulajdonába kerül 2019-től. 2016. óta az FKF Zrt. már nem tud a programban részt venni, ezért a helyi lakosok igényeit ettől az évtől az Önkormányzat biztosítja.

A pályázatra jelentkezők a jelentkezés sorrendjében kapták meg az Önkormányzat által biztosított komposztálóedényeket. A berendezéseket a Jegyzői Főosztály Városüzemeltetési

Osztálya szerezte be, amelyek folyamatos kiosztását a Kőkert Kft. biztosította. A komposztálóberendezéseket használóktól évenként bekért beszámolók is bizonyítják, hogy a lakosság szívesen vesz részt a programban, tudatosan komposztálja mind zöldhulladékot, mind pedig az avart. A beérkezett beszámolók alapján Kőbányán a program keretében komposztált zöldhulladék mennyisége évente 400-420 m³ volt, a keletkezett komposzt mennyisége 2018-ra pedig elérte a 85 tonnát. A komposztálási program kiváló eszköz a környezettudatosság továbbfejlesztésére. A használókkal kötött együttműködési megállapodás alapján a program nyomon követhető módon ad lehetőséget a

környezetbarát technológia alkalmazására. A 2019. évi Kőbányai Komposztálási Program keretében meghirdetett pályázaton 29 pályázó összesen 34 komposztáló berendezésre nyújtotta be az igényét.

Az avargyűjtő zsákok akciójának keretén belül az Önkormányzat minden évben térítésmentesen „kerti zöld hulladék” feliratú, biológiailag lebomló 100 literes zsákot biztosít az ingatlanok tulajdonosainak, kezelőinek, hogy a köztisztasági kötelezettségüknek eleget téve az ingatlanok előtti közterületek, valamint az ingatlanuk rendben tartásáról gondoskodni tudjanak. 2019. évben a lakosság körében nagyon népszerű zöldhulladék- és avargyűjtő zsákokból rekordmennyiségű, 26 000 darabot adtak át az ügyfélszolgálati munkatársak. Az őszi lombgyűjtéshez az ingatlanok előtti közterületek és a kertek rendben tartásához ingatlanonként 10 darab, saroktelek esetén 15 darab, társasházak esetén lépcsőházanként 20 darab gyűjtőzsákot igényelhetek a kőbányaiak. A fentiekén túl a kerületi intézmények is részesültek a gyűjtőzsákokból.

II.9.14. „Adj örökbe egy fát” akció

A Kőbányai Önkormányzat 2019-ben összesen 87 db facsemetét kapott vállalkozásoktól. A Richter Gedeon Nyrt. a Vaspálya utcában 37 db facsemetét útsorfaként elültetett, a Stavmat Zrt. pedig 50 db facsemetét adott át az Önkormányzat részére, amelynek beültetéséről az Önkormányzat gondoskodik. A program lakosságot érintő részét a 2020. évben tervezzük indítani.

II.9.15. „Európai Mobilitási Hét – Autómentes Nap” Kőbányán megtartott rendezvény

Kőbánya a vizsgált időszakban a korábbiaknál is színesebb programokkal várta a kerületi óvodásokat, általános és középiskolás diákokat, valamint a családokat. A már több éve a Városüzemeltetési Osztály szervezésében megrendezésre kerülő Autómentes Napon kívül 2016-ban bringás reggeli és futóverseny szervezésére is sor került a szeptember 19-i héten. Az Európai Mobilitási Hetet a Fussunk Kőbányaért! rendezvény nyitotta meg, a 2016 métert 100 tanuló futotta le az Óhegy parki futókörön. Az akkor első alkalommal megrendezett Bringás reggelinél, a három kerékpárúttal rendelkező helyszínen, Ónodi utca és Kolozsvári utca

sarkánál, Harmat utca és Sibrik Miklós utca sarkánál, illetve Kőbányai út és Pongác út sarkánál, összesen több mint 350 kerékpárosnak osztottak a Polgármesteri Hivatal dolgozói reggelit. A már hagyománnyá vált, nagyszerű Autómentes Nap rendezvényen 13 óvodából, 10 általános iskolából és 5 középiskolából összesen több mint 600 gyermek, valamint a kísérőkkel, rendezőkkel és érdeklődőkkel együtt csaknem nyolcszázan vettek részt. Az iskolás kerékpárosok a Bánya utcai lejáraton keresztül a kőbányai pincerendszerbe, majd a Csajkovszkij park, a Konti kápolna, az Óhegy park, a Gergely bánya és a Mélytó érintésével kiválasztott útvonalon a Sportliget felé haladtak. Az óvodások részére az

„Autómentes Napon” a gépkocsiforgalom elől teljesen lezárt Ászok utcában és a KÖSZI előtti parkban kerékpáros bemutató és ügyességi versenyek voltak. Eközben az iskolások – motoros és autós rendőri biztosítással – a kb. 6 km-es kerékpártúrát követően, a Sportligetben

kialakított, tíz állomásból álló ügyességi és szellemi versenyen mérték össze tudásukat. A Bringázz Kőbányán! családi kerékpáros eseménnyel zárult a rendezvénysorozat. A 2016. évi „Európai Mobilitási Hét” rendezvényen összesen több mint ezren vettek részt. A kőbányai programot a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 100 000 forinttal támogatja.

2017-ben szintén a Városüzemeltetési Osztály szervezésében megrendezésre került Autómentes Napon kívül újra bringás reggeli, futóverseny, gyalogtúra és kerékpártúra szervezésére is sor került az Európai Mobilitási Héten. A Fussunk Kőbányáért! rendezvényen a 2017 méteres futásban 250 fő vett részt az Óhegy parkban. Bringás reggelit három helyszínen, a szakadó eső ellenére 78 kerékpárosnak osztottak a Polgármesteri Hivatal munkatársai. A Mogyoródi kerékpártúrán 45 fő, az Ihász utcai víztározóhoz a gyalogtúrán és a víztározó bemutatásán 192 fő vett részt. A nagyszerű Autómentes Nap rendezvényen összesen 1100 fő vett részt 2017-ben. A programokon résztvevők összlétszáma 1415 fő volt.

2018-ban a programsorozattal kapcsolatos pályázati feladatokat a Jegyzői Főosztály végezte, az események gyakorlati lebonyolítója a Kőbányai Torna Club volt.

II.9.16. Civil szervezetek kezdeményezései

Az Önkormányzat törekvéseiben jelentős segítséget nyújt a kerületi civil szervezetek közül a Civil Ifjúsági Kör Kőbányáért Közhasznú Egyesület (a továbbiakban: CIKK Egyesület).

A CIKK Egyesület, a Kőkert Kft., a kőbányai iskolák, a Kőbányai Diáktanács, valamint további civil szervezetek közreműködésével 2006. óta minden évben a takarítási világnaphoz kötődően (szeptember harmadik hetében) tisztasági akciót szervez Kőbánya közterületein és a kőbányai iskolák udvarain, illetve környezetében. Az akció célja a kerület közterületeinek hulladékmentesítése, a környezettudatos gondolkodás erősítése a fiatal korosztályok körében, illetve a tulajdonosi szemlélet kialakítása köztulajdon tekintetében.

A vizsgált években a CIKK Egyesület a Kőbányai Diáktanáccsal együttműködve a kőbányai általános iskolák között papírgyűjtő versenyt szervezett (a győztes iskolát 120 000 forint, a második helyezettet 80 000 forint, a harmadikat pedig 40 000 forint jutalomban részesítették) az Önkormányzat által biztosított pénzügyi támogatásból. Az összegyűjtött papírért járó átvételi árat az iskolai közösségek szabadon használhatták fel.

A papírgyűjtő versenyt követően, a tárgyi év szeptember harmadik péntekjén (a mobilitási héthez és az autómentes naphoz is kapcsolódva) 12 órától az iskolákkal együttműködve szemétszedési akciót szerveztek. A szervezők elsősorban azoknak a közterületeknek a megtisztítására törekedtek, amelyek szemetesek, illetve az Önkormányzat kezelésében állnak. Az egyes körzetek megtakarítására az iskolák szeméthyűjtő csoportokat bíztak meg, a hulladékokat fajtánként, külön gyűjtötték be, erősítve ezzel a szelektív gyűjtés fontosságát.

Az iskola többi tanulója mindeközben saját környezetének szépítésével foglalkozott, vagy környezetvédelemmel, hulladékgyűjtéssel kapcsolatos foglalkozásokon vehetett részt. Ezen tevékenységek megvalósítását a Kőkert Kft. segítette eszközök, illetve növények ingyenesen történő rendelkezésre bocsátásával.

Az elmúlt években a szeméthyűjtés és az iskolaszépítés során mintegy 750-1200 tanuló végzett munkát. Évenként a fiatalok mintegy 30-45 m³ szemetet és letört ágat gyűjtöttek össze Kőbánya közterületeiről és az iskolák közvetlen környezetéből. A program során több illegális szemét lerakóhelyet is felszámoltak. Az elmúlt években a papírgyűjtő versenyen 68-85 tonna között volt a leadott papír éves mennyisége.

További programjaik között szerepel, hogy több alkalommal takarították ki a Terebesi kiserdő egyes részeit önkéntesek segítségével, időszakonként környezetvédelmi napot szerveznek az egyes iskolákban a szemléletformálás érdekében, csatlakoznak a fenntarthatósági témahét (Oktatási Hivatal) programjaihoz.

A CIKK Egyesület a fenti programok mellett havi egy alkalommal kirándulást szervez a fiatalok számára, ahol megismertetik a természetjárás alapelveit, illetve az erdő élővilágát. Nyári táboraik során szintén komoly hangsúlyt helyeztek a környezettudatosságra, oly módon, hogy táboraik olyan természetvédelmi területek közelébe szervezik, ahol a témában meg tudják valósítani a gyakorlatias ismeretátadást (pl. Sarud- Tisza tó; Bükk Nemzeti Park).

Jövőbeni terveik között szerepel pályázaton indulni a szemléletformálás témakörében „Tanösvények létrehozása Kőbányán” címmel.

II.9.17. Környezeti nevelés megvalósulása a bölcsődékben és óvodákban

A környezeti nevelés kultúrára, világgépre és életmódra nevelés. Információkat, motivációt, értéket közvetít, de elsősorban azt a szerepvállalást erősíti, ami szükséges a természeti erőforrások hatékony felhasználásához, a felelősségvállalást a környezet állapotának megőrzéséért.

Célja, hogy a gyermek és környezete között megfelelő összhangot teremtsünk. Ezt elsősorban a gyermek környezettel kapcsolatos ismereteinek bővítésével szükséges megvalósítani, mert a megszerzett ismeretek készítetik az egyént a későbbiekben egy tudatos környezettisztelő magatartás tanúsítására. Az ismeretek bővítése mellett nagyon fontos a megfelelő példa biztosítása is.

Annak érdekében, hogy átfogó képet kaphassunk a bölcsődékben és óvodákban történő környezeti nevelésről, megkerestük a kerületi intézményeket, kérve őket, hogy mutassák be az elmúlt időszakban (2015-2019) a környezeti nevelésben elért eredményeket.

A beszámolókból kitűnik, hogy a bölcsődék és óvodák fontosnak tartják a környezeti nevelést és beépítik munkájukba. A gyerekek környezeti tudatformálása számos formában jelentkezik az óvodai foglalkozások és más programok keretében. Az óvodák a szülőket is próbálják bevonni a környezeti neveléssel kapcsolatos munkákba, egyrészt a szülők szemléletének és értékrendjének formálásával, másrészt a szülői közösségi munkákon keresztül.

A megküldött beszámolók alapján az alábbiakban röviden összefoglaljuk a legfontosabb információkat.

Kőbányai Apraja Falva Bölcsőde

A bölcsődei szobákba becsempésznek a természetből néhány szeletet. Növényekkel díszítik a csoportszobáikat, illetve a fürdőszobákat. Együtt ültetik el a magokat, amelyeket közösen locsolgatnak. Tavasszal a köldákba és a bejárati ajtó elé palántákat ültetnek a gyermekekkel. Terményeket visznek be a csoportokba. Különböző helyekről különféle kőzeteket gyűjtenek. Madáretetőket helyeznek el a játszóudvaron lévő fákra, ahová magokat szórnak. Szelektálva gyűjtik a hulladékot, ehhez kapcsolódóan vannak olyan játékaik, amelyekkel közösen kiválogatják játék közben a hulladékot, ezután a szelektív gyűjtőben így tudják a gyermekek a

megfelelő helyre kidobni a valós hulladékot. A bölcsődében gyakran előfordul, hogy kisgyermeknevelők maguk készítenek kreatív játékot újrahasznosított hulladékokból.

Kőbányai Fecskefészek Bölcsőde

Szelektíven gyűjtik a papírokat és a műanyagot, amelyet heti rendszerességgel visznek el a bölcsődéből. A bölcsőde udvarán komposztálóba gyűjtik a kertben jelentkező kerti hulladékot. A családokkal közösen virágot, fát ültetnek. A kertben töltött játékidő alatt rendszeres a növények megfigyelése, levelek és termések gyűjtése, felhasználása kreatív tevékenység során, illetve az állatok megismerése, simogatása. Gyermeknapon állatkerti látogatást tesznek, illetve kutyaterápiát alkalmaznak. Jövőbeni terveik között szerepel szelektív kukák elhelyezése a bölcsőde belső területein, az áramkapcsolók felé kiírják a „kapsold le” feliratot a takarékoskodás jegyében, elemgyűjtő kukákat helyeznek ki az átadóknak, illetve újrahasznosított hulladékból (pl. műanyag kupak, papírdoboz) játékot, virágtartót készítenek.

Kőbányai Gyermeksziget Bölcsőde

A 3 éven aluli korosztály fő tevékenysége a játék, így a környezeti nevelés is játékos formában történik. Minden évben megfigyelik a természet szépségeit, a növények, fák, bokrok, virágok változásait. Tavasszal minden évben ültetnek virágot, figyelemmel kísérik a növekedésüket. Megfigyelik a kertben a rovarokat, lepkéket, bogarakat. Ősszel terméseket gyűjtenek, amit később felhasználnak kreatív tevékenységekhez. 2014-ben önerőből megvalósították a játszóudvar füvesítését, öntözőrendszert alakítottak ki. A bölcsődében keletkező papírhulladékokat (szalvéta, rajzlap, zsebkendő) a gyerekek az erre a célra kijelölt helyen gyűjtik. Az őszi faleveleket, gallyakat a kertészük komposztálja. A gyermekek játszóudvarán madáretetőt helyeztek el, folyamatosan figyelemmel kísérik a madarak táplálkozását a téli időszakban. Az egyik csoportszobában akvárium is van, így a gyermekek a vízi élőlények (növények, halak) életét is figyelemmel kísérhetik. A kreatív tevékenységekhez különböző anyagokat újrahasznosítanak (joghurtos, tejfölös poharak, wc papír guriga stb.) Terveik között szerepel szelektív hulladékgyűjtők beszerzése, ezzel is elősegítve a környezet további védelmét.

Kőbányai Gyöngyike Bölcsőde

A bölcsődében 2004 óta fontos a környezeti nevelés. A céljuk nem más, mint a környezettudatos szemlélet és magatartásformák megalapozása. Föld napja alkalmával olyan kreatív játékokat készítenek elő, mely által a gyermekek megismerhetik a környezetükben

előforduló virágokat (mesekönyv, színezés, megfigyelés) és állatokat (mesekönyv, kirakó). A madáretető ősztől tavaszig fent látható a fán, amelyet rendszeresen gondoznak. Természettel kapcsolatos verseket, mondókákat tanítanak meg a gyermekeknek. A természeti környezet alaposan megismerhető, ha a bölcsődébe behoznak olyan természetes anyagokat is, amik nem tartoznak a játékkészlethez (pl. termények, nagyobb kavicsok, toboz, zöldség, gyümölcs). Zöldségekkel és gyümölcsökkel nyomdázni is szoktak, így látják annak lenyomatát is. A bölcsődében dolgozók szelektíven gyűjtik a hulladékokat, spórolnak a vízzel és az energiával, az avar és kerti hulladékokat külön gyűjtik. Reményeik szerint a közeljövőben szigetelik a bölcsőde épületét, amely nagy mértékben segíteni fogja az energiafelhasználást.

Kőbányai Napsugár Bölcsőde

Az udvaron több fára kihelyezésre kerültek madáretetők, amit a gyerekekkel együtt töltenek fel élelemmel. Minden csoportban tavasszal virágot ültetnek virágládákba. Növényeket, leveleket, terméseket keresgélnek, amelyekből kézműves tárgyakat készítenek. Ősszel tököt faragnak és a gyermekek bevonásával gyűjtik az avart és a faleveleket. A bölcsőde területén lévő növényeket a gyermekekkel együtt gondozzák. Odafigyelnek, hogy minél több természetes anyagból, elsősorban fából készült játékaik legyenek. Minden csoportban van achát csiga, melyet a gyerekek nagyon szeretnek, nézegetik, etetik őket. Az elemeket a bölcsőde területén külön gyűjtik. A jövőben

mezítlábas park kialakítását tervezik.

Kőbányai Manóvár Bölcsőde

A gyermekeket arra tanítják, hogy vigyázzanak a környezetükre, óvják a körülöttük lévő növény- és állatvilágot. Együtt ültetnek különböző növényeket, csíráztatnak, figyelik a fejlődésüket, ápolásukat és gondozásukat a gyermekekkel együtt végezik. A gyermekek részére biciklipályát alakítottak ki. Az épület fűtésénél és a világításnál is egyaránt az energiatakarékosságra törekednek. Ősszel a gyermekekkel közösen gyűjtik a faleveleket, terméseket, figyelik a természet változásait. A faleveleket és az egyéb zöldhulladékokat komposztálják. Minden csoportban megfigyelhetik a bölcsődések a díszcsigáik fejlődését,

táplálását. A gyermekek kézműves tevékenységeikben újrahasznosítják a háztartásban fellelhető különböző anyagokat pl. joghurtos pohár, kéztörölő papírguriga, műanyag flakonok. A továbbiakban is törekednek arra, hogy még több lehetőséget keressenek környezetük védelmére, tervezik a szelektív hulladékgyűjtés bevezetését.

Kőbányai Szivárvány Bölcsőde

A Szivárvány Bölcsődében szeretnék pozitív érzelmi szálakat kialakítani környezetük óvása, védelme érdekében. Céljuk, hogy a bölcsőde és a család értékrendje a környezeti nevelés terén is hasonló legyen. A bölcsőde közös napot szervez a szülőkkel és a gyermekekkel, a környezetünk szebbé tételére. Fák, virágok napja alkalmából közösen növényeket ültetnek. E mellett szelektív hulladékgyűjtésre próbálnak nagy hangsúlyt fektetni. A csoportszobákba és egyéb kiszolgáló helyiségekbe műanyag és papírgyűjtő szemeteseket helyeztek el. A kertben madáretetőt függesztettek ki, télen gondoskodnak az élelem utántöltéséről. Víztakarékosság szempontjából a csaptelepekre pár évvel ezelőtt perlátorokat szereltek fel. A gyermekeket is arra tanítják, hogy a vízcsapot minden használat után zárják el. Környezetünk védelme érdekében fából készült játékokat vásárolnak. Tisztítószereiket lehetőségekhez mérten környezetbarát termékekre cserélték le.

Kőbányai Aprók Háza Óvoda

Pedagógiai Programuk átfogóan egy környezetbarát program. A hagyományok tükrében a kézműves tevékenységekre alapozódik. Nagy hangsúlyt kapnak benne az évszakokhoz kapcsolódó jeles napok, ünnepek, népszokások. A szelektív hulladékgyűjtés a mindennapok részét alkotja, heti egyszer a gyerekek közösen elviszik a papírhulladékot a papírgyűjtő nagy kukába. A Víz világnapja, a Föld napja hetében tematikus hetet tartanak minden csoportban (pl. a földrészek élővilága, a földrészek lakói, utazó planetárium a nagycsoportosok részére). 2018-ban a NÉBIH munkatársai egészségnapot tartottak az óvodában az egészséges táplálkozás témakörében. Télen a gyerekek napi szinten etetik a madarakat az udvaron. Hetente egy alkalommal elsétálnak a gyerekek a közeli Mély-tóhoz. Hetente egyszer mozgásfejlesztő délelőttöt tartanak a csoportokban (a mindennapos testnevelésen felül). Napi szinten használják az ovi-foci pályát, valamint a tornaszobákat és az udvart.

Kőbányai Bóbita Óvoda

A Harmonikus Gyermekekért Pedagógiai Programuk három alappilléren (játék, egészséges életmódra nevelés, anyanyelvi nevelés) nyugszik. 2016-ban részt vettek a FKF Zrt. környezetvédelmi oktatóprogramján, ahol a szelektív hulladékgyűjtés,

hulladékgazdálkodásról tartottak játékos foglalkozást a gyerekek részére. 2018-ban ellátogattak a Kőrösi Csoma Sándor Kulturális Központ által szervezett „Környezetbarát technológiák Budapest hulladékkezelésében” című programra. 2009. óta gyűjtik külön a használt elemeket. Minden évben megünnepelik a Víz világnapját, a Föld napját, a Madarak és Fák napját, a Környezetvédelmi világnapot és az Állatok napját, valamint minden alkalommal csatlakoznak az Autómentes Nap programjaihoz. 2014-ben gabion fűszercsigát telepítettek az udvarra. 2015-ben komposztálót alakítottak ki, csoportonként 1-1 homok-víz asztalt helyeztek el, csíráztató edényeket szereztek be. Madáretetőt helyeztek ki, amelyet folyamatosan gondoznak. 2016. szeptemberében használtelem gyűjtő versenyhez csatlakoztak, amely program keretében 2017. január 31-ig 231 kg használt elemet gyűjtöttek. Sikeresen vettek részt a Generáli Biztosító Szimba Intézményi Pályázatán, amelyen közlekedésbiztonsági élményprogramot nyertek. A jövőben az udvaruk vonatkozásában talajcserére, füvesítésre, gumiburkolat telepítésére és öntözőrendszer kialakítására szeretnének pályázni.

Kőbányai Csodafa Óvoda

Az FKF Zrt. Edukációs Csoportja évek óta végzi Környezetvédelmi Oktatóprogramját, amelynek keretében az intézményben tartanak környezetvédelmi, szemléletformáló foglalkozásokat. Az oktatások során a gyerekek megismerhetik a hulladékok kezelésének módjait, a szelektív hulladékgyűjtést, a hulladékok keletkezésének megelőzését és a komposztálást is. A környezetvédelmi jeles napok megünnepelésére hagyományt alakítottak ki, pl. az Állatok világnapján minden gyermek behozhatja otthoni kedvencét, kisállatkiállítást rendeznek az óvodában. Az adventi készülődés végén a „madarak karácsonyfáját” díszítik fel az óvoda kertjében, madáreleségekből készített díszekkel. A Víz világnapján a Mély-tóhoz kirándulnak, ahol kisebb kísérleteket végeznek és vízzel kapcsolatos játékokat játszanak. A Föld napján udvarszépítő munkadélutánt szerveznek. Az óvoda munkatársaival és a gyerekekkel közösen virágos kertet alakítottak ki, melyben az óvoda jelképét, a „Csodafát” formázó virágágyást is kialakítottak. A Madarak és Fák napján kirándulnak a budakeszi Vadasparkba, végigjárják a Felső-rákosi tanösvényt vagy Fővárosi Állatkertbe utaznak el, ahol zoopedagógiai foglalkozásokon vesznek részt.

Kőbányai Csodapók Óvoda

Az óvoda Kőbányán elsőként, 2016. szeptember 26-án nyerte el az „Örökös Zöld Óvoda” címet. A növények gondozására kiemelt figyelmet fordítanak, rügyeztetnek, hajtatnak, magvakat csíráztatnak, palántáznak. A gyerekek a rendszeres növény- és állatgondozásban

való segítséssel megtanulják a gondoskodást, az élőlények védelmét (van 2 ékszerteknősük, aranyhalaik, guppik). A madarakat közösen etetik. A gyermekek aktívan segítenek az udvar rendbe tételében, a komposztálás folyamatának megfigyelésében, hasznosításában. A felnőttekkel közösen válogatják szelektíven a hulladékot és viszik a megfelelő gyűjtőedényekbe. Számtalan virágos kertük, „fűszercsigájuk” mellett saját ágyással is rendelkeznek a csoportok, amibe elültetik, gondozzák, majd leszüretelik az általuk ültetett konyhakerti növényeket. Fontosnak tartják a felnőttek példamutatását, ezért figyelmet fordítanak a dolgozók környezeti szemléletformálására, a szelektív hulladékgyűjtésre, takarékos energiafelhasználásra, környezetkímélő tisztítószeres használatára. Az óvodán kívüli helyszíni megfigyeléseikkel szeretnék a gyermekek figyelmét ráirányítani a környezetvédelemre, annak megbecsülésére. A Föld napja alkalmával a Tünde-parkba kirándulnak. A Madarak és Fák napja alkalmából hajós kirándulást szerveztek Vácrá. Fontos megemlíteni a katasztrófavédelmi játéksorozatot, amelyeken természeti csapások okozta problémákat tanítanak meg kezelni a gyerekeknek. Megismerik, mit kell tenniük szélvihar esetén, hogyan viselkedjenek a hó fogságában, miként segítsék egymást árvíz vagy egy váratlan földrengés előfordulásakor. A jövőben bogárhotelt kívánnak kialakítani, valamint mezítlábas parkot létrehozni.

Kőbányai Gesztenye Óvoda

A környezeti nevelés fontosságát, személyiségformáló, szokás kialakító szerepét tekintik nevelésük vezérfonalának és tevékenységük tervezésénél mindezeket alapul veszik. A 2016/2017 nevelési évben az óvodaépület felújítása során víztakarékos WC tartályt, keverőcsapos mosdókat építettek be, fűtőkorszerűsítés és nyílászárók cseréje történt meg, a „Szemünk fénye” program révén az izzók cseréje, világító ablakok a folyosóra, az épület szigetelésének korszerűsítése, öntözőrendszer kialakítása történt meg. Az Óvodai Nevelés Országos alapprogramja szerinti környezeti nevelés és egészséges életmód kialakításának megvalósítására törekednek, zöld ünnepeket, népi jeles napokat és társadalmi ünnepeket ünnepelnek meg. Családi sportnapot szerveznek, csatlakoznak a „Fusd körbe Budapestet az Óhegy-parkban” mozgalomhoz. Madárbarát címet nyertek el. Élményszerző sétákat szerveznek a környéken. A környezetvédelemmel kapcsolatos pályázatokon felhívásokon aktívan részt vesznek.

Kőbányai Gépmadár Óvoda

Az óvodapedagógusok a gyermekeket az energiaforrásokkal való takarékoskodásra (víz, áram) nevelik. Sétákat, kirándulásokat szerveznek, ahol felfedezhetik a természet különböző

jelenségeit. A kupakokat és a szárazelemeket külön gyűjtik. A madáretetésre kiemelt figyelmet fordítanak télen, ugyanazon a helyszínen pedig nyáron itatót helyeznek ki. A Dm által kiírt pályázaton napvédő krémeket nyertek. Alapítványi támogatással az udvaron a hőség enyhítésére vízpárásító berendezést alakítottak ki. 2015-ben a kerítésüket önkéntes cég támogatásával lefestették. Lehetőség szerint a szabadban különféle sporttevékenységeket szerveznek. Az Autómentes napon és sportversenyeken, egészségnapokon aktívan részt vesznek. 2018-ban gyógynövénykertet alakítottak ki, amelyet folyamatosan gondoznak. A jövőben az eddig jól bevált módszereik folytatása mellett az udvarukat zöldíteni szeretnék és még több virággal ellátni. Továbbá párástóberendezések beszerzését és konyhakert kialakítását irányozták elő.

Kőbányai Gézengúz Óvoda

Az egészségnevelő programukat alátámasztva az óvoda nevelőtestülete megkülönböztetett figyelemmel foglalkozik a környezet megismerésére történő neveléssel, a környezettudatos magatartás alakításával. A környezeti nevelés komplexen jelentkezik az intézmény pedagógiai tevékenységében, egyrészt a mindennapos nevelő munkában, másrészt bizonyos kulturális és hagyományteremtő rendezvényeken. Közvetlen megfigyelések során megismertetik a gyermekekkel az élővilág és a természet szépségét, sokféleségét (pl. séták, kirándulások vagy a csoportban kísérletekkel megfigyeltetik a káros környezeti hatások következményeit, hatását az élővilágra). Élősarkokat alakítottak ki a csoportokban. Az óvodában kijelölt helyen szelektíven gyűjtik a papírt, műanyag palackot és a használt elemet. Az Állatok Világnapján kirándulnak, kutyás bemutatót és bogár bemutatót tekintenek meg. A Föld napján az udvart, kertet szépítették kertész segítségével virágokkal, palántákkal, cserjékkel, fákkal, és az ablakokban elhelyezett virágládákba virágot ültettek. Sziklakertet és kősimogatót alakítottak ki. Fűszerkertet készítettek. Föld ablakban figyelték meg a bogarak, rovarok életmódját. A Víz Világnapján hajóztak a Dunán, vizes játékokat és interaktív játékokat játszottak. A Madarak és Fák napján madarakat, pillangókat készítettek a szülők bevonásával, és az udvar fáit díszítették az elkészült munkákkal. Madárodúkat akasztottak ki a fákra, solymász bemutatón vettek részt. Madárbarát kertet alakítottak ki, madár és pillangó itatót készítettek és helyeztek ki a kertbe. Az óvoda egész udvarán tanösvényt hoztak létre a fák, bokrok, virágok jellemzőivel való ismerkedés céljából. Mezítlábas, érzékelős ösvényt készítettek szülői segítséggel.

Kőbányai Gyermek Ház Óvoda

Az óvoda elnyerte a Madárbarát Óvoda címet. Évente legalább egyszer kirándulnak a természetbe, a jeles napokhoz kötődően programokat szerveznek, pl. a Víz világnapjához kapcsolódó HAPPY HÉT-en 5 különböző foglalkozást is tartanak március hónapban. A környezetvédelemmel kapcsolatos rajz és kreatív pályázatokon folyamatosan részt vesznek. Az FKF Zrt. környezetvédelmi oktatóprogramja az óvodában 2017. óta minden évben megrendezésre kerül a környezetvédelmi világnaphoz kapcsolódóan. A hulladékokat szelektíven gyűjtik. A jövőben is a rajz és kreatív pályázatokon aktívan részt kívánnak venni, és az óvoda udvarát még zöldebbé szeretnék tenni.

Kőbányai Gyöngyike Óvoda

A terület környezeti nevelési koncepciójával összhangban építik be az óvoda mindennapjaiba a korszerű szemléletmódot és viselkedést, mint a szelektív hulladékgyűjtést, az energiával és az ivóvízzel való takarékoskodást. A kulturált környezet kialakítása és megőrzése kiemelt feladatuk. A kertet folyamatosan gondozzák, az egészséges étkezésre nevelik a gyermekeket. A zöld jeles napokat megünneplik (Víz világnapja, Föld napja, Madarak és Fák napja, Környezetvédelmi világnap és az Állatok napja) lehetőség szerint tapasztalati úton (állatkert, múzeum, Népliget látogatása stb). Az eszközbeszerzéseik folyamatosan bővülnek, pl. homokvíz asztal, kerti szerszámok, csíráztató tálak, módszertani könyvek, kiadványok. Terveik között szerepel madáretetők kihelyezése az udvaron, madárbarát programok szervezése, környezettudatos szemléletmód alakítását célzó fejlesztőjátékok készítése, megosztása és cseréje a csoportok között.

Kőbányai Hárslevelű Óvoda

2017. decemberében elnyerték a Zöld Óvoda címet, ezen kívül Madárbarát Óvoda és Biztonságos Óvoda címmel is rendelkeznek. Az óvoda nagyon fontosnak tartja a környezettudatos nevelést. A gyerekek környezeti tudatformálása számos formában jelentkezik az óvodai foglalkozások és más programok keretében. Nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a gyerekek már óvodás korban elsajátítsák a környezettudatos magatartást. A hulladékokat csoportonként szelektíven gyűjtik (papír, flakon elhelyezése a folyosón lévő tárolóba, karton, papír és műanyag flakon a tárolókba). Folyamatosan tájékozódnak a természet állapotát és a természetvédelmet illetően a gyermekekkel együtt. Az Autómentes napon rendszeresen részt vesznek a gyerekekkel. Fontosnak tartják, hogy az egészségfejlesztés, egészségmegőrzés a mindennapi élet részévé váljon, ezért a rendszeres

mozgás a nevelésük középpontjában áll. Hulladékkezeléssel kapcsolatos trendeket tanítanak a gyerekeknek játékosan és játékokkal segítve pl. kukás játékok, papírkészítés stb. A jövőben ismét szeretnék megpályázni a Zöld Óvoda címet, az FKF Zrt. programjain és a Természetjáró Szövetség programjain aktívan részt venni. Szenzitív ösvény kialakítását az udvaron és a komposztálás lehetőségeit felülvizsgálják a jövőben.

Kőbányai Kékvirág Óvoda

Az óvoda 2016-ban harmadszorra nyerte el a Zöld Óvoda címet, és a közeljövőben pályázni szeretnének az Örökös Zöld Óvoda címre. A fűtési rendszer korszerűsítésre került új hőközpont kialakításával, így az intézmény szabályozni tudja a felhasznált hőmennyiséget. A „Szemünk fénye” program keretében kicserélték az összes fénytestet, energiamegtakarítást értek el ezzel. Minden évben pontosan határidőkhöz, felelősökhöz kötötten jelentkeznek az ünnepek (Jeles Napok, Zöld betűs napok, hagyományok). A nagycsoportos gyermekek gyakran mennek kirándulni természetvédelmi, illetve természetes környezetbe, ahol különböző megfigyeléseket végeznek. Minden alkalommal a nyári táborozás ideje alatt is vannak ilyen programok. A „80 nap alatt a világ körül” projekt keretében globális módon dolgozzák fel a világ természeti, művészeti, társadalmi alakulását (régmúlt, jelen, jövő). Víz tisztító berendezést használnak az intézményekben, amely biztosítja minden esetben a tiszta vizet a gyermekeknek és a felnőtteknek egyaránt. Madárbarát óvoda címet nyertek. Egész évben a gyermekekkel együtt gondozzák a madarakat. A berendezési tárgyak nagyrészt természetes anyagokból készültek.

Kőbányai Kiskakas Óvoda

Az első Zöld Óvoda címet 2015. decemberében nyerték el, míg a másodikat 2018-ban. Mint kétszeres Zöld Óvoda egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek arra, hogy a különböző tevékenységekben még fokozottabban jelenjenek meg a „zöld tartalmak”. A gyerekeket pedagógiai módszerekkel, példamutatással takarékos víz-, papír- és energiahasználatra ösztönözték. Minden csoport rendelkezik külön kialakított kiskerttel, amelyhez szükség szerint kibővítik a munka- és szerszámkészletet, gyakorolják ezek helyes használatát. A hulladékhasznosításra nevelés megalapozásaként a „nem minden hulladék szemét” projektek megvalósításával a feleslegesnek tűnő anyagokból rendszeresen barkácsolnak a gyerekekkel. A papír és műanyag hulladék (fém) szelektálása csoport és óvodai szinten is napi rendszerességgel történik. A folyamatos papírgyűjtés mellett kétszer egy évben papírgyűjtési akciót is szerveznek a szülők bevonásával. Az évente kétszer megjelenő Kakas Harsona újságuk „Zöld oldalai”, csoportok faliújságjain és az óvoda folyosóján kialakított Zöld Hírek

írásai a környezettudatos szemlélet formálását célozzák. Madárbarát Óvoda lévén kiemelt feladatuk a madarak folyamatos megfigyelése, gondozása, valamint az óvoda udvarán található állat- és növényvilág megfigyelése egyszerű eszközök segítségével (rovarvizsgáló, nagyító, távcső). A Humusz Ház tanfolyamán nyert komposztálók és a vízgyűjtő használata mindennapi gyakorlattá vált csoportjaik életében. A néhány éve alakult Zöld Team koordinálja az óvodában folyó „zöld” tevékenységeket, fejlesztéseket. Feladata a zöld arculat további alakítása, események, rendezvények szervezése, valamint a következő zöld pályázatok elkészítése. A tehetséggondozó és a fejlesztő szobákban kialakított sófalak napi használata jól szolgálja a betegségek megelőzését, a légúti problémák enyhítését. A jövőben növénysimogatók létrehozását tervezik illatos gyógynövényekből, valamint központi gyógynövénykert kialakítását az udvaron.

Kőbányai Mászóka Óvoda

2011. óta az Identitás Program keretein belül célul tűzték ki Kőbánya nevezetességeinek megismerését, az identitástudat erősítését a lakóhelyük iránt. Környezettudatos életformára, tiszta környezetre nevelik a gyerekeket épületen belül és kívül egyaránt. A hulladékokat szelektíven gyűjtik. A víz- és áramfogyasztásra fokozottan figyelnek. Az óvoda udvarán kialakított fűszerkertet gondozzák, a terméseket és a gyógynövényeket felhasználják. Állatbarát plakátpályázaton vesznek részt, felelős állattartásra nevelik a gyerekeket a Védőrség bevonásával. A természeti és társadalmi környezetben lévő zöld jeles napokat (Csillagászati világnap, Madarak és Fák napja, Víz világnapja, Népmese napja, Hajózás napja) minden évben megtartják. Egészségtudatos életformára nevelik a gyerekeket mindennapi gyümölcs és zöldség fogyasztásával, mozgással, közlekedésbiztonsági pályázatokon és az autómentes napi rendezvényeken való aktív részvétellel. Jövőbeni terveik között szerepel az intézményi zöldítés, a „zöldítő” foglalkozások (madárodúk és rovarhotel létesítése) megszervezése, Madárbarát kert cím elnyerése.

Kőbányai Mocorgó Óvoda

Zöld Óvoda címmel, 2016 óta pedig Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkeznek. A mozgást rendkívül fontosnak tartják, heti 1 alkalommal úszásra járnak a gyerekek, a téli időszakban pedig szintén heti 1 alkalommal korcsolyáznak. Az állatok szeretetére tanítják őket, az udvaron halastavat alakítottak ki, amelyet rendszeresen gondoznak. Egy teknőst is nevelgetnek. Az udvaron levendulafarmot és tököltetvényt alakítottak ki, az udvari növényállományt folyamatosan frissítik. Rendelkeznek aktív só fluidizációs légtisztító és fertőtlenítő készülékkel. Több alkalommal papírgyűjtést szerveznek, illetve zöldséges

kiskerteket alakítottak ki, amelyeket csoportonként gondoznak. A Föld napján virágpalánta vásárt rendeznek, virágágyásokat készítenek. A jövőben tervezik a Madáróvoda programhoz való kapcsolódás előkészítését és megszervezését, fűszer- és gyógynövények termesztését, óvodai tanösvény újbóli átgondolását, bővítését.

Kőbányai Rece-lice Óvoda

Két alkalommal nyerték el a Zöld Óvoda címet, amelynek keretében zöld munkaközösséget működtetnek. A gyerekekkel közösen szelektíven gyűjtik a szemetet. Madarász Ovi szerveztek a nagycsoportosok részére. Részt vettek a Teddy-maci kórház programon. Bio kiskertet gondoznak az óvoda udvarán. Egészségfejlesztő programot működtetnek. A kőbányai óvodás sportnapokon aktívan részt vesznek. A zöld jeles napokat, a népi jeles napokat és a társadalmi ünnepeket rendszeresen megünneplik. Családi sportnapokat és egészségnapot szerveznek a Gondolkodj Egészségesen Alapítvánnyal közreműködve. Műhelytevékenységet rendeznek az 5-7 éves korosztály számára (agyagos, textiles, népi mozgásos játékok). Évente két alkalommal kirándulásokat és élményszerző sétákat szerveznek. Az elmúlt években több sikeres pályázaton részt vettek (Dm Nap Gyermekei, Kőbánya az én városom, Kőbányai befogadó közösségek interkulturális nevelés, Önnek is szeretnék adni egy virágot!, Tiszta udvar, rendes ház, Madarak és Fák napja, képzőművészeti pályázat). A továbbiakban is tervezik a pályázatokon való aktív részvételt, illetve ÖKO-kört szeretnének létrehozni. Terveik között szerepel a Fővárosi Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjának támogatásával csatlakozni az intézményi zöldítő programhoz.

Kőbányai Zsivaj Óvoda

A környezetvédelemre nevelés egész nap jelen van az óvodai nevelésben, a foglalkozások jelentős részét természeti környezetben tartják. Az óvoda 2019. január 21-én megkapta a Zöld Óvoda címet. Külön gyűjtik a papírokat, a műanyagot és az egyéb hulladékot, majd az udvarukon lévő megfelelő színű szelektív kukába, a gyerekekkel együtt dobják ki. A

szárazelem-gyűjtőt folyamatosan használják. Negyedévi rendszerességgel papírtároló konténert rendelnek, ahová felhívásukra a szülők, dolgozók, a közelben lakók hozzák a papírhulladékokat, újságokat. Télen madáretetőket készítenek a gyerekekkel közösen, tagjai a Madárbarát Egyesületnek, akik minden évben hasznos előadást tartanak a gyermekeknek a madarak védelméről. Évente kétszer a szülőkkel közösen

rendeznek (ősszel és tavasszal) kertrendező "zsíros kenyér" partit, amely során a szülőkkel közösen ápolják, alakítják, virágosítják és füvesítik az óvoda udvarát, festik a kerítést és az udvari játékokat. Az Óvodában több mint 15 éve komposztálják a száraz, lehullott falevelet. A középső és nagy csoportosok minden évben Pest környékén almaszedésen vesznek részt. Felelős kutyatartásra tanítják a gyermekeket, ennek kapcsán terápiás kutya bemutatót szerveznek az óvodába. Jövőbeni terveik között szerepel a "Madárbarát kert" cím elnyerése és a "Mezítlábas park" kialakítása.

A fenti beszámolók alapján a következő, a környezet és a környezeti nevelés érdekében tett intézkedések a vizsgált óvodák szinte mindegyikére jellemzőek

- ☼ az óvoda környezetének tisztántartása és szépítése a gyerekek bevonásával,
- ☼ növényültetés, dekoráció készítése természetes alapanyagok felhasználásával,
- ☼ növények és állatok tanulmányozása, ápolása a kertben és szobákban
- ☼ madáritatók és etetők kihelyezése,
- ☼ kirándulások és látogatások, ismerkedés a környezettel,
- ☼ szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, akció jelleggel papírgyűjtés, legtöbb helyen folyamatos papír- és műanyag palackgyűjtés, komposztálás,
- ☼ környezetvédelem jeles napjainak megünneplése a témához illeszkedő program keretében.

Fontos megemlíteni azokat az intézkedéseket is, amelyek az óvoda működésének környezeti hatásait csökkentik. A felsorolt példák, amelyeket csak egy-egy óvoda említett beszámolójában, de megismerésük fontos a többi intézmény számára is

- ☼ ablakcsere, ablakok szigetelése,
- ☼ energiatakarékos izzók használata,
- ☼ környezetbarát takarítószer használata,
- ☼ „Zöld Óvoda” cím elnyerése,
- ☼ „Szemünk fénye” programban részvétel (az Önkormányzat támogatásával),
- ☼ víztakarékos csapok felszerelése.

II.9.18. Környezeti nevelés megvalósulása az iskolákban

Az oktatás fejlődéstörténetében mindig hangsúlyos szerepet kapott a környezeti nevelés, ezért számos meghatározó elemet adaptáltak az intézmények a környezetük állapotának megóvásáért, az ökológiai szemlélet és a fenntartható szervezet kialakításért.

Magyarország Alaptörvénye rögzíti a fenntartható fejlődésre irányuló átmenettel kapcsolatos alapvető értékeket, nevesítve a fenntartható fejlődés elvét is. A fenntartható fejlődésre nevelés a köznevelés egyik célja – melyet súlyának megfelelően a nemzeti köznevelésről szóló törvény első paragrafusa határoz meg –, valamint a Nat kiemelt fejlesztési területe is. A fenntarthatóságra nevelés a környezeti nevelés jó gyakorlatain alapuló, nemzetközi és hazai szinten is izgalmas, a kihívásokhoz gyorsan alkalmazkodó pedagógiai terület. Leginkább előremutató gyakorlatát pedig az Ökoiskola Program, az egész intézményes fenntarthatóságra nevelést jelenti. Azaz az, amikor a pedagógiai tartalmi munka és az oktatási intézmény működtetése, mindennapi élete is a fenntarthatóság értékének hiteles képviselőjén alapul.

Az Ökoiskola Címpályázati felhívást évente az oktatásért felelős miniszter írja ki. Az Ökoiskola Programot 2000-ben kezdeményezte az akkori oktatási minisztérium, a fenntartható fejlődés tanítása és közvetítése iránt elkötelezett ún. „egész iskolás megközelítést” alkalmazó iskolák részére. Az Ökoiskola Program alapja az Ökoiskola Cím, amelyről az iskolák – önértékelésén alapuló – pályázata alapján jelenleg az oktatásért és a környezetvédelemért felelős minisztériumok döntenek. Az Ökoiskola Programhoz tartozik a címmel rendelkező köznevelési intézmények tudásmegosztó és tudásbővítő hálózata, ennek része a tematikus honlap (www.okoiskola.hu), kétheti rendszerességgel kiküldött online hírlevél, sok jó gyakorlat és tanítási modul, néhány pedagógus továbbképzés, évente több hazai szakmai rendezvény, valamint a jelenlét a nemzetközi és hazai szakmai-tudományos közéletben fenntarthatóság tanulása témájában.

A 2000-ben indult kezdeményezés eredményei szerteágazóak. 2018 januárjától 967 intézmény (többsége általános iskola, néhány művészetoktatási intézmény és kollégium, negyede középiskola és szakiskola) hordozza büszkén az Ökoiskola, Örökös Ökoiskola címet az ország minden szegletében. A diákok 28%-a tanul ezekben az iskolákban, és a pedagógusok 29%-a dolgozik itt.

Bármely iskola (nemcsak ökoiskola számára ajánlják) a legújabb ökoiskola tanulási modulokat: <http://www.ofi.hu/node/170423>, vagy a Natura 2000 európai természetvédelmi értékörző hálózattal kapcsolatos pedagógiai segédanyag-sorozatot: <http://ofi.hu/letolthetodokumentumok>. A modulok és tevékenységek tanórai és/vagy tanórán kívüli keretek között (pl. szakkör, tábor, kirándulás, verseny), valamint komplex tanulásszervezési formákban (téma nap, témahét, projekt) valósíthatók meg. Néhány modul megvalósításában közösségi szolgálatot teljesítő diákok is részt vállalhatnak. Online játékot (N2KaLand app), és szabadtéri vagy osztálytermi játékként is alkalmazható csoportmunkákat is választhatnak az érdeklődő pedagógusok. Minden segédlet teljes egészében, ingyenesen elérhető online formában.

A pályázat beadásánál minden pályázó vállalja, hogy

- a pedagógiai programját és a helyi tantervét a fenntarthatóság és a globális felelősségvállalás értékrendje szerint alakítja ki, így azok megjelenítik a környezettudatosság és az egészségtudatosság alapelveit és az azokat célzó pedagógiai tevékenységeket is;
- az intézmény munkatervében – összhangban az önértékelési táblázat szempontjaival – meghatározza a tanév ökoiskolai feladatait, kijelöli a felelős személyeket, megállapítja a határidőket, valamint a vállalt feladatokat végrehajtja;
- (a cím elnyerését követően, annak időbeli hatálya alatt) fenntartja ökoiskolai vállalásait, és további célokat tűz ki tevékenysége fejlesztésére;
- a honlapján kialakít egy olyan aloldalt, amelyen az iskola fenntarthatóságra neveléssel kapcsolatos tevékenységeit mutatja be. Ezt az aloldalt rendszeres időközönként frissíti: bemutatja a tanulókkal végzett tevékenységeket, erősségeit, és gyakorlatát széles körben ismertté teszi.

Az óvodákhoz hasonlóan a környezeti nevelés iskolákban történő megvalósulásáról szintén adatgyűjtést kezdeményeztünk, ezért tájékoztatást kértünk a Kelet-Pesti Tankerületi Központtól (1106 Budapest, Keresztúri út 7-9.) a 2015-2019. évekre vonatkozóan az intézmények környezeti nevelésben elért eredményeiről.

A felülvizsgálat során az alábbi általános iskolák és középiskolák küldték meg a kért beszámolót, amelyekből nyert legfontosabb információkat az alábbiakban foglaljuk össze.

Kőbányai Bem József Általános Iskola

Az iskola kiemelt nevelési területei közé tartozik a környezeti nevelés. A környezeti- és egészségvédelmi feladatok szervezésére minden tanévben 4-5 főből álló munkacsoport alakul ZöldPont néven. 2015-ben elnyerték az Örökös Ökoiskola címet. A szelektív hulladékgyűjtés lehetőségét alsó tagozaton minden osztályteremben, felső tagozaton emeletenként a folyosón teremtették meg. A hasznosanyag gyűjtése egész tanéven át folyik, heti rendszerességgel viszik a gyerekek a papírt, elemet, olajat és aludobozt. Az alsó tagozaton egyéni, a felső tagozaton osztályok közötti verseny folyik, az ünnepélyes eredményhirdetésre a Föld napján kerül sor. 2019-ben 19. alkalommal rendezték meg a Kárpát-medencei Balogh János Környezet- és Egészségvédelmi Csapatversenyt, amely színvonalas, családias, izgalmas vetélkedés. A megnyitó helyszínül fővárosunk nevezetességei közül választanak, 2019-ben a megszépült Kőbányai Polgármesteri Hivatal ad otthont ennek a kulturális, környezetvédő eseménynek. BEMbarangoló címen kilométergyűjtő versenyt hirdetnek. A „legtávolabb” jutókat a tanévzáró ünnepélyen megjutalmazzák. Lelkes és kitartó kis csapat járja az országos Kéktúra vonalát és a tantestület kirándulni szerető tagjai ősszel és tavasszal kétnapos túrán vesznek részt. 2019. április 6-án és 7-én Nógrád lankás tájain barangoltak. A Föld hetére mindig izgalmas programokkal készülnek, aszfaltrajzverseny, gombaláda, lapbook szerkesztése, kertészkedés, Mienk itt a Park!, Mienk itt a Pad!, Fű Benő és Palack Malac készítése. Már hagyomány a kerületben, hogy a természettudományos tantárgyak versenyét az iskolában rendezik meg, így az Országos Kaán Károly Környezet- és Természetvédelmi Verseny kerületi fordulóját. 2019-ben először csatlakoztak a Mozdulj a klímáért! mozgalomhoz. Egy hét alatt 949 darab zöld mérőföldkövet gyűjtöttek össze, almából élőképet formáltak, kerékpárokat és rollereket emeltek a magasba és termésképeket készítettek. A szülők, a pedagógusok, és a gyerekek közös tevékenységével megszépítették udvarukat és az iskola épületét. Terveik között a Madárbarát iskola cím elnyerése szerepel.

Kőbányai Éltes Mátyás Általános Iskola

A 2016. január 1. és 2018. december 31. közötti időszakra Ökoiskola címet nyertek. 2016-ban a Kőbányai Komposztálási Program keretében 2 db 600 literes műanyag komposztáló eszközre pályáztak. A 2016. májusában induló Fenntarthatósági témahét keretében folyamatosan pályázatokat nyújtottak be az aktuális témahetek tartalma szerint. 2016-ban a „Merítsük ki a hulladékot a szemétből!” című program keretében szelektív szemétszedésben vett részt az intézmény. 2017-ben a „Cseppben a tenger” című program keretében a víztakarékossággal kapcsolatban programokat szervezett az intézmény a tanulóknak. 2018-ban a „Piaclátogatás” témahét keretén belül a tanulók tanulmányi kiránduláson vettek

részt. 2019-ben az „Egy csepp a vízből” vízvédelemmel, víztakarékossággal, vízvizsgálattal kapcsolatos projektfoglalkozásokat szerveztek a tanulóknak. Szintén 2019-ben rendezték meg a „Nézz szembe a szemetteddel” szelektív szeméthyűjtési intézményszintű programot. A „Te szedd!” mozgalom BKK által meghirdetett pályázat keretében az intézmény részt vett az iskolakörnyéki szeméthyűjtésben. A környezeti nevelés területén végzett tevékenységeik között szerepel a környezet- és természetvédő tábor, erdei iskolai pályázatok, faültetés az iskolaudvaron, gyümölcsnap, Állatok világnapja, Föld világnapja, Víz világnapja, konyhakert kialakítása és gondozása, kertgondozás, Gyalogolj a természetért!, Földünkért világnap, Állat- és növényismeret napja, szelektív hulladékgyűjtés, iskolanövények gondozása, takarékoskodás energiával, vízzel és papírral, Autómentes nap, Madarak és fák napja.

Kőbányai Fekete István Általános Iskola

Az iskola környezeti nevelése egy olyan pedagógiai folyamat, amelynek során a tanulókat felkészítik a környezet megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Legfontosabb alapelveik a megelőzés, az elővigyázatosság, a tájékozódás, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés. A tevékenységeikhez közvetlenül kapcsolható rész céljaik a saját környezetükkel kapcsolatos aktivitásra nevelés, a szelektív hulladékkezelésre szoktatás, a kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése. Céljuk továbbá a város és a kerület építészeti értékeinek megismertetése, a gyerekek lakóhelyük közelében található természeti értékek megismertetése, a természet szeretetére nevelés és a gyerekek természettel való közvetlen élményekhez juttatása. Az iskola célzott környezeti nevelési programjai közé tartozik az iskolai környezet rendbetétele, megóvása (pl. külső környezet parkosítása), a szelektív hulladékgyűjtés megszervezése, a válogatott hulladékgyűjtés az osztálytermekben, a hasznosítható anyaggyűjtés, valamint a veszélyes hulladékgyűjtés. A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése, a városi helytörténeti versenyen való részvétel, illetve az erdei iskola program is szerepel a programban. A természet-környezetvédelem jeles napjairól a tanórákba beépítve, illetve külön programokat szervezve emlékeznek meg és tudatosítják a jelentőségüket. Terveik között szerepel az Ökoiskola cím elnyerése és iskolai tanösvény készítése.

Kőbányai Harmat Általános Iskola

Az elmúlt öt évben jutottak el az „Örökös Ökoiskola” cím megszerzéséhez. Ehhez hosszú éveken keresztül kellett szemléletformáló munkát végezniük, amelynek egy része beépült állandó programként az éves munkatervükbe. A „Tisztasági hét Kőbányán” minden

szeptemberben megrendezésre kerül, amelyben tanulók aktívan részt vesznek. Ehhez kapcsolódóan évek óta virághagymákat ültetnek az előkertbe. Az Autómentes napon évek óta kerékpárral (10-15 fő) részt vesznek a kerületi rendezvényen. A Tengerek élővilága projekt keretében a hetedik évfolyamon a tanulók egyéni információszerzéssel (internet, könyvtár), illetve állatkerti órán, állatkerti látogatáson szerzett információkból készülnek a projektzáró előadásra. A tengerben élő élőlények megismerése mellett fontos ismereteket szereznek a globális felmelegedés és a környezetszennyezés óceánokra gyakorolt hatásairól. A Föld napja projekt keretében az egy napos kirándulós programon és a programot megelőző hetekben megoldott feladatokkal a gyerekek interaktív módon szereznek ismereteket a környezet szépségeiről, problémáiról, a megoldás lehetőségeiről. Az Erdei iskola projektben formálják a gyerekek környezettudatos gondolkodását. Telente madáretetést szerveznek a kicsik. ÖKO faliújságot működtetnek, amelynek célja a szemléletformálás a témával kapcsolatos cikkek kihelyezésével.

Kőbányai Janikovszky Éva Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Az egészséges életmódra és a környezettudatos magatartásra nevelést a mindennapos testnevelés, az úszásoktatás, illetve az iskolán kívüli programok, projektek, témanapok, az iskolai könyvtár adta lehetőségek kihasználásával valósítják meg. Pedagógusaik tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából. Minden évben megszervezik az egy héten keresztül tartó őszi és tavaszi papírgyűjtési akciót, valamint az iskola környékének rendbetételét és tisztítását. Az iskola részt vesz az Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap kerületi rendezvényen. Kerékpárral mennek a kerületi rendezvény helyszínére, ami nagy sikernek örvend tanulók körében. Rendszeresen szerveznek erdei táborokat, amelynek keretében a tanulók előre meghatározott környezetvédelmi és természetvédelmi témákat és feladatokat dolgoznak fel különböző tantárgyi kereteken belül. A tanévben folyamatosan megvalósul az iskolai szelektív hulladék- és elemgyűjtési akció. A Föld napján rendszerint természet- és környezetvédelmi projektnapot szerveznek, a tanulók különböző helyszíneken érdekes és játékos feladatokon keresztül tanulják meg, hogyan óvják a természetet és a környezetüket. Az iskola a 7-8. osztályaival részt vesz a kerületi Öveges-programban, amelynek köszönhetően egy új, minden igényt kielégítő természettudományi laboratóriumban szélesítik a diákok az eddigi ismereteiket a fizika, a kémia, a biológia és a földrajz tantárgyakon belül. A Határtalanul pályázat keretében 2016-ban, 2017-ben és 2018-ban megismerhették a tanulók a határokon túli természeti, környezeti csodákat. A Janikovszky-napok keretében az 1. és a 8. osztályosok közösen fát ültettek. Jövőbeni terveik között továbbra is szerepel a fásítás, az

iskola udvarának zöldítése, a szelektív hulladékgyűjtés.

Kőbányai Kada Mihály Általános Iskola

Az iskola hosszú távú céljai között szerepel a környezettudatos magatartás és életvitel elősegítése, az ökológiai gondolkodás kialakítása és fejlesztése, a fenntarthatóságra nevelés. Szelektív hulladékgyűjtő edényeket helyeztek ki az iskola folyosóin (PET palack), egyben a szülőket együttműködésre kérték annak érdekében, hogy gyermekeik ahelyett, hogy egyszer használatos PET palackot használjanak, inkább saját kulacsban hozzák az innivalót. A csomagolási hulladék csökkentése érdekében minden évben együttműködnek az FKF Zrt.-vel az ún. „Uzsonnásdoboz- projekt” nevű akcióban. Ennek lényege az, hogy az elsős tanulók uzsonnás dobozt kapnak ajándékba, valamint az elsős osztálytermekbe karton szelektív kukaszettet is biztosít a cég. Minden tanteremben szelektíven gyűjtjük a papírhulladékot. Meghirdetése óta minden tanévben részt vesznek a CIKK Egyesület által szervezett „Diákok a tiszta Kőbányáért” elnevezésű akcióban. A tanulók ezen a napon takarítják az iskola környékét. Az akció keretében meghirdetett papírgyűjtési versenyben minden alkalommal részt vesznek és általában a legtöbb papírt gyűjtő iskolák között szerepelnek. Minden évben csatlakoznak az Autómentes Nap kőbányai programjaihoz. Évente két alkalommal papírgyűjtést szerveznek az iskola diákjait és szüleiket is mozgósítva. Az iskola épületén belül gondoskodnak a kerékpárral érkező tanulók és pedagógusok kerékpárjainak biztonságos elhelyezéséről. Kiemelt figyelmet fordítanak a helyi épített és természeti környezet megismertetésére, a helyi értékek és problémák feltérképezésére. A pedagógusok akciónapokat szerveznek, amelynek keretében gyaloglónapot és egészségnapot tartanak. A nevezetes környezetvédelmi napokról (Környezetvédelmi világnap, Madarak és Fák napja, Víz világnapja stb.) különféle programokkal emlékeznek meg.

Kőbányai Keresztury Dezső Általános Iskola

Környezet- és egészségnevelési programjuk a 2013-ban elfogadott és 2018-ban módosított Pedagógiai Programjuk részeként működik. A program elemeit tanítási órákba beépítve, szabadidős tevékenységként, projekteken és a délutáni egyéb foglalkozásokba építve valósítják meg. Az elmúlt öt évben tanulmányi kirándulásokat szerveztek évfolyamonként (hulladékégető, szennyvíztisztító telep, papírgyár, tanya, arborétumok, botanikus kert, múzeumok), nyitott iskola programuk részeként szülőkkel és tanulóikkal közösen az intézmény belső és külső környezetét fejlesztették, erdei iskolákat és nyári táborokat szerveztek minden tanévben, papírgyűjtési versenyt rendeztek évente két alkalommal. A Föld napja, a Víz világnapja és egyéb jeles környezetvédelemmel kapcsolatos napok tematikáját

beépítették a tanórákba, minden évben biológiai, természetismereti vetélkedőket rendeztek, a társszervezetekkel együttműködve környezetvédelmi programokat, környezetvédelmi kiállításokat tartottak, valamint kézműves foglalkozásokat, szakköröket termékek, levelek, tollak, illetve újra hasznosítható hulladék felhasználásával. A „Fenntarthatósági témahét” programjain aktívan részt vettek, az Állat- és Növénykertbe minden tanévben látogatást tettek. Megszervezték annak kiderítését, hogy mennyire „zöld” az iskola, melynek keretén belül a tanulók felmérést végeztek az iskolai víz-, fűtés- és világításrendszerrel, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthették a csepegtető csapok térképét, kutathatták a hulladékkezelések módjait, az irodaszerek beszerzési módját, egészségkárosító hatásait és felhasznált mennyiségét, a büfé és a menza zöldítési tervét. A diákjaik részt vettek a Herman Ottó Országos Biológia versenyen és a Kaán Károly Természet- és Környezetismereti Országos versenyen.

Kőbányai Kertvárosi Általános Iskola

Az iskola pedagógiai programjában a fenntarthatóság és a környezettudatosság fontos terület. A tanórák ismeretanyaga mellett a délutáni foglalkozásokon, szabadidőben törekednek változatos kiegészítő ismereteket biztosítani a tanulók részére, a mindennapi életben alkalmazzák a környezettudatos magatartás szabályait. Eredményeik közé tartozik, hogy 2016-ban elnyerték az Örökös Ökoiskola címet, valamint egy közel kétszáz fős erdei iskola költségeit. Papírgyűjtést évente két alkalommal szerveznek szeptember végén és tavasszal. Az elmúlt öt évben megnyerték a CIKK Egyesület által meghirdetett versenyt. Az egy főre jutó legtöbb papírhulladékot ők gyűjtötték. Az iskolában elhelyezett gyűjtő edényben folyamatosan gyűjtik az elemeket. Éveken keresztül gyűjtötték a PET palackot, a szülők rendszeresen behozták az iskolába az otthon gyűjtött palackokat, de mára már szelektív gyűjtőkonténerben gyűjtik. Egy-egy napot szánnak a környezeti nevelés, egészségnevelés témakörére. Változatos programokat, vetélkedőket szerveznek. Készítettek már tablókat, plakátokat és divatbemutatót is rendeztek hulladékból. Minden évben a jeles napok alkalmából az egész iskola tanulmányi kiránduláson vesz részt. 2015-ben az alapítványi rendezvényük témájaként a „Föld” témát választották. Bemutatták a különböző népek táncait, hagyományait. A rendezvényhez kapcsolódó kiállításon megismertették a földrészek népeit, élővilágát, természeti adottságait. Évek óta működtetnek mini állatkertet, halakat, rágcsálókat, kételtűeket, hüllőket, alkalmanként rovarokat tartanak. A TeSzedd! akcióra 2019-ben jelentkeztek először.

Kőbányai Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Az intézményben a környezeti nevelés fontos feladat, jelen van a nevelés-oktatás valamennyi területén, a tanulás-tanítás valamennyi folyamatában. Céljuk segíteni a környezettudatos magatartás kialakulásához, a fenntartható fejlődés elvének elmélyítéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek eredményes elsajátítását, valamint az egészséges életmód igényét kialakítani, az ehhez vezető ismereteket, technikákat, módszereket elsajátítani. Továbbá odafigyelő, takarékos anyag- és energiahasználatra nevelni a gyerekeket, megismertetni a természeti és épített környezet adottságait, értékeit és szépségeit, s ezen keresztül felelős magatartásra, egyéni felelősségvállalásra nevelni. A helyi környezeti értékelés problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása, ezek felismeréséhez szükséges kompetenciák fejlesztése és az iskolai „zöld médiumok” (könyvtári környezetvédelmi szakirodalmak, iskolai blog környezetvédő rovata, faliújságok) számát és terjedelmét növelni. A szelektív hulladékgyűjtés kultúráját folyamatosan alakítják. Az osztályokban elhelyezett gyűjtőedényekbe szelektíven gyűjtik a papír és műanyag hulladékot az intézményben kialakított szelektív hulladékgyűjtő szigetek segítségével. Az iskola udvarán kiskertekben (virágos, zöldséges) tevékenykedik több osztály is. Az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait figyelhetik meg, a felelős magatartás és a sikeres munka örömét élhetik át a gyerekek. Az intézménylátogatásokkal a természeti és társadalmi folyamatok kölcsönös függőségére, az ember felelős természetátalakító munkájába nyerhetnek betekintést a tanulók. 2016. decemberében elnyerték az Ökoiskola címet, illetve ugyanebben az évben a Madárbarát iskola címet. A madárbarát programok között szerepeltek plakátversenyek, rajzversenyek, hónap madara, madárbarát faliújság, 2019. év madara Gólyatöcs rajzpályázat, madáretetők készítése, madarak etetése, megfigyelése. A „Fogadj örökbe egy fát!” programjuk keretében a csoportok örökbe fogadtak egy fát a kertben, amelyről új ismereteket tanultak, közösen fényképezkednek a fával, és kis füzetecskét készítenek róluk.

Kőbányai Széchenyi István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

2016-ban elnyerték az Ökoiskola címet. Az alsó és felső tagozaton egyaránt megünneplik a jeles napokat. Az Állatok világnapján kisállat kiállítást rendeznek, a kedvenc háziállat bemutatására projektmunkát végeznek, versenyt szerveznek, hogy azon a napon melyik osztály tagjai vannak többen állatot ábrázoló ruhában. A Föld napján forgószínpadszerű vetélkedőt rendeznek az osztályok között érdekes feladatokkal, kísérletekkel, zárásként „vízi dilivel” az udvaron. Ilyenkor energiaőrök „járőröznek” az iskolákban. A Madarak és Fák napján kirándulnak az Alacskai erdőbe, ahol 6-8 állomásos akadályverseny, szabadtéri

játékok, új játékok tanulása, sportversenyek az osztályok között a program. A minden évben visszatérő programok között szerepel a faültetés az elsős tanuló osztályok szervezésében, az iskolákban öko-faliújságot működtetnek, házi pályázatot hirdetnek a tanulóik körében, a gyógynövényeket felhasználják, a Nobel-díjasokat bemutatják, a gyerekek a kedvenc háziállatukról előadást tartanak. Mindig figyelmet fordítanak arra, hogy a tanulók eljussanak a fővárosi állatkertbe. Évente két alkalommal papírgyűjtést szerveznek. Az iskola udvarának, környezetének szépítése folyamatos. Az iskola udvarán az elmúlt öt évben kb. 30 tuját, 17 almafát, 40 fenyőfát, nyírfákat, császárfát, tölgyfákat és diófát ültettek. Az iskola udvarán komposztáló ládák lettek kialakítva, valamint minden osztálynak kialakítottak egy „magaságyást” és felkérték őket a dísznövények ültetésére. A 6. évfolyamon az idei tanév második félévében öko-órát (differenciált órakeretből) vezettek be, amelynek keretében az energiacsökkentés lehetőségével, hulladékgazdálkodással, kertészkedéssel, balkonládák kialakításával foglalkoznak. Ökoiskola programjuk mellett tagjai a Humusz szövetségnek és az Iskolakert hálózatnak.

Kőbányai Szent László Általános Iskola

Az iskola nevelőtestülete nagy jelentőséget tulajdonít az egészséges életmódra nevelésnek, az egészségfejlesztésnek. Elveik szerint az egészséges életmód, az egészségkultúra az általános műveltség része kell legyen, és ezen értékek közvetítésében – a család után – az iskola a legjelentősebb intézmény a gyermekek életében. A tantárgyakkal megegyező szakkörök (kémia, biológia, technika, informatika, stb.) munkájába be lehet építeni a környezeti nevelést. A nyári táborok, erdei iskolák az egészségnevelés fontos színterei, ahol konkrét gyakorlati problémákat oldanak meg a tanulók. A megszerzett elméleti ismereteiket a gyakorlatban is kipróbálhatják, tematikus táborokban új ismereteket szerezhetnek. Az iskolai átfogó környezet-egészségvédelmi programok közé tartozik az Egészségnap és a Karbantartónap szervezése. A környezetvédelem és az egészségügy jeles napjairól a tanórákba beépítve, illetve külön programokat szervezve emlékeznek meg és tudatosítják a jelentőségüket. Egy- vagy többnapos kirándulásokat szerveznek egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj feltárása céljából (tanösvények, nemzeti parkok, természetvédelmi területek, vadas-parkok, botanikus kertek, múzeumok). A szülők, illetve az iskola-közeli lakosság közreműködésével cserjék, fák ültetésével szépítik és teszik egészségesebbé a környezetet. A természet adta anyagok (termések, levelek, tollak, csigaházak), illetve az újrahasznosítható hulladékok felhasználásával különböző díszeket, kompozíciókat készítenek, amelyekből kiállítást vagy vásárt szerveznek. Az elmúlt években látogatásokat tettek az állatkertben, múzeumokban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán,

nemzeti parkban, szeméttelen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, valamint üzemekben. Ennek során előre megadott szempontsor segítségével a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására nevelték.

Kőbányai Szervátiusz Jenő Általános Iskola

Az iskola alapidokumentumaiban megtalálhatóak a fenntarthatóságra való nevelés elemei, céljai, feladatai. Az iskola pedagógiai programja kiemelten képviseli a fenntarthatóságra nevelés célkitűzéseit. A „jeles napokról” műsorokkal, pályázatokkal, versenyek, kiállítások és projektnapok szervezésével emlékeznek meg. Az iskolában is lehet szavazni az év ásványára és ősmaradványára együttműködve a Magyar Földtani és Geofizikai Intézettel. Minden ősszel Egészséghehet tartanak. Részt vesznek az Európai Mobilitási hét rendezvénysorozatán és a Takarítási világnapon, a „Diákok a tiszta Kőbányáért” elnevezésű programokon, amelyek célja a kerületi iskolák hulladékmentesítése, a környezettudatos gondolkodás erősítése a fiatal korosztályok körében. Harminc cserjét ültettek el a diákok az iskola belső kertjében. Az újrahasznosítható hulladékok közül évente két alkalommal papírt gyűjtenek. Folyamatosan zajlik a használt elemek, műanyag kupakok gyűjtése is. Az Európai Mézes Reggeli programba 2018-ba kapcsolódtak be, melynek célja a méhek, a méz és az egészséges életmód népszerűsítése, a helyben termelt élelmiszerek megismertetése. Felhívják a figyelmet a reggeli étkezés fontosságára, az egészséges táplálkozásra. Továbbá fontos annak hangsúlyozása, hogy a méhek munkája jelentősen hozzájárul a környezetvédelemhez és a biológiai környezet változatosságához. A diákok vetélkedőkön, tanulmányi versenyeken (Kaán Károly Természet és Környezetismereti Országos Verseny, Hermann Ottó Országos Biológia Verseny) vettek részt. Az Ültess egy fát! intézményi program célja, hogy az iskola kertjében ültetendő fákkal hozzájáruljanak földünk jelenét és jövőjét formálva a levegő tisztaságához, így környezetünk élhetőbbé tételéhez. A gyermekek vállalják a facsemeték gondozását is, ezért emléktáblán rögzítik, hogy melyik osztály ültette el a fát, illetve szerepel rajta a csemete általuk választott szimbolikus neve is, erősítve a környezetért vállalt felelősséget, személyes kötődésüket. Az intézmény már 2016-ban részt vett az Országos Fatestvér Programban, amelynek során tanulói facsemetéket fogadtak örökbe a Népligetben.

Kőbányai Üllői Úti Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Az intézmény a neveltségi szint folyamatos javítására nagy hangsúlyt fektet. Tantestületük egyöntetű véleménye alapján ennek egyik fontos eleme a környezeti nevelés, az épített és természeti környezetére igényes tanulók oktatása. Évről-évre két alkalommal rendeznek papírhulladék gyűjtést, amely minden esetben nagy népszerűségnek örvend. A tanulók és

szüleik az iskolában elhelyezett gyűjtőkonténerbe helyezhetik az otthonuk és a szülők munkahelyén felhalmozódott papírt, amelynek célja elsődlegesen, hogy a tanulókat családjukkal együttműködve szelektív hulladékgyűjtésre ösztönözzék. A 2018/19-es tanévtől együttműködés kialakítására törekedtek a Magyar Gyula Kertészeti Szakgimnázium és Szakközépiskolával. Az együttműködés célja az iskola udvarának és környezetének szebbé tétele, valamint a tanulók megismertetése a kertészeti szakmával. A Föld napja keretében interaktív, többállomásos kvíz és ismeretterjesztő feladatokat oldottak meg a tanulók, amely keretében gyakorlati tanácsokkal és információkkal látták el őket, miként járulhatnak hozzá a bolygónk megóvásához. Az Autómentes napon rendezett sportversenyeken a tanulók rendszeresen részt vettek, ilyenkor kéri a szülőket, amennyiben lehetőségük van rá, részesítsék előnyben a közösségi közlekedés használatát. A programot megelőzően felhívják a diákok figyelmét az autók által okozott környezeti terhelésre. Környezeti nevelésük része az idején tanévtől bevezetett egészségnap is, amelynek keretében az egészséges életmódra nevelést, valamint az étkezéssel kapcsolatban keletkező hulladék csökkentésére és szelektív gyűjtésére hívják fel a figyelmet. Megrendezték 2019-ben első alkalommal, de hagyományteremtő jelleggel az iskola önkéntes szemétszedési akcióját, amely során a tanulók testközelből látják a felelőtlen viselkedés következményeit, ezáltal abban bíznak, hogy igényességük és figyelmességük a környezetük iránt fokozódik. Intézményük ötödik évfolyamos tanulói a Fővárosi Vízművek szennyvíztisztító telepére látogattak 2019. tavaszán, ahol betekintést nyerhettek a használt víz kezelésének folyamatába.

Kőbányai Szent László Gimnázium

Az iskolában nagy hangsúlyt fordítanak a tudatos környezeti nevelésre, erre elsősorban a természettudományos tagozaton van lehetőség. A tananyagba beépítve nap mint nap találkozhatnak a tanulók a környezetvédelem és a természetvédelem aktuális kérdéseivel, problémáival. A Stockholmi Ifjúsági Víz Díjon 2016-ban két iskolai csapat indult, akik a „Tanks of Water” munkájukkal megnyerték a magyarországi döntőt. Másik csapatuk az „All Drains Lead to the Ocean” című pályázatukkal harmadik helyezést értek el. 2017-ben a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség HRD konferenciáján Dél-Koreában részt vevő csapatuk az első öt közé jutott. Évek óta indítanak versenyzőket a Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai és Környezetvédelmi Tanulmányi Versenyen, amelynek célja, hogy a tanulókat környezetük önálló megfigyelésére és kutatással gazdagított tanulmányozására ösztönözze. A Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziummal, illetve a Magyar Természettudományi Múzeummal közös szervezésben megrendezték a Fazekas Biológiai Versenyt, amelynek célja, hogy a versenyben részt vevő diákok készítsenek rövid,

tartalmas pályázatot a múzeum kiállításaihoz és programjaihoz kapcsolódva önálló kutatómunka keretében, a megadott témák egyikében. Diákjaik ezen a versenyen is döntős helyezést értek el. Természetjáró programuk keretében évente három kirándulást szerveznek, ahol igyekeznek megtanítani és megszerettetni a kulturált természetjárást és kötetlen formában mélyíthetik el tanulóik ökológiai és rendszertani ismereteiket. A háromnapos osztálykirándulásokon az E osztályok programjában mindig szerepel egy természetvédelmi terület meglátogatása, amit kiselőadás, illetve gyűjtőmunka keretében részletesebben is megismernek a tanulók.

Kőbányai Zrínyi Miklós Gimnázium

A Zrínyi Miklós Gimnázium 2006. óta minden évben részt vesz a CIKK Egyesülettel a “Diákok a tiszta Kőbányáért” akcióban. Az akció célja a kerület közterületeinek hulladékmentesítése, a környezettudatos gondolkodás erősítése a fiatal korosztályok körében, illetve a tulajdonosi szemlélet kialakítása a köztulajdon tekintetében. Az akció keretében meghirdetett papírgyűjtő versenyben egyetlen középiskolaként vesznek részt évek óta. Ez kb. 5 tonna papír összegyűjtését eredményezi a gimnázium részéről (összesen 75-85 tonnát gyűjtenek az iskolák). Az akció keretében szeptember harmadik péntekjén (a mobilitási héthez és az autómentes naphoz is kapcsolódva) szemétszedési akciót szerveznek. Elsősorban azoknak a közterületeknek a megtisztítására törekednek, amelyek szemetesek, illetve az Önkormányzat kezelésében állnak. Az egyes körzetek megtakarítására az iskola szemétyűjtő csoportokat hoz létre, a hulladékokat fajtánként gyűjtik be, erősítve ezzel is a szelektív gyűjtés fontosságát. Az elmúlt években a szemétyűjtés és iskolaszépítés során mintegy 75-120 tanuló végzett munkát. Évenként a fiatalok mintegy 10-15 m³ szemetet és letört ágakat gyűjtöttek össze Kőbánya közterületeiről és az iskola közvetlen környezetéből. A program során több illegális szemét lerakóhelyet is felszámoltak. A következő évekre vonatkozó terveik között szerepel a “Diákok a tiszta Kőbányáért” akciók és az említett programok folytatása mellett pályázat benyújtása a Környezetvédelmi Alaphoz a környezettudatossági szemléletformálás témakörében (Tanösvény létrehozása a Zrínyi Gimnáziumban címmel), egyeztetve a Főpolgármesteri Hivatallal és a fenntartóval.

Összefoglalás

Összefoglalva elmondható, hogy szinte mindegyik iskola, a nevelőtestület, a diákok és a szülők elkötelezettek a téma iránt. Alapvető célja minden iskolának a tanulók környezettudatos nevelése, meghatározónak tartják a szülők bevonását a környezeti nevelési tevékenységbe, a szülői közösség nagyobb része aktívan kapcsolódik ebbe a tevékenységbe.

Az intézmények dolgozói a munkájuk során kialakítják a környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokásokat. Céljuk, hogy a tanulók ismerjék a környezetre káros tevékenységeket, a szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasznosítás fontosságát, az energiatakarékos életvitel fogalmát. A gyerekek környezeti tudatformálása számos formában jelentkezik elméleti síkon a különböző tantárgyakba építve, valamint gyakorlatban a szakkörök, versenyek, erdei iskolák és más programok keretében.

Több iskola a beszámolójában hangsúlyozta, hogy külön környezetvédelmi munkaközösséget alakított ki a környezeti nevelés megvalósítására.

III. A KÖRNYEZETI TÉNYEZŐKBEN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

III.1. Levegőminőség

A budapesti levegő szennyezettségének vizsgálatai 1929-től, az akkoriban – az állami egészségügyi igazgatáson belül – alapított Országos Közegészségügyi Intézetben kezdődtek meg, majd 1974 óta folytak olyan automatizált mérések, amelyek a gáz-halmazállapotú anyagok eredményei tekintetében ma is jól összehasonlíthatók. A levegőterheltségi szintet és a légszennyezettségi határértékek betartását 2001 óta – az EU-csatlakozás felkészülési szakaszában az egészségügyi igazgatástól az állami környezetvédelmi igazgatásba történt átszervezés eredményeképp – az Országos Légszennyezettségi MÉRŐHÁLÓZAT (a továbbiakban: MÉRŐHÁLÓZAT) vizsgálja.

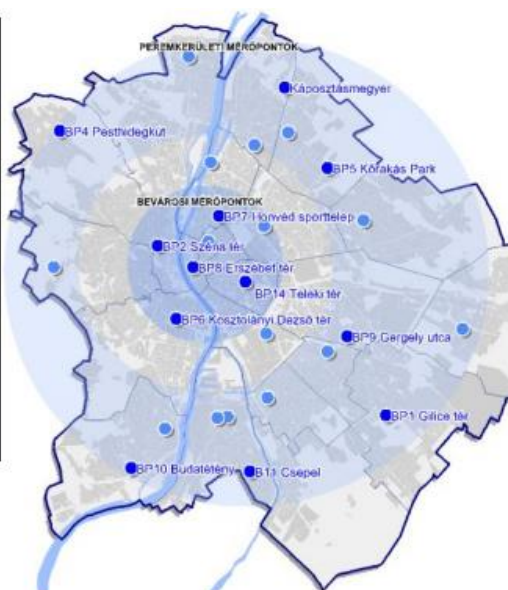
A MÉRŐHÁLÓZAT által végzett vizsgálatok szakmai felügyeletét, a rendszeres elemzési és közzétételi feladatokat 2010-től a Levegőtisztaság-védelmi Referenciaközpont (LRK) működtetőjeként az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) látja el. A kijelölt mérőpontok üzemeltetését (pl.: mintavételeket, helyszíni vizsgálatokat stb.) Budapesten a MÉRŐHÁLÓZAT részeként a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály (a továbbiakban: Kormányhivatal) Környezetvédelmi MÉRŐKÖZPONTJA végzi.

A mérőhálózat automata (folyamatos) működésű és manuális mérőállomásokból áll, amelyek működését az Országos Meteorológiai Szolgálat szervezi és irányítja. A 12 automata állomásból álló budapesti mérőhálózatot a Felügyelőség üzemelteti, további helyszíneken pedig manuális mérésekkel is kiegészül a fővárosi légszennyezettség vizsgálata.

A 12 automata állomásból egy a kerületünkben került elhelyezésre a Gergely utcában, az Idősek Otthona mellett.

A MÉRŐHÁLÓZAT által mért adatok interneten elérhetőek a környezetvédelemért felelős minisztérium honlapján, valamint a budapesti légszennyezéssel kapcsolatos aktuális tájékoztatás a Budapest Főváros Önkormányzata honlapján is folyamatosan megtekinthető.

Mérőállomás			
jele	neve	címe	jellege
BP4	Pesthidegkút	II. Községház u. 10.	városi háttér
BP10	Budatétény	XXII. Tűzliliom u.	külvárosi háttér
BP11	Csepel	XXI. Szent István út 217-219.	külvárosi ipari
BP7	Honvéd telep	XIII. ker., Dózsa Gy. út 53.	városi háttér
BP2	Széna tér	I. Széna tér	városi közlekedési
BP8	Erzsébet tér	V. Erzsébet tér	városi közlekedési
BP6	Kosztolányi tér	XI. Kosztolányi D. tér	városi közlekedési
BP14	Teleki tér	VIII. Teleki tér	városi közlekedési
BP5	Kórákás park	XV. Kórákás park	városi háttér
BP9	Gergely u.	X. Gergely u. 85.	városi ipari
BP1	Gilice tér	XVIII. Gilice tér	külvárosi háttér
BP12	Káposztás-megyér	IV. Lakkozó u.	városi háttér

- Automata mérőállomás
- Manuális mérőállomás

3. ábra: A budapesti mérőhálózat automata és manuális állomásai

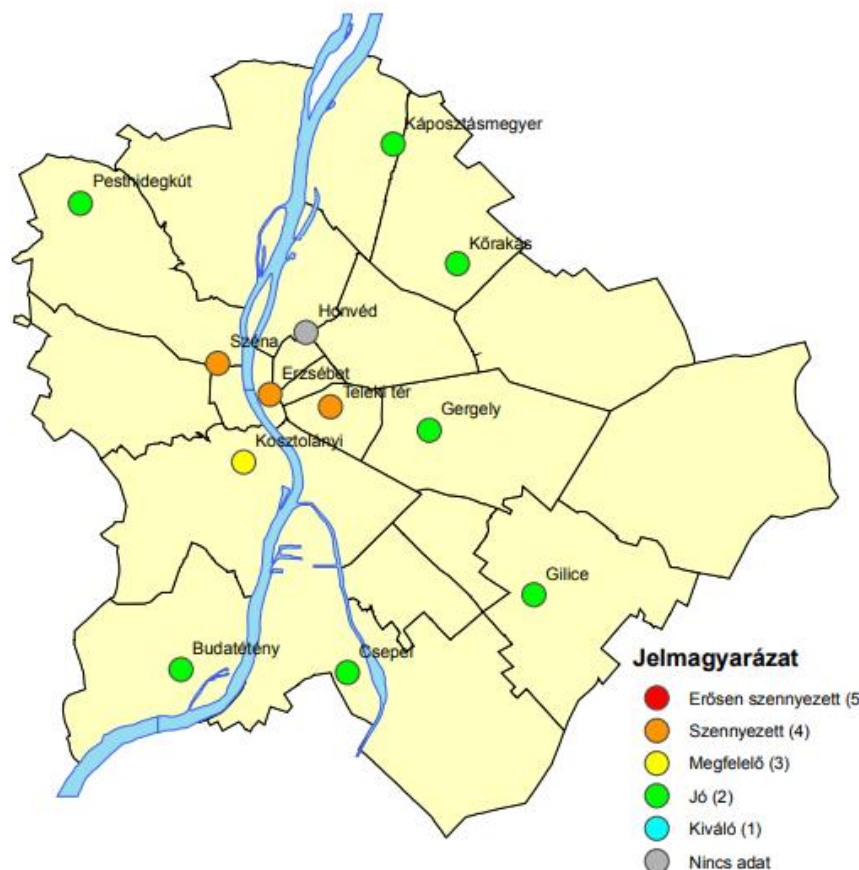
Magyarország levegőminőségének értékelése a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló 6/2011. (I. 14.) VM rendeletben meghatározott módszerek szerint, valamint a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendeletben megadott egészségügyi határértékek alapján történik.

Az alábbi táblázat Budapest levegőminőségének 2016. évi adatait, illetve minőségét mutatja be komponensenként. Sajnos a Gergely utcai mérőállomás mérési adatai korlátozottan lekérhetőek.

	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	Ózon	PM ₁₀ (szálló por)	Benzol	Összesített index
Pesthidegkút	Kiváló	Kiváló	Kiváló	Jó	Jó	n.a.	Jó
Budatétény	-	-	-	Jó	Jó	-	Jó
Csepel	Kiváló	n.a.	Kiváló	Jó	Megfelelő	n.a.	Megfelelő
Honvéd telep	-	-	n.a.	-	Jó	-	Jó
Széna tér	Kiváló	Szennyezett	Kiváló	Kiváló	Megfelelő	Kiváló	Szennyezett
Erzsébet tér	-	n.a.	n.a.	-	Megfelelő	n.a.	Megfelelő
Kosztolányi tér	Kiváló	Megfelelő	n.a.	Kiváló	n.a.	-	Megfelelő
Teleki tér	Kiváló	Szennyezett	Kiváló	Kiváló	Jó	n.a.	Szennyezett
Kórákás park	Kiváló	Megfelelő	Kiváló	Kiváló	Jó	-	Megfelelő
Gergely u.	-	-	-	n.a.	Jó	-	Jó
Gilice tér	Kiváló	Jó	Kiváló	Jó	Jó	Kiváló	Jó
Káposztás-megyér	Kiváló	Megfelelő	Kiváló	Jó	Jó	-	Megfelelő

n.a.: nincs elég adat az értékeléshez; - : nincs mérés

Kiemelve a 2017. évet Budapest levegőjének éves légszennyezettségi index szerinti minőségét az alábbi ábra mutatja be.

A kerület levegőminőségi helyzetének fő tényezői

- A helyi légszennyező források, amelyek lehetnek helyhez kötött (például a lakossági, vagy ipari kémények), vagy mozgó források (gépjárművek kibocsátása). A földgáz, benzin, gázolaj, fűtőolaj (szénhidrogének) tüzelési folyamattal történő energiaátalakítása tökéletes égési folyamat esetén elméletileg (kizárólag oxigén jelenlétében) szén-dioxidot és vizgőzt eredményez a kinyert hő-, mozgási energia mellett (a szén-dioxid nem mérgező, ilyen módon nem légszennyező anyag, ugyanakkor a légkörbe kerülve annak globális léptékű felmelegedését okozza). Az égési folyamatba az égéstérbe a környezeti levegő oxigénje mellett, illetve azzal együtt a környezeti levegő nitrogénje is bekerül (a tüzelő anyagok további anyagtartalmával együtt), ezért, valamint a nem tökéletes égés eredményeként légszennyező anyagok keletkeznek, mint a kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, nem mérgező szilárdanyagok (por), illetve a por további különböző szerves és szervesetlen mérgező anyag tartalma.

- Különleges légköri hőmérsékletviszonyok, kémiai (fotokémiai) folyamatok, távolabbi kibocsátások, amelyeknek egy része – akár országhatárokon át terjedő meteorológiai szállítási (transzport-) folyamatok eredményeképp – a kerületben is kifejti hatásukat. A különleges meteorológiai viszonyok esetében – az általános helyzettől eltérően, miszerint egyre feljebb haladva a környezeti levegő légrétegei egyre hidegebbek – a legalsó légréteg fölötti levegőréteg melegebb, és ez az állapot átmenetileg napközben is fennmarad, ami lezárva a függőleges irányú légmozgást gátolja az átkeveredést, hígulást, különösen kedvez a ködképződésnek és a légszennyező anyagok feldúsulásának.

A zajszennyezés mellett kézzelfogható probléma a repülőgépek hajtóműveinek légszennyezőanyag-kibocsátása. A repülőgép is mint minden fosszilis tüzelőanyagot felhasználó jármű a természetes szén-dioxid és víz mellett egyéb káros mellékterméket bocsát ki, elsősorban a kén-dioxidot, a szén-monoxidot, a nitrogén-oxidokat, az illékony elemeket és a szilárd részecskéket.

Az elmúlt időszakban számos lakossági panasz érkezett a Hivatalhoz, amelyekben az itt élők egészségi állapotuk romlásáról, légúti megbetegedéseikről számoltak be.

A repülőgépek áthaladásával járó légszennyező anyagok belélegezve izgatják a nyálkahártyát, gátolják a légutak öntisztulását, rongálják az immunrendszert, növelik a légzőszervi gyulladások kialakulásának esélyét. A légiforgalomból eredően a légkörben a szén-monoxid (CO), a szén-dioxid (CO₂), a kén-dioxid (SO₂), a nitrogén-oxidok (NO_x), a szállópor (PM₁₀), a benzol (C₆H₆) és a toluol (C₇H₈) értékei növekedhetnek meg, amelyek egy részét a mérőállomás egyáltalán nem vagy csak korlátozottan rögzíti.

A hajtóművek légszennyezőanyag-kibocsátási mértékének megismerése céljából 2019. áprilisában együttműködést kértünk a Gergely utcai mérőállomáson mért komponensek körének kibővítése céljából.

A Kőbányai Önkormányzat minden lehetséges eszközzel fellép a kőbányaiakat érintő, a repülőgépek által okozott környezeti terhelés ellen, ezért a hajtóművek légszennyező anyag kibocsátási mértékének megismerése céljából levegőszennyezés vizsgálatot végeztetett az Országos Meteorológiai Szolgálat szakértői közreműködésével.

Előzetes szakmai egyeztetések alapján a több lehetséges helyszín közül a Budapest X. kerület, Sibrik Miklós út 76-80. szám alatti (41089/7 helyrajzi számú) ingatlan udvara, az egykori műhely melletti terület rész bizonyult a legalkalmasabbnak.

A gázhalmazállapotú szennyezőanyagok helyszíni vizsgálatát 2019. október 29. és november 4. közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat munkatársai egy mobil labor kihelyezésével végezték egyhetes folyamatos időtartamban.

A mintavétel során a szén-monoxid, kén-dioxid, nitrogén-oxid, nitrogén-dioxid, szállópor (PM_{2,5} és PM₁₀ frakció egyaránt), valamint az illékony szerves vegyületek közül az erősen mérgező benzol, toluol, etil-benzol és xilolok komponensek értékei, koncentrációja is rögzítésre került.

A mérés időszakában a napi átlaghőmérséklet az évszagnak megfelelő vagy a sokévi átlagnál melegebb volt. A kedvező időjárás (amelynek köszönhetően kisebb mértékű volt a lakossági tüzelés) következtében a mérési időszakban egyik légszennyező komponens 24 órás átlagkoncentrációja sem haladta meg a jogszabályban előírt egészségügyi határértéket.

A vizsgált komponensek közül a fűtési szezonban általában a szállópor (aeroszol) lépi túl az egészségügyi határértéket, de a mérési időszakban a PM₁₀ szállópor koncentráció jelentősen elmaradt ettől.

A gáz halmazállapotú komponensek esetében a vizsgált időszakon belül nem volt napi határérték átlépés sőt, a legtöbb esetben a mért koncentrációk harmada vagy fele volt a jogszabályban előírt határértékeknek.

Fontos kiemelni a nitrogén-dioxidot (NO₂), aminek fő forrása a közlekedés, ám a mérési időszakban nem játszott jelentős szerepet a szennyezés alakulásában.

A Kvt. rendelkezései alapján Budapesten a Fővárosi Közgyűlés hatáskörébe tartozik a szmogriadó tervre, a háztartási tevékenységgel okozott egyes sajátos légszennyezésre, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása. A főpolgármester levegőtisztaság-védelmi feladatkörébe tartozik a szmogriadó terv kidolgoztatása és végrehajtása. A szmogriadó terv végrehajtása során feladata a légszennyezést okozó szolgáltató, illetve termelő tevékenységet ellátó létesítmények üzemeltetőinek más energiahordozó, üzemmód használatára kötelezése, az üzemeltető tevékenységének, valamint a közúti közlekedési eszközök üzemeltetésének időleges korlátozása vagy felfüggesztése. A Budapest Főváros szmogriadó-tervéről szóló 69/2008. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendeletben meghatározott szmoghelyzet bekövetkezése esetén a főpolgármester feladata az érintett lakosság tájékoztatása a meglévő és várható túllépés helyéről, mértékéről és időtartamáról, a lehetséges egészségügyi hatásokról és a javasolt teendőkről, valamint a jövőbeli túllépés megelőzése érdekében szükséges feladatokról.

Év	Tájékoztatási fokozat	Riasztási fokozat
2016.	január 25-27. között	-
2017.	január 3., január 28. - február 1. között, február 15. - 18. között	január 22. - 27. között
2018.	december 20.	december 18.-19. és december 21.

Fontos kiemelni, hogy 2011. december 1-jétől Budapest közigazgatási területén tilos az avar és kerti hulladékok égetése, helyette a következőképpen kell eljárni

- a) elsősorban helyben kell komposztálni,
- b) másodsorban a háztartási hulladéktól elkülönítetten, az FKF Zrt. által forgalmazott, erre a célra szolgáló zsákban gyűjteni, amelyet a közszolgáltató elszállít.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 36. § (1) bekezdése alapján a levegőtisztaság-védelmi ügyben az elsőfokú hatósági jogkört – a (2)-(5) bekezdésben foglalt kivétellel – a területi környezetvédelmi hatóság gyakorolja.

A 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 36. § (2) bekezdése alapján a járási környezetvédelmi hatóság

- a) a legfeljebb 500 kW_{th} névleges bemenő hőteljesítményű, háztartási és közintézmény tüzelőberendezés forrásával,
- b) az összesen 140 kW_{th}-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű, nem az a) pont szerinti kizárólag füstgázt kibocsátó tüzelőberendezés forrásával,
- c) az egy háztartásban élő személy(ek) mindennapi szükségleteinek kielégítésére, otthona fenntartására szolgáló tevékenység és az ahhoz használt berendezés forrásával,
- d) a nem gazdálkodó szervezet által végzett tevékenység okozta bűzterheléssel, és
- e) a nem gazdálkodó szervezet által működtetett diffúz légszennyező forrással

kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi hatósági ügyben jár el első fokon.

III.2. Környezeti zaj és rezgés

Kőbánya zajhelyzete összetett, ugyanis lakó, intézményi és ipari jellegű részek egyaránt megtalálhatóak a kerületben. A zajvédelem szempontjából is eltérő, különböző besorolású területek számos részre tagolva, sokszor egymásba ágyazva helyezkednek el.

A kedvezőtlen környezeti zajállapotot domináns módon a – szabadidős zajforrásokon és különféle rendezvényeken túl – a következő forráscsoportok határozzák meg

- a közúti közlekedés,
- a vasúti forgalom,
- a légi közlekedés és
- az üzemi zaj.

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerint a környezetvédelemért felelős miniszter által kijelölt, az irányítása alatt álló költségvetési szerv vagy a tulajdonosi joggyakorlása alatt álló gazdálkodó szervezet köteles a 100 ezer főnél magasabb lakosság számú települések stratégiai zajtérképének elkészítésére. Ez alapján 2017. júniusában a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.-t jelölte ki a feladatra a szaktárca vezetője.

A zajtérképek teljes terjedelmében a <https://zajterkepek.hu> honlapról elérhetőek.

A stratégiai zajtérkép nemcsak egyszerűen egy térkép, hanem egy olyan információs adatbázis, amelyet nem mérések alapján, hanem a közúti, a vasúti, és a légi közlekedés,

valamint az IPPC üzemek zajkibocsátását meghatározó paraméterek figyelembevételével, modellszámítással állítanak elő.

Budapest Főváros Önkormányzata 2017-ben elkészítette a Budapest és vonzaskörzetére vonatkozó stratégiai zajtérképre épülő intézkedési tervét, amely a <http://budapest.hu/Lapok/Hivatal/Kornyeztvedelem.aspx> linken megtalálható.

Az intézkedési tervben foglaltak alapján a vasúti közlekedés zajkibocsátásában csökkenés volt kimutatható a korábbi, 2012-ben elkészített zajtérképek adataihoz képest. Az adatok alapján a járműállomány és a pályakorszerűsítések együttes hatása már szubjektív módon, a laikus számára is érzékelhető kedvező változást hozott (pl. a korszerű elővárosi szerelvények jellemző elhaladási zajszintje több, mint 10 dB-lel lett alacsonyabb).

Budapest területén a zajállapotot kedvezően befolyásoló intézkedések ellenére azonban olyan folyamatok is zajlanak, amelyek ezekkel épp ellenkező hatást váltanak ki. Ezek közül példaképp kiemelendő a gépjárműállomány növekedése. Egyértelmű, hogy egy megnövekedett járműállomány kibocsátása egyre nagyobb terhelést okoz a védendő környezetben. A zsúfoltság a forgalom egyéb jellemzőit is befolyásolja, amelyek szintén kedvezőtlen zajállapot-változáshoz vezethetnek.

III.2.1. Közúti közlekedés zaja

A Főváros területén, így kerületünkben is a lakosságot terhelő környezeti zaj domináns módon a közúti közlekedés kibocsátására vezethető vissza.

A Budapest Főváros stratégiai zajtérképére épülő zajcsökkentési intézkedési terv alapján a 2017. évben rögzített adatok szerint Kőbányát illetően a stratégiai küszöbértékhez képest 10 dB feletti konfliktussal kell számolni

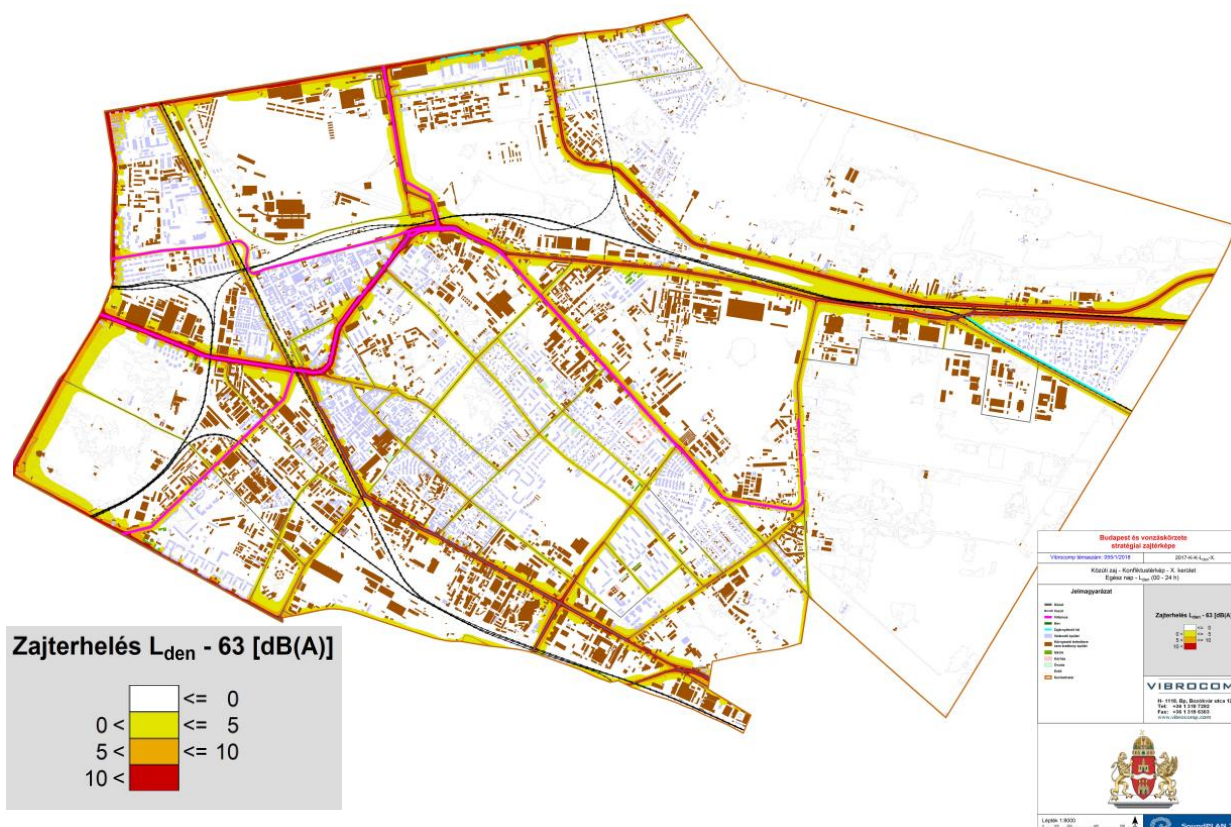
- a Hungária körút,
- a Kőrösi Csoma Sándor út,
- az Üllői út,
- a Vaspálya utca,
- a Kőbányai út,
- a Gyömrői út,
- a Bihari utca,

- a Kerepesi út és
- a Maglódi út mentén.

A mérési adatok alapján a stratégiai küszöbértékhez képest 5-10 dB konfliktus jelentkezik

- a Pongrác út,
- a Kápolna utca,
- a Keresztúri út,
- a Jászberényi út,
- az Újhegyi út és
- a Gergely utca mentén.

Az alábbiakban a közúti konfliktus térkép kivonata mutatja be a határérték feletti útvonalakat.

A kerület területére jelentős számú közlekedési zajforrás koncentrálódik. Jelentősen befolyásolja a közúti forgalom zajkibocsátását az út burkolata, a felület minősége. A nem karbantartott, hibás, egyenetlen útfelületen zajló forgalom zajkibocsátásában meghatározó szerepet játszik, ezért az útburkolatok minőségét folyamatosan ellenőrizni és karbantartani

szükséges. A vizsgált időszakban számos útburkolat javítás történt meg, amelyeket a 3.11. Közlekedés alfejezet részletesen bemutat.

Régóta várt fejlesztés kivitelezése történt meg végre Kőbányán, 2016. évben elvégezték ugyanis a budapesti 3-as villamosvonal komplex felújítását.

A felújítás hatására a villamosok által okozott közlekedési zajhatás csökkent, az Ónodi utca és a Kápolna utca között automata locsolórendszerrel ellátott fűburkolattal látták el a villamospályát, ami nem csupán esztétikus, de a por és a zaj okozta kellemetlenségeket is enyhítette.

III.2.2. Vasúti zajterhelés

Kőbánya területét a vasúti vonalszakaszok 8 területi egységre osztják, amelyek számos esetben lakóterületeket is érintenek

- Csilla utca mentén,
- Kolozsvári utca mentén,
- Barabás utca mentén,
- Vaspálya utca mentén,
- Korponai utca mentén,
- Pongrác út mentén,
- Jászberényi út, Magyarfalva és Zöldpálya utca által határolt területen.

A főváros területére készült stratégiai zajtérképek alapján Kőbányán az alábbi vasúti vonalszakaszok okoznak jelentős zajterhelést

- 1 számú vasútvonal (Budapest-Hegyeshalom-Rajka)

- 80 számú vasútvonal (Budapest-Hatvan-Miskolc)
- 100 számú vasútvonal (Budapest-Szolnok-Debrecen)
- 120 számú vasútvonal (Budapest-Szolnok-Békéscsaba)
- 142 számú vasútvonal (Budapest-Lajosmizse-Kecskemét)
- 150 számú vasútvonal (Budapest-Kunszentmiklós-Tass)

Az alábbiakban a nappali és éjjeli vasúti konfliktus térképek alapján kerül bemutatásra a vasútvonalak környezetében a zajterhelési határérték-túllépés.

A Budapest Főváros stratégiai zajtérképére épülő zajcsökkentési intézkedési terv alapján a 2017. évben rögzített adatok szerint Kőbányát illetően **éjjel 0-5 dB határérték túllépés** van számos épület környezetében.

A 100 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon az egyirányú Gyömrői út vasút felőli mellékutcáinál 1 db lakóépületnél,
- jobb oldalon a Robert Bosch utcában 1 db lakóépületnél,
- jobb oldalon a Vaspálya utcában (Kőbánya-Kispest vasútállomás mellett) 2 db lakóépületnél,
- jobb oldalon a Vaspálya utcában 7 db lakóépületnél,
- jobb oldalon a Korponai utcában 1 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Barabás utcában 8 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Pongrác út, a Horog utca és a Kőbányai út közötti szakaszon 7 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Pongrác út, a Kerepesi út és a Csilla utca közötti szakaszon 1 db lakóépületnél.

A 150 számú és 100 számú vasútvonalakat összekötő vasútvonalszakasz esetében

- bal oldalon a Repce utcában 1 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Teherkocsi utcában 7 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Bihari út és a Fertő út találkozásánál 1 db lakóépületnél.

Az 1 számú és 150 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon a Rade Károly sétánynál 2 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Balkán utcában 3 db lakóépületnél.

A 80 számú és 120 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon a Fehér köznél 1 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Tárna utcában 1 db lakóépületnél,
- jobb oldalon a Keresztúri utca, a Túzok utca és a Rákosvölgyi utca közötti szakaszon 4 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Jászberényi út a Fátyolka utca és a Tarkarét utca közötti szakaszon 2 db lakóépületnél.

A 80 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon a Keresztúri út, a Lovasvölgyi utca és a Határhalom utca közötti szakaszon 1 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Jászberényi út, a Tarkarét utca és a Vadszőlő utca közötti szakaszon 29 db lakóépületnél.

A 120 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon a Zöldpálya utcában 1 db lakóépületnél.

Éjjel 5-10 dB határérték túllépés van több épület környezetében, így a 100 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon az egyirányú Gyömrői út vasút felőli mellékutcáinál 1 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Kőér utcában 1 db lakóépületnél.

Az 1 számú, a 150 számú és a 100 számú vasútvonalakat összekötő vasútvonalszakasz esetében

- bal oldalon a Repce utcában 1 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Teherkocsi utcában 4 db lakóépületnél.

Az 1 számú és 150 számú vasútvonalszakasz esetében

- bal oldalon a Balkán utcában 1 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Bihari út és a Fertő utca találkozásánál 1 db lakóépületnél.

A 80 számú és 120 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon a Fehér közben 1 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Jászberényi út, a Porcelán utca és a Kozma utca közötti szakaszon 2 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Jászberényi út, a Fátyolka utca és a Tarkarét utca közötti szakaszon 8 db lakóépületnél.

Éjjel 10 dB-nél nagyobb konfliktus van több épület környezetében, így a 100 számú vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon az egyirányú Gyömrői út vasút felőli mellékutcáinál 2 db lakóépületnél és
- jobb oldalon a Vaspálya utcában (Kőbánya-Kispest vasútállomás mellett) 1 db lakóépületnél.

Az 1 számú, a 150 számú és a 100 számú vasútvonalakat összekötő vasútvonalszakasz esetében

- bal oldalon a Teherkocsi utcában 9 db lakóépületnél.

A 80 számú és a 120 számú vasútvonalszakasz esetében

- bal oldalon a Tárna utcában 1 db lakóépületnél,
- bal oldalon a Jászberényi út, a Porcelán utca és a Kozma utca közötti szakaszon 1 db lakóépületnél és
- bal oldalon a Jászberényi út, a Fátyolka utca és a Tarkarét utca közötti szakaszon 2 db lakóépületnél.

A vasúti forgalom okozta zajterhelés csökkentését célzó intézkedéseket a „Budapesti vasúti zajvédelem 2017-2022” című tanulmány tartalmazza részletesen. A zajcsökkentési feladatok legfontosabb eleme a meghatározó mértékadó zajforrás azonosítása, illetve az egyes rész-zajforrások zajszinthez való hozzájárulásának a megállapítása.

A vasúti zajterhelés csökkentése két alapvető módon történhet

- a forrás, azaz a zajkibocsátás csökkentése – primer oldal,
- a keletkezett zaj csökkentése (vagyis a terjedés akadályozása) – szekunder oldal.

A vasúti zajvédelmi beavatkozások lehetőségeinek négy fő területe

- a jármű (pl. új FLIRT motorkocsik közlekedtetése),
- a forgalom (pl. sebességhatárok időszakos csökkentése),
- a vasúti pálya (pl. speciális, rugalmas kapcsolószerkek alkalmazása) és
- a vasúti pálya környezete (pl. a területfelhasználás kérdése).

A vasúti zajcsökkentési stratégia esetében előnyben kell részesíteni a forrásnál végrehajtandó zajcsökkentési lehetőségeket (primer oldal) és elsősorban a gördülési zaj csökkentésére kell törekedni (sima gördülő felületek a pályán és a járművön egyaránt, a kerék és a sín futófelületén lévő hibák, a laposodás, felhordás, kagylós kopás stb. növelik az elsugárzott zajszint értékét, illetve a zajszint dinamikáját). Az új járművek és a pályakorszerűsítések mellett az előző célkitűzéshez kapcsolódóan fontos a gördülési zajkibocsátási helyzet romlásának megakadályozása, azaz a karbantartás növelése (a sín és a kerék-futófelületek rendszeres ellenőrzése és csiszolása).

A fentiekén túl fontos megemlíteni, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályának jogelődje, a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség a többször módosított KTVF:44762-5/2011. számú határozatában a MÁV Magyar Államvasutak Zrt. részére a Budapest X. kerület, Magyarfalu utca és Zöldpálya utca menti 120A jelű vasúti vonalszakaszra környezetvédelmi működési engedélyt adott, amelynek előírásai között szerepelt, hogy a Budapest X. kerület, Magyarfalu utca és Zöldpálya utca mentén zajárnyékoló létesítményt kell kiépíteni. A zajárnyékoló fal 2015. évben megépült, a határozatban előírtak teljesítéseként a MÁV Zrt. benyújtotta a Kormányhivatal felé a zajárnyékoló fal akusztikai vizsgálatára vonatkozó akusztikai szakvéleményt. A szakvéleményben foglalt vizsgálat mérései a MÁV Zrt. és a Kormányhivatal képviselőinek 2015. június 30-án megtartott közös

helyszíni bejárása során egyeztetett három mérési ponton, éjszakai időszakban kerültek végrehajtásra. A megítélési A-hangnyomásszint értéke két mérési pontban nem haladta meg a határértékeket, de a Budapest X. kerület, Zöldpálya utca 2. szám alatti lakóépület védendő homlokzata előtt felvett mérési pontban 2 dB-el meghaladta a határértéket, így ott további vizsgálatokra volt szükség.

A rezgésvédelem területén a 2015. március 3-án a MÁV Szolgáltató Központ Zrt. képviselőivel bejárást tartottunk a Budapest X. kerület, Kőbánya-Kertváros területén, amely során a térségben végzendő rezgésméréssel kapcsolatos részletek megbeszélésére és a mérési helyszínek kijelölésére került sor. A bejárás során 4 lakóingatlant (Jászberényi út 85/B, Jászberényi út 115/B, Vadszőlő utca 43. és Zöldpálya utca 14.) jelöltünk ki rezgésmérés elvégzésének helyszínére. A méréseket a MÁV Zrt. környezetvédelmi laborának munkatársai végezték éjszakai időszakban. Az elkészült vizsgálati jegyzőkönyvben foglaltak alapján a rezgésmérési eredmények a rezgésvédelmi követelményeknek megfeleltek.

III.2.3. A légi közlekedés zaja

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (a továbbiakban: Repülőtér) működéséből eredő zajterhelés Budapest X. kerületében, Kőbányán évek óta problémaként jelentkezik. A repülési irányokat, a magasságokat és az éjszakai repülések számát figyelembe véve a fővároson belül Kőbánya lakosságát kiemelkedően érinti ez az ártalom.

A repülési zajterhelés nyomon követése érdekében 2004. májusában a Budapest Airport Zrt. zajmonitor rendszer üzemeltetését kezdte meg a Repülőtér környezetében. A hat telepített állomásból kettő (Fehér út 10. szám alatt és a Keresztúri út 164. szám alatt) folyamatosan érzékeli, rögzíti a háttérzajt, valamint a légi járművek és egyéb zajforrások tényleges zajterhelését, ellenőrzi a vonatkozó jogszabályban előírt határértékeknek való megfelelést, illetve adatai révén segítséget nyújt a lakossági bejelentések kivizsgálásában is.

A Budapest Airport Zrt. célul tűzte ki az általa üzemeltetett Budapest X. kerület, Keresztúri út 164. szám alatti ingatlanon található zajmérőállomás áthelyezését. Az Önkormányzat részéről lehetséges javaslati helyszíneként felmerült a Budapest X. kerület, Hárslevelű utca 5. szám alatti, Kőbányai Hárslevelű Óvoda területe, ezért annak megvalósítása és a telepítés helyszínének műszaki felülvizsgálata érdekében 2016. december 5-én közös bejárást

tartottunk, amelynek eredményeként az Óvoda területén 2017. február 28. és 2017. március 28. közötti időszakban folyamatos zajmérést végeztek. A légi járművek keltette zaj mérését befolyásolta a műszertől 125 méterre északra, valamint a 130 méterre délre húzódó vasútvonal rendszeres vonatforgalma. Ezen kívül hatással volt még a mérésre a 90 méterre északra húzódó nagy forgalmú főút, a Jászberényi út személy- és teherautó, valamint buszforgalma. A háttérforrások átlagos zajterhelése nappal 54, éjszaka 46 dB volt. Összességében megállapítható volt a részünkre megküldött mérési eredményekből, hogy az összes zajesemény közül leszűrhetőek a repülési zajesemények, amelyekből számítható a repülésből származó zajterhelés. A Hárslevelű Óvoda területén a teljes mérési időszak alatt a repülésből származó zajterhelés 5-10 dB-lel kevesebb volt a nappali 65, éjszakai 55 dB határértéknél. Az áttelepítés helyszínének kiválasztása az időközben bekövetkezett új indulási pályairány változások miatt felfüggesztésre került addig, amíg az átdolgozott, végleges pályairányok kijelölése nem történik meg.

A HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. (a továbbiakban: HungaroControl Zrt.) 2015-ben kidolgozta a Web Alapú Légiforgalmi Tájékoztató Elektronikus Rendszert (a továbbiakban: WALTER). A WALTER egy olyan korszerű, egyszerűen kezelhető, internetalapú szolgáltatás, amellyel bárki megjelenítheti a légi járművek pozícióját és adatait egy adott időpontban Budapest vonzaskörzetén belül, így naprakész információkat szolgáltat a főváros feletti légiforgalom alakulásáról. A rendszert támogató szoftvert a HungaroControl Zrt. kezdeményezése és tervei alapján a KTI Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft. Közlekedésinformatikai Központja fejlesztette ki és helyezte üzembe. A HungaroControl Zrt. radaradataiból táplálkozó, nyilvános weboldal segítségével 15 napra visszamenőleg lekérdezhetőek a kijelölt légi járművek adatai a felhasználó által megjelölt cím vagy a GPS koordinátákkal megadott pozíció 3,7 kilométeres körzetében. Az elhaladt légi jármű kiválasztásával nemcsak annak helyzete, járatszama, típusa jeleníthető meg, hanem a kiválasztott pozíciótól mért minimális távolsága is. Az adatok térképes felületen, könnyen kezelhető módon, egyszerűen böngészhetőek. A járműről a megtekintett adatokat lekérdezés formájában, a rendszer által előállított webcímről lementheti magának az érdeklődő, amelyeket tárolhat ebben a formában 15 napnál hosszabb ideig is. Az információs szolgáltatás a HungaroControl Zrt. honlapjáról bárki számára elérhető. A rendszerrel kapcsolatos tájékoztatót az Önkormányzat honlapján közzétettük, valamint a Kőbányai Hírek 2015. márciusi lapszámában megjelentettük.

Sajnálatosan a légi közlekedéssel kapcsolatos eljárások lefolytatására az Önkormányzat, illetve az Önkormányzat jegyzője hatósági jogkörrel nem rendelkezik, de igyekszünk minden lehetőséget megragadni, amivel a kerület lakosainak érdekét képviseljük.

A Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatala (a továbbiakban: Légügyi Hivatal) a Budapest Airport Zrt. által benyújtott kérelem alapján a 2014. augusztus 1-jén kelt, LR/RK/NS/A/1965/0/2014. számú határozatával a Repülőtér környezetében **zajgátló védőövezeteket** jelölt ki. Az Önkormányzat a zajgátló védőövezet tervezeteivel kapcsolatban több alkalommal alakított ki szakmai véleménnyel alátámasztott javaslatokat. Összefoglalva elmondható, hogy a Repülőtér környezetében a határozattal kijelölt zajgátló védőövezet Kőbánya esetében B, C és D övezeteket tartalmaz. A lehatárolt területek csak a temető teljes területére, valamint egyes iparterületekre és a Bajcsy-Zsilinszky Kórház területére korlátozódik. Az eljárás során a képviselő-testület részéről több alkalommal is jelzett, kiemelt zajterheléssel bíró lakóterületek (pl. Kőbánya-Kertváros, Királydomb, Gyakorló utcai lakótelep, valamint az Újhegyi lakótelep területei) nem kerültek említésre a határozat alapját képező dokumentációban. A kijelölt zajgátló védőövezetek tudomásulvétele hátrányos helyzetbe hozta volna kerületünk lakosságát, ezért jogorvoslati kérelmet nyújtottunk be a döntés ellen. A másodfokú eljárás keretében eseti szakértő kirendelésére került sor, akinek a szakmai véleménye figyelembe vételével a Nemzeti Közlekedési Hatóság Központ meghozta a 2016. január 27-én kelt, EH/MD/NS/A/171/1/2016. számú másodfokú határozatát, amelyben az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A zajgátló védőövezet kijelöléséről szóló döntés 2016. február 23-án jogerőssé vált, de az Önkormányzat kereseti kérelmet nyújtott be a határozattal szemben.

A felülvizsgálati kérelmünknek megfelelően a 2019. május 23-án megtartott tárgyaláson a Kúria új eljárás lefolytatására kötelezte az elsőfokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságot.

Az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség az OKTF-KP/9586-15/2015. számú határozatában az elsőfokú határozatot helyben hagyta, amelyben környezetvédelmi **működési engedélyt** kapott a Repülőtér. Az Önkormányzat a másodfokú döntés ellen 2015. november 4-én kereseti kérelmet terjesztett elő. A Kúria előtti felülvizsgálati eljárás jelenleg is folyamatban van. Jogorvoslati kérelmünkben több eljárásjogi

hiányosságra, valamint az engedély kiadását megelőző környezetvédelmi hatásvizsgálat lefolytatásának elmaradására hivatkoztunk.

A kerület lakosaira nézve jelentős zavaró hatással bírnak az egyes repülési zajok, mégis a **jogszabályok szerinti számítási módszer** alapján számolva határérték alatt maradnak, amely által intézkedés ezek orvoslására nem történik. A megítélési időre vonatkozó értékek nem veszik figyelembe az átrepülések eseti jellegéből adódó különösen zavaró hatást. A Képviselő-testület a repülési zajterhelés vizsgálata során alkalmazott értékelési rendszer felülvizsgálatának kezdeményezéséről szóló 397/2015. (XI. 19.) KÖKT határozatának felhatalmazása alapján a 2015. december 17-én kelt levélben megkerestük az akkori Kormány környezetvédelemért felelős miniszterét, és kértük, hogy a repülési zajterhelés vizsgálata során alkalmazott határérték meghatározása és értékelési rendszere felülvizsgálatának kezdeményezését támogassa, és az ezzel kapcsolatos álláspontjáról adjon tájékoztatást. A feladatkörében érintett miniszter válaszlevelében kifejtette, hogy a határértékek szigorítása a jelenlegi jogszabályi keretek között önmagában nem eredményezne változást, és véleménye szerint a repülőtér üzemeltetéséből származó zaj kezelésére jelenleg több jogintézmény létezik, így például a zajgátló védőövezet kijelölése, vagy a stratégiai zajtérképekre alapuló zajcsökkentési intézkedési tervek készítésének és ötévenkénti felülvizsgálatának kötelezettsége. Álláspontja szerint az állam az említett jogintézményeken keresztül, a rendelkezésre álló lehetőségek keretein belül biztosítja az egészséges környezethez való jog érvényesülését.

A Budapest Airport Zrt. 2018-ban véleményezés céljából továbbította az Önkormányzat részére a **Repülőtér stratégiai zajvédelmi intézkedési tervét**. Az Intézkedési Tervről szóló előterjesztést az Önkormányzat a 2018. május 24-én megtartott ülésén tárgyalta. A Képviselő-testület a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Stratégiai Zajvédelmi Intézkedési Tervének véleményezéséről szóló 207/2018. (V. 24.) KÖKT határozatában úgy döntött, hogy nem ért egyet a „Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Stratégiai Zajvédelmi Intézkedési Terve” című dokumentáció-tervezettel, és felkérte a polgármestert, hogy – tekintettel a kiinduló adatok nem megfelelőségére, a zajmonitor-állomás áttelepítésére tett intézkedések bemutatásának hiányára, az időszakos forgalmi rend során keletkező többlet zajterhelésre, valamint a repülési előírások be nem tartása miatti panaszokra – kérje fel a Budapest Airport Zrt.-t az Intézkedési Terv tervezetének kiegészítésére, javítására, miszerint az Intézkedési Terv tartalmazzon a kerületre vonatkozóan ütemezett és prognosztizált határidőkkel ellátott konkrét lépéseket, feladatokat, az érintettek általi vállalásokat és a

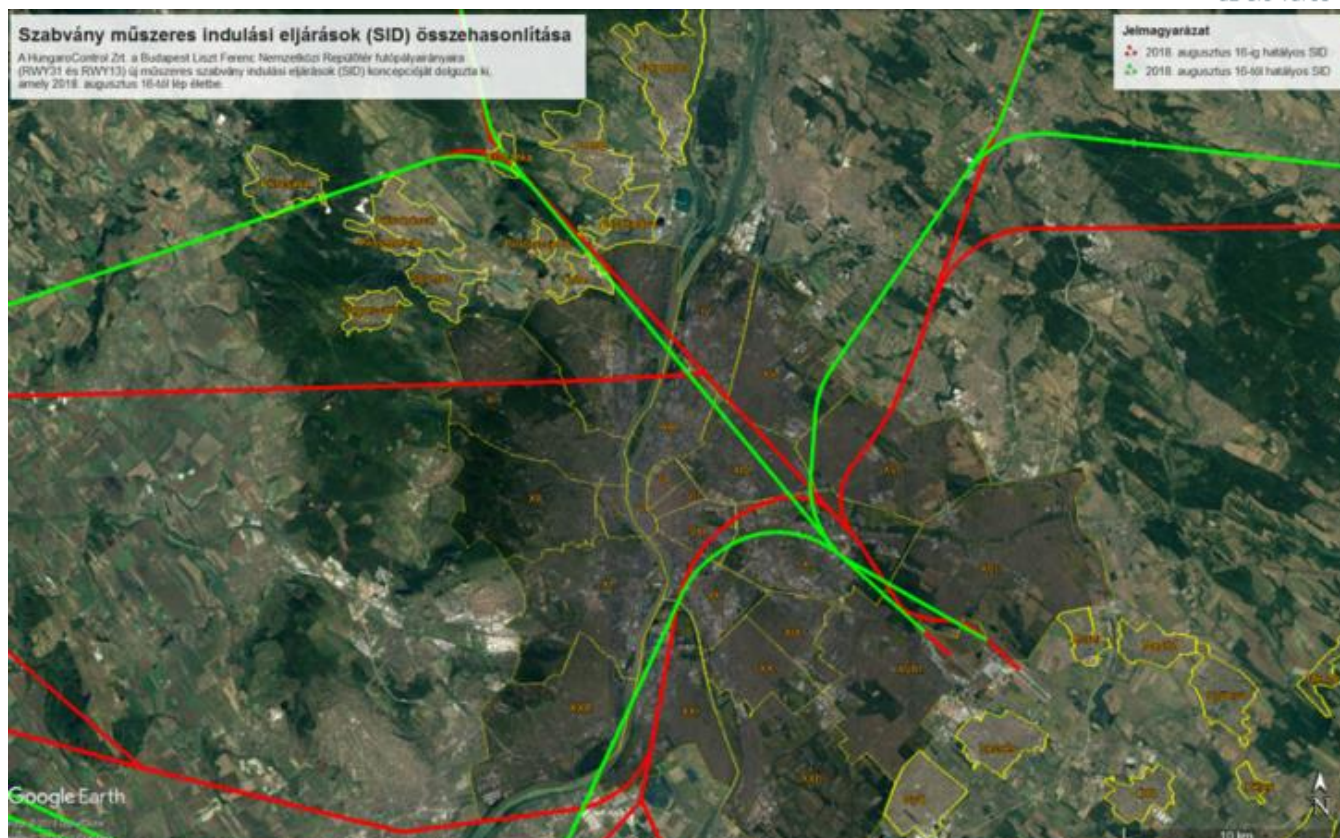
lefolytatandó eljárások meghatározását. A Képviselő-testület a fenti határozatban döntött arról is, hogy a Képviselő-testület véleményét küldjük meg a környezetvédelmi hatóság, valamint a feladatkörrel rendelkező miniszter felé, melyet 2018. június 1-jén teljesítettünk.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium a 2018. június 29-én kelt levelében arról adott tájékoztatást, hogy az általunk megfogalmazott indokokat, hiányosságokat továbbították a Budapest Airport Zrt.-nek, ugyanis a Minisztérium a jogszabályi megfelelést, a légiközlekedési szakmai és környezetvédelmi szempontokat vizsgálja. Ezt követően a Kormányhivatal 2018. szeptember 3-án jóváhagyta az Intézkedési Tervet.

A 2018. november 12-én levélben fordultunk a Kormányhivatalhoz, ugyanis véleményünk szerint a véglegesített Intézkedési Terv elkészítésekor már ismert volt a Budapest Liszt Ferenc Repülőtér repülési pályairányaira kidolgozott új műszeres szabvány indulási eljárás (SID) koncepciója, az elfogadott Intézkedési Terv mégis a már nem aktuális, korábbi alapadatokra épül. Úgy gondoltuk, hogy az indulási eljárás olyan mértékű változást idézett elő a kerület lakóinak életében, amely indokolná a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet szerinti felülvizsgálati eljárás megindítását. Választ azonban nem kaptunk ez ügyben.

A HungaroControl Zrt. 2018. június 8-án kelt leveléből értesültünk arról, hogy a Repülőtér repülési pályairányaira **új műszeres szabvány indulási eljárás (SID)** koncepciót dolgoztak ki, mely 2018. augusztus 16-án lépett hatályba.

A HungaroControl Zrt. tájékoztatása szerint az új műszeres szabvány indulási eljárásokat a folyamatosan változó európai uniós jogszabályi környezet indokolta. A léginavigációs eljárások tervezése nem tartozik a környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenységek közé, ennek ellenére – állításuk szerint – több lakossági érintettség és zajterhelés-vizsgálatot készítettek a léginavigációs szolgáltatáshoz kapcsolódó szakmai szervezetekkel és a felügyeleti jogkört gyakorló hatósággal, továbbá a Budapest Airport Zrt.-vel egyeztetve.

A HungaroControl Zrt. álláspontja szerint az új műszeres szabvány indulási eljárás markánsan nem változtatta meg a zajjal érintett területek és települések zajhelyzetét, összességében egyaránt eredményez pozitív és csekély mértékű negatív változást.

Az új műszeres szabvány indulási eljárás bevezetését megelőzően az Önkormányzatot véleményezés céljából nem keresték meg. A léginavigációs eljárások tervezése nem tartozik a környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenységek közé, ennek ellenére – állításuk szerint – több lakossági érintettségi és zajterhelés-vizsgálatot készítettek a léginavigációs szolgáltatáshoz kapcsolódó szakmai szervezetekkel és a felügyeleti jogkörű gyakorló hatósággal, továbbá a Budapest Airport Zrt.-vel egyeztetve. Ezeket az Önkormányzat többszöri kérése ellenére azóta sem bocsátották a rendelkezésünkre, ezért közérdekú adat-igényléssel fordultunk a HungaroControl Zrt.-hez, majd annak elutasítása után 2019. augusztus 16-án pert indítottunk.

Az új repülési irányok 2018. augusztus 16-i bevezetése óta tapasztaltak alapján – figyelembe véve az azóta jelentkező igen erőteljes lakossági tiltakozást – a HungaroControl Zrt. álláspontjával nem értetünk egyet, az abban foglaltakat vitattuk és a repülés irányainak új

meghatározását elutasítottuk. Az új felszállási irányok alkalmazásával a kerület sűrűn lakott lakóterületei fölé kerültek a repülési műveletek.

Az új műszeres szabvány indulási eljárást, valamint a bevezetése óta bekövetkezett változásokat a Képviselő-testület a 2018. szeptember 20-án tartott ülésén megtárgyalta. Repülőtér futópályairányaira 2018. augusztus 16-i hatállyal bevezetett új műszeres szabvány indulási eljárással kapcsolatos kezdeményezésről szóló 347/2018. (IX. 20.) KÖKT határozattal úgy döntött, hogy a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete nem ért egyet a HungaroControl Zrt. által 2018. augusztus 16-i hatállyal bevezetett új műszeres szabvány indulási eljárással, és követeli, hogy a HungaroControl Zrt. a 2018. augusztus 16-a előtti és a jelenlegi repülési irányok felülvizsgálatával alakítson ki olyan eljárást, amelyben kedvező széljárás esetén a repülőgépek nem a lakott területek felett közlekednek, valamint csökkentik a cargo gépek lakott területek felett történő áthaladását.

Ugyanezen határozatban a Képviselő-testület döntött arról is, hogy kezdeményezzük az

Innovációs és Technológiai Minisztérium útján, valamint a HungaroControl Zrt.-nél a fentiekre figyelemmel a Repülőtér működése jogszabályi környezetének felülvizsgálatát (figyelembe véve a mélyalvási időszakban a repülőgépforgalom megszüntetését és a cargo gépek áthelyezését másik repülőtérre), továbbá az indulási eljárásának felülvizsgálatát. A Képviselő-testület döntésének megfelelően a szükséges intézkedéseket megtettük.

A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól szóló 176/1997. (X. 11.) Korm. rendelet alapján a Budapest Airport Zrt. mint a Repülőtér üzemeltetője **Zajvédelmi Bizottságot**

hozott létre és működtet, amelybe az Önkormányzat is delegálhatott egy szavazati joggal rendelkező képviselőt. D. Kovács Róbert Antal polgármester úr az újonnan alakuló bizottságba az Önkormányzat részéről Radványi Gábor alpolgármester urat delegálta. 2018-ban a Budapest Airport Zrt.-vel egyeztetéseket folytattunk le, melynek eredményeként a Zajvédelmi Bizottság munkacsoportja 2018. június 14-én látogatást tett kerületünkben és a

lakosság bevonásával repülési zajvédelmi kérdésekben lehetőséget biztosított konzultációra a Kőbányai Kertvárosi Általános Iskolában. A kihelyezett ülésen bizottsági tagként részt vett Radványi Gábor alpolgármester, Domokos Ádám zajszakértő, Kalocsainé Rásztóczy Magdolna a Budapest XVII. kerület képviselőjében, és Agócs Zsolt a Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság elnöke, valamint Kis Ferenc a Budapest Airport Zrt. környezetvédelmi vezetője.

Az **Önkormányzat megbízásából** 2018. november 19-én **kihelyezésre került** a Budapest X. kerület, Hang utca egyik társasházának 10. emeleti erkélyén **egy zajmérő műszer**, amely egy héti folyamatosan rögzítette a repülési közlekedés okozta zajeseményeket.

A mérési ponttól északkeleti irányban kb. 850-900 méter távolságban, a Mádi utcával közel párhuzamosan halad az a sáv, amely útvonalon a Repülőtér 1-es kifutópályáját igénybe vevő repülőgépek közlekednek. Az innen felszálló (induló) repülőgépek bal-kanyar esetén a házhoz 850-900 méternél közelebb repülnek.

A zajmérések időszakában több mint 900 repülési művelet zajhatása került rögzítésre. A megbízott szakértők a mérési ponton a mérési időn belül észlelt minden repülési művelet zajeseményszintjét rögzítették, amely egyedi értéke egyes esetekben meghaladta a 80 dB értéket is, a legnagyobb zajeseményszint 88,6 dB volt.

A mérés során rögzített zajeseményszintek alapján megállapítható, hogy az indulások átlagos értéke 83,4 dB, az érkezések esetén pedig 78,1 dB volt. Az adatok szerint domináns a nappali időszakban végzett repülési műveletek száma, 18 esetben fordult elő azonban repülési áthaladás mélyalvási időszakban.

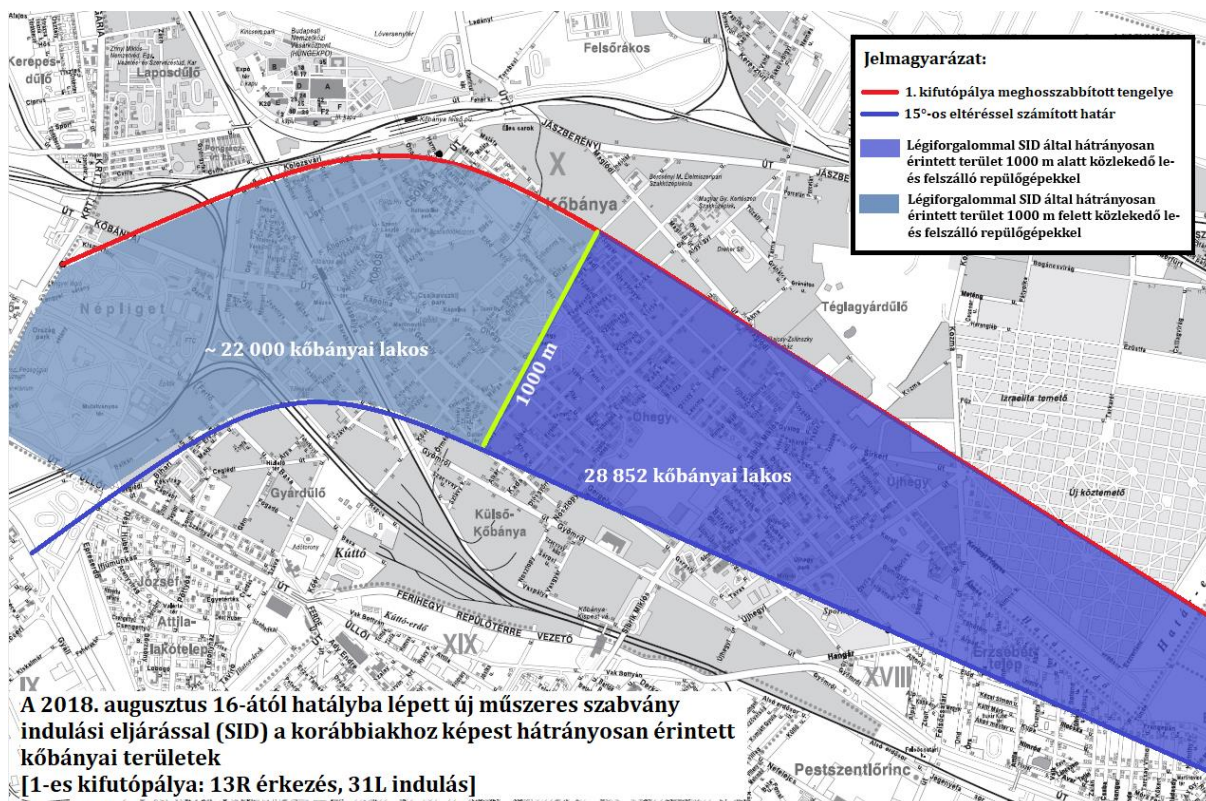
Külön figyelmet érdemel az éjszakai időszakban bekövetkező zajterhelés. A zaj rontja az alvás minőségét és idejét, ezen keresztül megváltoztatja a szervezet napi ritmusát, amely végül az idegrendszer túlterheléséhez vezethet, fokozódik a fáradékonyság, megnő a reakcióidő és az ingerlékenység.

Összességében a zajmérési eredmények alapján megállapítható volt, hogy a jogszabályban meghatározott egyenérték számítások alapján a mérési eredmények határérték (nappal 65 dB, éjjel 55 dB) alatt maradtak.

Az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettese által kezdeményezett egyeztetésen 2018. november 27-én az Önkormányzat ismételten megfogalmazta a repülési zajt érintő szabályozási és szervezési javaslatait, és nyomatékosan felhívta a figyelmet arra, hogy a fennálló helyzet az egészséghöz és a környezethez fűződő alapvető jogok sérelmét eredményezi, amely azonnali változtatást igényel. Ugyanezen követeléseit erősítette meg az Önkormányzat a HungaroControl Zrt. által 2018. december 10-én szervezett egyeztetésen is, ahol ismét felszólította a légiforgalmi irányító szervezetet a megfelelő döntések szakmai-tudományos előkészítésére.

A további egyeztetések alátámasztásához elkészítettük az új műszeres szabvány indulási eljárással (SID) hátrányosan érintett kőbányai területre vonatkozó info-grafikát, amely ábrázolja az újonnan érintett kőbányai lakosság mértékét.

Az 1000 méter alatti le- és felszálló repüléssel érintett terület lakosságát a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásból lekért adatokból határoztuk meg. Az 1000 méter feletti repüléssel érintett terület lakosságának meghatározása becsléssel történt.

Az Önkormányzat a jelentős lakossági érintettség miatt elérkezettnek látta az időt a Repülőtér megváltozott működése miatt kialakult konfliktushelyzet okairól és következményeiről, a

lehetséges megoldásokról konzultációs jellegű lakossági fórum megtartására, amelyre 2019. május 29-én került sor. A fórumon a meghívottak közül részt vettek a Budapest Airport Zrt., a HungaroControl Zrt., az Innovációs és Technológiai Minisztérium Légügyi Felügyeleti Hatósági Főosztályának, valamint a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályának képviselői.

2019. augusztustól bevezették az éjszakai repülési tilalmat Budapest felett éjfél és hajnali öt óra között, a mélyalvási időszakban tervezetten nem szállhatnak fel és le repülőgépek a Repülőtéren. Az erről szóló megállapodást az akkori főpolgármester és az innovációs és technológiai miniszter írta alá. Fontos azonban kiemelni, hogy lehetnek rendkívüli vagy repülésbiztonsági helyzetek, amikor ebben az időszakban is leszállási lehetőséget kell majd biztosítani repülőgépeknek.

III.2.4. Üzemi és szabadidős zajterhelés

Az üzemi zajvédelmi eljárások jelentős részét a Kormányhivatal folytatja le, a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet alapján a jegyző az alábbi esetekben rendelkezik elsőfokú hatósági jogkörrel

- épületek építése,
- egyéb építmények építése,
- speciális szaképítés,
- gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása,
- nagykereskedelem,
- kiskereskedelem (kivéve gépjármű, motorkerékpár),
- szálláshely szolgáltatás,
- vendéglátás,
- reklám, piackutatás,
- építmény-üzemeltetés, zöldterület-kezelés,
- alkotó-, művészeti szórakoztató tevékenység,
- sport, szórakoztató, szabadidős tevékenység.

A Kormányhivatal tájékoztatása alapján az egységes környezethasználati engedélyhez kötött üzemek környezeti zajkibocsátásáról rendelkezésre álló mérési és vizsgálati jegyzőkönyvek szerint a kerületi üzemek zajkibocsátása nappal és éjjel is megfelelt a vonatkozó zajkibocsátási határértékeknek.

Lakossági panaszbejelentés miatt 2016-ban a Budapest X. kerület, Gyakorló utca 30-40. szám alatti társasház szellőztető-berendezés zajkibocsátásának megismerése céljából zajvédelmi szakértőt rendeltünk ki. A zajszakértő által készített vizsgálati jelentés szerint a méréssel meghatározott megítélési szintek egyik esetben sem voltak nagyobbak a vonatkozó jogszabályban előírt zajterhelési határértékeknél, sem éjjel, sem nappal. Határérték-túllépés nem volt megállapítható, a vizsgált zajterhelés a vonatkozó rendelet előírásának megfelelt.

III.3. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás a hulladékok keletkezésének megelőzését, csökkentését, a keletkezett hulladékok elkülönített gyűjtését és hasznosítását, a nem hasznosítható hulladékok környezetszennyezés nélküli átmeneti tárolását és ártalmatlanítását foglalja magában.

Budapesten évente több mint 500 000 tonna kommunális, valamint több mint 66 000 tonna anyagfajtánként szétválogatott szelektív hulladékot gyűjtött be az FKF Zrt. A vegyesen begyűjtött hulladék azonban – az FKF Zrt. laboratóriumában végzett mérések szerint – még így is 37,5 %-ban tartalmaz újrahasznosítható anyagokat.

Az FKF Zrt. 2018-ban kiadott “Szemléletformálás Edukáció” című kiadványa szerint az FKF Zrt. több csatornán szólítja meg a felnövő generációkat, a fővárosi nevelési-oktatási intézményekben folytatott oktatóprogramjukkal, a gyermekeknek, fiataloknak szóló kreatív pályázataikkal, gyermekkiadványokkal, kisjátékfilmekkel, szemléletformáló játékos programokkal. Környezetvédelmi Oktatóprogramot dolgoztak ki, amely oktatási segédanyagokat, több korosztálynak szóló óravázlatokat, szemléltetőeszközöket tartalmaz. A 2013/14-es tanévben hirdették meg először nagyszabású akciójukat, az ún. Uzsonnásdoboz-projektet, amelynek lényege, hogy minden tanévben a budapesti általános iskolák első osztályos kisdíákjai FKF Zrt. feliratú uzsonnás dobozt kapnak, ajándéktárgyakkal együtt. A projekt üzenete az, hogy minél kevesebb csomagolási hulladék keletkezzen az uzsonnás doboz használata révén.

2016. nyarán nyitotta meg kapuit a főváros két pontján (a XV. és XVIII. kerületben) az FKF Zrt. Szemléletformáló és Újrahasználati Központja.

A létesítmények hulladékudvari, valamint újrahasználati funkciója mellett, a központok modern oktatótermei lehetőséget biztosítanak környezetvédelmi szakmai konferenciák, díjátadó ünnepségek, interaktív tanórák, valamint óvodás és iskolás csoportok számára kreatív kézműves foglalkozások megtartására.

A települési önkormányzatoknak számos hulladékgazdálkodással kapcsolatos törvényi kötelezettsége van, mint a

- a) hulladékkezelési közszolgáltatás megszervezése, díjak megállapítása,
- b) helyi hulladékgazdálkodási rendeletek megalkotása,
- c) hulladékkezelési létesítmények megvalósítása és üzemeltetése,
- d) közterületek tisztántartásának megszervezése,
- e) közterületen elhagyott hulladékok begyűjtése, kezelése,
- f) helyi hulladékgazdálkodási tervek elkészítése.

Fővárosi kerület lévén Kőbányának ez a felelősségi köre leszűkül, mivel több feladatot ezek közül a Budapest Főváros Önkormányzata, illetve annak gazdasági társaságai látnak el. A fentiek alapján tehát a kerületi önkormányzatra legnagyobb teherként a közterületen elhagyott hulladékok begyűjtése hárul, amely feladatot kerületünkben a Kőkert Kft. látja el.

III.3.1. Települési szilárd hulladék

A fővárosban a hulladékkezelési közszolgáltatás megszervezése, működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati és nem kerületi feladat, így Budapesten az FKF Zrt. útján biztosítja a hulladékkezelési közszolgáltatás ellátását, vagyis a települési szilárd hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását és kezelését. A közszolgáltatás része a minden kerületben évente egyszeri alkalommal megrendezett ingyenes lomtalanítás is.

A rendszeresített kommunális hulladék elszállítása az FKF Zrt. által nyújtott szolgáltatás keretében Kőbányán hétfőtől-szombatig, családi házas övezetekben heti rendszerességgel, társasházaknál heti 2-3 alkalommal igénytől, illetve területi adottságtól függően, panelházas lakótelepeken heti 3 alkalommal történik.

Az FKF Zrt. a kerületben mintegy 4400 lakossági partnernél, valamint mintegy 1400 intézményi, gazdálkodó szervezeti ügyfélnél végez települési szilárdhulladék-kezeléssel összefüggő komplex közszolgáltatást.

A szolgáltatás számai nagyságrendileg az alábbiak szerint alakultak 2018-ban Kőbányán.

Hulladékok fajtái	Hulladék mennyisége (m ³ /év)		
	Lakosság	Intézmény	Gazdálkodó szervezet
kommunális	142 000	22 000	105 000
papír	30 000	3 000	1 300
műanyag	32 000	3 200	1 200

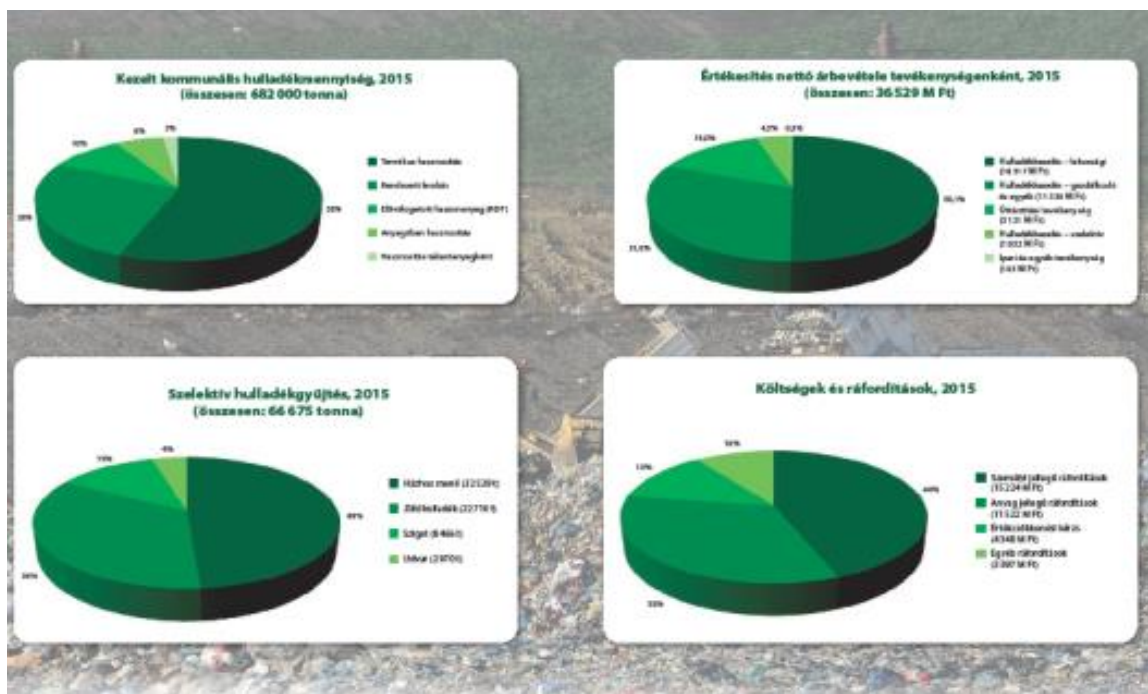
III.3.2. Szelektív hulladékgyűjtés fontosságának tudatosítása

2016. július 14-én az FKF Zrt. megküldte részünkre az első olyan kiadványát, amely azon túl, hogy számokkal is bemutatja a cég tevékenységét, szemléletformáló célja is volt. A kiadványban 2015. évre vonatkoztatott adatok szerepelnek, amely szerint a főváros területén összesen 66 675 tonna szelektív hulladékot gyűjtött össze az FKF Zrt., amelyből 32 529 tonna a házhoz menő gyűjtésből származik, 22 710 tonna zöldhulladék, 8466 tonna a szigetekről, 2970 tonna pedig a gyűjtőudvarokból ered.

A szelektív hulladékgyűjtő szigetek 2003. év végétől szolgálták ki a budapesti lakosok igényeit, jelentőségük azonban háttérbe szorult a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési program kiépítésével. A szelektív hulladékgyűjtő szigetek hátránya az volt, hogy a nem környezettudatos állampolgárok minden egyéb háztartásban fellelhető hulladékkal szennyezték be a sziget környezetét. Az elmúlt években különböző hulladékok kerültek a szigetek környékéről eltakarításra, amelynek költsége jelentős terhet rótt az Önkormányzatra és a FKF Zrt.-re. Az állandó illegális hulladéklerakások és a tartályok borogatásából eredő

zajpanaszok, valamint az edényzetek rongálásai indokolták a közterületi szelektív hulladékgyűjtő szigetek megszüntetését.

Budapest Főváros Önkormányzata az FKF Zrt.-vel együttműködve 2013. márciusától fokozatosan bevezette a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést Budapesten. A lakosság helyben történő szelektív hulladékgyűjtési kötelezettségét a Budapest főváros területén végzett hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról szóló 26/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet írja elő.

A szelektív hulladékgyűjtéshez szükséges kék és sárga fedelű tartályokat díjmentesen kapták meg a társas- és családi házak. A színes fedelű kukákat 2014. év végéig mindenhová – így kerületünkben is – egy előre meghatározott ütemterv szerint szállították ki. Az üveg gyűjtése a projektnek nem volt része, az üveget elsősorban a hulladékgyűjtő udvarokban, valamint visszaváltó pontokon van lehetőség leadni.

Az Európai Unió forrásból támogatott, a főváros hulladékgazdálkodási rendszerét fejlesztő projekt fontos része, hogy a lakosság környezettudatosságát is növelje. A hulladékok szelektív gyűjtésének fontosságával a Budapest Főváros Önkormányzata és a FKF Zrt. által szervezett Roadshow-n ismerkedhettek meg a kicsik és nagyok a helyes hulladékkezeléssel. A Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Nonprofit Kft. által 2015. november 17-én megrendezett

Roadshow-n a kreatív kézműves foglalkozás keretében ötleteket kaphattak a résztvevők különböző tárgyak újrahasznosítására. Hulladéklerakó maketten láthatták meg a gyerekek, hogyan is néz ki egy válogató létesítmény, szelektív csocsóval és szelektív társasjátékkal játszhattak, valamint célba dobásban is összemérhették ügyességüket.

A lakosság és az oktatási intézmények a Föld Napja és a Takarítási Világnap akció, valamint a TeSzedd! mozgalom során közösen, minden évben hulladék, illetve papírgyűjtésben vesznek részt. Ennek során – személyes tapasztalatokkal gazdagítva – hívjuk fel a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára a figyelmet.

III.3.3. Lomtalanítás

A lakosság minden évben igénybe veheti az FKF Zrt. meghatározott időpontban történő külön díjazás nélküli lomtalanítási szolgáltatását. Az éves lomtalanítás keretében lehetőség van megválni a háztartásoknál keletkezett nagydarabos hulladékoktól.

A lomtalanítási területeket kisebb körzetekre osztják, amely biztosítja, hogy adott időben egy kisebb területről koncentráltan szállítsák el a kikészített lomokat. Az FKF Zrt. gondoskodik az úttest és környezetének takarításáról a lomtalanítás után. A lomtalanítási időszakot követően a Kőkert Kft. is fokozott figyelmet fordít az időn túli hulladékok begyűjtésére.

A széleskörű tájékoztatás érdekében az FKF Zrt. minden évben nyilvánosságra hozza a lomtalanítási időpontokat, a lomok kikészítésének pontos időpontjáról a postaládákba eljuttatott tájékoztató anyagokon, valamint a társasházak lépcsőházaiban elhelyezett plakátokon keresztül értesítik a lakosságot.

A lomtalanítás során nem helyezhető ki

- a háztartásokban naponta képződő kommunális hulladék,
- ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység következtében keletkezett hulladék,
- veszélyes, a veszélyes hulladékok körébe tartozó, illetve különleges kezelést igénylő hulladékok,
- sütőolaj és göngyölegei,
- festékmaradék és göngyölegei,
- olajos műanyagflakon,
- oldószerek, higítók,

- növényvédő-szerek,
- akkumulátor, szárazelemek,
- elektromos és elektronikai hulladék,
- gumiabroncs,
- szórópalack,
- fénycső,
- gyógyszerhulladék,
- építési törmelék,
- zöldhulladék (ág, nyesedék, lomb, fű),
- szénpor, hamu,
- föld,
- elkülönítetten gyűjtött üveg-, papír-, műanyag- és fémhulladék,
- gépjárműroncs.

2016. nyarától van lehetőség arra, hogy a feleslegessé vált, de más számára még használható használati tárgyaikat, bútoraikat a lakosok ne a lomtalanításkor tegyék ki a közterületekre, hanem ingyenesen leadhassák két Szemléletformáló és Újrahasználati Központban.

A háztartásoknál keletkező veszélyes hulladékok átvételére az FKF Zrt. minden körzetben az elszállítás napján ideiglenes veszélyes hulladékgyűjtő-pontot létesít, amelynek pontos helyszínéről a lomtalanítás időpontjáról szóló levélben adnak tájékoztatást. A veszélyes, illetve egyéb, különleges kezelést igénylő hulladékok leadására a lomok kihelyezését követő napon díjmentesen van lehetőség.

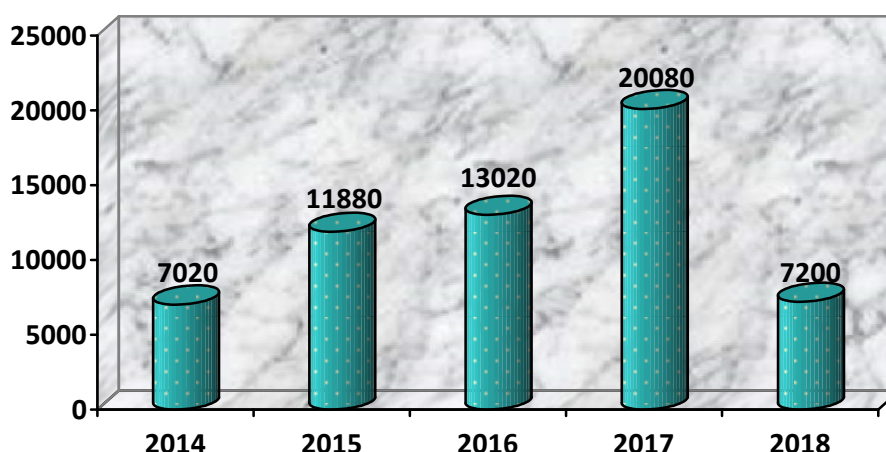
A gyűjtőpontokon a lakosság által leadható veszélyes, illetve egyéb, különleges kezelést igénylő hulladékok típusai és egyszeri alkalommal leadható mennyiségei:

- sütőolaj és göngyölegei (15 liter, 5 kg/göngyöleg)
- festékmaradék és göngyölegei (5 liter/20 kg, 5 kg/göngyöleg)
- olajos műanyagflakon (5 kg)
- oldószeres, hígítók (5 liter)
- növényvédő-szerek (5 liter)
- akkumulátor, szárazelemek (3 db, 1 kg)
- elektromos és elektronikai hulladék (2 db)
- gumiabroncs (8 db)
- szóró-palack (1 kg)

- fénycső (10 db)
- gyógyszerhulladék (1 kg)

Lomtalanítás időpontjai a vizsgált időszakban					
Kerület	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
X.	március 30.- április 3.	március 17-24.	április 4-12.	február 26.- március 6.	április 9-17.
körzetek száma (nap)	5	6	7	7	7

Az elmúlt években begyűjtött lom mennyiségének alakulását az alábbi diagramm mutatja be.

III.3.4. Házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés

Budapest Főváros Önkormányzata az FKF Zrt.-vel 2011. október 25-én a KEOP-1.1.1./B/10-11-2011-0002 azonosító számú „A főváros házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszer kialakítása” címmel pályázatot nyújtott be, amelyet 2012. január 16-án sikeresen elnyert.

A projekt célja Budapesten egy olyan integrált hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése volt, amely hozzájárul a fenntartható hulladékgazdálkodás megvalósításához. A fejlesztést szükségessé tették azok az Európai Unió előírások és hazai jogszabályok, amelyek a képződő hulladék csökkentését tűzték ki célul. Ezeknek a kötelezettségeknek csak a szelektív hulladékgyűjtés hatékony rendszerének a kialakításával és bevezetésével lehet megfelelni. A

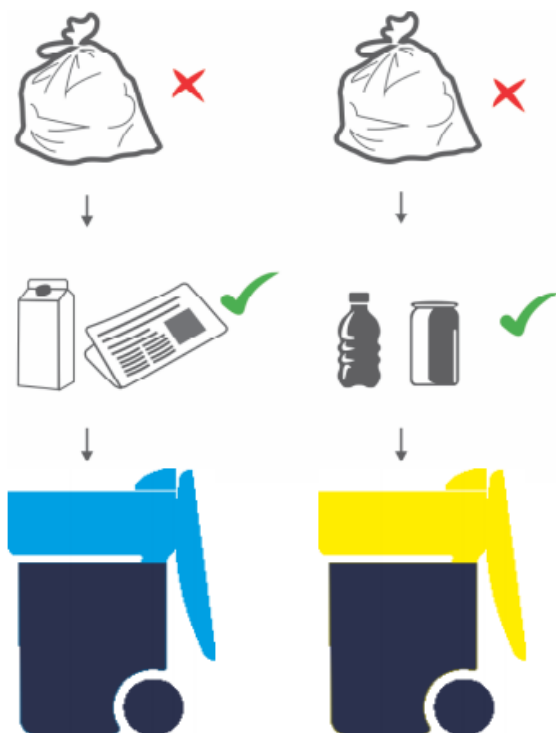
házhoz menő gyűjtési rendszer nélkül, önmagában a gyűjtőszigetes rendszerrel a jogszabályok által előírt hasznosítási arányszámok nem teljesíthetőek.

A lakosság helyben történő szelektív hulladékgyűjtési kötelezettségét a Budapest főváros területén végzett hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról szóló 26/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet írja elő. A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés a fővárosiaknak semmiféle többletköltséggel nem járt, mivel a kötelező hulladékgazdálkodási közszolgáltatás részeként valósult meg.

Az FKF Zrt. Budapest teljes területén 2013. március 25-én kezdte el a szelektív hulladékgyűjtő tartályok kiszállítását, előre meghatározott ütemterv szerint. A projektben kizárólag 120 literes és 240 literes szelektív hulladékgyűjtő edények szerepeltek. Családi házaknál 1-1 db 120 literes, társasházaknál alap esetben 1-1 db 240 literes edény került kihelyezésre.

Ez háztartásonként (gyűjtőpontonként) 1 db sárga fedelű (műanyag és fém) és 1 db kék fedelű (papír) edényt jelent. Az üveg gyűjtése a projektnek nem volt része, az üveget elsősorban, a hulladékgyűjtő szigeteken és udvarokban lehet és kell a lakosságnak gyűjtenie.

Az FKF Zrt. 2013. július végéig Kőbányára közel 2000 címre több mint 3900 szelektív gyűjtőedényt szállított ki.

A papírhulladékokat és az italos kartondobozokat a KÉK, míg a műanyag- és fémhulladékokat a SÁRGA fedelű tartályokban kell gyűjteni. A műanyag- és fémhulladékoknál egyaránt fontos, hogy azok kiöblítve, tisztán kerüljenek a gyűjtőtartályba. A műanyag flakonokat és a papírdobozokat szintén lapítva kell a kukába helyezni, hogy minél kevesebb helyet foglaljanak el.

Az FKF Zrt. a szelektíven gyűjtött hulladékot csak az erre a célra rendszeresített tartályokból üríti.

Amennyiben a tartályok települési szilárd hulladékot is tartalmaznak, úgy az FKF Zrt. a hulladékot nem tudja a szelektív gyűjtés keretében elszállítani és erről az érintetteket írásban tájékoztatja. Ilyen esetben a tartályok tartalmának rendbetételéről, továbbá a szelektív gyűjtőtartályok mellé rakott egyéb, nem odaillő hulladék kezeléséről is az ingatlan tulajdonosának, vagy a lakóház kezelőjének kell gondoskodnia. Kivétel a lapra hajtogatott és összekötözött karton csomagolóanyag.

A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszernek, valamint a bevezetés ütemtervének megfelelően 2014. december 31-ig a nyilvántartásban szereplő valamennyi lakossági ingatlan felkeresésre került a szelektív hulladékgyűjtő tartályok átadása céljából. Összesen 2015. évre 8628 db tartályt, azaz 4314 gyűjtőpontot vontak be a kerületben ebbe a rendszerbe, amely 100 %-os lefedettséget jelent.

Mivel a kerületben teljeskörű a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés, a hangsúly most már a zöldhulladék helyben történő kezelésére, hasznosítására tolódik.

III.3.5. Hulladékgyűjtő udvar

Az első budapesti hulladékudvar 1996. márciusától szolgálja ki a budapestiek igényeit. A lakossági hulladékudvarok szakképzett személyzet által működtetett, zárt hulladékátvevő helyek, ahol a háztartásokban keletkező veszélyes, speciális kezelést igénylő, valamint az újrahasznosítható hulladékok átvételét végzik.

Budapesten jelenleg 17 hulladékgyűjtő udvar működik, ahol a lakosság leadhatja a szelektíven gyűjtött hulladékot, kettő közülük az újrahasználati központokkal egy ingatlanon helyezkedik el. A hulladékudvarokban bizonyos elkülönítetten gyűjtött veszélyes, speciális kezelést igénylő, valamint csomagolási hulladékfajtákat fogadnak. A 17 hulladékgyűjtő udvar közül Kőbányán egy, a Fehér köz 2. szám alatt üzemel.

A hulladékudvarok csak olyan hulladékot tudnak átvenni, amelynek a hasznosítására, illetve ártalmatlanítására az FKF Zrt. érvényes partnerszerződéssel rendelkezik. A hulladékudvarok csak hulladékfajtánként különválogatott, nem szennyezett hulladékokat vesznek át.

**A SZELEKTÍVEN GYŰJTHETŐ HULLADÉKOK
FAJTÁI, GYŰJTÉSI MÓDJUK ÉS HELYŰK**

HULLADÉKUDVAR ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT	III. Testvértégyi út 10/A	IV. Ugró Gyula sor 1-3.	IV. Zichy Mihály u. - Isvárnéki út sarok	VIII. Sárkány u. 5.	IX. Ecséri út 9.	X. Fehér köz 2.	XI. Bánk bán u. 8-10.	XIII. Tápai út 96.	XIV. Fűredi út 74.	XV. Károlyi S. u. 166. ÚJRAHASZNÁLATI KÖZPONT	XVII. Gyöckér köz 4.	XV. Zsókavár u. végénél (a 66. szám után)	XVI. Csömöri út 2-4.	XVIII. Jegenye fasor 15. mellett	XVIII. Besence u. 1/A. ÚJRAHASZNÁLATI KÖZPONT	XXI. Mansfeld Péter u. 86.	XXII. Nagytétényi út 341-343.
MŰANYAG ÉS FÉM																	
PAPÍR																	
ITALOSKARTON (TETRAPAK)																	
SZÍNES ÜVEG																	
FEHÉR ÜVEG																	
HUNGAROCCELL																	
ELEM																	
AKKUMULÁTOR																	
ELEKTRONIKAI HULLADÉK																	
ELEKTROMOS HULLADÉK																	
FÉNYCSŐ, VILÁGÍTÓTEST																	
FÁRADTOLAJ																	
ÉTOLAJ																	
HASZNÁLTRUHA																	
ZÖLDHULLADÉK																	
ÉPÍTÉSI, BONTÁSI TÖRMELEK; SITT																	
FESTÉK																	
GUMIABRONCS-HULLADÉK																	
LOM																	

Azon elektronikai és elektromos berendezések, amelyek szétszerelésre kerültek, és elektromos vagy elektronikai alkatrészeit eltávolították (üres készülékház), már nem minősülnek elektronikai vagy elektromos hulladéknak, hanem lomhulladék kategóriába sorolhatók. Ezért az FKF Zrt. által üzemeltetett hulladékudvarok többsége nem veheti át azokat. A hulladékudvarok túlnyomó többségének elektromos és elektronikai hulladékok átvételére van jogosultságuk, lomhulladék átvételére kizárólag a XXII. kerületi Nagytétényi út 335., XV. kerületi Károlyi Sándor utca 166., illetve a XVIII. kerületi Besence utca 1/A szám alatt üzemelő hulladékudvaroknak van.

A hulladékudvarok hulladékátvételi szolgáltatásait a budapesti lakosok eredeti lakcímkártyával történő címgigazolás, továbbá utolsó időszak hulladékszállítási díjbefizetést igazoló csekkszelvény vagy átutalási igazolás, illetve társasházi lakos esetében a közös képviselői igazolás bemutatását követően hulladékfajtánként meghatározott napi és éves limitig díjmentesen vehetik igénybe. A limit felett vagy az említett dokumentumok hiányában, illetve nem budapesti lakosok, és cégek esetében a szolgáltatás javarészt fizetős.

Az alábbi táblázatban látható az elmúlt 5 évben a Fehér köz 2. szám alatti hulladékudvarban látogatók száma gyalogos és autóval történő megközelítés bontásában.

Év	Látogatók száma		
	gyalog	autóval	összesen
2014	81	977	1058
2015	102	1810	1912
2016	77	1890	1967
2017	124	2006	2130
2018	95	2973	3068

A fentiek is jól mutatják, hogy a hulladékudvar fontos szerepet töltött be a hasznosítható és a lakossági veszélyes hulladékok hulladékáramból történő kivonásában.

III.3.6. Zöldhulladékok gyűjtése, szállítása

Az FKF Zrt. mint hulladékgazdálkodási közszolgáltató 2005 óta szállítja el járatrendszerben Budapest tizenkilenc zöldövezetes kerületéből a kerti zöldhulladékot (március és november között), amelyet ezután a Pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központban komposztálnak.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet alapján 2016. január 1-jétől a zöldhulladékot a képződés helyén a zöldhulladék elkülönített gyűjtésének céljára gyártott gyűjtőedényben vagy biológiailag lebomló hulladékgyűjtő zsákban kell gyűjteni.

Az FKF Zrt. a zöldhulladékot kizárólag csak a saját logójával ellátott “KERTI ZÖLDHULLADÉK” feliratú biológiailag lebomló zsákban, a vastagabb faágakat legfeljebb 1 méteresre darabolva, összekötegelve szállítja el. A zsákok megvásárolhatók az FKF Zrt. ügyfélszolgálatán, a lakossági hulladékgyűjtő udvarokban, valamint egyes nagyobb üzletekben (pl. Spar, OBI, Praktiker stb.) és benzinkutaknál (pl. MOL). A zsákokban lomb, fa- és bokornyesedék, nyírt fű és gyom helyezhető el. Amennyiben az FKF Zrt. munkatársai a zöldhulladékos zsákokban háztartási vagy egyéb nem odavaló anyagot találnak, a zsákot nem szállítják el.

Minden igyekezet ellenére az elmúlt évek tapasztalatai sajnálatosan azt mutatták, hogy Kőbánya közterületein rendszeressé vált a zöldhulladék szabálytalan elhelyezése. Ilyen jellegű problémát tapasztaltunk többek között a Budapest X. kerület, Harmat utca 105. szám alatti ingatlan előtti közterületen, ahonnan hétről-hétre hatalmas mennyiségű zöldhulladékot szállítottunk el a Kőkert Kft. segítségével. Ez a jelenség nemcsak a városképet rontotta, hanem sajnálatosan vonzotta a szemetelőket, és ezáltal a terület illegális hulladéklerakóvá vált.

A gondozott és rendezett Kőbánya fenntartásának elérése érdekében 2017. májusában javasoltuk az FKF Zrt.-nek a jelenlegi zöldhulladék-begyűjtési körzetek felülvizsgálatát és a Budapest X. kerület, Kada utca – Petrőczy utca – Noszlopy utca – Sorház utca – Harmat utca – Lavotta utca – Mádi utca által határolt kertvárosias jellegű lakótömbbel történő kibővítését. A lakótömbben jellemzően családi házas ingatlanok találhatóak, ahol nagy mennyiségben keletkezik zöldhulladék, így a körzet kiterjesztésével lehetővé válna a zöldhulladék környezetbarát módon történő hasznosítása, illetve csökkenhető lenne az illegális kihelyezés mennyisége.

A szolgáltatási körzetek és elszállítási napok:

X. kerület

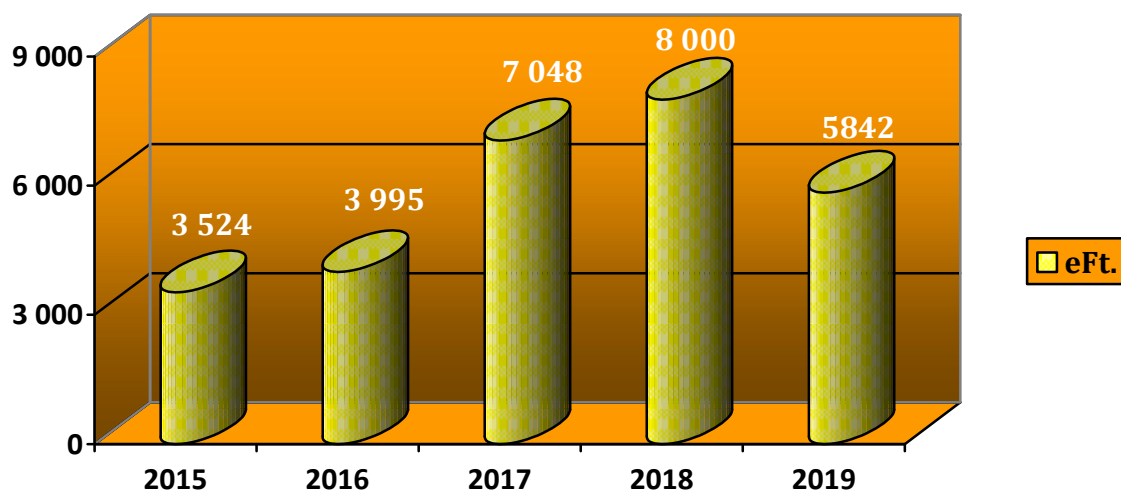
■ hétfő

■ péntek

Önkormányzatunk és az érintett kerületi lakosok is örömmel értesültek az FKF Zrt. 2017. június 13-án kelt leveléből, hogy kibővítették a házhozmenő zöldhulladék begyűjtési körzeteit és az általunk javasolt területen is gondoskodnak a szabályok szerint kikészített zöldhulladékok elszállításáról.

Az Önkormányzat minden évben megrendezi az őszi avargyűjtési akcióját, amelynek keretén belül térítésmentesen „KERTI ZÖLDHULLADÉK” feliratú 100 literes zsákot biztosít az ingatlanok tulajdonosainak, kezelőinek, hogy a köztisztasági kötelezettségüknek eleget téve az ingatlanok előtti közterületek, valamint az ingatlanuk rendben tartásáról gondoskodni tudjanak.

Az Önkormányzat évről-évre egyre nagyobb hangsúlyt fektet a zöldhulladékgyűjtő-zsákok számának növelésére, ezáltal a ráfordított összeg is egyre nagyobb mértékű. Az alábbi diagramban bemutatjuk a 2014-2018. évek közötti időszakban az erre a feladatra fordított költségeket.

A keletkezett biológiailag lebomló hulladékok helyben történő komposztálása megfelelő eszköz a kezünkben a szerves anyagok körfolyamatban tartására, a lerakás és az égetés elkerülésére. Kiemelt cél, hogy a helyben történő komposztálás minél szélesebb körben elterjedjen a kerületben. A házi komposztálás bevezetését 2010-ben kezdte meg az Önkormányzat, amelynek keretében több száz komposztáló edény került kiosztásra a kerület lakosai között. A Kerületi Komposztálási Program részletei a 2.7.9. pontban olvashatók.

III.3.7. Illegális hulladékok

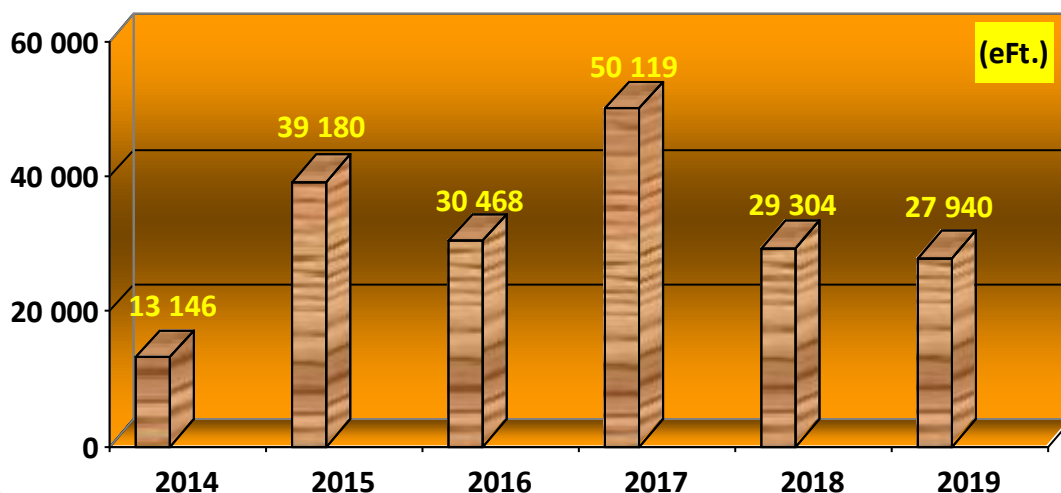
A hulladékgazdálkodásnak a köztisztasággal szorosan összefüggő területe az illegális hulladéklerakók felszámolása. A kerületben több elhagyatott ingatlanon is előfordul illegális szemétkerakás, illetve közterületen is több helyen van illegálisan lerakott hulladék. Ezek között gyakran az egészségre veszélyes állati eredetű, bomló és szerves hulladék, továbbá esetenként háztartási és/vagy ipari veszélyes hulladék is található. Lakott területen a hajléktalanok, illetve szegénységben élők „gyűjtögető életmódjából” adódó lom és hulladék felhalmozódása egészségügyi kockázatot és városesztétikai problémát jelent.

A jelenség természetesen nemcsak kerületi, hanem országos léptékű és hosszú évek óta egyike a komoly környezeti gondjainknak. Számos próbálkozás ellenére még nem született olyan megoldás, amely a kerületek, települések számára biztató példaként szolgálna.

A kerületben az alábbi helyszíneken szokott nagy mennyiségben illegálisan elhelyezett hulladék megjelenni:

- Serpenyő utca és Serpenyő köz találkozási,
- Keresztúri út és Tűzok utca sarok,
- Kőér utca és Cserkesz utca sarok,
- Maglódi út és Algyógyi utca sarok,
- Horog utca vasúti töltés mentén,
- Kovakő utca, Grafit utca és Andezit utca között.

A kerületi közterületeken elhelyezett illegális hulladékokat a Kőkert Kft. szállítja el.

III.4. Szennyvízkibocsátás

A kerületi csatornahálózatnak – a lakott terület arányában véve – jelentős része egyesített rendszerű. Mivel a csapadécsatorna hálózata hiányos, ezért sok helyen a csapadékvizet a szennyvízcsatornába vezetik.

A Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése projekt keretében 2015-ig összesen 240 kilométer szennyvízcsatorna épül a főváros eddig csatornázatlan részein. Az átfogó fejlesztés összesen 16 budapesti kerületet érintett.

2012. március 1. napján a fővárosban bevezetésre került az új, vízfogyasztás alapú elszámolási rendszer, amelynek értelmében a Fővárosi Településtisztasági és Környezetvédelmi Kft. (a továbbiakban: FTSZV Kft.), mint kizárólagos fővárosi közszolgáltató látja el a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatást.

Az alábbi felsorolásban azokat az utcákat szerepeltetjük, ahonnan az utóbbi 1 évben szolgáltatást rendeltek és/vagy folyamatos forgalmi adattal rendelkeztek:

- Albertirsai út,
- Bányató utca,
- Barabás utca,
- Basa utca,
- Bojtocska utca,
- Dorogi utca,
- Dömsödi utca,
- Fehér köz,
- Fehér út,
- Fertő utca,
- Gitár utca,
- Grafit utca,
- Gumigyár utca,
- Gyakorló utca,
- Hangár utca,
- Hárslevelű utca,
- Harmat utca,
- Heves utca,
- Horog utca,
- Hortobágyi utca,
- Ihász utca,
- Jászberényi út,
- Jegenye utca,
- Kabai utca
- Kerepesi út,
- Keresztúri út,
- Kis-Gergely utca,
- Kocka utca,
- Kolozsvári utca,
- Korponai utca,
- Kovakó utca,
- Kozma utca,
- Kóér utca,
- Lángvirág utca,

- Lavotta utca,
- Legényrózsa utca,
- Mádi utca,
- Maglódi út,
- Maláta utca,
- Marga köz,
- Marga utca,
- Méhes utca,
- Nagyicce utca,
- Ökrös utca,
- Örmény utca,
- Paprika utca,
- Pesti határút
- Pilisi utca,
- Pogány utca,
- Rákász utca,
- Rákosvölgyi köz,
- Rézvirág utca,
- Salgótarjáni utca,
- Sárgarózsa utca,
- Serpenyő utca,
- Sibrik Miklós út,
- Sírkert utca,
- Somfa utca,
- Sörös utca,
- Szacs vay utca,
- Szentimrey utca,
- Szőlőtelep utca,
- Teherkocsi utca,
- Tölcsér utca,
- Tűzok köz,
- Vajda Péter utca,
- Váltó utca,
- Vasgyár utca

III.5. Vizek, vízhasználat

A kerület adottságait tekintve természetes felszíni vízfolyásként a Rákos-patakot tekinthetjük.

Évek óta megoldásra váró problémát jelentett a Rákos-patak menti területeken a rendszeresen folytatott kábelégetés. A káros tevékenység megakadályozása érdekében az Önkormányzat több alkalommal is egyeztető tárgyalásokat kezdeményezett az érintettek bevonásával.

2008. évben az akkori Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság X. kerületi Kirendeltség munkatársai a Rákos-patak mentén két nagyobb kiterjedésű szennyezési helyszínre bukkantak.

Az egyik helyszín közvetlen a patak partján volt megtalálható, ahol a környezetszennyezés veszélye fokozott volt, a csapadékvíz a lejtős rézsűn keresztül bemosta a káros anyagokat a patak vizébe, közvetlenül szennyezve a vízminőséget, az élőflórát. A Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság X. kerületi Kirendeltségének megbízásából a patak iszapjából vett

minták laboratóriumi vizsgálata bizonyította, hogy az abban található szennyeződés többszörösen túllépte a szennyezettségi határértékeket. A másik helyszín pedig veszélyt jelenthetett az ex lege védett lápterületre.

A Rákos-patak mentén folytatott kábelégetések visszaszorítása komplex intézkedést igényelt, az Önkormányzat azonban nem rendelkezett a szennyezett területek kármentesítéséhez szükséges anyagi forrásokkal. A 2014. július 14-én megtartott helyszíni bejáráson értesültünk Budapest Főváros Önkormányzatának arról a kezdeményezéséről, amely a Felső-rákosi rétek két kiemelt kábelégetési helyszínének talajcseréjét irányozta elő. A természetvédelmi kezelés keretében elvégzendő szennyezőanyag-felszámolás két ütemben valósult meg.

Az első ütemben 2014. október végén az ex lege láprét melletti területen a talajcseréjét elvégezték. A munka folyamán 275 tonna veszélyes hulladékot szállított el a Főkert Zrt. A második ütemben, 2015. október végén a patakpart melletti salakos terület került felszámolásra, amely során 70 m³ salak került felszedésre. A súlyos környezetterhelést jelentő kábelégető helyek felszámolása és helyreállítása 2016. májusában véglegesen lezárult azzal, hogy a Rákos-patak mentén lévő kábelégető pontokon megtörtént a termőföld visszatöltése és a terület füvesítése.

A természetvédelmi kezelés egyik legfontosabb elemeként, a tájidegen fás szárú és lágyszárú növényfajok visszaszorítása folyamatosan zajlott a védett területen, amelyet egyrészt a helyben gazdálkodó állattartókkal egyeztetve legeltetéssel, másrészt a Főkert Zrt.-vel a természetvédelmi kezeléseik keretében végezték el. Emellett megkezdődött a tájidegen keskenylevelű ezüsthék visszaszorítása is az őshonos fajok ismételt térnyerésének elősegítése érdekében.

Megkeresésünkre a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. minden évben megküldi a Rákos-patak féléves vízminőségi adatait és kiértékelt eredményeit. A Füredi utcánál (Budapest XIV. kerület) vett mintavételi eredmények alapján a Rákos-patak közepes vízminőségű. A biológiai vizsgálatok alapján a mintavételi helyen a domináns csoportot a Simukidae púposzúnyog csoport lárvái alkották. Ezen kívül a csigák közül előkerült a szárnyas hólyagsiga és a lábas vízcicsigácska is. A kérészek csoportját a Baetis vernus képviseli.

Ezen területek gyakori ellenőrzését is szem előtt tartva csatlakozott Önkormányzatunk 2011. májusában a XVI. és XVII. kerület által létrehozott mezőöri társuláshoz.

A Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálat (a továbbiakban: Őrszolgálat) 2016-ban is hetente több alkalommal végezte a terület ellenőrzését, esetenként a Rákosmenti Mezei Őrszolgálattal közösen, valamint a Lovasvölgyi út mentén több alkalommal figyelőszolgálatot láttak el a hulladéklerakások megakadályozása céljából. Az ellenőrzések tapasztalatai alapján elmondható, hogy jelenleg a helyi védett természeti területen hajléktalan személyek életvitelszerűen nem tartózkodnak. 2016. őszétől az Őrszolgálat esetenként lovas járőrőrszolgálatot is ellát.

Ez a járőrmód alkalmas arra, hogy a nehezen megközelíthető helyeket is bejárhassák, illetve jobb rálátást biztosít a környezetre, így többek között a jogsértő cselekményeket is messziről lehet észlelni. A Fővárosi Környezetvédelmi Alap támogatásával a Magyar

Madártani és Természetvédelmi Egyesület által készített tanösvényt több alkalommal is megrongálták, ezért annak javítását többször el kellett végezni. A tanösvénytáblák mellett a hatósági táblákat is rendszeresen megrongálták, ezeket ugyancsak számos alkalommal pótolták, javították. Jelenleg az összes hatósági tábla hiánytalan és rongálástól mentes állapotban található meg a területen.

Az Önkormányzat a Rákos-patakra és környezetére kiemelt figyelmet fordít, igyekszünk minden lehetséges eszközzel megvédeni ezt a természeti kincset.

2015. január 26. napján lakossági panaszbejelentés érkezett, miszerint a Főkert Kft. Budapest X. kerület, Keresztúri út 130. szám alatti telephelye mögött a Rákos-patak vize szennyezett, élénk rozsdabarna színű. Megkeresésünkre a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Területi Vízügyi Hatósága arról tájékoztatott, hogy a Barátság I. köolajvezeték (Pécel) tisztítását végző cég engedély nélkül szennyvizet engedett a Rákos-patakba. A vízügyi hatóság a céget vízvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

A Rákos-patak mellett jelentős vízfelület az Újhegyen található Mély-tó. Az Újhegyi Horgász Egyesület közreműködésével 2016. október 20-án vízmintavételre került sor a Mély-tó vizének felszínén észlelt szennyeződés tisztázása céljából. A mintavételezés a tó közepéig kialakított stégről, valamint a tószínpad mögötti becsatlakozó csőből történt. A Wessling Hungary Kft. által elemzett vízminták alapján a tó vizének „szennyezett” osztályba sorolását elsősorban az ortofoszfát, valamint az oldott foszfor okozta. Ennek forrása lehetett a tavat tápláló egyéb talajvíz, vagy a horgászok által etetőanyaggal bejuttatott foszfortartalmú anyagok (elsősorban fehérjék). Az alacsony oldott oxigén koncentráció is a bejutott tápanyagok következtében alakult ki. Összességében a tó szennyezettsége további intézkedést nem tett szükségessé.

III.6. Föld és talaj

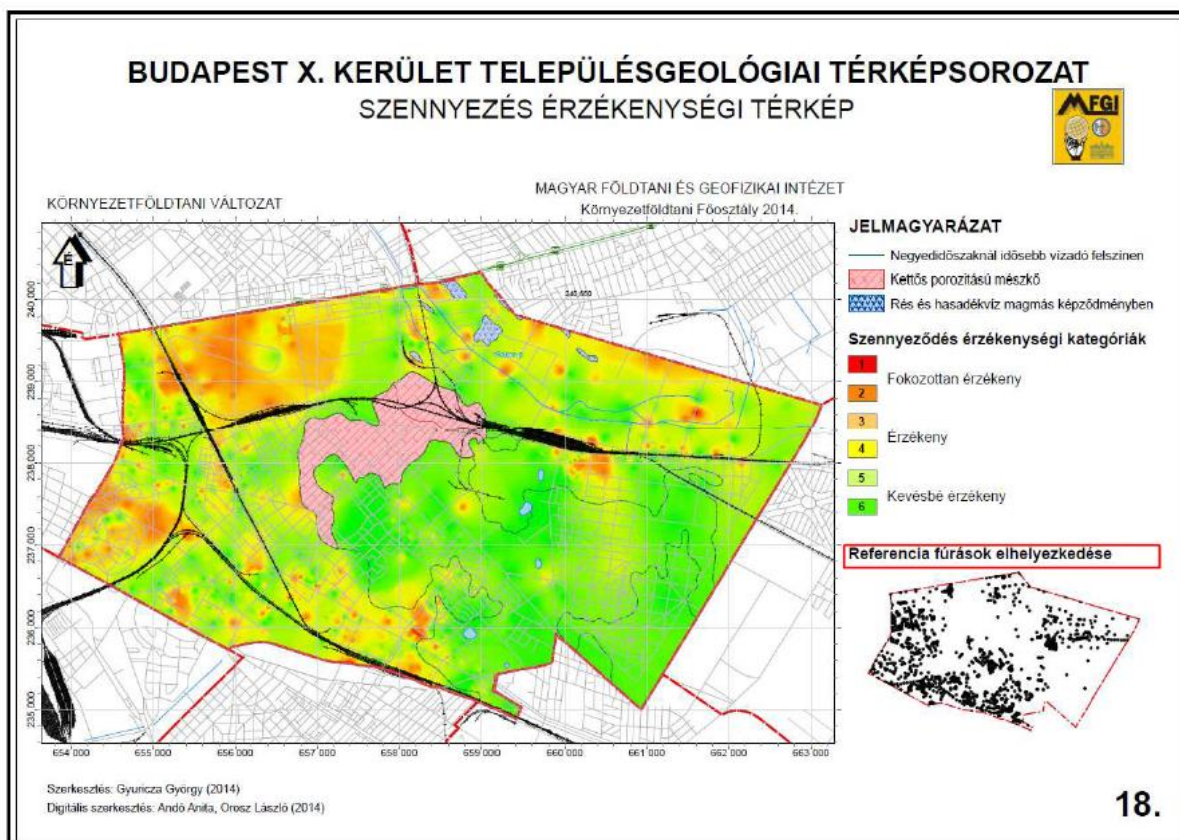
A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet 2014. évben a Budapest X. kerület településgeológiai vizsgálatát irányozta elő településgeológiai-környezetföldtani térképsorozat készítése céljából. Az Intézet munkájának segítéseként az Önkormányzat adatszolgáltatást nyújtott.

A munka keretében egy 23 térképváltozattól álló térképsorozat készült el a régebbi és a közelmúltban elvégzett vizsgálatok során feltárt adatok felhasználásával. A térképsorozathoz készítettek egy 45 oldalas magyarázó dokumentumot is. Az elkészült anyagok az Intézet munkatársával való egyeztetést követően 2017. február 16-án egy személyes találkozó keretében bemutatásra is kerültek.

A térképsorozatból álló összefoglaló diasorozat az Önkormányzat honlapján (www.kobanya.hu) elérhető.

A kerület ipari múltjából, illetve a múltbéli tevékenységekből eredően talaj- és talajvízszennyezettséget tártak fel több ingatlanon. A kármentesítéssel érintett ingatlanokon a kármentesítési munkálatok eredményességét, illetve a kármentesítési létesítmények területigényét befolyásoló építési- és bontási munkálatok nem végezhetők.

A folyamatban lévő kármentesítési munkálatokon kívül a terület múltjából adódóan nem zárható ki a kármentesítés szükségessége további területek esetében sem, ezért amennyiben azt az előző terület-felhasználás módja indokolja (potenciális szennyező forrás üzemelt a területen), a bontások, tereprendezések és építkezések megkezdése előtt a terület környezetvédelmi feltárását el kell végezni, meg kell vizsgálni a talaj és a talajvíz minőségét. A vizsgálati eredmények alapján dönthető el, hogy szükség van-e kármentesítésre. Területfeltöltések esetén a feltöltés talajmechanikai tulajdonságai mellett a feltöltött anyag szennyezettségét is meg kell vizsgálni. Csak olyan szennyezetlen anyag helyezhető el, amely a talajt és talajvizet nem károsítja. Az esetleges területfeltöltésekkel kapcsolatosan az építési engedélyezési eljárás során minden esetben nyilatkozni kell.

III.7. Élővilág, táj

A 2008-ban megalakult KŐKERT Kőbányai Kerületgondnoksági és Településüzemeltetési Non-profit Közhasznú Kft. látja el a kerületi tulajdonban lévő parkok és egyéb zöldfelületek (pázsit, cserje, parkfa fenntartást), játszóterek, sétányok gondozását és egyéb területek takarítását (hulladék elszállítása stb.).

A vizsgált időszak alatt számos közterület felújítása történt meg. Kiemelendő az Újhegyi sétány rekonstrukciója, amely Kőbánya egyik legnagyobb beruházása, ami a TÉR_KÖZ projekt keretében, a Budapest Főváros Önkormányzata támogatásával zajlik.

2016-ban befejeződött az Újhegyi sétány Harmat utca és Bányató utca közötti szakaszának felújítása. Az ott lakók és az ide látogatók is örömmel vették használatba a kellemes környezetű alakított akadálymentessé tett sétányt. 2018-ban az északi szakasz, vagyis a Harmat utca és a Mádi utcai közötti szakasz került felújításra, megújult a játszótér, ahol köztéri WC és pelenkázó létesült, új közösségi találkozóhely került kialakításra az üzletek előtt, amelyet a nyári melegben páraoszlopok tettek kellemessé. Felújításra került a csatorna és a vízellátó rendszer, valamint a sétálóutca szép, új térburkolattal lett lefedve. Sétány végpontját egy távolról is jól látható térplasztikai "Jel" zárja le. A felújítandó részen 5680 négyzetméteren történt favédelem, fakivágás, fapótlás, növénytelepítés, kertépítés és fenntartási munka. Az új növényeket automata öntöző rendszer tartja frissen. A felújítás

részeként megújult a Csodafa Óvoda és Gyermeksziget Bölcsőde.

Mindkét épület homlokzata új külsőt kapott, valamint a kerítés és a bejárat is megszépült.

2017-ben vadonatúj játszótérrel épített az Önkormányzat a Száva parkban. Közel 2 000 m² területen két korosztálynak összesen 15 játszóeszközt alakítottak ki, valamint új utcabútorokat, ivókutak, kerékpártárolókat helyeztek ki. A beruházás részeként új térburkolattal egészültek ki a meglévő járdaszakaszok, 20 fa

és 1500 évelő növény került kiültetésre, ivókutak, kerékpártárolók, valamint a játszóeszközökhöz illeszkedő utcabútorok kaptak helyet, így a kísérő szülők, nagyszülők, illetve a parkba látogató, pihenni vágyó felnőttek, idős emberek is kulturált körülmények között kapcsolódhatnak ki.

A kerület területe az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet által meghatározott Natura 2000 hálózat területének nem része, valamint a barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet által megállapított barlang felszíni védőövezetet sem érint. A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: OTrT) lehatárolt országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetét érinti.

Az OTrT. 25. § (1) bekezdése alapján az ökológiai hálózat magterületének övezetében – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, vagy a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

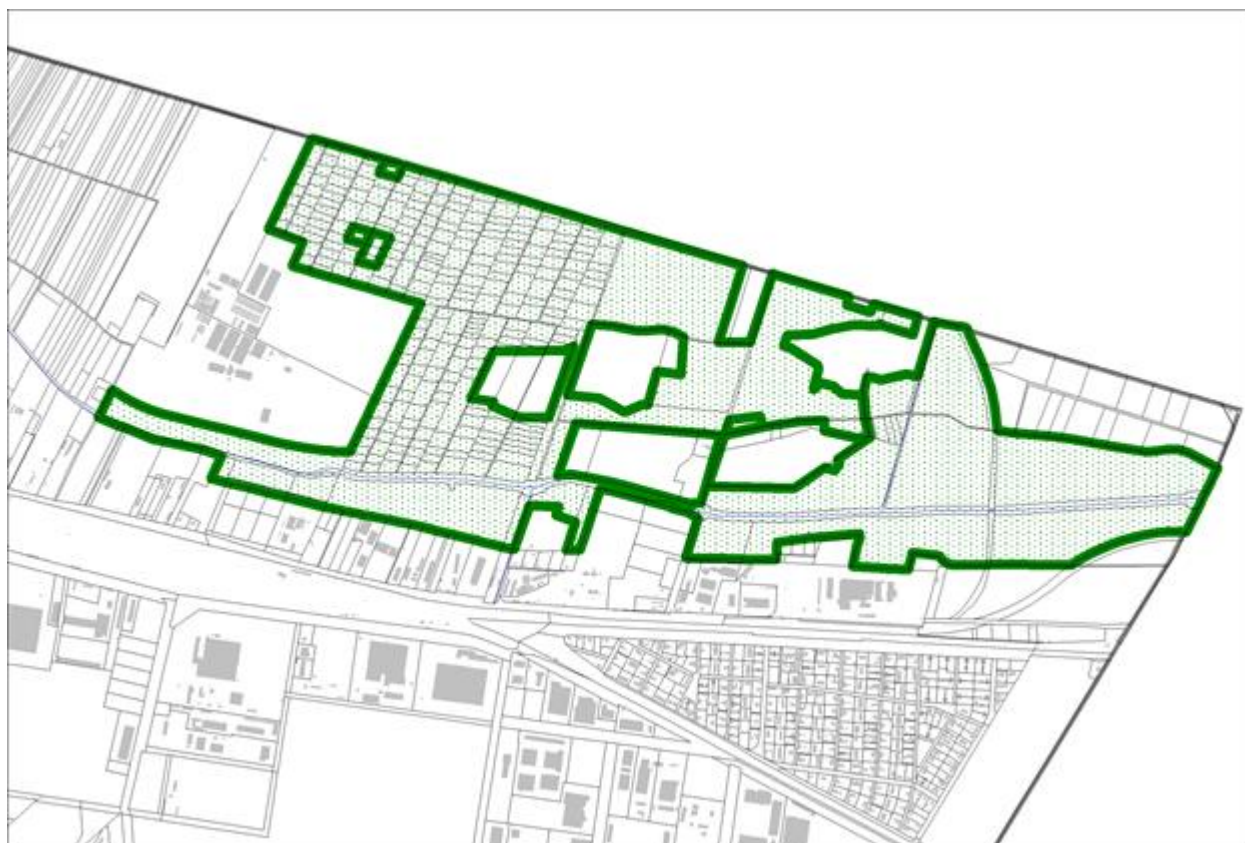
Jelen fejezetben külön bemutatásra kerül a Felső-rákosi rétek természetvédelmi területté történő nyilvánításának folyamata.

III.7.1. A Felső-rákosi rétek helyi természetvédelmi területei

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága javaslata alapján a 2012. április 19-ei ülésén a 195/2012. (IV. 19.) határozatában döntött arról, hogy kezdeményezi a Felső-rákosi rétek természeti kincsekben gazdag területének helyi jelentőségű védett természeti területté történő nyilvánítását.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) értelmében természeti területet helyi jelentőségű terület esetén a fővárosban a Budapest Főváros Önkormányzatának Közgyűlése nyilváníthat védetté, ezért a képviselő-testületi döntés 2012. május 7-én felterjesztésre került Budapest Főváros Önkormányzata részére.

A Felső-rákosi rétek védetté nyilvánítása szakmai szempontból is indokolt volt, ugyanis a Rákos-patak mentén fennmaradt értékes lápi élőhelyeket, közöttük jó állapotban megmaradt üde lápréteket, kékperjés kiszáradó lápréteket, égerligeteket foglal magában, amelyek számos védett állat- és növényfajnak nyújtanak otthont. A területbe beékelődnek országos szintű védettséget élvező, úgynevezett ex lege védett lápfoltok, és az azok között lévő területek a

védetté nyilvánítással biztosítják a nagyon fontos ökológiai kapcsolat fennmaradását. Ahhoz, hogy a terület betöltse természetvédelmi, zöldfelületi és rekreációs funkcióját, szükséges a folyamatos természetvédelmi szempontú kezelése, őrzése és bemutatathatóságának növelése.

Az eljárás eredményeként a Fővárosi Közgyűlés a 2013. december 11-én megtartott ülésén rendeletalkotással a Felső-rákosi rétek kijelölt területeit védetté nyilvánította. A védett terület pontos lehatárolását, adatait, valamint természetvédelmi kezelési tervét a Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet 9/A. melléklete tartalmazza.

A védett területek őrzését a Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság keretein belül működő Budapesti Természetvédelmi Őrszolgálat látja el, a természeti terület fenntartásához szükséges pénzeszközt a Budapest Főváros Önkormányzata költségvetése tartalmazza.

A helyi jelentőségű védett természeti terület esetén a fővárosban a főjegyző jár el természetvédelmi hatóságként, átruházott hatáskörben a Főpolgármesteri Hivatal szervezeti egysége látja el a feladatot.

A Felső-rákosi rétek Budapest legfiatalabb természetvédelmi területe, amely képes volt máig megőrizni a Pesti-sík messze földön híres, sokak által kutatott különleges élővilágát. A tájra

jellemző a mikrodomborzatosság, vagyis a folyamatosan váltakozó kiemelkedések és mélységek sorozata. A dombokon fajgazdag száraz gyepek, míg utóbbiak esetében láp- és mocsárrétek, tavak és turjánerdők alakultak ki. A területbe több országos jelentőségű védett láp is beékelődik, ezekkel együtt a törvényi oltalom összkiterjedése eléri a 200 hektárt.

A védett terület mára kialakult geológiai viszonyait a Rákos-patak határozta meg. A patak menti lapályos területeken alapvetően az öntéstalajok, réti talajok jellemzőek, néhol tőzegképződés is megfigyelhető. A szárazabb, magasabban fekvő területeken a homok kerül előtérbe. A védett terület közelében, a pesti oldalon egyedül itt kerül felszínközelsébe a budai oldal tájképét oly jellemzően meghatározó mészkő.

Botanikai szempontból a legnagyobb értéket a helyi védettségű területbe ékelődő láprétek képviselik. Ezek hatékony védelme azonban nem képzelhető el a környező területek megóvása nélkül, hiszen a vizes élőhelyek igen érzékenyek minden kívülről érkező hatásra. Ugyanakkor a helyi oltalom alatt álló területek sem maradnak el védett fajok tekintetében a lápoktól. Megtalálható itt az akár két méteresre megnövő fehér zászpa és a kislefűszű aszat is. A láprétek szélén található a védett alacsony pozdor egyetlen budapesti populációja.

(balra: kislefűszű aszat, középen: alacsony pozdor, jobbra: hengeresfűszű peremizs)

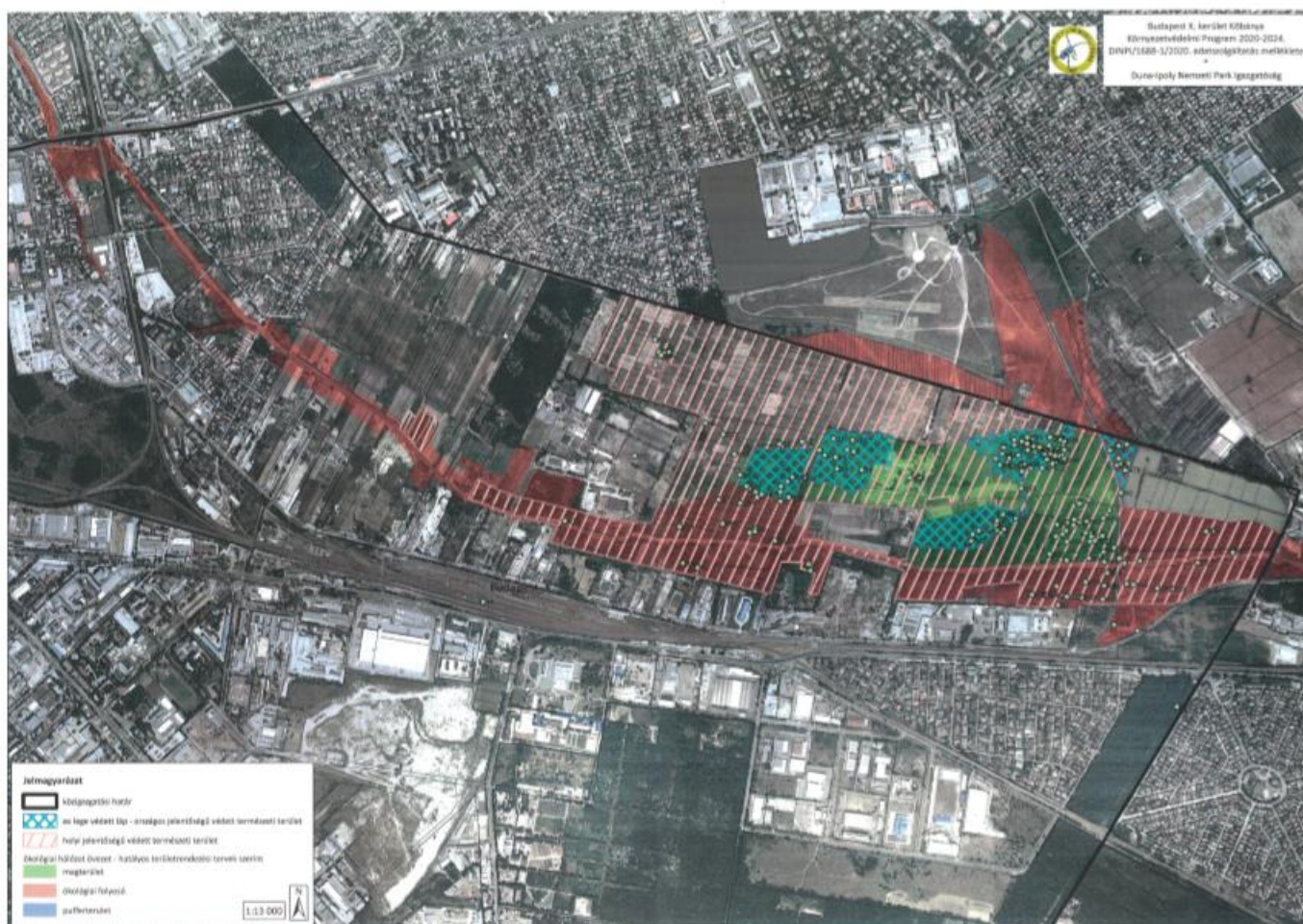
A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség a KTVF:283-5/2013. számú határozattal módosított 2012. december 11-én kelt, KTVF:50146-10/2012. számú határozatában országos jelentőségű védett természeti terület (láp) jogi jellegét állapított meg az alábbi ingatlan-nyilvántartás szerinti ingatlanokra

- 042807/126 hrsz-ú ingatlan „b” alrészletének, a 042807/154 hrsz-ú ingatlan „b”

- alrészletének, a 042807/169 hrsz-ú ingatlan „b” alrészletének teljes területére, valamint a 042807/27 hrsz-ú ingatlanak EOV koordinátákkal határolt ingatlanrészére,
- 042829/1 hrsz-ú ingatlan „a” alrészletének teljes területére, valamint a 042829/2 hrsz-ú ingatlanak EOV koordinátákkal határolt ingatlanrészére,
  - 042853 hrsz-ú ingatlan teljes területére, valamint a 042851 hrsz-ú ingatlan „b, d, f, h, j” alrészleteinek teljes területére,
  - 042856/3 hrsz-ú ingatlan teljes területére, a 042856/4 hrsz-ú és 042856/2 ingatlanak EOV koordinátákkal határolt ingatlanrészére,
  - 042849/4 és 042848 hrsz-ú ingatlan teljes területére, valamint a 042847/1 hrsz-ú ingatlanak EOV koordinátákkal határolt ingatlanrészére.

A természetvédelmi területeket (ex lege védett láp, helyi jelentőségű védett természetvédelmi terület, országos ökológiai hálózat övezete) a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság által készített összesített térkép mutatja be.

A terület állatvilága rendkívül gazdag. A vizes élőhelyeken vöröshasú unkákat és zöld levelibékákat adnak koncertet. Ugyanitt rendszeresen találkozhatunk a mocsári teknőssel is. A nádasokban költ a barna rétihéja, a guvat, a vízityúk és a kis vöcsök. Az erdőben a fokozottan védett füleskuvik, az egerészölyv és a kabasólyom is menedékre lel. A Rákospatak menti területeken jelentős mogyorós pele állomány él, de a denevérfauna is különleges.

A területet leginkább az illegális szemétkeresés és a vandalizmus veszélyeztetik. Ezek igen sok feladatot adnak a Természetvédelmi Őrszolgálatnak, valamint a Főkert Zrt.-nek, emellett a TeSzedd! – Önkéntesen a tiszta Magyarországért rendezvénysorozat keretében a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület minden évben szervez akciónapot a terület megtisztítása érdekében. További veszélyeztető tényező a tájidegen növényfajok terjedése. Legnagyobb arányban a keskenylevelű ezüstfa, a kanadai aranyvessző és a selyemkóró van jelen. Utóbbi két fajt természetvédelmi szempontú kaszálással szorítják vissza a helyi gazdák a Főkert Zrt. és a Természetvédelmi Őrszolgálat szakembereivel együttműködve.

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a 2018. április 19. napján megtartott ülésén a védett terület további kiterjesztését javasolta a védett lápi póc élőhelyét képező földrészekkel.

A lápi póc a póchalak egyedüli európai képviselője. Aránylag rövid életű, négy évnél tovább csak ritkán él, Magyarországon fokozottan védett faj. Állományának jelentős csökkenését a mocsarak lecsapolása és újabban a természetes ellenségeként megjelenő ragadozó amurgéb is fenyegeti. A lápi póc a hűvös, tiszta vizű mocsarakban, tőzegödrökben, lápokon, növényzettel sűrűn benőtt alföldi tavakban fordul elő, kifejezetten kedveli a mocsarakban húzódozó, keskeny csatornák növényzettel borított oldalát.

A védelemre javasolt terület egység a Felső-rákosi réteken a 42742/1 és a 42742/2 helyrajzi számú földrészlet, amelyen a lápi póc természetes élőhelyeül szolgáló tavacska található. A 42742/1 és 42742/2 helyrajzi számú ingatlanok a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat tulajdonát képezik. Szükségessé válik azonban az ingatlanok körül egy ún. védőgyűrű kialakítása, hogy maga a védendő terület ne pontosan a közvetlenül védendő telkek határán helyezkedjen el. Ennek érdekében szükséges a magántulajdonban lévő

42741/1, 42741/2 és 42743 helyrajzi számú ingatlanok egy részének a védelem alá helyezése.

A terület védetté nyilvánításának célja a főváros emberi tevékenység által kevésbé zavart vizes élőhelyének védelme, növény- és állatvilága fennmaradásának biztosítása, jelentős tájképi értékének megőrzése.

A Képviselő-testület a Felsőrákosi-rétek helyi jelentőségű természetvédelmi területének kibővítéséről szóló 118/2018. (IV. 19.) KÖKT határozatában kezdeményezte, hogy a Budapest Főváros Önkormányzata a Budapest X. kerület, Felső-rákosi rétek elnevezésű természeti értékekben gazdag területen lévő 42741/1, 42741/2, 42742/1, 42742/2 és 42743 helyrajzi számú ingatlanok lehatárolt részét nyilvánítsa helyi jelentőségű védett természeti területté.

A fentiek értelmében felterjesztettük a helyi jelentőségű természetvédelmi terület bővítéséről szóló kezdeményező döntést annak érdekében, hogy Budapest Főváros Önkormányzata is meghozza döntését a fővárosi védettség alá helyezési eljárás tekintetében.

A védetté nyilvánítási eljárás eredményeként a Fővárosi Közgyűlés 2019. július 1-jével Felsőrákosi tó elnevezéssel védetté nyilvánította a területet.

A védett területen gazdálkodó állattartókkal az elmúlt években folyamatos volt a kapcsolattartás a természetvédelmi célú területkezelés elősegítése érdekében, valamint a természeti értékek felmérése és rögzítése is folytatódott. 2018-ban ennek legfontosabb aspektusa az erdőterületek felmérése volt. A következő években esedékes körzeti erdőtervezés során a természetvédelmi érdekérvényesítéshez nélkülözhetetlenek lesznek a területről gyűjtött naprakész biotikai adatok. A felmérések során több, az erdőterületekhez köthető ízeltlábú faj került elő, továbbá madárfajok költőhelyei is dokumentálásra kerültek. A korábbi intézkedések, a védett terület határán kihelyezett piktogramok és a széleskörű tájékoztatás ellenére is még mindig nagy számban fordulnak elő a védett területen kutyát póráz nélkül sétáltató látogatók, veszélyeztetve ezzel az élővilágot. A Természetvédelmi Őrszolgálat munkatársai minden esetben személyesen is felhívják a látogatók figyelmét a vonatkozó szabályokra.

A Budapest Főváros Önkormányzata a Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kar hallgatói számára több alkalommal szakmai terepgyakorlatokat tartott,

amelyek keretében a résztvevők megismerkedhettek az élőhelykezelési munkákkal és azok természetvédelmi jelentőségével.

A Budapest Főváros Önkormányzata az egyetemi szakmai gyakorlatok szervezése mellett nagy hangsúlyt fektetett a prevenciós környezeti nevelésre is. 2018-ban is több ízben került megrendezésre a “Tanösvény program”, amely során a természetvédelmi örök iskolás gyerekekkel járták be a védett területen kialakított tanösvény egyes részeit, megismertetve velük a védett értékeket.

A Felsőrákosi-rétek természetvédelmi terület adatai és természetvédelmi kezelési terve

(Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet 9/a. melléklete alapján)

„1. Budapest X. kerület, Rákos-patak medrétől északra és délre fekvő terület, északról a XVI., keletről a XVII. kerület határáig, 1 638 109 m² kiterjedéssel.

2. Érintett helyrajzi számok: (042752/2); 042801/1; 042802/1; 042805/1-2; 042805/5-29; 042805/33-40; 042805/42-45; 042805/47-90; (042806); 042807/1-7; 042807/9-26; 042807/27 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 13067 m² (kivéve a következő töréspontokkal határolt része: E661055-N238893, E661060-N238893, E660964-N238701, E660968-N238700); 042807/28-125; 042807/126 (kivéve: b alrészlet); 042807/127-153; 042807/154 (kivéve: b alrészlet); 042807/155-168; 042807/169 (kivéve: b alrészlet); 042807/170-186; 042808; 042814; (042815); 042816 (kivéve a következő töréspontokkal

határolt része: E661009-N238434, E660964-N238302, E661048-N238296, E661119-N238300, E661147-N238384, E661089-N238406, E661097-N238430); 042820; (042822); 042823; 042824; (042825); (042828); 042829/1 (kivéve: a alrészlet); 042829/2 helyrajzi számú ingatlanból 44761 m² (kivéve a következő töréspontokkal határolt része: E661425-N238953, E661468-N238935, E661390-N238833, E661460-N238823); 042830; 042831/1; 042834/1; 042839/5-7; 042845/1-3; 042846; 042847/1 helyrajzi számú ingatlanból 62870 m² (kivéve, a következő töréspontokkal határolt része: E661927-N238572, E661932-N238558, E661917-N238537, E661889-N238547); 042847/3-7; (042850); 042851 (kivéve: b, d, f, h, j alrészletek, a következő töréspontokkal határolt része: E661695-N238699, E661703-N238671, E661592-N238646, E661603-N238688 és a következő töréspontokkal határolt része: E661960-N239054, E661954-N239029, E662024-N239008, E662033-N239032); 042852; (042854); 042855; 042856/11-12; 040940/4; (040940/5); 040945/20-21; 040957/37; továbbá az egységes országos vetületi rendszer szerint meghatározott töréspontok által határolt ingatlanrészekből, a 042849/5 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 5764 m² nagyságú területrész: (E661887-N238686, E661887-N238656 koordináták által húzott egyenestől keletre lévő része); valamint a (042752/1) ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 7341 m² nagyságú területrész: (E659734-N238707, E659728-N238695 koordináták által húzott egyenestől keletre lévő része).

4. Természetvédelmi kezelési terv

4.1. Természetvédelmi gyakorlati célkitűzések

a) A területen található értékes élőhelyek aktív kezeléssel történő fenntartása, lehetőség szerinti bővítése.

b) A terület vízgazdálkodási problémáinak felmérése, megoldása.

c) Az özönnövények visszaszorítása a tervezési területen.

d) A területen található védett növény- és állatfajok állományának megőrzése. A tervezési területen előforduló legfontosabb megőrzendő élőlényfajok: szibériai nőszirm (Iris sibirica), lápi sás (Carex davalliana), Jávorka-fényperje (Koeleria javorkae), keskenylevelű gyapjúsás (Eriophorum angustifolium), kormos csáté (Schoenus nigricans), kisleveles aszat (Cirsium brachycephalum), budai imola (Centaurea sadleriana), fehér madársisak (Cephalanthera damasonium), vitézkosbor (Orchis militaris), mocsári nőszőfű (Epipactis palustris), Tallós-nőszőfű (Epipactis tallosii), széleslevelű nőszőfű (Epipactis helleborine), mocsári csorbóka (Sonchus palustris), parti fűz (Salix elaeagnos), fehér

zászpa (Veratrum album), kornistárnics (Gentiana pneumonanthe), homoki árvalányhaj (Stipa borysthena), homoki bakszakáll (Tragopogon floccosus), magyar tarsza (Isophya costata), bőrfutrinka (Carabus coriaceus), mezei futrinka (Carabus granulatus), kis szarvasbogár (Dorcus parallelipedus), pézsmacincér (Aromia moschata), kis színjátszólepke (Apatura ilia), kardoslepke (Iphiclides podalirius), fecskefarkú lepke (Papilio machaon), Atalanta-lepke (Vanessa atalanta), pettyes gőte (Lissotriton vulgaris), barna varangy (Bufo bufo), zöld varangy (Bufo viridis), barna ásóbéka (Pelobates fuscus), erdei béka (Rana dalmatina), nagy tavibéka (Pelophylax ridibundus), kis tavibéka (Pelophylax lessonea), zöld levelibéka (Hyla arborea), fürge gyík (Lacerta agilis), zöld gyík (Lacerta viridis), vízisikló (Natrix natrix), mocsári teknős (Emys orbicularis), kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis), egerészölyv (Buteo buteo), karvaly (Accipiter nisus), barna rétihéja (Circus aeruginosus), vörös vércse (Falco tinnunculus), kabasólyom (Falco subbuteo), vízityúk (Gallinula chloropus), szárcsa (Fulica atra), guvat (Rallus aquaticus), haris (Crex crex), búbic (Vanellus vanellus), kis fakopáncs (Dendrocopos minor), nagy fakopáncs (Dendrocopos major), zöld küllő (Picus viridis), fekete harkály (Dryocopus martius), füleskuvik (Otus scops), füstifecske (Hirundo rustica), molnárfecske (Delichon urbicum), partifecske (Riparia riparia), nádi tücsökmadár (Locustella luscinioides), réti tücsökmadár (Locustella naevia), berki tücsökmadár (Locustella fluviatilis), nádirigó (Acrocephalus arundinaceus), foltos nádiposzáta (Acrocephalus schoenobaenus), cserregő nádiposzáta (Acrocephalus scirpaceus), énekes nádiposzáta (Acrocephalus palustris), a területen költő rigófélék (Turdidae), poszátafélék (Sylviidae), pintyfélék (Fringillidae), széncinege (Parus major), kékcinege (Parus caeruleus), sárgarigó (Oriolus oriolus), tövisszűrő gébics (Lanius collurio), nádi sármány (Emberiza schoeniclus), mogyorós pele (Muscardinus avellanarius), menyét (Mustela nivalis), hermelin (Mustela erminea), a területen előforduló denevérfajok (Microchiroptera).

e) A természetvédelmi kezelés keretében történő beavatkozásokat a területen élő védett növény- és állatfajok szaporodási időszakát figyelembe véve kell ütemezni.

f) Telepített tájidegen fa- és cserjefajok folyamatos eltávolítása, honos fajok telepítése.

g) A vonuló madárfajok minél nagyobb háborítatlanságának fenntartása.

h) A terület háborítatlanságának megőrzése.

i) A természetes élőhelytípusok állapotának fenntartása, szükség esetén annak javítása. A legfontosabb megőrzendő élőhelytípusok: meszes kiszáradó láprétek (Succis-Molinietum), magassásrétek (Caricerion gracilis), nádas társulások (Phragmition australis), rekettyés fűzláp (Calamagrosti-Salicetum cinereae), fehérnyár-ligetek (Senecioni sarracenicus-Populetum albae), fűzligetek (Leucojo aestivi-Salicetum albae),

síkvidéki égerligetek (*Paridi quadrifoliae-Alnetum*), valamint bodzás szegélyek, kaszált gyepek és időszakos nyílt vízfelületek.

j) Az egyedülálló tájképi érték megóvása.

k) A nagy forgalmú látogatás feltételeit és egyben a terület természeti értékeinek védelmét biztosító infrastruktúra folyamatos karbantartása, fejlesztése.

l) Bemutathatóság fejlesztése.

m) Monitoring kutatások kidolgozása, elindítása.

4.2. Természetvédelmi stratégiák

a) A terület láprétjei kiszáradási okainak pontos felmérése és az eredmények tükrében való természetvédelmi kezelése.

b) A természetszerű élőhelyek fajgazdagságának, természeteshez közeli struktúrájának, valamint területarányának fenntartása, a védett növény- és állatfajok állományának megőrzése.

c) Az özönnövények és tájidegen fajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása.

d) A területen található gyepterületek hosszú távú fenntartását elsősorban extenzív legeltetéssel, illetve kaszálással kell végezni. A természetes állapotú láprétek esetében a fenntartási módszer a kaszálás.

e) A szükséges fenntartó jellegű beavatkozások folyamatos biztosítása.

f) A védett területen illegális hulladéklerakások felszámolása.

g) A látogatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása a megfelelő infrastruktúra kialakításával. (Irányító táblák kihelyezése, sétautak fenntartása pihenőhelyek kialakításával.)

4.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

4.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

4.3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása; Fajok védelme

a) A területen megjelenő madarak riasztása, zavarása tilos!

b) A tervezési területen található védett növény- és állatfajok állományának megőrzése és növelése élőhelyük megfelelő kezelésével biztosítható. A területen megfelelő kezelés alatt a védett területen található tájidegen- és özönnövények visszaszorítása, a nádas területek mozaikszerű kaszálása, valamint az őshonos növényfajok terjedésének elősegítése értendő.

c) A fás szárú özönnövények egyedeit maghozó állapotuk előtt el kell távolítani mechanikai úton, vagy speciális csepegésmentes növényvédőszer kijuttatásával. A termőre

fordult idősebb egyedeket a talajfelszín magasságában ki kell vágni, sarjképzésüket csepegésmentes növényvédőszer kijuttatásával meg kell akadályozni.

d) A lágyszárú özönnövények eltávolítása - az adott területrész érzékenységtől függően - történhet kézi vagy gépi kaszálással, esetleg az érzékeny részeken kézi gyomlálással.

e) A tervezési területen a gyepek kezelése szarvasmarhával, juhval történő extenzív legeltetéssel, illetve kaszálással kell történnjen.

4.3.1.2. Látogatás

a) A tervezési terület szabadon látogatható, de az ott végzett tevékenységek csakis a természetvédelmi előírások figyelembevételével végezhetők.

b) A tervezési területen technikai sport végzése tilos! A lovaglás az arra kijelölt utakon végezhető.

c) A tervezési területen tilos a kutyák póráz nélküli sétáltatása, a fészkelő madarak bármilyen formában történő zavarása.

d) A helyi védett természeti területeken biztosítani kell a közlekedést a jogszerű tevékenységet végzőknek. A nádasokban március 1. és október 30. között csak természetvédelmi célból lehet tartózkodni, közlekedni.

e) Szemetet elhelyezni és tüzet gyújtani tilos! A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a természetvédelmi hatóság időszakos látogatási korlátozást rendelhet el.

4.3.1.3. Oktatás és bemutatás

a) A tervezési területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúrát védettséget jelző táblák és információs táblák kihelyezésével kell biztosítani.

b) A meglévő infrastruktúra folyamatos karbantartására kell törekedni.

4.3.1.4. Kutatás, vizsgálatok

a) A tervezési terület egészén jogerős természetvédelmi hatósági engedéllyel lehet kutatást végezni, kivéve, ha a kutatást a természetvédelmi kezelő vagy természetvédelmi hatóság végzi.

b) A természetvédelmi kezelés hatékonyságának ellenőrzése érdekében rendszeresen vizsgálni és dokumentálni kell a növényzet változását, a védett növény- és állatfajok, valamint az özönnövényfajok elterjedését, állományváltozását.

4.3.1.5. Terület- és földhasználat

a) A területen minden ipari és bányászati tevékenység tilos.

b) A területen újabb épület, egyéb új építmények, kerítések és kapuk stb. létesítése és új infrastruktúra kiépítése csak természetvédelmi érdekből engedélyezhető.

c) A meglévő infrastruktúra hálózat karbantartása során az eredeti állapotot minden esetben helyre kell állítani.

d) A tervezési területen tilos a horgászat!

e) A területen új építésű közmű nem létesíthető.

f) A nyílt vízfelszín megtartása miatt a vizes élőhelyeken felszaporodó nád és gyékény kaszálása vegetációs és fészkelési időn kívül szükséges. A levágott növényi anyagot a kezelt területről két héten belül el kell hordani.

4.1.3.6. Táj- és kultúrtörténeti értékek

a) A tervezési területnek és környékének tájképi jellegét meg kell őrizni.

4.3.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

4.3.2.1. Gyepkezelése

a) A terület természetvédelmileg értékes láprétszelei erdő művelési ágba tartoznak.

b) A tervezési területen található kaszálást igénylő láprétek általános kaszálását a vegetációs időszakon kívül (november-február) kell elvégezni. A tervezési területen található kaszálást igénylő láprétek általános kaszálásán kívül, kettő - négy évente, június hónapban is szükséges kaszálást végezni, figyelembe véve a területen élő védett növény- és állatfajok szaporodási- és tenyészidejét.

c) A tervezési területen található lápréteken a lágyszárú özőnnövényeket virágzásuk kezdetekor el kell távolítani.

d) A kaszálásokat alternáló kaszával, kézi, vagy kézi motoros kaszával kell végezni.

e) A lápréteken az erősen becserjésedett/beerdősült gyepfoltokat vegetációs időn kívül meg kell nyitni, a területet ligetessé kell változtatni. Törekedni kell a tájidegen fásszárúak visszaszorítására, gyérítésére.

f) A keletkezett szénát a tervezési területről el kell szállítani a kaszálástól számított két héten belül.

g) A gyepkezeléseknél törekedni kell arra, hogy hosszú távú fenntartásuk extenzív legeltetéssel valósuljon meg ott, ahol ez természetvédelmi szempontból elfogadható. A tervezési területen elsősorban juhval és szarvasmarhával történő gyepkezelés kívánatos. Lótartás a 042829/2, lóval történő legeltetés a 042824 helyrajzi számú ingatlanon megengedett. Az állatállomány nagyságát az adott faj sajátosságainak figyelembevételével, a terület eltartóképességének és a taposási kár minimalizálásának függvényében minden esetben pontosan meg kell határozni.

4.3.2.2. Erdők kezelése

a) Az erdők kezeléseknél a „természetközeli” megoldásokat kell alkalmazni.

b) A fás vegetációból a gyom és tájidegen cserje- és fajok egyedeinek folyamatos eltávolítása, a honos fajok egyedeinek javára végzett természetvédelmi célú tisztítás, illetve gyérítés szükséges.

c) A fás szárú özönnövények vegetációs (és egyben költési) időn kívüli visszaszorítása elvégzendő.

d) Erdőtelepítés, erdőfelújítás kizárólag őshonos fajokkal történhet.”

A Felsőrákosi-tó természetvédelmi terület adatai és természetvédelmi kezelési terve

(Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet 9/b. melléklete alapján)

1. Budapest X. kerület, szántóföldek és délnyugatról a Rákos-patak által határolt, 15 882 m² kiterjedésű terület.

2. Érintett helyrajzi számok:

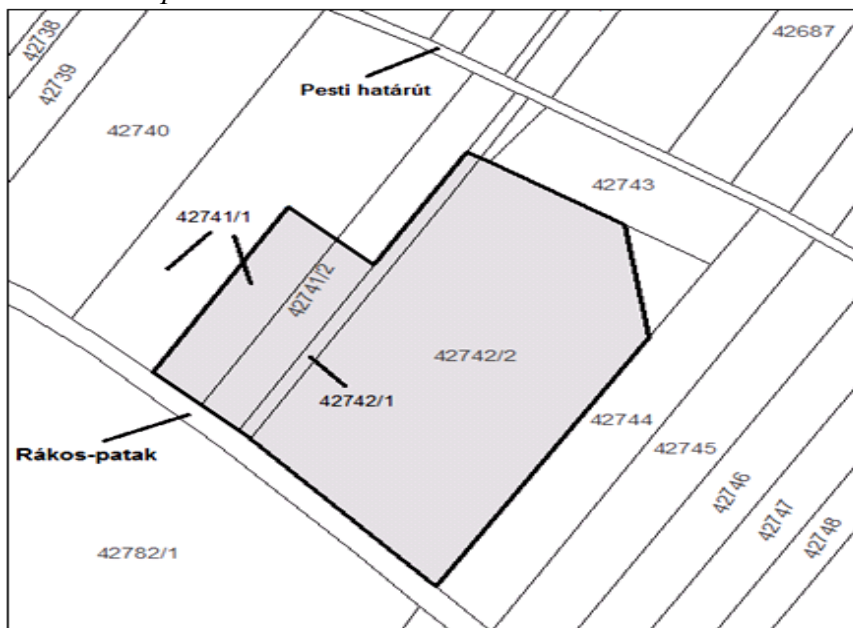
a 42741/1 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 1670 m² nagyságú területrész: az E659447-N238978, E659488-N239052, E659502-N239037 EOVS koordináták által meghatározott vonaltól délkeletre eső rész;

a 42741/2 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 1300 m² nagyságú területrész: az E659502-N239037, E659514-N239027 EOVS koordináták által meghatározott vonaltól délnyugatra eső rész;

a 42742/1 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 704 m² nagyságú területrész: az E659542-N239077, E659546-N239074 EOVS koordináták által meghatározott vonaltól délnyugatra eső rész;

a 42742/2 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területből 12208 m² nagyságú területrész: az E659590-N239044, E659597-N238994 EOVS koordináták által meghatározott vonaltól délnyugatra eső rész.

3. A védett terület térképi vázlatja:

4. Természetvédelmi kezelési terv

4.1. Természetvédelmi gyakorlati célkitűzések

a) A területen található vizes élőhely, valamint a hozzá kapcsolódó őshonos állat- és növényvilág megőrzése, aktív kezeléssel történő fenntartása.

b) A terület természeti értékeit veszélyeztető jelenségek feltárása, illetve a kedvezőtlen folyamatok mérséklése, megszüntetése.

c) A terület vízháztartási problémáinak felmérése, megoldása.

d) A tájidegen növény és állatfajok visszaszorítása a tervezési területen.

e) A területen található védett és fokozottan védett növény- és állatfajok állományának megőrzése. A tervezési területen előforduló legfontosabb megőrzendő élőlényfajok: bűvárpók (*Argyroneta aquatica*), szegélyes vidrapók (*Dolomedes fimbriatus*), nádi állaspók (*Tetragnatha striata*), mocsári szitakötő (*Libellula fulva*), délvidéki poszméh (*Bombus argillaceus*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), Atalanta-lepke (*Vanessa atalanta*), C-betűs lepke (*Nymphalis c-album*), kis színjátszólepke (*Apatura ilia*), nappali pávaszem (*Nymphalis io*), bőrfutrinka (*Carabus coriaceus*), kis szarvasbogár (*Dorcus parallelipedus*), lápi póc (*Umbra krameri*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), erdei béka (*Rana dalmatina*), kis tavibéka (*Rana lessonae*), nagy tavibéka (*Pelophylax ridibundus*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), kecskebéka komplex (*Pelophylax kl. esculentus*), barna varangy (*Bufo bufo*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*),

dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vízisikló (*Natrix natrix*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), fali gyík (*Podarcis muralis*), fűrge gyík (*Lacerta agilis*), egerészölyv (*Buteo buteo*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), szürke gém (*Ardea cinerea*), guvat (*Rallus aquaticus*), vízityúk (*Gallinula chloropus*), zöld küllő (*Picus viridis*), nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*), kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), ökörszem (*Troglodytes troglodytes*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), vörösbegy (*Erithacus rubecula*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), széncinege (*Parus major*), kékcinege (*Cyanistes caeruleus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), sárgarigó (*Oriolus oriolus*), mezei veréb (*Passer montanus*), nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*), a területen költő rigófélék (*Turdidae*), poszátafélék (*Sylviidae*), pintyfélék (*Fringillidae*), keleti sün (*Erinaceus roumanicus*), közönséges vakond (*Talpa europea*).

f) Amennyiben a területen bármilyen engedélyezett munka történik, az egyáltalán nem veszélyeztetheti a felsorolt élőlények egyedeit.

g) A természetes folyamatok fenntartása.

h) Monitoring kutatások kidolgozása, elindítása.

i) A terület háborítatlanságának megőrzése, fokozása.

j) A természetes élőhelytípusok állapotának fenntartása, szükség esetén annak javítása. A legfontosabb megőrzendő élőhelytípusok: fűzligetek (*Leucojo aestivi - Salicetum albae*), nádas társulások (*Phragmites australis*) és nyílt vízfelületek.

k) Az egyedülálló tájképi érték megóvása.

4.2. Természetvédelmi stratégiák

a) A természetközeli élőhelyek fajgazdagságának, természeteshez közeli struktúrájának, valamint területarányának fenntartása, a védett növény- és állatfajok állományának fenntartása, lehetőség szerint állomány nagyságuk növelése.

b) Az özönnövények és tájidegen fajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása.

c) A szükséges fenntartó jellegű beavatkozások folyamatos biztosítása.

d) A védett területen az illegális hulladékhalmozók felszámolása, új hulladéklerakások megakadályozása.

e) A látogatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység szabályozása.

f) Az értékes területrészek zavarásmentességének biztosítása.

g) A terület északi, nyugati és keleti határán fel kell mérni és meg kell akadályozni a szántóföldi művelés védett terület kárára történő túlterjeszkedését.

4.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

4.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

4.3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

a) A tervezési területen található élőhelyek kezelését biztosítani kell. A területen található tájidegen és özönnövények visszaszorítása, valamint az őshonos növényfajok terjedésének elősegítése szükséges.

b) A fás szárú özönnövények egyedeit maghozó állapotuk előtt el kell távolítani mechanikai úton, vagy speciális csepegésmentes növényvédőszer kijuttatásával.

c) A lágyszárú özönnövények eltávolítása - az adott területrész érzékenységtől függően - történhet kézi, vagy gépi kaszálással, esetleg az érzékeny részeken kézi gyomlálással.

d) A tervezési területen tilos a horgászat, valamint vízi élőlények gyűjtése.

e) Az őshonos fákat meg kell őrizni.

f) Tilos permetszer védett területre való juttatása, kivéve a b) pontban meghatározott esetben.

g) Kémiai szúnyoggyérítés semmilyen formában nem végezhető a területen.

4.3.1.2. Fajok védelme

a) A tervezési területen található védett növény- és állatfajok állományának megőrzése és növelése élőhelyük megfelelő kezelésével biztosítható.

b) A tervezési területen a nem őshonos halfajok megtelepedését szükséges időközönként fel kell tární. Amennyiben nem őshonos halfaj telepedett meg a területen, azt lehetőség szerint el kell távolítani.

4.3.1.3. Látogatás

a) A terület csak a kijelölt ösvényen látogatható.

b) A befagyott tó jegén tartózkodni tilos, kivéve a természetvédelmi célból történő nádaratással összefüggő tevékenységek végzését.

c) A vízfelületen vízi járművel csak természetvédelmi célból lehet közlekedni.

d) Hulladék lerakása tilos!

e) A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a természetvédelmi hatóság időszakos látogatási korlátozást rendelhet el.

f) A tóban fürödni tilos!

g) Kuttyák fürdetése tilos!

4.3.1.4. Oktatás és bemutatás

A tervezési területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúrát védettséget jelző táblák és információs táblák kihelyezésével fejleszteni kell.

4.3.1.5. Kutatás, vizsgálatok

A tervezési terület egészén kizárólag természetvédelmi hatósági engedéllyel lehet kutatást végezni.

4.3.1.6. Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra

a) A területen minden ipari és bányászati tevékenység tilos!

b) A területen épület, építmény, kerítések és kapuk létesítése tilos, kivéve a természetvédelmi célból kihelyezendő kerítés létesítését.

c) A tervezési területen vadgazdálkodási létesítmény nem létesíthető.

d) A tervezési területen új infrastruktúra-hálózat nem építhető ki, kivéve a természetvédelmi célból és a természetvédelmi érdekek figyelembevételével történő infrastruktúra-fejlesztést. A természetvédelmi szempontok érvényesülése érdekében minden esetben, már a tervezési szakasztól kezdve egyeztetéseket kell folytatni a terület természetvédelmi kezelőjével.

e) A meglévő infrastruktúra-hálózat karbantartása során az eredeti állapotot minden esetben helyre kell állítani.

f) A területen új építésű közmű nem építhető.

g) A vizes élőhely természeti értékeinek megőrzése érdekében nem engedélyezhető olyan beavatkozás, amely természetvédelmi szempontból károsan befolyásolja a terület vízháztartását.

h) A nyílt vízfelszín megtartása miatt a mederben felszaporodó nád részleges kaszálása vegetációs és fészkelési időn kívül szükséges. A levágott növényi anyagot a meder területéből ki kell hordani.

4.3.1.7. Táj- és kultúrtörténeti értékek

A tervezési területnek és környékének tájképi jellegét meg kell őrizni.

4.3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

4.3.2.1. A vizes élőhely kezelése

a) A tervezési területen a rét művelési ágú területek a természetben nyílt vízfelületet, partmenti vizes élőhelyeket foglalnak magukban.

- b) A nyílt vízfelület fenntartását a nádasok szükség szerinti kaszálásával kell biztosítani.*
- c) A tóban lévő hulladékot megfelelő technológia alkalmazásával el kell távolítani.*
- d) A tóban előforduló tájidegen állatfajok állományát vissza kell szorítani.*

III.8. Környezetbiztonság

A kerületben jelentős vegyi üzemek, vasúti és közúti főközlekedési utak találhatóak. Az ipari balesetek, és a veszélyes anyagok szállítása kockázatokat rejt az érintett lakosságra, a munkahelyen dolgozókra, illetve általában az élő környezetre. Megfelelő kockázat csökkentő tervek készítése és intézkedések végrehajtása (pl. folyamatos mérőrendszer kiépítése a veszélyes üzemek környezetében), illetve az esetleges káresemények hatását csökkentő eszközök (kihangosító, tájékoztató rendszer) telepítése a lakosság biztonsága és egészségi állapotának megőrzése érdekében indokolt.

Az EU irányelvének megfelelően a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: katasztrófavédelmi törvény) olyan intézkedéseket tartalmaz a súlyos ipari balesetek megelőzése, illetve a balesetek káros következményeinek csökkentése érdekében, amelyek – többek között – az állami katasztrófavédelmi szerv feladatává tették a súlyos balesetek elleni védekezéshez kapcsolódó állami feladatok irányítását és azok ellátását.

Veszélyes tevékenység csak az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: OKF) – a Magyar Műszaki Biztonsági Hivatal szakhatósági hozzájárulásával kiadott – engedélyével végezhető. Az üzemeltető köteles minden tőle elvárhatót megtenni a súlyos balesetek megelőzésére és a kialakult balesetek üzemen belüli hatásainak mérséklésére. A katasztrófavédelmi törvény az ipari üzemek vezetőinek kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információkat a veszélyes üzem biztonsági jelentése és elemzése tartalmazza. A veszélyes üzem biztonsági jelentése nyilvános, a helyi (Budapesten a kerületi) polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. Az üzemeltető a lakossági tájékoztatáshoz szükséges adattartalommal elkészíti a biztonsági jelentés közérthető kivonatát.

Egy váratlanul bekövetkező súlyos ipari baleset kezelésére a katasztrófavédelmi törvény előírása alapján a hatóság helyi szerve a veszélyeztetett település (Budapesten a kerület) polgármesterének közreműködésével külső védelmi tervet készít, amely meghatározza a lakosság, az anyagi javak és a környezet védelmével kapcsolatos feladatokat, a végrehajtásukkal összefüggő feltételeket, erőket és eszközöket.

A katasztrófavédelmi törvény a felső küszöbértékű veszélyes üzemek által veszélyeztetett települések polgármesterének feladatul írta elő a lakossági tájékoztató kiadását, amelyeket összegyűjtve az OKF honlapja tartalmaz. Budapesten eddig a IV., IX., X., XIX., XXI. és XXII. kerületek készítettek tájékoztatót.

Az OKF a lakosság súlyos ipari balesetek elleni magasfokú védelme és EU kötelezettségeinek végrehajtása érdekében 2006 óta az ország több részén a veszélyes ipari üzemek környezetében monitoring és lakossági riasztó rendszert (MoLaRi) telepített.

A MoLaRi-rendszer a veszélyes ipari üzemek környezetében bekövetkezett súlyos balesetekről és azok hatásairól ad korai tájékoztatást a lakosság részére. Egy esetleges katasztrófa-esemény bekövetkezésekor a rendszer az esemény jelzésén felül a követendő magatartási szabályokról és a fontosabb tudnivalókról (közlekedési rend, ellenőrzés, egyéni védelem, stb.) képes informálni az érintett lakosságot.

Budapesten három veszélyes üzem – a CHINOIN Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyára Zrt., a Richter Gedeon Nyrt., az EGIS Gyógyszergyár Zrt. – környezetében összesen 52 monitoring és 317 riasztó-tájékoztató végpont telepítése történt meg 2014. szeptemberében, nyolc kerületet (IV., IX., X., XIII., XIV., XV., XVI., XIX. kerületek) érintve. A rendszer segítségével riasztható budapesti lakosok száma megközelíti a 190 ezret. Annak érdekében, hogy a lakosság riasztása, tájékoztatása megfelelően megtörténhessen, a rendszer részét képező szirénákat havi rendszerességgel ellenőrizni kell. A riasztó végpontok próbája minden hónap első hétfőjén zajlik, kivételt képeznek azok a napok, amikor erre az időpontra nemzeti, egyházi hivatalos ünnep esik, ebben az esetben a próbák időpontja a soron következő hétfő.

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm.rendelet 1. §-a meghatározza a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek kategorizálását, amely szerint megkülönböztetünk felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal és alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket.

Kerületünkben az alábbi alsó és felső küszöbértékű anyagokkal foglalkozó üzemek találhatóak.

Küszöbérték	Név	Cím	Tevékenység
Felső küszöbértékű	EGIS Gyógyszergyár Nyrt.	1106 Budapest, Keresztúri út 30-38.	gyógyszergyártás
Alsó küszöbértékű	ERECO Zrt.	1106 Budapest, Gránátos utca 1-3.	veszélyes hulladék
	Richter Gedeon Nyrt.	1103 Budapest, Gyömrői út 19-21.	gyógyszergyártás

A katasztrófavédelmi törvény és a hozzá tartozó rendeletek megkülönböztetnek még veszélyes üzemként un. "Küszöbérték Alatti Veszélyes Üzemet" is. Ezek a veszélyes üzemek is Súlyos Káresemény Elhárítási Terv elkészítésére kötelezettek, továbbá a kerület által elkészített Külső Védelmi Terv is tartalmazza ezeket az üzemeket:

- Bábolna Bio (1103 Budapest, Szállás utca 6.)
- Dreher Sörgyárak Zrt. (1105 Budapest, Jászberényi út 7-11.)
- Xellia Gyógyszervegyészeti Kft. (1103 Budapest, Szállás utca 1-3.)

III.9. Zöldfelület

A kerület domborzata változatos. A 148 méter magas Óhegy közel azonos magasságú a budai Várhegygel és a Gellért-heggyel, éppen ezért némely pontjáról kitűnő panoráma tárul elénk.

Kőbányán kedvező a zöldterületi arány, a gondozott parkok összterületi aránya a legjobbak között van a budapesti kerületek sorában. Nagyobb közhasználatú szabad térségek, parkok, növényzettel gazdagon fedett területek hálózata jött létre.

A történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bír, önállóan vagy más műemlékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park, amelyet lehetőleg eredeti rendeltetésének megfelelően, teljes eredeti területére kiterjedően kell védelem alá helyezni. A kiemelkedő jelentőségű történeti kert általános védelemben részesíthető, műemlékké nyilvánítható. A Forster Gyula Nemzeti

Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ nyilvántartása szerint a kerületben történeti kert a Népligetben található. A Népliget a főváros legnagyobb parkjának területét a XIX. század derekán kezdték akácfákkal beültetni, majd 1868-ban létesült a park a polgárosodó pesti lakosság számára. Mai méretét a múlt század közepén nyerte el.

Az Óhegy park területe alatt pincerendszer húzódik a korábbi kőbányai kőfejtés eredményeként. 1965-ben kezdték meg a terület feltöltését és a 70-es években alakították parkká. A kiterjedt zöldfelületű park jelentős faállománnyal rendelkezik.

A Csajkovszkij park a múlt század közepéig a Dreher-villa kertje volt, a későbbi beavatkozások az egykori angolkert eredeti szerkezetét nagyban módosították. A dús növényállományt értékes faegyedek alkotják.

A Rottenbiller park korábban a Rottenbiller család tulajdonában volt, majd megvásárolta a Dreher család. A múlt század elején parkosították, többször átépítették, felújították.

Az Újhegy park környéken korábban a Guttmann téglagyár agyagbányája működött, amelyet vízbetörés miatt meg kellett szüntetni. A bányába betörő vízből idővel bányatavak alakultak ki. A parkot pihenőövezet céljára alakították ki az Újhegyi lakótelep építésével egy időben. A megmaradt bányató, a mai Mély-tó a horgászok által is keresett hely lett.

A Sportliget az egykori agyagbánya rekultivációja során kialakított sportterület rekreációs funkciókban bővelkedik (sportpályák, játszótér).

Történeti és településképi szempontból jelentős zöldfelületet jelent a Szent László tér, amely a Kőrösi Csoma út elhelyezkedése miatt két részre tagolódik. Az értékes növényzetű tér főként reprezentatív funkciót tölt be, északi szegmense a Szent László templom kertjeként, illetve az önkormányzat „előkertjeként” szolgál, déli része egyben a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ parkja. A Szent László tér egységes képének kialakítása keretében, pályázati lehetőség útján Lechner Ödön emlékhely került kialakításra. A szobor környezete kör alakú, amihez egy kis háromszög kapcsolódik, így csepp formájúvá válik. A szobrot Zsemlye Ildikó kőbányai szobrászművész készítette. A szobor geoplasztikai térelemként megemelt, rézsűs felületen helyezkedik el.

Rekreációs szempontból a közparkok, közkertek és turisztikai rendeltetésű erdőterületek a meghatározóak, ezek alkotják a zöldhálózatot, amelynek elemei korlátlan közhasználattal bírnak. A közhasználat elől elzárt, vagy korlátozott közhasználatú területek zöldfelülete szintén fontos strukturális alkotórész.

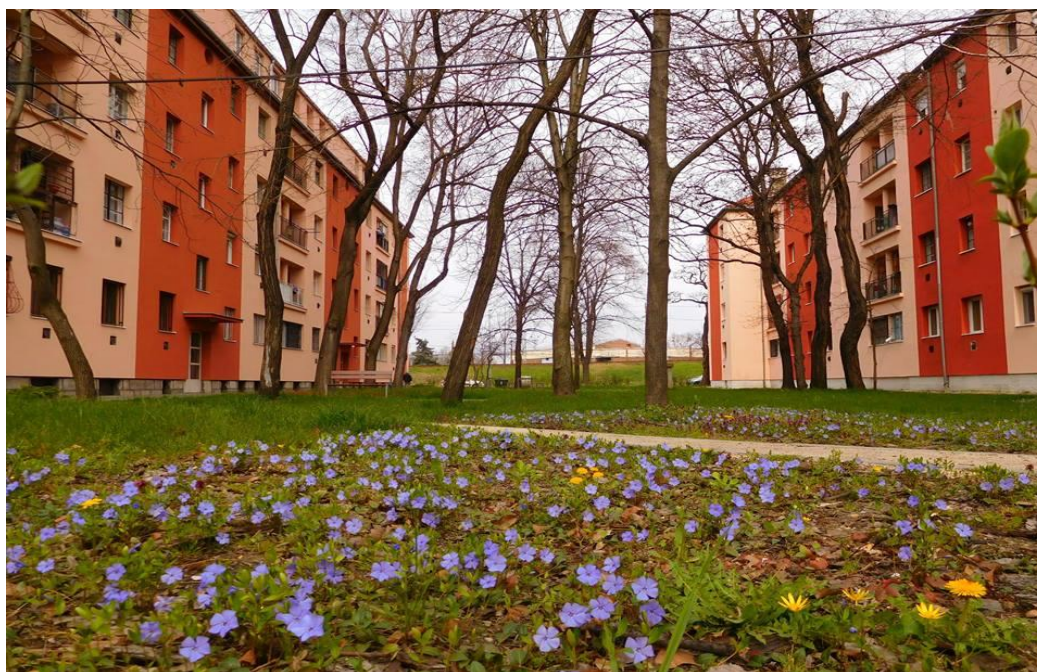
Nagy kiterjedésű, teleszerű beépítésű területekkel rendelkezik a kerület, így igen jelentős nagyságrendet képviselnek a lakótelepek zöldfelületei. Több egymás melletti különálló, különböző szerkezetű és korú lakótelep helyezkedik el elszórtan (pl. az Óhegy városrészben), illetve nagyobb egybefüggő, egységesen kialakított – nagyjából egy időben épített – lakótelepi egység (pl. Újhegy városrészben).

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat felmérte a kerület utcai sorfáinak fakataszterét. Az elmúlt időszakban bekövetkezett változások átvezetése érdekében szükségessé vált – fasori rekonstrukció, faültetések ütemezése céljából – az adatok pontosítása, kiegészítése, ezért az üres fahelyek felméréséről a fakataszter elkészítése. A fakataszter segítséget nyújt az utcai zöldsávban az üres helyek mennyiségének gyors meghatározására, ültetendő fafajták kiválasztására, illetve egységes fajtára történő cseréjére.

A fakataszter állománya még nem teljes, a felméréseket az elkövetkezendő időszakban is folytatni szükséges. Megkezdődött a parkfák felmérése is.

Az Önkormányzat a vizsgált időszakban rendkívül nagy hangsúlyt fektetett a zöldfelület fejlesztésre, illetve a faállomány megújítására. 2015-ben az Ihász parkban, a Szárnyas utca 3. szám előtti parkban, a Rottenbiller parkban, a Bársonyvirág utcai játszótéren és a Vaskő utcai játszótéren burkolatok és alapok bontására, gyepszőnyeg és gyöngykavics terítésére, évelő növények, cserjék és fák ültetésére, valamint virágágyak bővítésére került sor. Szintén 2015-ben a Jászberényi úton a Kőbánya-Kertváros felőli járda vonalában 88 darab fa elültetése történt meg a Kőkert Kft. kivitelezésében.

A Kis-Pongrác projekt keretében 2396 db cserje és évelő növény került elültetésre, valamint 1315,5 m² terület gyepesítésére került sor.

2017. november 20-án megkezdődtek a Liget téri szolgáltatóház bontásának munkálatai, amely során az épületet teljes egészében elbontották, az építési törmeléket elszállították. A tér végleges rendezésére a 2018. év folyamán sor került, a városközponthoz méltó, kultúrált és esztétikus környezet alakult ki. A tér középpontjában egy kőkockákból álló Kőbánya felirat elhelyezése történt meg, amit vízjáték és párásító vesz körül. A tér szövevényes utakkal, játékokkal, kandeláberekkel, valamint zászlótartókkal és térfigyelő kamerákkal bővült. A bontás után megmaradt támfalak felújítása is megtörtént, a terület sövényvel, virágokkal, fákkal gazdagodott.

Kőbánya közterületein jellemzően még mindig sok az idős, előregedett fa annak ellenére, hogy az utóbbi években több száz kiszáradt, beteg fa fiatal facsemetére lett lecserélve, amelyet az alábbi táblázat mutat be. Fontos megjegyezni, hogy az adott évben történt fakivágások az évszaknak és az üres fahelyeknek függvényében nem feltétlenül a tárgyi évben kerültek pótlásra, sok esetben áthúzódó faültetésekkel teljesültek.

	2015	2016	2017	2018
Hatósági határozat alapján kivágandó fa (egészségügyi állapota miatt)	260 db	299 db	252 db	405 db
Közterületi faültetés a Faültetési Program keretében (elsősorban útsorfa)	240 db	110 db	285 db	365 db

Fontos, hogy a kerület előregedett fái fokozatosan, ütemezetten lecserélésre kerüljenek fiatal facsemetékre, ezáltal biztosítva Kőbánya faállományának megújulását. A kiszáradt, beteg fák eltávolításával megelőzhetők a faágak letörése, valamint a fák kidőlése miatti balesetek.

A Kőbányai Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjáról szóló 46/2004. (IX. 17.) önkormányzati rendelet szabályozza az Önkormányzat Környezetvédelmi Alapját. A fakivágások utáni pótlási kötelezettség pénzbeli megváltásából, valamint a környezetvédelmi bírságokból a Környezetvédelmi Alap elkülönített számlájára folynak be az összegek, amelyek közterületen fa ültetésére használhatók fel. A faültetések költségeinél több alkalommal a Környezetvédelmi Alapba befolyt összegek is felhasználásra kerültek.

A Richter Gedeon Nyrt. a telephelyére vezető Vaspálya utca mentén kívánt új fasort telepíteni, ezt két ütemben végezte el, először 2017. év végén 37 db, majd 2018. év végén további 25 db fát ültettek az út két oldala mentén. A teljes költséget és a fák folyamatos fenntartását a cég magára vállalta.

A Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága becslése szerint Budapest közigazgatási határán belül közel 6000 hektár erdőterület található, amelyből jelenleg az Országos Erdőállományban nyilvántartott, erdőtervezett erdők területe mintegy 5700 hektár.

Az erdészeti hatóság az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény szerint az 5000 m²-t meghaladó, legalább 20 méter széles és 2 méter átlagmagasságot meghaladó, illetve minimum 50%-ban faállománnyal borított területet tekinti erdőnek.

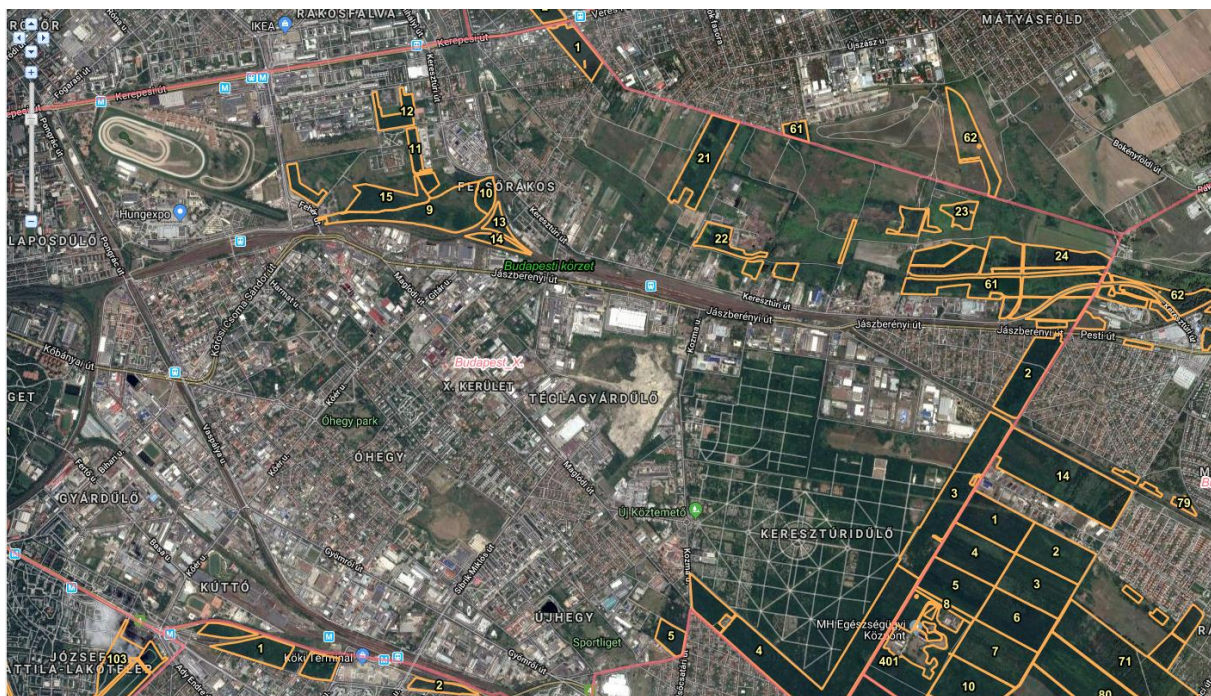
A főváros területén található erdőterületeket a Pilisi Parkerdő Zrt., mint az állami tulajdonú erdőterületek vagyonkezelője kezeli.

Kerületünkben is található erdőterület a Dömsödi utca mellett, az Újköztemető melletti véderdő, a Terebesi út mentén, valamint a volt napközistábor melletti területen.

A Pilisi Parkerdő Zrt. a vizsgált időszak minden évében tájékoztatást adott a tárgyévi erdőgazdálkodói tevékenységéről, amely az Önkormányzat honlapjára is kihelyezésre került. A Pilisi Parkerdő Zrt. tájékoztatása szerint Kőbánya területén található erdőterületeken az elmúlt évek során rendkívüli esemény nem történt.

Az erdőrészletek beazonosításához, elhelyezkedéséhez a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapja (<http://erdoterkep.nebih.gov.hu>) nyújt segítséget, ahol az egyes erdőrészletek – községhatár, tag, részlet – azonosítójának megadása után a kért térképrészlet megtekinthető.

A Pilisi Parkerdő Zrt. ezen felül tájékoztatást adott arról is, hogy az erdőterületen található sétautak környezetében az útra belógó ágakat megnyesték az utak könnyebb járhatósága érdekében, valamint a hulladékgyűjtéssel kapcsolatos feladatokat is elvégezték. Egyben kérték a lakosságot, hogy az erdőben semmilyen hulladékot ne rakjanak le, továbbá, ha olyan rókát vagy egyéb vadállatot látnak, amely hagyja magát néhány lépésre megközelíteni vagy támadó magatartást mutat, esetleg róka vagy más vadállat tetemét megtalálják, úgy azt a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal +36 80 263 244 zöld telefonszámán keresztül jelezzék.

Közép-Európa legveszélyesebb invazív fafaja a bálványfa. A biodiverzitás védelmezéséhez és növeléséhez kulcsfontosságú feladat az invazív módon terjedő idegenhonos fajok visszaszorítása, ám valódi siker a lakosság segítségével nem lehetséges, hiszen a kertekből való kivadulást és magaszórást csak ők tudják megakadályozni.

Ha nem foglalkozunk a bálványfával, akkor rövid idő alatt hatalmas társulásokat képes kialakítani. A bálványfa rendkívül gyorsan nő, vastagsági növekedése is jelentős, magról és sarjokról is nagyon könnyen újul. Kiemelt feladat tehát a jövőben is a visszaszorítása.

Az egyik súlyos közegészségügyi problémát a parlagfű elterjedése jelenti, annak komoly gazdasági vonzatával együtt. A parlagfű leggyakrabban utak és vasúti sínek mentén, parlagon hagyott területeken, nem megfelelően gyomirtott és bolygatott földeken fordul elő. A terjedés megakadályozásához a parlagfű folyamatos irtása szükséges. A parlagfű-mentesítés mellett figyelmet kell fordítani a bálványfák irtására is, mivel ez az agresszív, gyökérsarjaival terjeszkedő fa számos helyen – az utak mentén, a kerítések és épületek falánál, a járda- és a falrepedésekben – megtalálható. Káros hatása legfőképpen abban áll, hogy agresszív térfoglalásával elveszi az élőhelyet az értékes, őshonos növényzettől. Ahol a bálványfa megjelenik, ott a terület az elhanyagoltság képét mutatja. Gyors növekedése miatt az élőhely természetes fajaival szemben előnyben van, azokat kiszorítja, ezért a mentesítésre egyre nagyobb szükség van. Az allergén és invazív növények irtása mellett fontos az ingatlanok és a közterületek gyommentesítése is annak érdekében, hogy Kőbánya rendezettsége biztosított legyen.

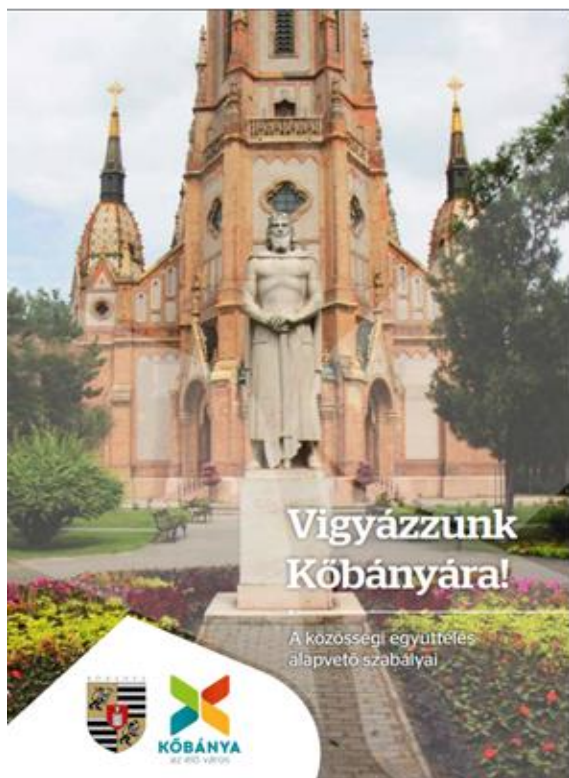
A parlagfű-mentesítési kötelezettséget az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) határozza meg. Az Éltv. rendelkezik az emberi egészséget veszélyeztető károsítók elleni védekezésről. Az Éltv. előírja a földhasználó részére a parlagfű-mentesítés elvégzését. Az Éltv. 17. § (4) bekezdése szerint: „17. § (4) A földhasználó köteles az ingatlanon a parlagfű virágbimbójának kialakulását megakadályozni, és ezt követően ezt az állapotot a vegetációs időszak végéig folyamatosan fenntartani.” Az Éltv. előírja továbbá a védekezési kötelezettséget elmulasztókkal szemben a közérdekű védekezés elrendelését.

A fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. R.) határozza meg a fák és cserjék kezelésére és kivágására vonatkozó szabályokat.

Ahogy ezt a korábbiakban már taglaltuk, a Képviselő-testület a 2015. december 15-ei ülésén megalkotta a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a közösségi együttélés alapvető szabályairól szóló 32/2015. (XII. 18.) önkormányzati rendeletét (a továbbiakban: Önk. R.), amely 2016. február 1-jén lépett hatályba.

Az Önk. R. előírja többek között azt, hogy az ingatlan tulajdonosának a kötelezettsége az ingatlana és az ingatlana előtti közterület, járda gondozása. Bár a szabályozás nem újkeletű az ingatlanok rendeztségére vonatkozóan, hiszen egy Fővárosi Közgyűlési rendelet 1994. szeptember 1-jén történt hatályba lépése óta szabályozza az ingatlantulajdonos, ingatlankezelő

részére a gondozást, gyommentesítést, az Önkormányzat ennek ellenére folyamatosan tájékoztatást ad a kötelezettségekre vonatkozó rendelkezésekről.

A lakossággal történő megismertetése érdekében 2016. évben az Önkormányzat egy több oldalas színes kiadványt jelentett meg a közösségi együttélés alapvető szabályairól. Folyamatosan – nemcsak az Önk. R. hatályba lépésének évében – több esetben megjelent a rendelkezések ismertetésével kapcsolatos cikk, illetve felhívás a Kőbányai Hírekben, illetve a Kőbányai Önkormányzat honlapján.

A pollenallergia évek óta egyre súlyosbodó népegészségügyi problémát jelent. A parlagfűpollen-mentesítési feladatok folyamatos elvégzése, a védekezés elengedhetetlen, amely széles szakmai és társadalmi együttműködéssel, összehangoltan tud eredményesen megvalósulni.

Az özönnövény-mentesítési feladatok végrehajtása keretében minden évben egyeztető tárgyalás összehívására került sor az Építésügyi és Környezetvédelmi Osztály szervezésében, amelyre a Főpolgármesteri Hivatal, a Főkert Zrt., a BKV Zrt., a MÁV Zrt., a Kőkert Kft., valamint a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. került meghívásra.

Az együttműködés keretében a társszervekkel, szervezetekkel minden évben egyeztetés történik a közterületek, utak, parkok, iparvágányok és egyéb ingatlanok gyommentesítési feladatairól, a kaszálások gyakoriságának szükségességéről. A megbeszélés során a további folyamatos kommunikáció érdekében rögzítésre kerültek az egyes cégeknél a gyommentesítési koordinátor személye.

Az önkormányzati tulajdonban lévő közterületek parlagfű-mentesítését (parkok, lakótelepi zöldfelületek, utak menti zöldsávok stb.) a Kőkert Kft. folyamatosan végezte. Az önkormányzati tulajdonban álló lakó- és egyéb ingatlanok gyommentesítését elsősorban a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. látta el.

Mivel egyedüli, teljes eredményre vezető módszer mai tudásunk szerint nincs, ezért fontos, hogy a védekezést folyamatosan és minden lehetséges eszközzel végezzük. Nagyon fontos, hogy megakadályozzuk a virágzást és azt, hogy a növény magot érleljen. A parlagfű magja rendkívül sok ideig is csíráképes marad, ezért kiemelten fontos a hatékony és kitartó védekezés.

Immunrendszerünk védekezik a vírusok, baktériumok és egyéb kórokozók támadásai ellen. Allergia esetén viszont az immunrendszer különféle anyagok (pl. kutyaszőr, virágpór stb.) hatására is beindítja szervezetünk védekező mechanizmusát, amely allergiás panaszokban nyilvánul meg.

III.10. Állattartás

A kedvtelésből tartott kisállatok vásárlását, befogadását és tartásmódját számos jogszabály szabályozza, amelyeket minden állattartónak be kell tartania.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Ávt.) 4. § (1) bekezdése értelmében az állattartó köteles a jó gazda gondosságával eljárni, az állat fajának, fajtájának és élettani szükségleteinek megfelelő életfeltételekről gondoskodni. A jó gazda gondossága fogalmát az Ávt. 3. § 8. pontja az alábbiak szerint határozza meg: az az emberi tevékenység, amely arra irányul, hogy az állat számára olyan életkörülményeket biztosítson, amely az annak fajára, fajtájára és nemére, korára jellemző fizikai, élettani, tenyésztési és etológiai sajátosságainak, egészségi állapotának megfelel, tartási, takarmányozási igényeit kielégíti (elhelyezés, táplálás, gyógykezelés, tisztán tartás, nyugalom, gondozás, kiképzés, nevelés, felügyelet). Az Ávt. 5. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a megkötve tartott vagy mozgásában egyéb módon korlátozott állat számára is biztosítani kell a zavartalan pihenés és a sérülésmentes mozgás lehetőségét. Az Ávt. 5. § (6) bekezdése értelmében a kedvtelésből tartott állat ürülékét az állattartó a közterületről köteles eltávolítani. Az Ávt. 43. § (1) bekezdése előírja, hogy aki tevékenységével vagy mulasztásával az állatok védelmére, kíméletére vonatkozó jogszabály vagy hatósági határozat előírását megsérti vagy annak nem tesz eleget, magatartásának súlyához, ismétlődéséhez, és különösen az állatnak okozott sérelem jellegéhez, időtartamához igazodó mértékű állatvédelmi bírságot köteles fizetni.

A kedvtelésből tartott állatok tartására vonatkozó előírásokat a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. R.) állapítja meg, így a Korm. R. 13. §-ában foglaltak szerint az állattartónak rendelkeznie kell a kötelező immunizálásra vonatkozó mindenkor adatokkal és dokumentumokkal, egyedi tartós megjelöléssel rendelkező állat esetében az állat azonosítására vonatkozó adatokkal és dokumentumokkal. A Korm. R. 14. § (2) bekezdése értelmében a kedvtelésből tartott állatot úgy kell tartani, hogy az állat tartása lehetővé tegye annak természetes viselkedését, ugyanakkor a környező lakóközösség kialakult élet- és szokásrendjét tartósan és szükségtelenül ne zavarja. A Korm. R. 17/B. § (10) bekezdésében foglaltak szerint négy hónaposnál idősebb eb csak transzponderrel megjelölve tartható.

Jogszabályváltozás következtében a helyi állattartási, állatvédelmi ügyekben 2020. január 1. és 2020. február 28. napjáig tartó időszakban állatvédelmi hatóságként a Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatala Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztálya Észak-Budapesti Ügyek Kirendeltsége járt el. 2020. március 1-jétől ismét a jegyző hatáskörébe tartozik ez a feladat.

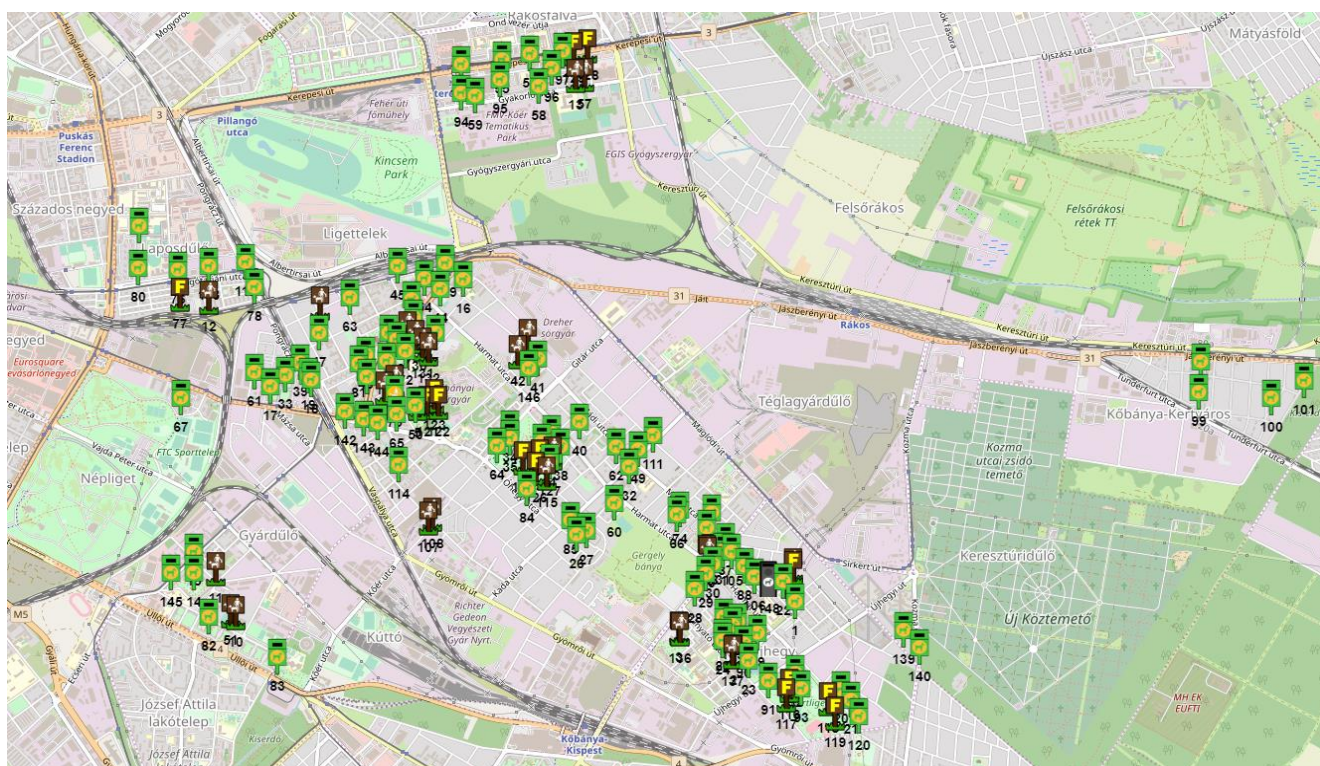
Kőbánya területén az Ávt. 42/B. §-a alapján 2013., 2015. és 2018. (áthúzódot 2019-re) években a kerületben tartott ebek összeírására került sor. Az önkormányzatoknak az összeírás alapján az ebtartók által szolgáltatott adatokról helyi elektronikus nyilvántartást kell vezetni az állat tulajdonosa, tartója és más személyek jogainak, személyes biztonságának és tulajdonának védelme, valamint ebrendészeti és állatvédelmi feladatok hatékony ellátása céljából. Az eb tulajdonosa vagy az eb tartója az ebösszeíráskor köteles volt a lakossághoz eljuttatott adatlapon feltüntetett adatokat az Önkormányzat rendelkezésére bocsátani.

Az ebösszeírás adatai alapján készített nyilvántartás eredményeit az alábbi táblázat foglalja össze.

	2013	2015	2018 (2019)
Bejelentett ebek száma	2447	1625	1341

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít az ebtulajdonosok megfelelő környezetének biztosítására, amelyet alátámaszt az a tény is, hogy a vizsgált időszakban évről-évre egyre több és tágasabb kutyafuttató került kiépítésre és számtalan kutyaürülék-gyűjtőedény került kihelyezésre. A közösségi együttélés alapvető szabályairól szóló 32/2015. (XII. 18.) önkormányzati rendelet 2. mellékletében foglalt kutyasétáltatás tilalmával érintett 9 parkban 2016. évben kihelyezésre került 30 db nagy méretű tájékoztató és 65 db kisebb méretű, jelölő tábla, elkészült az ivókutak kiépítése, padok, árnyékolók kihelyezése, továbbá két parkban (Rottenbiller park és Óhegy park) új kerítés is létesült a futtatók védelmében.

A kutyafuttatók elhelyezkedése és térképi megjelölése a <https://venkutya.hu/xkerulet> honlapon keresztül részletesen elérhető. A honlapon közzétett információk alapján az alábbi helyszínek biztosítanak az ebek és a gazdájuk részére közös kikapcsolódást.

Kutyafuttatók a kerületben				
Elhelyezkedése	Mérete (m ²)	Kialakítása	Építés/kialakítás éve	Ürülékgyűjtő edények száma
Csajkovszkij park (elkerített)	1638	1 szekcióra osztott	2008	1
Csajkovszkij park	3900	1 szekcióra osztott	2016	3
Csilla utca (MÁV-telep)	2746	2 szekcióra osztott	2012	2
Gépmadár utca – Erdősi utca	2300	1 szekcióra osztott	2016	2
Gyakorló utca	562	2 szekcióra osztott	2014	1
Füzér utca és Endre utca sarok	2580	2 szekcióra osztott	2012	1
Halom utca	3618	2 szekcióra osztott	2014	2
Ihász köz (Harmat utca – Mádi utca)	3986	4 szekció, 8 db játszóeszközzel	2008	2
Kőér utca	637	2 szekcióra osztott	2015	2
Óhegy park (Szlávy utca)	1750	1 szekcióra osztott	2016	1
Óhegy park (katlan fölött, kerékpárút mellett)	530	1 szekcióra osztott	2008	1
Óhegy park (Óhegy utca melletti szakasz + katlan)	21000	1 szekcióra osztott 5 db játszóeszközzel	2016	2
Rottenbiller park (ATV mögött)	2275	2 szekcióra osztott	2008 (2016-ban felújítás)	2
Rottenbiller park (Előd utca)	1530	1 szekcióra osztott, 1 db játszóeszközzel	2016	2
Sibrik Miklós út – Harmat utca sarok (Gergely-bánya területén)	720	1 szekcióra osztott 3 db játszóeszközzel	2013	3

Sibrik Miklós út (Penny mögött)	276	2 szekcióra osztott	2008	1
Somfa köz – Balkán utca sarok	207	1 szekcióra osztott	2008	1
Sportliget (uszodánál)	8700	1 szekcióra osztott, 6 db játszóeszközzel	2019	2
Sportliget (Harmat utca – Hangár utca)	23 000	1 szekcióra osztott	2016	5
Tavas utca – Bányató utca sarok	487	1 szekcióra osztott, 7 db játszóeszközzel	2008 (2017-ben felújítás)	2
Zágrábi utca	485	2 szekcióra osztott	2012 (2013-ban bővítés)	2
Zsombék utca	1125	1 szekcióra osztott	2015	1
Zsombék utca (elkerített)	300	1 szekcióra osztott	2016	1

A kutyafuttatókon kívül fontos megemlíteni a kutya illemhelyeket is, amelyek kialakítása szintén minőségi változást jelentettek a kutyások körében. A kutya wc-k néhány olyan helyszínen kerültek kialakításra, amelyeken jelentős a kutyasétáltatás, illetve futtatók felé vezető útvonalon vannak. A nagyvárosi kulturált kutyatartás népszerűsítéséhez hozzájárulnak, és figyelemfelhívó céllal is készültek.

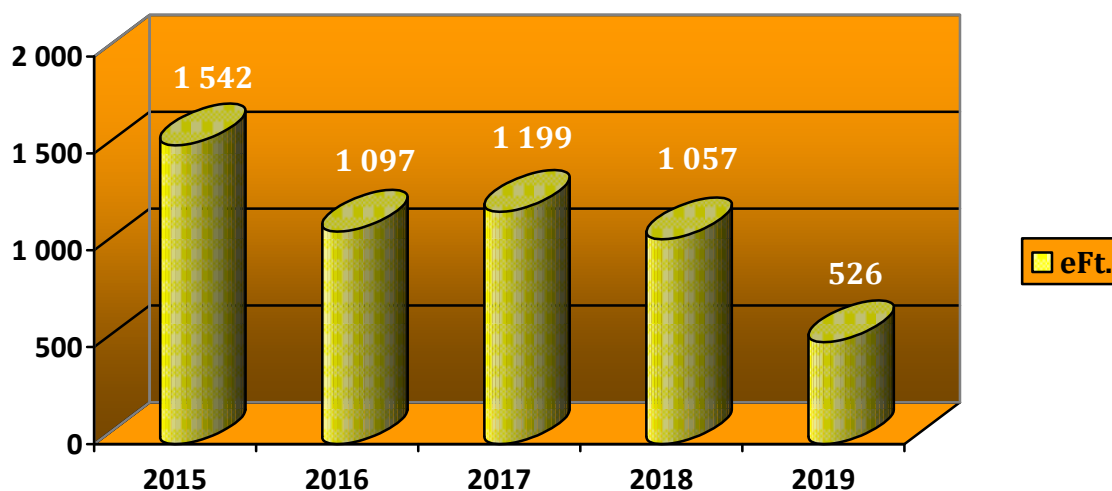
Kutyaillemhelyek a kerületben		
Elhelyezkedése	Mérete	Kialakítása
Vásárló utca 16.	2,4 x 2,4 m	műanyag keretes, homok feltöltéssel
Halom utca – Kőrösi Csoma Sándor úttól 50 m-re	2,4 x 2,4 m	műanyag keretes, homok feltöltéssel
Bihari-Balkán lakótelep (Kékvirág utca)	2,4 x 2,4 m	műanyag keretes, homok feltöltéssel
Kolozsvári utca – Ónodi utca sarok	2,5 x 2,5 m	rúdfa keretes, homok feltöltéssel

Az Önkormányzat a kerületi elhullott kisállatok rendszeres elszállítására és ártalmatlanítására vállalozási szerződést kötött az ATEV Fehérjefeldolgozó Zrt.-vel.

A szerződés alapján az ATEV Fehérjefeldolgozó Zrt. köteles a kerület közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező természetes személyeknél, a közterületen, az önkormányzati fenntartású intézmények, valamint az Önkormányzat többségi tulajdonában álló gazdasági társaságok területén keletkezett állati hulladékokat erre irányuló igény esetén begyűjteni, az üzemeltetésben lévő állati hulladékkezelő telepre elszállítani és az ártalmatlanításra történő elszállításig a megfelelő tárolásról gondoskodni.

Az állati tetemetek a 06 80 820 024 zöldszámon lehet munkanapokon 7⁰⁰ és 15⁰⁰ óra között bejelenteni. Egyéb időpontokban üzenetrögzítőre lehet a bejelentést megtenni. Az ATEV Zrt. az állattetemet a bejelentést követő 24 órán belül elszállítja a bejelentett helyszínről.

Az alábbi diagram az elmúlt években az elszállított tetemekre fordított összegeket mutatja be.

Budapesten – közterületen és magánterületen egyaránt – a patkányirtást a Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatallal kötött megállapodás alapján az RNBH Konzorcium térítésmentesen végzi. A bejelentést követően kollégáik 24-72 órán belül felkeresik a bejelentett címet és megteszik a szükséges intézkedéseket. Annak érdekében, hogy a szennyvízcsatorna-hálózaton kívül az épületekben és az ingatlanokon is elvégezhesék a patkányirtási munkálatokat mindenképpen szükséges az ingatlantulajdonosok segítsége, hogy minden területre bejuthassanak.

Amennyiben bárki patkány előfordulást észlel, azt az RNBH Konzorcium telefonos (telefonszám 06 70 364 6531), valamint elektronikus (e-mail: patkanyirtasbudapest@gmail.com) elérhetőségein közvetlenül is bejelentheti.

A Madarak és Fák Napja akcióhoz kapcsolódva 2018. év végéig Kőbánya néhány érdekes közterületi fájához tájékoztató tábla került kihelyezésre. A táblán rövid tájékoztatás olvasható, a QR kód beolvasásával az érdeklődő a fafajtáról egy hosszabb ismertetést tud elérni.

TÉLI MADÁRETETÉS

Az ideális etetési intervallum **október végétől - április közepéig, végéig tart.**

NE HAGYD ABBA, HA ELKEZDTED!

Fontos, ha elkezdjük az etetést, akkor nem szabad abbahagyni, mert a könnyű táplálékforrás megvonása hidegebb éjszakákon a madarak pusztulásához vezet.

Kérjük, hogy az etetők környezetében a madarak nyugalmát ne zavarják!

További információ: www.mtweb.hu/teli_madaretetes.html

www.kobanya.hu | [facebook.com/KobanyaIOnkormanyzat](https://www.facebook.com/KobanyaIOnkormanyzat)

A felelős téli madáretetésre figyelemfelhívás céljából a már meglévő Óhegy parki és Mélytó parki madáretető mellett a Száva utcai parkba is kihelyezésre kerül egy nagy méretű madáretető és mindhárom helyszínen az etetők közelébe a téli madáretetést ismertető tájékoztató táblák is kerülnek. A táblák a lakosság számára adnak tájékoztatást a madaraknak adható esésekről. A madarak etetésében elsősorban a lakosság részvételére számítunk, de egy biztonsági esés mennyiségéről az Önkormányzat a Mély-tónál az Újhegyi Horgászegyesület, a másik két parkban pedig a Kőkert Kft. bevonásával gondoskodik.

III.11. Közlekedés

Kőbánya forgalmi helyzetét alapvetően az áthaladó főközlekedési utak, a vasútvonalak és a Repülőtér közelsége határozzák meg. A közlekedés környezeti hatása alapvetően a jelentős levegőszennyezés, zajterhelés és az időszakonként lelassuló közúti forgalom (közlekedési dugók).

A közelmúltban a kerületben a közlekedésre, illetve annak környezeti hatásainak vizsgálatára és javítására számos intézkedés történt.

A Városüzemeltetési Osztály és a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. közösen készítette elő a felújítandó utak listáját. A kivitelezést a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. bonyolította le, a

Városüzemeltetési Osztály az útfelújítási munkáknál a szakmai támogató és közútkezelői feladatokat végezte. 2015-ben az Újhegyi lakótelepen a Harmat utca páratlan oldali szervíz útjától egészen az Agyagfejtő utca végéig újult meg. Ezt követte a Szegély utca, a Gyalog utca és a Sellő utca burkolatának megújítása, amelyek 2015. október elejére készültek el. Legvégül pedig a Bánya utcának a Kolozsvári utca és a Liget utca közötti szakasza készült el.

2016 évben a Harmat köz teljes hosszában és a Szárnyas utca azon szakasza újult meg, ahol már a vízelvezetési problémákat korábban megoldották. Ezen túlmenően folytatódott az Újhegyi lakótelepen a belső utak felújítása (II. ütem), amelyek elkészülte után már nem található régi útburkolat a Sibrik Miklós út – Harmat utca – Újhegy sétány – Bányató utca által határolt területen belül. A II. ütem megvalósítására a Képviselő-testület által május végén biztosított keretösszeg adott lehetőséget. Ennek eredményeként a Száva utca (Basa utca – Szállás utca közötti szakaszának) út- és járdaburkolata újulhatott meg.

2017. évben került sor az Újhegyi lakótelepen a belső utak felújításának III. ütemére. Az elmúlt 2 évben összesen mintegy 20 000 m² útfelület felújítására került sor, viszont 2017-ben 18 000 m² kapott új aszfalt burkolatot a Tavas utca – Harmat utca – Újhegy sétány – Bányató utca határolt területen belül. Ezen felül a Tavas utcának a lakótelep felőli járdái akadálymentesítése is elkészült augusztus végére.

2018-ban 4 nagy helyszínen zajlott útfelújítás, útépitésre nem került sor. Összesen mintegy 56 450 m² aszfaltburkolat újult meg.

➤ Újhegyi lakótelep belső utak IV. ütem

A 2015-ben megkezdődött belső utak felújítási munkáinak IV. ütemeként a Harmat utca és Újhegyi sétány és Mádi utca és Sibrik Miklós út által határolt terület belső útjainak és parkolójának felújítását végezték el.

➤ Gyakorló utcai lakótelep útfelújítása I. ütem

A lakótelep teljes felújítását két ütemben, két év alatt tervezték megvalósítani. 2018-ban az I. ütem (Fehér úttól a Gyakorló utca 30. szám alatti ingatlan vonaláig a lakótelep páros oldalán) aszfalt felületeinek bontására és építésére került sor.

➤ Lavotta utcai lakótelep parkoló kialakítása és útfelújítása

Az elöregedett aszfalt felületek felújítása, valamint 26 új és 29 db legalizált többletparkoló kialakítása a Harmat utca és Sibrik Miklós út és Mádi utca és Lavotta utca által határolt területen belül. Az I. ütem során a Lavotta utcai oldal, a Szentimrey

utca folytatásának tekinthető utca, a Mádi utca 165-171. szám előtt, valamint a Harmat utca 158-164. számú épületek környezete újult meg.

- Kápolna utca 3-19. számú társasházak burkolt felületeinek rendezése

A megújult Kápolna utcai úton és járdán belül az épületek melletti területek és balesetveszélyes lépcsők felújítása, kertépítészet és automata öntözőrendszer kiépítése megtörtént. A munkák során növelték a parkolóhelyek számát, valamint két Kápolna utcai terület is díszburkolatot kapott. Sok helyen teljes szerkezetű átépítésre volt szükség és a támfalakat is javítani kellett. Az épületek mögötti (Román utca felőli) részén pedig a meglévő parkolók kaptak új burkolatot.

2019. évben az alábbi járdák felújítása történt meg:

- Ceglédi utca: páros oldal Kékvirág utca - Bihari utca között
- Harmat utca: páros oldal Gitár utca - Csősztorony utca között
- Harmat utca: páros oldal Csősztorony utca és Ihász köz között
- Harmat utca: Harmat utca 32-40. park felőli járda
- Óhegy utca: páros oldal Kőér utca és buszmegálló között
- Óhegy utca: páros oldal Kőér utca – Óhegy utca 16.
- Óhegy utca: Óhegy utca 57/A-B Kada utca
- Havas Ignác utca: Havas Ignác utca – Kápolna utca
- Sörgyár utca 73.: templom előtt
- Tündérfürt utca: Tündérfürt utca 13-15. buszmegálló

A Városüzemeltetési Osztály a járdafelújítások tervezésében is közreműködik a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt-vel. 2015-ben a Heves utca és Méhes utca (Keresztúri út – Pilisi utca) páros oldal, a Kőér utca az Óhegy park mellett, a Gergely utca (Noszlopy utca – Sibrik Miklós út) páros oldal és a Bihari út 3. melletti járda felújítása készült el.

2016-ban a járdák felmérését követően kiírt közbeszerzési eljárás után a Pesti Gábor utca, Román utca, Kada utca egy-egy szakaszának járda felújítása készült el. Az Óhegy parki járdák szinte teljes egészének felújítási munkái szeptember elején kezdődtek (a nyáron parkot használók zavarásának kiküszöbölése miatt) és október végére fejeződtek be.

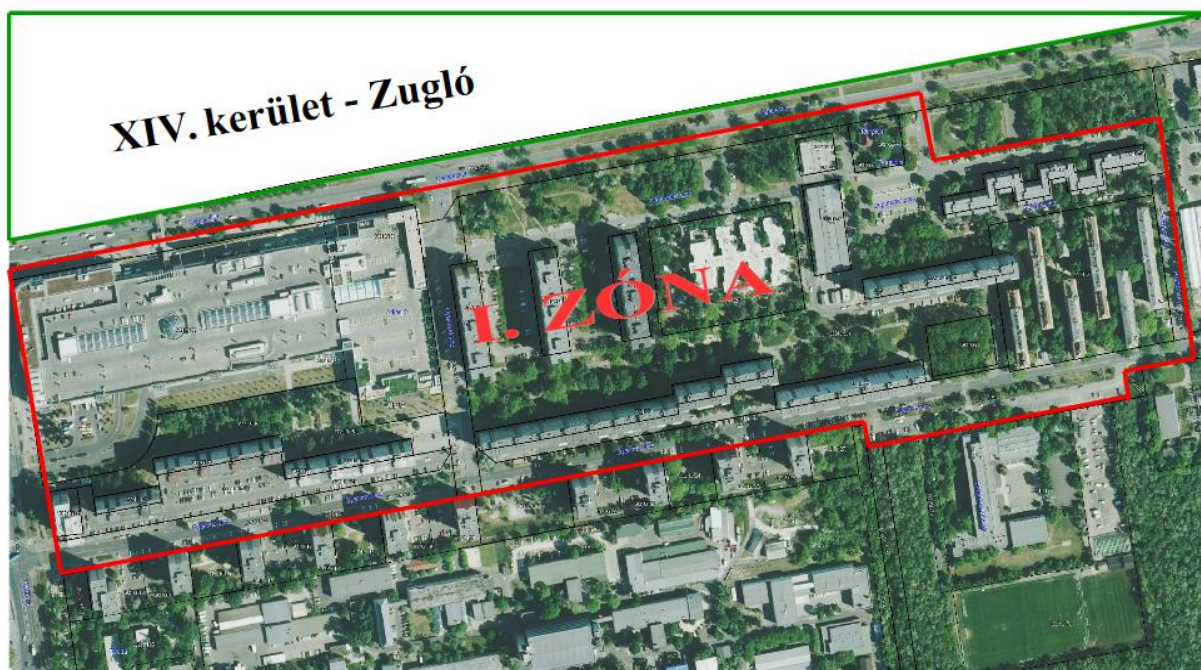
2017-ben a Zách utca, Csombor utca, Kápolna utca, Szállás utca, Dér utca, Vásárló utca, Mádi utca, Keresztúri út egy-egy szakaszának járda felújítása készült el.

2018-ban a közutak melletti rossz minőségű járdák, illetve járdaszakaszok felújítását valósították meg. Ennek keretében a Sibrik Miklós út (páros oldal Sörgyár utca – Maglódi út, Sörgyár utca – Mádi utca), a Kőrösi Csoma Sándor út 43-51. szám mögötti belső út, a Hárslevelű utca (páratlan oldal Szellőrózsa utca – Legényrózsa utca között), a Horog utca (páros oldal Fokos utca – Bihari utca között), a Kada köz (Harmat utca – iskola főbejárat között), a Mádi utca (páros oldal Gitár utca – lakótelep bejárat), a Szlávy utca (páros oldal Száraz utca – kutya-futtató) és a Mongol utca (páratlan oldal a 27. szám – Kelemen utca között) egy-egy szakasza újult meg. A fentiekén túl az Óhegy parkban 2016-ban megkezdett járdafelújítási munkák utolsó ütemeként a még felújításra nem került, rossz állapotú járdák átépítését valósították meg.

Az Önkormányzat 2013-ban a kerületben parkolásüzemeltetési rendszer bevezetéséről döntött, és megalkotta a közigazgatási területén a járművel várakozás rendjéről szóló önkormányzati rendeletet. A Kőbányán lévő közterületi fizetőparkolóhelyek üzemeltetési feladatainak ellátásával a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.-t bízta meg.

I. zóna

a Kerepesi út – Fehér út – Gyakorló utca – Hatház utca által határolt területet – beleértve a határoló utakat és tereket – a Budapesten kialakított öt különböző díjtételű parkolási övezet-típus közül az 5. díjtételű övezetbe lett sorolva.

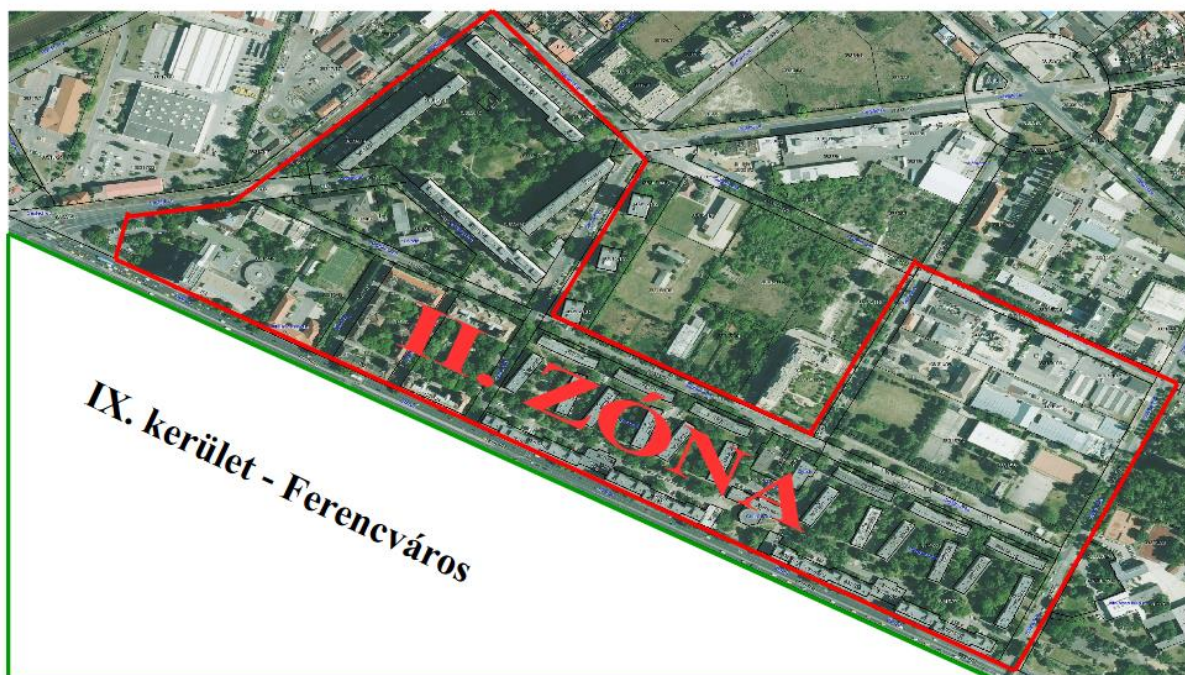

2018-ban az I. zónában a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. 1550 fizető parkolóhelyet üzemeltetett.

II. zóna

Üllői út – Ceglédi út – Bihari utca – Balkán utca – Somfa köz – Zágrábi utca – Gém utca – Fogadó utca – Száva utca által határolt terület – beleértve a határoló utakat és tereket – szintén az 5. díjtételű övezetbe lett sorolva.

2017 évben került kiépítésre az Üllői út menti parkoló zóna, melynek része volt 30-as övezet kialakítása, parkoló bővítések a Zágrábi utca és környezetében, a Somfa köz útfelújítása, valamint a Szárnyas utcában 3 db “szilvamag” parkoló felújítása. 2018-ban a II. zónában a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. 1200 fizetőparkolóhelyet üzemeltetett, amelynek kibővítési lehetőségeinek vizsgálata folyamatban van.

Kiemelendő, hogy az isaszegi csata évfordulója alkalmából az Önkormányzat a Kőbányai Torna Club és a Vuelta Sportiroda közreműködésével évről-évre április hónapban kerékpáros emléktúrát szervezett az 1849-es isaszegi csata helyszínére.

A túra már sokéves múltra tekint vissza és mindenki nagy örömeire évről évre egyre több embert ültet bringára.

A közel 60 kilométeres táv biztonságáról képzett kerékpáros túravezetők és rendőri kíséret gondoskodott. Pécelen egy kis pihenővel és frissítővel várták a szervezők a résztvevőket. Míg 2015-ben 386 résztvevő tekerte le a távot, 2018-ban már 483 fő nevezte magát a rendezvényre.

Az Önkormányzat évek óta külön program kialakításával csatlakozik az Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap rendezvényeihez, amelyről bővebben a 2.9.14. pontban olvashat.

IV. FELÜLVIZSGÁLATI ÉS PROGRAMALKOTÁSI SZEMPONTOK

Budapest X. kerület, Kőbánya 2020-2024. időszakra szóló Környezetvédelmi Programja egy olyan önálló települési környezetvédelmi program, amelyet Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat kötelező önkormányzati feladatának a kerület környezetvédelme, állapotának javítása, valamint mindezzel összhangban a kerületi fejlesztések környezeti szempontú megalapozottságának elősegítése érdekében dolgoz ki, a Kvt.-ben meghatározott követelményeknek megfelelően.

Kőbánya több mint egy évszázadon keresztül a fővárosi kerületek közül környezeti szempontból az egyik legjobban terhelt kerületnek számított, amelynek elsődleges okaként az itt működő ipari tevékenységek nevezhetők meg. A kerületben nehézipari és könnyűipari vállalatok, építőanyag gyártó üzemek, gyógyszer és élelmiszeripari gyárak, valamint hőerőművek működtek, amelyek mindegyike kivétel nélkül jelentős környezeti terhelést jelentett. A kerületben több, az egykori agyagbányák helyén létesített szemétkerakó helyezkedett el, és ezek mellett mind a vasúti, mind a közúti közlekedés jelentősen terhelte a térséget.

A 2000-es évekre ez a helyzet jelentősen megváltozott. A nehézipari és a könnyűipari cégek nagy része megszűnt, mára már helyükön legfeljebb egy-két tucat embert foglalkoztató kis- és középvállalkozások működnek, nem ritkán a korábbiaktól teljesen eltérő profillal.

A fentiek következtében a Kőbányát jellemző, ipari tevékenységből eredő környezeti szennyeződés-kibocsátás jelentősen lecsökkent, amely a város képében is megjelent, már nem találkozunk a klasszikus füstölő gyárkéményekkel, a kellemetlen szagok, a légszennyezés, az üzemek működéséből eredő zaj is jelentős mértékben csökkent. A nagyüzemek megszüntetésével az utókorra maradtak azok a szennyező-források (elsősorban talajszennyezések), amelyek kezelése, kármentesítése még több évtizeden át ad feladatot az egyes ingatlanok tulajdonosainak és az ezen problémák felügyeletét ellátó szervezeteknek.

Az előző évekre szóló Környezetvédelmi Program stratégiai céljai teljeskörűen átfogták az Önkormányzat hatáskörébe tartozó környezetvédelmi feladatokat, figyelemmel a környezeti elemekre, önálló hatótényezőkre, rendszerekre. A program számos olyan célt is tartalmazott, amelyeknek az új programban történő megjelenítése is indokolt, folyamatosan fenntartandó tevékenységként megtartva a célokban meghatározott feladatokat.

A program stratégiai céljait, tervezett rövidtávú feladatait az Önkormányzat minden évben intézkedési tervbe foglalta és az aktuális intézkedési terv végrehajtását rendszeresen értékelte.

A korábbiakban meghatározott stratégiai célok az Önkormányzat elkötelezettségének betudhatóan teljesültek. Az elkötelezettséget bizonyítja, hogy a közvetlen és közvetett környezeti célok megvalósítását biztosító pénzügyi fedezet az egyes években a költségvetés részét képezte, ezáltal is kiemelt figyelmet kapott a környezetvédelem. Az Önkormányzat saját forrásait pályázati forrásokkal egészítette ki, éppen ezért folyamatos pályázatfigyelő tevékenységet folytatott.

Az elmúlt időszakban folyamatosan nyomon követtük a gazdálkodó szervezetek működését, jó kapcsolatot tartunk fenn a vállalatok szakterületi felelőseivel, vezetőivel és a területileg illetékes szakhatóságokkal.

Az Önkormányzat rendszeres vizsgálatokat (méréseket) végeztetett, szakértői megbízásokat adott panaszügyek kivizsgálásának segítése céljából, valamint a kerület környezeti terheltségének megismerése céljából.

Kiemelkedő eredményeket értünk el a parkok rendbetételével, a fasorok megújításával és azzal a számtalan környezetszépítési akcióval, amellyel évről-évre javítottuk Kőbánya jóléti és esztétikai értékét. Jelentős eredményeket hozott az elmúlt időszak a szemléletformálás és a környezeti nevelés területén is.

Az alábbiakban Budapest Főváros X. kerület Környezetvédelmi Programja kerül részletezésre, amelynek alapvető célja a kerület előtt álló rövid-, közép- és hosszú távú feladatainak meghatározása. A program a 2020-2024. évek közötti időszak legfontosabb környezetvédelmi célú teendőit mutatja be, mintegy felvázolva a célkitűzések felelőseit is.

A program célja a megfelelő alap biztosítása a következő négy évre szóló környezetvédelmi tevékenységhez, kiindulási alapot képezve a megoldandó környezeti problémák azonosítása, valamint a kerületszépítési és jobbitó intézkedések véghezvitele tekintetében. Mindez széles alapokon nyugszik, hiszen nagyon sokrétű feladatsorozatot kell végrehajtani. A kerület vezetésének szívügye a megfelelő környezeti feltételek biztosítása, a nélkülözhetetlen egészséges életfeltételek megteremtése a jelen és jövő nemzedékeinek.

A programalkotás során lényeges felülvizsgálati szempont volt Budapest Környezetvédelmi

Programja (2017-2021.), valamint a Nemzeti Környezetvédelmi Program (2015-2019.) című dokumentumokban megfogalmazott, a terület szempontjából releváns célkitűzések és intézkedések azonosítása, érvényesülésük feltételrendszerének kidolgozása.

IV.1. A Nemzeti Környezetvédelmi Program (2014-2019) releváns célkitűzései

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét az 1997. év óta készülő Nemzeti Környezetvédelmi Programok jelentik. A program kidolgozásáról, céljáról, tartalmáról és megvalósításáról a Kvt. rendelkezik.

A Nemzeti Környezetvédelmi Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, az EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket. A Program összhangban van az Európai Unió 2020-ig tartó időszakra szóló 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programjával és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával. A Program egyúttal a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós környezetügyi célú fejlesztési források felhasználásának szakmai megalapozását is szolgálja.

A Program a stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet előírásai szerint szakpolitikai stratégia. A jogszabályokban foglaltaknak megfelelően a Program részét képezi a IV. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv.

A Program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Stratégiai céljai között szerepel az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása, a természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata, valamint az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése.

A Program stratégiai céljainak elérését az egyes stratégiai területeken meghatározott célok és intézkedések, illetve az átfogó intézkedési területeken megfogalmazott cselekvési irányok biztosítják.

A környezeti problémák összetettségéből következik, hogy a Program nem ágazati hatáskörű, hanem horizontális, a társadalom és a gazdaság egészét érinti, mivel a környezeti szempontok hatékony érvényesítését a társadalmi-gazdasági fejlődés egész folyamatában biztosítani szükséges. A Program céljai nem érhetők el a társadalom támogatása nélkül, illetve végrehajtása a kormányzat egészének együttműködését, összehangolt cselekvését igényli.

A Program a jövőképből megfogalmazott célok megvalósítását abban az esetben támogatja sikeresen, ha megfelelő végrehajtását a társadalom minden szegmense segíti, illetve folyamatos a végrehajtás nyomon követése és ennek, illetve a társadalmi-környezeti-gazdasági változásoknak megfelelően a Program korrekciója megvalósul.

Ennek érdekében – a környezetvédelmi törvény előírásainak is megfelelően – a Programban foglaltakat a gazdaságpolitikai döntések kialakítása, a terület- és településfejlesztés, a regionális tervezés, továbbá a nemzetgazdaság bármely ágában megvalósuló állami tervezési és végrehajtási tevékenység során érvényre kell juttatni. Tekintettel arra, hogy a Program a társadalom és a nemzetgazdaság egészét átfogja, ezért végrehajtása során kiemelt feladat az átláthatóság, valamint az érintettekkel való konstruktív párbeszéd és együttműködés kialakítása.

A Program megfelelő végrehajtása az egész társadalom részvételét igényli, melynek során a legszélesebb körű partnerség megvalósítása szükséges. Ebben a kormányzat aktív partnerei az önkormányzatok, a vállalkozások, a gazdálkodók, a tudományos, oktatási-nevelési, szakmai intézmények és civil szervezetek, valamint a lakosság. Az együttműködés fontos eleme az országos, megyei és települési szintű feladatok összehangolása is annak érdekében, hogy az adott feladatok megoldása azon a szinten valósuljon meg, ahol az a leghatékonyabban biztosítható és a megfelelő tudás és helyismeret rendelkezésre áll.

A Program stratégiai céljainak kibontását a stratégiai területek szolgálják. Egyes stratégiai területek több stratégiai cél eléréséhez is hozzájárulnak, ugyanakkor az áttekinthetőség és a végrehajtás elősegítése érdekében fontos szempont volt az átfedések elkerülése. A Program a célokat követően nem általános jellegű feladatokat határoz meg, hanem a környezeti problémák megoldását, illetve megelőzését biztosító együttműködésre építve egy-egy témakörnél a kormányzati felelősségi körbe tartozó intézkedések mellett az önkormányzatokat, a gazdasági szférát és a lakosságot érintő feladatokat is megjeleníti. A Programban jogszabályi előírásokon alapuló intézkedések is szerepelnek, amelyek

feltüntetését maga a Program egyik célja, azaz a jogkövetés és jogérvényesítés elősegítése indokolja.

Az alábbiakban részletezzük a főbb stratégiai területeket, külön megjelölve és részletezve az önkormányzatokra háruló feladatokat. Fel kell azonban hívni a figyelmet arra, hogy a megjelenített önkormányzati feladatok nagy része a Budapest Főváros Önkormányzata hatáskörébe tartozik.

STRATÉGIAI CÉL 1 <i>Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása</i>	STRATÉGIAI CÉL 2 <i>Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata</i>	STRATÉGIAI CÉL 3 <i>Az erőforrás-takarékosság és -hatékony-ság javítása, a gazdaság zöldítése</i>
<p>Levegőminőség javítása</p> <p>A zajterhelés csökkentése</p> <p>Ivóvízminőség és egészség</p> <p>Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás</p> <p>Környezet és egészség</p> <p>Zöldfelületek védelme</p> <p>Kémiai biztonság</p> <p>Nukleáris biztonság, sugáregészségügy</p>	<p>STRATÉGIAI TERÜLETEK</p> <p>A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem</p> <p>Talajok védelme és fenntartható használata</p> <p>Vizeink védelme és fenntartható használata</p> <p>Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás</p> <p>Környezeti kármentesítés</p>	<p>Erőforrás-takarékosság és a -hatékony-ság javítása</p> <p>A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése</p> <p>Energiatakarékosság és -hatékony-ság javítása</p> <p>Hulladékgazdálkodás</p> <p>Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira</p> <p>Az agrárgazdaság környezeti aspektusai</p> <p>Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai</p> <p>Az ásványkincsekkel való gazdálkodás környezeti szempontjai</p> <p>Közlekedés és környezet</p> <p>Turizmus - ökoturizmus</p>

1. Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása

1.1. Levegőminőség javítása

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- A jogszabályban előírt levegőtisztaság-védelmi feladatok (jogszabályalkotás, hatósági feladatok) teljes körű ellátása.
- Közreműködés a jogszabály által kijelölt, szennyezett levegőjű légszennyezettségi zónákra készült levegőminőségi tervek ütemezett végrehajtásában (pl. helyi közlekedéssel, lakossági fűtéssel kapcsolatos intézkedések).
- Szennyezés nélküli vagy a legkisebb levegőszennyezést okozó korszerű technikai megoldások előnyben részesítése, engedélyezése a közlekedés- és iparfejlesztést, valamint a területrendezést érintő önkormányzati döntések, fejlesztések során.
- A lakossági (szilárd) tüzelésből eredő kibocsátások mérséklésének elősegítése.

- Szmogriadó tervek készítése, rendszeres felülvizsgálata és az új előírásoknak megfelelő módosítása.
- A lakosságot veszélyeztető levegőminőségi helyzet (szmogriadó) esetén a szükséges intézkedések megtétele (pl. gépjárműforgalom korlátozása), a lakosság folyamatos és hatékony tájékoztatása.
- A lakosság évenkénti tájékoztatása a település levegőminőségének állapotáról.
- A kerti hulladékok égetésének szabályozása.

1.2. Zajterhelés csökkentése

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- A 100 000 főnél népesebb városokra 2017. március 30-ig a stratégiai zajtérképek, 2018. április 18-ig az intézkedési tervek felülvizsgálata. Az intézkedési tervek megvalósítása elsősorban azokon a sűrűn lakott területeken, ahol az egész napra számított átlagos zajterhelés (Lden) meghaladja a 73 dB, az éjszakai pedig a 65 dB mértéket.
- Zajcsökkentést célzó intézkedések megtétele a 100 000 főnél kisebb népességű településeken.
- A helyi zajvédelmi szabályok megállapítása (pl. csendes övezet, illetve zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése, zajkibocsátási határérték megállapítása, ellenőrzése).
- A helyi lakosság tájékoztatása, szemléletformálása.
- Terület- és településrendezési tervek kialakítása során a zajvédelmi szempontok figyelembe vétele.

1.3. Ivóvízminőség és egészség

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Az ivóvízminőség-javítási beruházások előkészítése és megvalósítása.
- Indokolt esetekben az átmeneti ivóvízellátás biztosításához szükséges feltételek megteremtése.
- A víziközmű szolgáltatóval együttműködve üzemeltetési koncepció és felújítási ütemterv kidolgozása és végrehajtása.

1.4. Szennyvízelvezetés- és tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Közreműködés a Szennyvíz Program végrehajtásában, a szükséges beruházások megvalósítása: új szennyvízkezelő- és elvezető rendszerek építése, meglévő szennyvízkezelő- és elvezető rendszerek fejlesztése és bővítése a 2000 LE feletti agglomerációkban.
- Települési szennyvízkezelési program kidolgozása a települési környezetvédelmi program részeként.
- A balatoni kistelepülések szennyvízkezelési programjának 2018 végéig történő megvalósítása.
- A lakások csatornabekötésének ösztönzése.
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésére kötelezően ellátandó és igénybe veendő közszolgáltatás szervezése és fenntartása.
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz ártalommentes elhelyezését biztosító előkezelő és fogadó létesítmények kialakítása.
- Települési szennyvíziszap kezelési és elhelyezési tervek kidolgozása.

1.5. Környezet és egészség

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Az önkormányzati területeken a parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása.
- A parlagfű és az ellene való védekezési kötelezettség elmulasztásának felderítése, a kapcsolódó hatósági intézkedések foganatosítása.

1.6. Zöldfelületek védelme

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Zöldfelület-gazdálkodási tervezés (pl. koncepció, program kidolgozása; városi parkok stratégiai tervének elkészítése, rendelkezésre álló, hasznosítatlan területek felmérése és annak integrációja a településrendezésbe).
- A zöldfelületi rendszer monitoringja, zöldfelületi kataszter térkép és adatbázis (nyilvántartás) létrehozása.
- Új lakó-, illetve egyéb beépítésre szánt területek kijelölése esetén, új zöldterület (közkert, park) kialakítása.
- Új térbeli összeköttetések kialakítása a zöldfelületi rendszer elemei között, új zöldhálózati elemek létrehozása.

- Fasorok állapotának javítása, védelme, fenntartása, telepítése, esetenkénti cseréje.
- A zöldfelület gondozása, karbantartása, a zöldfelületi funkciók fejlesztése, bővítése, visszaállítása.
- Az alulhasznosított városi területek felmérése és azok új funkcióra történő hasznosítása keretében a zöldfelületek növelése, barnamezős kataszter létrehozása települési szinten.

2. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata

2.1. A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatása.
- A megyei területi tervekben a természet- és tájvédelmi szempontok érvényesítése.
- Részvétel az egyedi tájértékek kataszterezésében és megőrzésében.
- Együttműködés a helyi gazdálkodókkal a tájvédelmi célok megvalósításában.
- Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása.

2.2. Vizeink védelme és fenntartható használata

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- A hátralévő, mintegy 400 sérülékeny üzemelő vízbázist érintő, még meg nem kezdett vízbázis diagnosztikai beruházások megvalósítása pályázatokon keresztül.
- A vízbázisok biztonságba helyezése pályázaton keresztül.
- A vízpart-rehabilitációs tanulmánytervekkel összhangban a településrendezési eszközök felülvizsgálata és módosítása.
- A belterületi vízrendezésekkel a csúcsidejű víztöbbletek által okozott károk csökkentése és a vízhiányos időszakokban fontos vízkészletek helyben-tartása.

3. Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése

3.1. Energiatakarékosság és -hatékonyság javítása

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés).
- Helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, földhő, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása a környezeti szempontok figyelembevételével.

3.2. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Térségi és helyi klímavédelmi stratégiák kidolgozása és megvalósítása, amelyek mind a klímaváltozás mérséklésével, mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos kihívásokra és feladatokra kitérnek.
- A szükséges intézkedések beépítése a fejlesztési és környezetvédelmi tervekbe, programokba, a térségi és helyi szabályozásba.

3.3. Közlekedés és környezet

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- A mobilitási igények csökkentése várostervezési, forgalomszervezési és szabályozási eszközök segítségével.
- A közlekedési igényt, személygépjármű forgalmat csökkentő kampány szervezése (autómentes nap).
- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása (járda- és kerékpárút-építés, valamint ezek karbantartása, a biztonságos használat feltételeinek javítása).
- Kerékpártárolás, -bérlés, -kölcsonzés feltételeinek megteremtése, fejlesztése.
- A közösségi közlekedés (infrastruktúra, járműpark) fejlesztése.
- A települési úthálózat por-, illetve síkosság mentesítése (környezetbarát anyagok alkalmazásával).
- Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.
- Szabályozási eszközökkel, kedvezményekkel, támogatáspolitikával a járműállomány korszerűsítésének elősegítése.
- A kis fajlagos szennyezőanyag kibocsátású tömegközlekedési járművek számának és arányának növelése.

3.4. Turizmus, ökoturizmus

Önkormányzatok számára előírt feladatok

- Natúrparkok létrehozása.
- A természeti és környezeti értékek bemutatását szolgáló fejlesztések, programok megvalósítása, lehetőség szerint életciklus-csoportok szerint differenciálva, az erdei óvoda és iskola intézmények, valamint a természet- és környezetvédelmi

oktatóközpontok szerepének erősítése ezen tevékenységekben.

- A turisztikai építési beruházásokban az erőforrástakarékos módok alkalmazása, a turisztikai létesítmények működtetése, a programok szervezése során a környezeti szempontok fokozott figyelembevétel.

IV.2. Budapest Környezetvédelmi Programja 2017-2021. évekre

Budapest 2017-2021. évekre szóló Környezeti Programja egy olyan önálló települési környezetvédelmi program, amelyet a Budapest Főváros Önkormányzata kötelező önkormányzati feladatoként a budapesti környezet védelme, állapotának javítása, valamint mindezzel összhangban a fővárosi fejlesztések környezeti szempontú megalapozottságának elősegítése érdekében dolgoz ki, a Kvt.-ben meghatározott követelményeknek megfelelően.

A Budapest Környezetvédelmi Programja 2017-2021. című dokumentáció számára tervezési keretként, igazodási pontként a 2015-2020. időszakra kidolgozott IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program szolgál, amely integrálja a magyarországi környezetpolitika szempontjából meghatározó átfogó, illetve ágazati stratégiai szakpolitikai programokat, terveket.

A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Programban rögzített alapelvekkel összhangban a Budapest Környezetvédelmi Program alapelvei az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- az Alaptörvény értelmében „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez”, ami alapvető emberi jog,
- az elővigyázatosság elve: környezeti ártalmakat tudatosan meg kell előzni – a megelőzés eszköze a környezeti hatáselemzés, amelynek egyik típusa a környezeti állapotértékelés,
- a biológiai sokféleség védelmének elve, amelynek egyik eszköze a fővárosi élőhelyek európai szinten is kiemelkedő különlegességének megőrzése, megfelelő állapotra történő, illetve azon túli javítása, a helyi szintű természetvédelmi védettségük fenntartása, illetve bővítése,
- az együttműködés elve, amelynek megvalósítása során mind nagyobb teret kell kapnia az összefüggések rendszeres vizsgálatának, hatásfolyamatok rendszeres feltárásának, majd ezek eredménye alapján megvalósuló tájékoztatásnak (nyilvánosság),
- az integráció elve, miszerint a környezeti és természetvédelmi célkitűzéseket más tevékenységeken keresztül kell érvényre juttatni (pl. városfejlesztés, városüzemeltetés, energiagazdálkodás, közlekedésszervezés),

- a kölcsönös kiegészítés (szubszidiaritás) elve, vagyis az önszerveződés támogatása mellett, amit a társadalom kisebb egysége – például egy települési önkormányzat– el tud végezni, azt ne vonja a magasabb egység saját hatáskörébe.

Budapest különböző területei eltérő mértékben terheltek, de általánosan megállapítható, hogy a javuló részfolyamatok eredményei mellett Budapesten az összes környezeti elem (talaj, víz, levegő) szennyezettsége tapasztalható.

Budapest kiemelt környezeti kihívása:

- a klímaváltozás helyi hatásaképp növekszik a szélsőséges időjárási események (pl. árvizek) gyakorisága, ezzel összefüggésben a mértékadó árvízszint megváltozásából eredő helyzetre való felkészülés – ebből következő tervezési és kivitelezési folyamatok – lezárása.

Budapest legjelentősebb környezeti kihívásai a határértékekkel nem szabályozott szakterületeket tekintve:

- a fővárosi településtisztasági helyzet érdemi javítása érdekében – különös tekintettel a közterület tulajdonviszonyára és az attól elválaszthatatlan tulajdonosi felelősségre tekintettel – a jogszabályi környezet módosítása szükséges úgy, hogy a budapesti közszolgáltatások működőképessége átmenetileg se csökkenjen,
- a települési szilárd hulladékok szelektív gyűjtésének hatékonyság növelése és a hulladékok lerakótól való eltérítésének folytatása,
- a természeti környezet értékei védelmének fenntartása, az idegenhonos növény- és állatfajok megfelelő mértékű visszaszorítása, továbbá a faegyedek, fasorok helyi védelmét az építészeti örökség védelmén belül indokolt biztosítani;
- a fővárosi kiemelt zöldfelületi rendszer alapvető rendezése különösen időszerű, amelyek során indokolt tekintettel lenni a zöldterületek tulajdonviszonyaira, a fenntartási költségek több évtizedes, jelentősen alultervezett szintjére, a zöldfelületi amortizációs alap hiányára, a jelentősebb közterületi rendezvények helyszíneinek kiválasztási gyakorlatára, a faegyedek jogszabályban rögzített védőtávolságának hiányára.

A Budapest Környezetvédelmi Program célrendszere – mivel a környezeti és természetvédelmi célkitűzéseket elvileg más tevékenységeken keresztül kell, illetve lehet érzékelhetően érvényre juttatni – minél több szakterületen, a szakterületi felosztástól

függetlenül hasonlóképp alkalmazott, átfogó szemléletű horizontális célokat tartalmaz, továbbá – tekintettel az egyes környezeti elemek állapotára, azok javítása érdekében – szakterületi szemléletű főbb tematikus célokat is.

A Budapest Környezetvédelmi Programja átfogó céljainak megvalósításához – a stratégiai beavatkozási területekhez tartozó feladatok és eszközök meghatározásához, azok összefoglalásaképp, továbbá a IV. Nemzeti Környezetvédelmi Programban rögzített horizontális és stratégiai beavatkozási területekkel összhangban – három horizontális, és öt főbb tematikus cél került meghatározásra. A céloknak megfelelő részletes programelemeket, a stratégiai beavatkozási területekhez tartozó feladatokat és azok eredményes megvalósításához szükséges eszközöket az alábbiak szerint kerülnek bemutatásra.

1. Horizontális célok

1.1. Környezettudatosság erősítése

- Évenkénti környezeti állapotértékelés és annak közzététele a Budapest Térinformatikai Portálon.
- Szemléletformálás és a lakosság tájékoztatása, különösen a jelentősebb környezeti kockázatokról.
- Szerepvállalás a civil szervezetek, társasházak környezeti állapotát javító projektjeinek támogatásában.

1.2. Környezetbarát tervezési módszerek, folyamatok alkalmazása

- Városüzemeltetési koncepció.
- EMAS általános bevezetése, majd fenntartása a közszolgáltatást végző gazdasági társaságoknál.
- A környezetvédelemért felelős hivatali egység véleményezési feladat- és jogkörének és az érintett egységek együttműködésének pontosítása, az érintett hivatali egységek ügyrendjeiben.

1.3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának helyi csökkentése, az éghajlatváltozáshoz történő helyi alkalmazkodás megvalósítása és a klímatudatosság javítása

- Klímastratégia és Éghajlatváltozási Platform létrehozása.
- Budapest Fenntartható Energia Akciótervének felülvizsgálata, Fenntartható Energia- és Klímaakciótervre történő kiterjesztése.
- Távhő-rekonstrukciós Program folytatása.

- Jogsabályok módosítási javaslatai.
- A fővárosi közösségi közlekedés környezetbarát szempontú fejlesztése.

2. Tematikus célok

2.1. Természeti és táji értékek védelme, zöldfelületi rendszer megújítása és fejlesztése

- Budapest zöldfelületi rendszerének fejlesztési koncepciója és programja.
- Természetvédelmi szemléletformálás.
- Helyi természetvédelmi területté nyilvánítás, a helyi természetvédelmi területek kezeléséért felelős szervezet munkájának megerősítése.
- Kisvízfolyások revitalizációja.
- Értékes termőföldek beépítésének megakadályozása a településrendezés eszközeivel.
- Városi zöldterületek megújítása, fejlesztése.
- Fővárosi fasor telepítési program.

2.2. A hasznosítatlan vagy alulhasznosított területek rehabilitációja

- Fővárosi barnamezős területek kataszterének közzététele.
- Barnamezős területek megújítása.
- Fővárosi Önkormányzat felelősségi körébe tartozó területek kármentesítése.

2.3. Közterületek tisztántartásának javítása és a hulladékgazdálkodás alapelveinek megfelelő hatékony hulladékgazdálkodás

- Településtisztasági közszolgáltatás felülvizsgálata a közterületek állapotjavítására, szemléletformálás.
- Hulladékgazdálkodási közszolgáltatás felülvizsgálata, szemléletformálás.
- Szelektív hulladékgyűjtés bővítése.
- Hulladékhasznosítás fejlesztése, a hasznosítatlan települési hulladék lerakótól való eltérítésének megvalósítása.

2.4. A zajterhelés csökkentése és a levegő minőségének javítása

- Stratégiai zajtérkép felülvizsgálata.
- Optimális eredményű forgalom-szabályozás.
- Közösségi közlekedés fejlesztése.
- Minél kisebb környezeti terhelést okozó járművek használatát elősegítő infrastruktúra-fejlesztés kezdeményezése.

- Közterületi rendezvények zajterhelésének csökkentése.
- Zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület megállapításának előzetes vizsgálata, margitszigeti zajrendelet kidolgozása.
- A főpolgármesteri szmogriadós hatósági jogkör jogszabályi környezetének felülvizsgálata.

2.5. Árvízvédelem, korszerű csapadék- és szennyvízkezelés, ivóvízbázis-védelem, víztakarékosság

- Árvízvédelmi rendszer fejlesztése.
- Az ivóvíz-szolgáltatás biztonságának fenntartása.
- Szennyvizek biztonságos gyűjtésének és tisztításának megvalósítása.
- Belterületi csapadékvíz rendszer felülvizsgálata.
- Gördülő fejlesztési terv megfelelő végrehajtása.
- Szemléletformálás.

V. A 2020-2024. ÉVEKRE SZÓLÓ KERÜLETI KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS FELADATOK

Kőbánya azon budapesti kerületek közé tartozik, amelyek felelős döntéseikkel hozzá kívánnak járulni egy olyan értékkövető és értékmegőrző város kialakulásához, ahol a városvezetői döntések során következetesen ragaszkodnak a fenntarthatóság értékeihez, a jóléti értékek kiegyensúlyozottsága mellett hosszútávon is egyidejűleg biztosítva az egészséges környezetet, a magas életminőséget és az esélyegyenlőséget a jelen és a jövő generációja számára.

A program fontos tényezője a különböző szereplők együttműködése a program megvalósulásában. A kapcsolatépítés sokirányú és sokszereplős, partneri viszony szükséges a közigazgatás, a lakosság, az üzleti szféra és a civil szervezetek között.

Budapest Főváros X. kerület Környezetvédelmi Programja összefoglalva a 2020-2024. évekre az alábbi alapelveken nyugszik.

- A káros környezeti hatások megelőzésének elve, azaz a kerület fejlődését alapvetően meghatározó fejlesztések tekintetében az igénybevett környezeti elemek és természeti értékek védelme, amely egyúttal biztosítja az élhető kerületi életminőség fenntartását és a gazdasági értéket képviselő természeti erőforrások megőrzését.
- A fenntartható fejlődés elve.
- Az elővigyázatosság elve, a természetre és a szűkebb környezetre gyakorolt hatások pontos ismerete.
- A környezeti szempontok beépítése a gazdaság folyamataiba.
- A helyreállítás elve, azaz a károsodott környezeti elemek és természeti adottságok helyreállítása, amely egyúttal biztosítja az egészséges kerületi életminőséget és bővíti a potenciális gazdaságfejlesztési célterületeket.

Kedvező tendenciának tekinthető, hogy a városfejlesztés területén a környezet iránt érzett felelősség, a környezettudatos városfejlesztés igénye egyre inkább előtérbe kerül, a különböző átfogó és szakterületi kerületfejlesztési tervek és programok mindegyikébe beépültek környezetvédelmi szempontok.

A kerület igen jelentős környezeti értékekkel rendelkezik, amelyek védelme egyben gazdasági érdek is, ezért az Önkormányzat különösen fontos törekvése a helyi társadalom környezettudatosságának és a környezet fejlesztésben való érdekeltiségének növelése, a közösségi részvétel fokozása.

Hosszútávú cél az ember és környezet harmóniájának megteremtése. A kerület lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha a szemléletváltozás megalapozásánál a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet ügyeit együtt kezeljük.

Az Önkormányzat jövőbeni legfontosabb feladata lesz a gazdasági, társadalmi és környezeti igények közötti kompromisszumok megtalálása, amelyek legfontosabb eszközei a következők.

a) Szabályozási eszközök

- környezetközpontú építési és városrendezési szabályozás,

b) Hatósági eszközök (hatósági jogkörök gyakorlása) és szervezetfejlesztés

- telephely-engedélyezési hatósági eszközök hatékony és következetes alkalmazása,
- helyi rendeletek szigorú betartatása,

c) Nyilvánosság, a környezeti érdekek kikényszerítését segítő „erő” igénybe vétele

- nyilvánosság bevonása a fejlesztési, városrendezési elképzelések döntéshozatalába,
- környezeti információk széleskörű nyilvánossága (környezetvédelmi információk honlapon történő megjelentetése),

d) Partnerség és együttműködés

- környezettudatos fejlesztésekre való ösztönzés (kedvezmények fejében önkéntes megállapodások révén),
- un. aránytalan költségek figyelembe vétele,

e) Környezetvédelmi fejlesztések, beruházások megvalósítása (a források rendelkezésre állása esetén)

- EU támogatásokon való részvétel,
- Helyi bevételek e célra fordítása (pl. Környezetvédelmi Alap),
- Önkormányzati tulajdonú intézmények és ingatlanok esetén környezetvédelmi példamutatás a környezetközpontú fejlesztések megvalósítása révén.

V.1. Levegőtisztaság-védelem

Célkitűzés

A légszennyezés fogalmát még ma is sokan csak az iparhoz, füstölő gyárkéményekhez kapcsolják. Az 1960-as évek végéig valóban az ipar volt a légszennyezés legjelentősebb forrása a városokban. Azóta viszont az ipari és fűtési technológiák korszerűsödtek, és a leginkább szennyező gyárakat kitelepítették a városokból, így bár az ipari termelés és kiemelten az energiaszektor még mindig döntően felelős a légszennyezésért, városi környezetben a fokozatosan óriásira növekedő gépjárműforgalom lett az első számú felelős. A negyvenes években jelentkezett először a probléma egy új jelenség képében.

Kőbánya területén a meglévő ipari kibocsátók esetében a cél a bejelentett ipari levegőszennyező források ellenőrzése, kibocsátásának mérséklése, illetve a nem bejelentett ipari levegőszennyező források feltárása. A kibocsátások ellenőrzése a Kormányhivatal hatáskörébe tartozik, de az Önkormányzatnak együtt kell működnie a hatósággal, a lakossági panaszok esetén, illetve zavarás, vagy szennyezés megállapítása esetén beavatkozásokat kezdeményezhet az eljáró környezetvédelmi hatóságnál. A lakossági panaszok kivizsgálása, szükség szerint a Kormányhivatal felé történő továbbítása elengedhetetlen a jövőben is. A lakosság panaszainak felkarolása az Önkormányzat feladatai között kiemelten említhető, különösen a kevésbé megfogható bűzszenyezések kapcsán szükséges a fentiekben részletezett közvetítő szerep felvállalása.

Fontos cél az ipari, lakossági, települési és a közlekedési eredetű légszennyező kibocsátások csökkentésével kedvező levegőminőségi állapot megteremtése, fenntartása és javítása. Kiemelt cél a levegő minőségének javítása a kerületben, ezen intézkedések azonban lényegesen meghaladják a kerület hatáskörét és finansziális lehetőségeit.

A főváros levegőminőségének mérésére és értékelésére kialakított mérőhálózat 12 automata állomásából egy Kőbányán került elhelyezésre a Budapest X. kerület, Gergely utcában, az Idősek Otthona mellett. Az állomáson rögzített és közzétett adatokat folyamatosan figyelemmel kísérjük a www.levegominoseg.hu honlapon. A közúti- és légiforgalomból eredően a légkörben a szén-monoxid (CO), a szén-dioxid (CO₂), a kén-dioxid (SO₂), a nitrogén-oxidok (NO_x), a szállópor (PM₁₀), a benzol (C₆H₆) és a toluol (C₇H₈) értékei növekedhetnek meg, amelyek egy részét a mérőállomás egyáltalán nem vagy csak

korlátozottan rögzíti.

A fentiekre tekintettel 2019. április 18-án megkerestük az Országos Meteorológiai Szolgálatot és kértük a mért komponensek bővítésének lehetőségét megvizsgálni. Ennek nyomkövetése, támogató hozzáállás esetén a fejlesztés figyelemmel kísérése kiemelt feladattá válik a jövőben.

A repülőgépek áthaladásával járó légszennyező anyagok belelegezve izgatják a nyálkahártyát, gátolják a légutak öntisztulását, rongálják az immunrendszert, növelik a légzőszervi gyulladások kialakulásának esélyét. A kerület levegőminőségének megismerése, valamint a szennyezettség felmérése céljából egyedi légszennyezés vizsgálatot irányoztunk elő 2019. évben. A mérési eredmények ismeretében dönthetők majd el a további lépések.

A levegőszennyező hulladékok (beleértve az avar és kerti hulladékokat is) égetésének felderítése, tiltása és szankcionálása is hozzájárulhat a légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentéséhez. A Kvt. rendelkezései alapján Budapesten a Fővárosi Közgyűlés hatáskörébe tartozik a szmogriadó terv és a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása. A főpolgármester levegőtisztaság-védelmi feladatkörébe, államigazgatási hatósági hatáskörébe tartozik a szmogriadó terv kidolgoztatása és végrehajtása. A szmogriadó elrendelését megalapozó adatok folyamatos gyűjtését a Kormányhivatal és az Országos Meteorológiai Szolgálat, a főpolgármester felé történő továbbítását a Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság Ügyeleti Információs Központja látja el. A mért adatok alapján a szmogriadót, annak fokozatait és a szükséges intézkedéseket – a Kvt. rendelkezései alapján – Budapesten a főpolgármester rendeli el és szünteti meg. A Fővárosi Közgyűlés a 1474/2017. (X. 25.) számú határozatban foglaltak szerint „indokoltnak tartja a szmoghelyzetekkel kapcsolatos felsőbb szintű jogszabályi környezet felülvizsgálatát az előterjesztés 2. melléklete szerinti tartalommal”. A hivatkozott előterjesztés 2. mellékletének javaslata szerint „indokolt a feladatok telepítését módosítani, figyelemmel az eddigi fővárosi tapasztalatokra, a forgalomkorlátozással járó intézkedés végrehajtása során felmerülő problémákra, a tárgykörrel kapcsolatos legújabb kutatási eredményekre, az államigazgatási hatósági (fő)polgármesteri hatáskört állami hatósághoz (kormányhivatalok) indokolt telepíteni. A jogszabálymódosítási kezdeményezést kiemelten szükséges figyelemmel kísérni.

Az építési munkálatok engedélyezése során figyelemmel kell lenni a kibocsátást csökkentő eljárások előírásaira. A megvalósítások során az előírásoknak érvényt kell szerezni, a porszennyezés mértékét csökkentő előírások betartását az építésügyi, valamint a környezetvédelmi hatóság ellenőrzi (támaszkodva a lakosok bejelentéseire is), szükség esetén eljárást kezdeményez a Kormányhivatalnál.

A forgalom okozta porszennyezés csökkentéséhez a kerületi közterületek szilárd útburkolattal való ellátását a jövőben is folytatni kell.

Az önkormányzati tulajdonú épületek esetében a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. a légszennyező források (kémények) tervszerű fokozatos felülvizsgálatát, valamint a lakóépületek komplett kéményfelújítási, kéménybélelési munkákat folyamatosan végezni szükséges.

A jövőben szükséges előírni a családi házak fatüzeléses fűtési rendszerének átalakítására vonatkozó támogatási rendszer kidolgozását.

A növényzet nélkülözhetetlen életfeltétel, környezeti hatásánál fogva a fotoszintézis folyamatát kell meghatározónak tekinteni, amely folyamat során a felszabaduló oxigén dúsítja a légkört. A fizikai hatásai sokrétűek, elsődleges a légszennyező anyagok kiszűrésére. 1 m² levélfelület több mint 1 kg szennyezőanyag kiszűrésére képes a vegetációs időszak alatt, ami különösen hatékony, ha a fák és a cserjék forgalmas útvonalak mentén helyezkednek el.

A zöldfelületek szerepe kettős, mert egyfelől rajtuk nem keletkezik légszennyezés, másfelől a beépített felületeken előálló szennyezés ellen védelmet nyújtanak. Ezt a védelmi funkciót nem csupán a fák és cserjék töltik be, hanem a pázsitfűfélék is, mert sűrű térállásuk miatt nagyobb asszimiláló felülettel rendelkeznek, mint azt gondolnánk.

A növényzet jelentős szerepet tölt be a klimatikus viszonyok alakításában is. Nyári melegben a növények transpirációja (párolgása) 5-6 fokkal is lehűtheti a környezetet, kellemessé téve a parkokban való tartózkodást. A fák közismert árnyékhatása is jelentős.

Feladatok

- A Kormányhivatallal egyeztetve a légszennyező pontforrások nyilvántartásának folyamatos aktualizálása.

- Szmogriadó elrendelésével kapcsolatos feladatellátási kötelezettség figyelemmel kísérése.
- Szmogriadó esetén szükség szerint a helyi lakosság további tájékoztatása.
- Avar és kerti hulladékok égetési tilalmának ellenőrzése.
- A levegőminőség folyamatos nyomonkövetése a Gergely utcai mérőállomás adatainak segítségével.
- Kezdeményezés a Gergely utcai mérőállomáson mért komponensek körének bővítésére.
- Egyedi levegőminőség vizsgálat végeztetése és az eredményektől függően további intézkedések megtétele.
- Bűz és levegőtisztaságvédelmi eljárás kezdeményezése az illetékes hatóságoknál.
- A levegő ülepedő- és szállópor terhelésének csökkentése az út menti zóldsávok és zöldfelületek növelésével faültetési program folytatása.
- A közlekedési eredetű emisszió csökkentése érdekében kerékpárutak kiépítése.
- A szállópor mennyiségének csökkentése érdekében a burkolt utak arányának növelése a kerületben.
- Az önkormányzati tulajdonú épületek esetében a légszennyező források (kémények) tervszerű felülvizsgálata, karbantartása és felújítása.
- A családi házak fatüzeléses fűtési rendszerének átalakítására vonatkozó támogatási rendszer kidolgozásának megvizsgálása.

A feladatok mérőszámai

- A kerület légszennyezettségi alkotóinak évenkénti koncentráció-változásai.
- A levegőminőség vizsgálat eredményei.
- A légszennyezettség témakörében a lakosságot tájékoztató anyagok, hírek száma.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A levegőminőség pontos megismerése mérési eredményének segítségével.
- A környezeti terhelés csökkenése.
- Kevesebb légzőszervi megbetegedés.
- A levegőszennyezettség mértékéről pontosabb információk nyújtása a lakosság részére.

- Folyamatos információ-áramlás a kibocsátók, a Kormányhivatal, a Budapest Főváros Önkormányzata, valamint a Kőbányai Önkormányzat között.
- Levegőminőség javulása.
- Az avarégetés tilalmával a lakosság aktív részvétele a légszennyezés csökkentésében.

V.2. Zaj- és rezgésvédelem

Célkitűzések

A zajpanaszok egész Budapesten, így Kőbányán is azt mutatják, hogy a városi lakosság jelentős részénél a zaj károsan befolyásolja az emberek közérzetét és életminőségét, és ezáltal az alvásban, a pihenésben és a munkavégzésben is jelentős a zavaró hatása.

Az útburkolatok minőségének, állapotának folyamatos ellenőrzése és probléma esetén a mielőbbi beavatkozás elengedhetetlen. Már maguknak az úthibáknak, kátyúknak a felszámolásával is jelentős zajcsökkenés érhető el, de csendes és nagy kopásállóságú burkolatok preferálásával a por- és zajszennyezés tovább mérsékelhető. Zajvédelmi szempontból törekedni kell az utca városképével nem szoros kapcsolatú kockaköves burkolatok megszüntetésére, valamint a műtárgyak esetében a dilatáció mentes kapcsolatok kialakítására, a közműnyílások szintbeli elhelyezésére.

A távolabbi zajforrások hangja, sok esetben szóródva jut el a távolabbi helyekre, ahol ugyan határérték alatti, de sokszor panaszokra okot adó mértékű zavarást okoz. Ezen helyzetek kezelése igen nehéz, az Önkormányzat feladata itt a lakosság támogatása akár egyedi zajmérések megrendelésével, akár érdekegyeztetéssel a panaszt okozó forrás üzemeltetői és a panaszosok között a békés együttélés elősegítése érdekében. A tapasztalatok szerint az üzemekkel szemben a szórakozóhelyek működése, valamint az építkezések okozzák a legtöbb lakossági panaszt. Mivel a védekezés az új létesítményeknél a leghatékonyabb, ezért hangsúlyt az engedélyezési eljárásokra, a helyes szemlélet kialakítására és a fokozott ellenőrzésre kell helyezni.

Kőbányán nem elhanyagolható a kerületet behálózó közutak és vasútvonalak magas zajszintje. E vonalas zajforrások mentén a terhelés a vonatkozó határértékeket jelentősen meghaladja. A konfliktus azokban az esetekben még súlyosabb, ha zajérzékeny funkció (pl. lakás, oktatási intézmény) található a zajforrás közelében. A terhelés csökkentésére beállt területhasználat, a kerület városszerkezetben elfoglalt helye miatt csak korlátozott lehetőség

adódik.

A vasúti zajterhelést az elővárosi vasútfejlesztések révén átépülő vasútvonalak csökkenthetik. Az új pályaszerkezetek a jelenleginél korszerűbbek, zajkeltésük kisebb. Ezzel párhuzamosan minden olyan szakaszon, ahol a vasútvonal melletti zajérzékeny funkciókat határérték feletti zajterhelés éri, zajárnyékoló létesítmények építendőek. A zajárnyékoló falakat zöldfelületi eszközökkel (fasortelepítés, a falfelület növényzettel való befuttatása vagy takarócserjék ültetése) humanizálni kell.

A közúti zajterhelés elleni védelem bizonyos tömböknél a funkciók korlátozásával, az építési hely meghatározásával, zajérzékeny helyiségek elhelyezésének szabályozásával lehetséges. A KVSZ ezért minden olyan fontos útvonal (Kerepesi út, Kőrösi Csoma Sándor út, Gyömrői út) melletti intézményterületen kizárja a lakófunkciót, ahol jelentősebb zajterhelési konfliktus tapasztalható.

A közúti zajterhelés elleni védelmet elősegítik a zajcsökkentést támogató forgalomtechnikai eszközök ösztönzése is (pl. egyirányúsítás, sebességcsökkentő megoldások).

A csendes övezet rendeltetése miatt zaj ellen különös védelmet igénylő létesítmények zajtól való fokozott megóvása érdekében kijelölt terület. Csendes övezetet vagy zajvédelmi szempontból fokozottan védett területet abban az esetben lehet kijelölni, ha a kijelölésre szánt terület tényleges zajterhelése megfelel a csendes övezetre, illetve zajvédelmi szempontból fokozottan védett területre megállapított határértéknek. Érdemes lenne megvizsgálni, hogy a kerület mely területein állnak fenn a csendes övezet kijelölésére előírt feltételek, és amennyiben van ilyen terület, a kijelöléséről gondoskodni kell.

E témakörben külön ki kell emelni a kerület egyik legjelentősebb problémáját, a Repülőtér működéséből eredő zajterhelést. A lakosok egyre gyakrabban tett panaszbejelentései kapcsán megállapítható, hogy az elmúlt évben fokozott problémaként jelentkezett a kerület életében. A Repülőtérrel kapcsolatos eljárásokat kiemelt figyelemmel követjük, amelyek esetén lehetőség van rá, ott kinyilvánítjuk mind az Önkormányzat egységes álláspontját, mind a kerületi lakosok véleményét (pl. zajgátló védőövezet kijelölésére irányuló eljárás, környezetvédelmi működési engedélyezési eljárás, az alapvető jogok biztosa által kezdeményezett egyeztetések, a HungaroControl Zrt. által szervezett egyeztetések). Folytatni szükséges mindazt a munkát és folyamatot, amelyek a III.2.3. pontban részletesen bemutatásra kerültek.

A zajméréssel alátámasztott adatok alapján – a lakosság érdekeinek védelme céljából – az Innovációs és Technológiai Minisztériumnál kezdeményezett jogszabályi felülvizsgálat elérését kiemelten szükséges kezelni a repülési zajterhelés vizsgálata során alkalmazott határérték meghatározásának és értékelési rendszerének felülvizsgálata érdekében.

Feladatok

- Lakossági panasz kivizsgálása céljából szükség esetén zaj- és rezgésmérés végzése hatósági eljárásban.
- Zajmérésen alapuló repülési zajterhelés vizsgálat a kerület több kijelölt pontján.
- Kerületfejlesztési és beruházási egyeztetések, valamint építési engedélyezési eljárások során különös figyelem fordítása a védendő épületek zajvédelmére.
- Környezetvédelmi védőterületek kijelölése településrendezési eszközökben.
- Csendes övezetek kialakításának vizsgálata, valamint a feltételek teljesülése esetén kijelölése.
- A Repülőtér területén működő Zajvédelmi Bizottságban bizottsági tagként történő aktív részvétel.
- A Repülőtér működéséből eredő zajhatások csökkentése érdekében egyeztetések, a kerület lakossága szempontjából hátrányos döntések felülvizsgálatának kezdeményezése, jogorvoslati kérelmek benyújtása.
- A Repülőtér működéséből eredő zajhatások csökkentése érdekében a vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatának kezdeményezésével kapcsolatos egyeztetések lefolytatása.
- Közreműködés a Budapest Airport Zrt. által a Keresztúri út 164. szám alatti ingatlanon üzemeltetett zajmérőállomás áthelyezésének megvalósításában.
- A Repülőtér környezetében kijelölt zajgátló védőövezet felülvizsgálati eljárásában a kerületi érdekek érvényesítése.
- Vasúti zajhatások csökkentésére zajárnyékoló falak kialakításának figyelemmel kísérése és a megépítésének szorgalmazása.
- A határérték feletti terheléssel bíró fő közlekedési utak mentén passzív akusztikai védelem kiépítési lehetőségének vizsgálata, nyomonkövetése új épületek, felújítások esetén.
- Zajcsökkentést támogató forgalomtechnikai eszközök ösztönzése.

A feladatok mérőszámai

- Zajvédelmi Bizottság ülésein történő részvételek száma.
- Védőterületek, csendes övezetek nagysága, területi lefedettsége.
- Zaj- és rezgésmérések száma.
- Zajárnyékoló falak nagysága, méretei.
- Zajterheléssel érintett lakosok száma.
- A kerület lakosaira nézve hozott más hatóságok döntései ellen benyújtott jogorvoslati kérelmek száma.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Zaj- és rezgésterhelés csökkenése.
- Naprakész információ a kerület zaj- és rezgésterheléséről, amely a jövőbeni intézkedésekhez nyújt támpontot.
- A környezeti zaj pszichés hatásainak csökkenése.
- Épületek állagmegóvása.
- Légiközlekedésből eredő zajhatások csökkenése.
- Lakossági érdekek érvényre jutása.

V.3. Hulladékgazdálkodás

Célkitűzések

A hulladékgazdálkodás 2012-től megkezdett alapvető átalakítása eredményeképp 2016-ban megalakult a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás országos szintű megszervezéséért felelős Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: NHKV), amely ellátja az önkormányzatok közötti és a regionális koordinációt, gondoskodik a közszolgáltatás során elkülönítetten gyűjtött és a vegyes hulladék kezelése során keletkezett hulladék hasznosításának megszervezéséről, továbbá koordinálja a hasznosításra nem kerülő hulladékok ártalmatlanítását. Az NHKV egyik elsődleges feladata a „Hulladékgazdálkodási közszolgáltatás országos tervének” (a továbbiakban: OHKT) elkészítése. Az OHKT részletesen meghatározza a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási színvonalat, valamint a fejlesztési irányokat.

2016-ban a Magyarországon keletkezett hulladék elérte a 13,2 millió tonnát. A fővárosi mennyiség ennek hozzávetőlegesen az egytizedét teszi ki, amely jelentős mennyiség. Fontos, hogy a hulladékcsökkentés elvét tudatosítsuk a kerületi lakosokban.

Budapest parkfenntartási hulladékait a települési zöldfelület-gazdálkodást végző társaságok kezelik, így a fővárosi jelentőségű zöldfelületek hulladékait a FŐKERT Zrt. komposztálja.

A zöldhulladékok komposztálására és kinyert komposzt felhasználására ösztönözni szükséges a lakosságot is.

A csomagolási hulladékok közül a legkedvezőtlenebb visszagyűjtési aránnyal bíró üveghulladékok újrahasznosítási arányának növelését segíti a Ht. új rendelkezése, amely kötelezővé teszi a nagyobb üzletek számára az általuk forgalmazott üveghulladékok átvételét.

A korábbi pozitív tapasztalatok alapján a házhoz menő szelektív gyűjtési rendszer jelentős fejlesztése zajlott az elmúlt években, amelynek köszönhetően 2014. év végére Budapest teljes közigazgatási területén kiépült a rendszer.

A szelektív hulladékok további válogatására és előkészítésére szolgáló BUFA Válogatómű megkezdte üzemzerű működését 2015. januárban a Maglódi út és Újhegyi út sarkán. Az Ezüstfa utcai „Nagy válogatómű” létesítése folyamatban.

2016. júniusában két új Szemléletformáló és Újrahasználati Központot adtak át a XV. és a XVIII. kerületekben. Az új központok a hulladékok korszerű begyűjtése, feldolgozása, és a már használt termékek újrahasználatának biztosítása mellett lehetőséget nyújtanak szemléletformáló előadások, foglalkozások, interaktív tanórák megtartására oktatótermi, valamint szabadtéri körülmények között.

A fővárosban 2006. óta végzik a kerti biohulladékok elszállítását a kertvárosias lakóterületeken. A pusztazámori komposzttelepet szükség szerint fejlesztik, 2013-ban 4 új komposztprizmát alakítottak ki. 2016-tól a biohulladékok gyűjtése az FKF által forgalmazott lebomló műanyagzsákokban történik.

A kerületben gyakran találkozunk illegális hulladéklerakásokkal (utak mentén, erdőkben, parkokban), amelyek felszámolása kiemelt feladatként jelentkezik. A hulladék minimalizálása

és újrahasznosítása még nem működik tökéletesen a kerületben, ezen szemléletváltást ösztönzi az Önkormányzat. Kiemelt cél a hulladékgazdálkodás javítása céljából a szerves hulladékok komposztálásának folytatása és a szelektív hulladékgyűjtés ösztönzése.

A civil szervezetekkel, diákokkal és lakóközösségekkel látványos, működőképes szemétszedési akciók valósultak meg, amelyeket a jövőben is folytatni szükséges. Az önkéntes kezdeményezések felkarolása érdekében az Önkormányzatnak szükséges támogatnia ezen lakossági és civil kezdeményezéseket.

Az önkormányzati ingatlanokon a lomtalanításokat folyamatosan végezni szükséges az elhagyott, megüresedett lakások és helyiségek esetében. Kiemelt cél a lomok felhalmozásának megakadályozása a fertőzésveszély, illetve rágszálók megjelenésének megelőzése miatt.

Sajnos a 100%-os tulajdonú önkormányzati épületek pincéiben, padlásán és udvarán nagyon sok az illegálisan felhalmozott lom, szemét. Ezek megszüntetésére a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. felszólítja az ott lakókat, de saját hatáskörben is intézkednek a közvetlen lakókörnyezet lomtalanításáról. A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. által bonyolított felújítások, épületbontások és új építések esetében fokozottan ellenőrzik és betartatják az építési hulladék elszállítását, a veszélyes hulladék kezelését.

A területek fejlesztésével együtt járó építkezések, mélyépítési- és rendezési munkálatok során keletkező hulladékokat a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) előírásai szerint kell kezelni.

Az építkezések és a bontások során figyelembe kell venni a Ht. és annak végrehajtására kiadott rendeletekben foglalt előírásokat, az építési és bontási hulladékok kezelésének részletes szabályairól szóló hatályos jogszabályban foglalt előírásokat.

A kivitelezési munkálatok, illetve az üzemeltetés során keletkező hulladékok nyilvántartása és az adatszolgáltatás a hatályos jogszabályok előírásai szerint végzendő.

A beépítetlen ingatlanokon az illegális, illetve veszélyes hulladék lerakásának megakadályozása (pl. kerítés, vagy egyéb akadály építésével), a már lerakott hulladéktól az érintett területek ütemezett megtisztítása (akár közösségi program keretében) a jövőben is kiemelt feladatként jelentkezik.

A Kőkert Kft. közreműködésével a lakosság zöldhulladék kezelésének segítésére kiemelt jövőbeni feladatként szerepel a házhoz menő darálási szolgáltatás, így a lakóknak nem kell kötegelnie, elszállíttatnia a nyesedéket és ezzel mulcsot tudnak kinyerni.

Feladatok

- Illegális hulladéklerakások felszámolása.
- Rendszeresen hulladékkal terhelt fővárosi tulajdonban lévő területek vonatkozásában egyeztetések kezdeményezése
- Hulladékgazdálkodási akciókra irányuló civil kezdeményezések támogatása.
- “Hulladékcsökkentési hét” akció megszervezése.
- A szelektív hulladékgyűjtés fontosságának tudatosítása a kerület lakói és intézményei körében.
- Elhullott állatok elszállítása, valamint a témában a lakosság tájékoztatása (újságcikk, honlapon történő kiemelt megjelenítés).
- Hulladékkezelő telepek időszakos ellenőrzése.
- Kerületi Komposztálási Program folytatása a lakosság részére.
- Közterületi Komposztáló Program keretében a meglévő komposztáló üzemeltetése.
- Zöldhulladék-gyűjtőzsákok biztosítása a lakosság és az önkormányzati intézmények részére.
- Az önkormányzati ingatlanokon lomtalanítások elvégzése.
- Kerületi komposztáló udvar létesítése.
- A hulladékgazdálkodási tevékenység szabályozása a kerületi építési szabályzatokban.
- Az építkezések és bontások során a keletkező hulladékok kezelésére vonatkozó jogszabályi előírások (nyilvántartások, adatszolgáltatás) betartásának figyelemmel kísérése.
- Lakossági házhoz menő darálás lehetőségének megvizsgálása.

A feladatok mérőszámai

- A kerületben évenként felderített illegális hulladékok mennyiségének előző évekhez viszonyított arányai.
- A szelektíven begyűjtött hulladékok évenkénti és fajtánkénti mennyisége.
- A kiosztott komposztálóedények és avargyűjtő zsákok száma.
- Kiadott tájékoztató anyagok száma.

- Komposztált zöldhulladék és komposzt mennyisége.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Az illegális hulladéklerakások folyamatos csökkenése.
- A kerületi szelektív hulladékgyűjtés gyakorlatának intenzifikálása.
- A hulladékkezelő telepek ellenőrzésével azok szigorú keretek közötti működése.
- A komposztálás során a zöldhulladékok helyben történő felhasználással javul a termőföld minősége.
- A zöldhulladékok nem kerülnek a kommunális hulladéklerakókra.
- Az illegális hulladékok felszámolásával rendezett településkép kialakítása.
- Több újrahasznosított hulladék.
- A lakosság környezettudatos magatartásának fejlődése.

V. 4. Vízvédelem és vízhasználat

Célkitűzések

A Rákos-patak revitalizációjának igénye az utóbbi húsz-huszonöt évben többször megfogalmazódott. A korábbi revitalizációs résztervek tapasztalatai alapján a Budapest Főváros Önkormányzata koordinálása és az érintett kerületi önkormányzatok (XIII., XIV., X., XVII. kerületek) aktív közreműködésével elkészült a Rákos-patak és környezetének revitalizációja megvalósíthatósági tanulmány és mesterterv, amely a patak hidrológiai, ökológiai és rekreációs szempontú fejlesztésére, rendezésére tartalmaz javaslatokat. A dokumentációt a Fővárosi Közgyűlés az 1024/2017. (VI. 21.) Főv. Kgy. határozatában elfogadta. Kiemelt cél az abban foglaltak megvalósítása.

Több olyan szennyvíztisztító telep korszerűsítése valósult meg a vizsgált időszakban (Isaszeg, Pécel, Gödöllő, Pilisvörösvár, Budakeszi), amik a tisztított szennyvizet valamelyik Budapest területén is átfolyó kisvízfolyásba vezetik be. A fejlesztések miatt a kisvízfolyások vízminőségének jelentős mértékű javulása várható. A beruházás eredményeként KEOP projekt keretében a Rákos-patak mentén Pécel, Isaszeg és Gödöllő szennyvíztisztító telepeinek átépítésére, bővítésének korszerűsítésére került sor.

A felszíni vizek állapotára elsősorban a tisztítatlan szennyvizek bevezetése, a kitermelt termásvizek visszavezetése, a települési felszínről lefolyó, szennyezetté vált csapadékvizek, valamint a hidromorfológiai beavatkozások vannak hatással. A Rákos-patak esetében a Paskál-kút bevezetését szükséges megemlíteni.

2012. őszén a Rákos-patak revitalizációjának érdekében összefogás született az érdekeltek között. A patak budapesti szakaszát érintő kerületek főépítészei, valamint a Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapesti Közlekedési Központ képviselői megfogalmazták együttműködési szándékukat. A Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepcióban az ökológiai kapcsolatok biztosítása, javítása érdekében a budapesti kisvízfolyások revitalizációja fontos feladatként lett megjelölve, így kiemelt fontosságú területként kezeli a Rákos-patak revitalizálandó területét. Ezenfelül a Budapest 2020 Integrált Településfejlesztési Stratégia szintén tartalmazza a revitalizáció előkészítését.

Budapest Főváros Önkormányzata az érintett kerületi és Pest megyei települések önkormányzatainak részvételével 2015. októberében tartott egyeztetésen konszenzus született abban, hogy egy megvalósíthatósági tanulmány és mesterterv készítése szükséges, amely költségbeclést is tartalmaz.

A projekt legfontosabb célja – a közös kerékpárút fejlesztésről szóló együttműködésen túl – a patak és környezetére vonatkozó revitalizáció megvalósítása. A revitalizáció időszerűségét egyrészt a betonmeder rossz állapota, másrészt a patakparti élőhelyek megóvása is sürgeti. Emellett a kerületi igényeknek megfelelően a revitalizációnál a patakpart élhetőségének javítására, sport és rekreációs funkcióinak erősítésére is hangsúlyt kell fektetni. Szem előtt tartva a komplex tervezés minden tényezőjét, kiemelt figyelemmel kell lenni a vízgazdálkodási és vízvisszatartási kérdésekre, melyek hosszútávon meghatározzák a patak jövőjét.

A patakrevitalizáció során egy olyan, a vízfolyást és a patak völgyet érintő rendezés valósul meg, amellyel

- a városi patak völgy újjáéled, a természetvédelmi értékeket figyelembe vevő új funkciókkal bővül;
- esztétikusabb patakpart jön létre;
- javul a környezetminőség, a vízminőség;
- növekszik az élőhelyi diverzitás;

- növekszik a patak önfenntartó-önszabályozó képessége;
- biztosítható az árvízvédelem;
- növekszik a kapcsolódó településrészek presztízse;
- a közösség vízhez való kötődése, a patakparti élményeken keresztül a helyhez való kötődése, identitása növekszik;
- fenntarthatósága növekszik.

A felszín alatti vizek tekintetében fontos kiemelni azt a jelenséget, amely a csatornázatlan területekre jellemző, vagyis a szennyvíztározók nem megfelelő szigetelése miatt szennyvíz juthat a talajvízbe, ami annak szennyeződését okozhatja.

Területfejlesztések során figyelmet igényel, hogy a burkolt felületek arányának növekedése a beszivárgás mértékének csökkenését okozza, ami a felszín alatti vizek utánpótlását, útját, minőségét befolyásolja. A jövőben a beruházások során a vízáteresztő burkolatok alkalmazását kell szorgalmazni, mely lehetővé teszi a víz felszín alatti áramlását és ezzel a csapadék talajba vagy szikkasztókba való szivárgását.

Az önkormányzati tulajdonú épületekben a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. a takarékosagra ösztönző vízmérők felszerelését folyamatosan végzi. A felújításra kerülő lakások esetében minden alkalommal beépítik, a bérlői felújítással bérbeadott lakások esetében pedig minden esetben előírják a mellékvízmérők kötelező felszerelését.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara kezdeményezésére a Magyar Országgyűlés módosította a 2018. január 1-jét megelőzően illegálisan kialakított – fűrt vagy ásott – kutak fennmaradására vonatkozó kérelmek benyújtásának határidejét. A korábbi, 2018. december 31-i határidő 2020. december 31. napjára módosult. Kiemelt cél, hogy az illegálisan létesített kutak fennmaradási engedélyezése minél egyszerűbben, gyorsabban és a költségek minimalizálásával történhessen meg.

Aki tehát 2018. december 21-ét megelőzően engedély nélkül vagy engedélytől eltérően létesített vízkivételt biztosító vízelétesítményt, és az erre vonatkozó vízjogi fennmaradási engedélyezési eljárást 2020. december 31-ig kérelmezi, és az engedély megadásának feltételei fennállnak, annak a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 29. § (7) bekezdése alapján vízgazdálkodási bírság kiszabása nélkül adható ki fennmaradási engedély. Fontos, hogy ösztönözzük a kerület lakosait az engedélyezési eljárások kezdeményezésére.

Feladatok

- A Rákos-patak revitalizációjának elősegítése érdekében szoros együttműködés kialakítása a Budapest Főváros Önkormányzatával.
- A Rákos-patak vízminőségének nyomon követése.
- Kerületi locsolókutak engedélyezése, a magánkutakról nyilvántartás vezetése.
- Nyílt csapadékelvezető árkok teljeskörű felmérése.
- Nyílt csapadékelvezető árkok kaszálása, karbantartása.
- Csapadékvíz helyben történő megőrzésének, hasznosításának megvizsgálása.
- Beruházások során vízát eresztő burkolat ösztönzése.
- Az önkormányzati tulajdonú épületekben a takarékosagra ösztönző vízmérők felszerelése és az ivóvíz hálózati rendszerek felülvizsgálata.
- Az önkormányzati épületek víz- és csatornahálózatának ütemezett felújítása.
- Az ipari vízhálózat helyreállításának szorgalmazása és használata a parkok öntözésénél.
- Fenntartható csapadékvíz-gazdálkodás, csapadékvíz lefolyásának csökkentése, párologtatásra képes felületek növelése
- Zárportárok közterületi kialakítási lehetőségeinek megvizsgálása
- A burkolt járdáknál a fahelyek vízfelvevő területének növelése (min. 2,25 m²-re)

A feladatok mérőszámai

- A Rákos-patak vízminőségi mérési eredményeinek változása.
- A bejelentett öntözőkutak számának változása.
- A középületekben, közintézményekben a vízhasználat csökkenésének mértéke.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A Rákos-patak vízminőségének és ökológiai tulajdonságának javulása.
- A lakosság környezettudatosságának erősödése.

V. 5. Szennyvíz-kibocsátás és kommunális létesítmények

Célkitűzések

A kerületben keletkező szennyvizek elvezetése és tisztítása a lakosság életminőségének javításához, a közegészségügyi szempontok érvényesítéséhez, a környezet védelméhez, valamint a gazdaság fejlesztéséhez egyaránt hozzájárul.

A 2013-ban indult Budapest Központi Integrált Szennyvízelvezetése Projekt (a továbbiakban: BKISZ) keretében a főváros területén megközelítőleg 240 km új csatornahálózat épült meg 2015. év végére, amellyel a BKISZ I. szakasz lezárult. A beruházással közel 140 000 ingatlan közcsonnával történő ellátása valósult meg. A projekt megvalósulása után Budapest csatornázottsága eléri a 99,9%-ot. A BKISZ projektet a meghatározott BKISZ II. szakasz alapján folytatni kell.

A beruházással érintett területeken keletkező szennyvizek káros anyagoktól megtisztítva kerülnek vissza a természet körforgásába, és az eddig csatornázatlan háztartások elszivárgó szennyvize többé nem károsítja a környezetet. A csatornázatlan területeknél továbbra is fokozott figyelmet kell fordítani a közszolgáltatások megrendelésének ellenőrzésére.

Az Önkormányzat tulajdonában az alábbi ingatlanokon található több száz köbméteres fedett víztározó.

- Oltó utca – Újhegyi sétány (42309/104 hrsz)
- Kővágó utca – Újhegyi sétány (42309/12 hrsz)
- Szövőszék utca – Újhegyi sétány (42309/86 hrsz)
- Bihari utca – Balkán utca (38336/4 hrsz)
- Gyakorló utca 10. és Gyakorló köz 3-7. között (39210/39 hrsz)

A víztározók karbantartása a tulajdonos, azaz ezek esetében az Önkormányzat feladatkörébe tartozik. A tározók állapotának felülvizsgálata megtörtént, jelenleg karbantartási feladatok vannak folyamatban. A jövőben szükséges a hasznosítási lehetőségét megvizsgálni.

Ma már mindenki előtt világos, hogy nem csak a kőolajkészleteink, hanem az ivóvíz készleteink is korlátozottak. Ezért is fontos, hogy mennyi ivóvizet használunk és mire, ezért fontos, hogy a jövőben a „szürkevíz” újrahasznosítása kiemelt szerepet kapjon.

Szennyvizek esetében megkülönböztetünk fekete, illetve szürke szennyvizet. Fekete szennyvíznek nevezzük a WC öblítéséből származó erősen szennyezett vizet. Gyakran ebbe a csoportba sorolják a mosogatóból származó vizet is, hiszen annak szervesanyag-tartalma igen magas. Az ezen kívül, a háztartásban keletkező szennyvizeket a szürke szennyvíz kategóriába sorolhatjuk. Szürke szennyvíznek minősül az összegyűjtött esővíz is, hiszen önmagában ez is szennyezett, bár a háztartáson belül keletkező szennyvizekhez képest szennyezettsége jóval kisebb, tisztítása felhasználás előtt nem feltétlenül szükséges.

A szürkevíz szennyezettsége kb. az 1/9-e a fekete szennyvízének, így annak újrahasználata megfelelő tisztítás után lehetséges, meghatározott felhasználások esetében. A jövőben tehát fontos, hogy a szürkevíz újrafelhasználási lehetősége kiemelt figyelmet kapjon.

Feladatok

- Illegális rákötések csökkentése és a jogszabályoktól eltérő szennyvízkezelés feltárása.
- A közműekkel kapcsolatos fejlesztések során nem csak az infrastruktúra, hanem a környezetvédelmi hatások vizsgálata is szükséges.
- A kerületi víztározók karbantartása.
- Önkormányzati beruházás során az elhagyott közművekre figyelemmel kell döntést hozni, az elhagyott közműveket meg kell vizsgálni, valamint kezdeményezni kell a közművek kezelői felé a szükséges intézkedések megtételét, és lehetőség szerint a közterületi zöldsávok közműmentesítésének vizsgálatát.
- Az önkormányzati épületek elavult csatornahálózatának cserélése.
- A szürkevíz felhasználási lehetőségeinek megvizsgálása.

A feladatok mérőszámai

- A feltárt illegális rákötések száma.
- Nyílt csapadékelvezető árkok, valamint szikkasztó árkok karbantartási munkáinak adatai.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A megoldatlan csapadék-, és szennyvízelvezetésből adódó problémák megszűnése.
- Az illegális bekötések felszámolásával a környezeti kockázatok csökkenése.
- Talajminőségi mérések eredményeinek változása.

V. 6. Föld és talaj

Célkitűzések

A környezet szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a föld és talaj védelme. Ezen témakörben kiemelt cél a termőföld minőségének védelme és termőképességének megőrzése, javítását biztosító támogatási rendszerek kialakítása, valamint a jelentős környezeti kockázatot jelentő talajkárosítók, talajszennyeződések feltárása, értékelése.

A talaj a beépítésekkel, egybefüggő burkolatok kialakításával elveszti funkcióját, ezért fontos, hogy ahol erre lehetőség van, olyan építési rendszereket alkalmazzanak, amelyek megőrzik a beépített talajfelszín lehető legtöbb funkcióját (pl. vízáteresztő térburkolat használatával a talaj csapadékvíz befogadó és tározó kapacitás növelése).

Kiemelendő cél a kerületi településrendezési eszközök felülvizsgálata, a barnamezős területek zöldfelületi célú hasznosításának előnyben részesítése.

A kerületben több kármentesítési eljárás van folyamatban, illetve több olyan területrész is található, ahol a korábban végzett tevékenység (ipari terület) okozhatott talaj, illetve talajvíz-szennyeződést. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 8. § c) pontja értelmében a felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak úgy végezhető, hogy hosszú távon se veszélyeztesse a felszín alatti vizek jó állapotát, a környezeti célkitűzések teljesülését. Amennyiben azt a korábbi terület-felhasználás módja indokolja – különös tekintettel az építési engedélyezési dokumentációban, vagy tényfeltárási dokumentációban ismertett korábbi iparterületeken és azok környezetében – a bontások, tereprendezések és építkezések során kitermelt talaj minőségét meg kell vizsgálni. A vizsgálati eredmények alapján dönthető el a kitermelt talaj elhelyezésének módja, illetve hogy szükség van-e kármentesítésre.

Az önkormányzati épületek elavult, azbesztcement csatornahálózatait cserélni kell a jövőben, amelyeket a vízhálózat cseréjével párhuzamosan a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. tervszerűen elvégez évente több épület esetében. Ezáltal megszüntethetők a sorozatos dugulás-elhárítások, illetve a benőtt fagyókerek miatti dugulások, talajkimosások, a szennyvizek elszívárgása és a talajszennyezés megakadályozása.

Feladatok

- Vízáteresztő térkőburkolatok kialakításának ösztönzése.
- Talajszennyező környezethasználók kiszűrése érdekében ellenőrzések lefolytatása, szükség esetén a hatáskörrel rendelkező hatóság felé intézkedés kezdeményezése.
- A jelentősebb nagyságú burkolt parkolókon összegyűlő csapadékvíz tisztításának megkövetelése.
- A Felső-rákosi rétek kábelégetéssel szennyezett területeinek felszámolását követő szukcessziós folyamat nyomonkövetése.

A feladatok mérőszámai

- A vízáteresztő térburkolatok, gyepesített területek arányának változása.
- Regisztrált szennyezések évenkénti száma.
- Talajminőség mérések eredményeinek változása.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A hálós térburkolatokkal a talaj jobban megőrzi eredeti funkcióját.
- A lakosság környezettudatosságának erősödése.
- Talajminőség javulása.
- Ritkább szennyezések előfordulása.
- Környezetegészségügyi kockázat csökkenése.
- A Rákos-patak és a talaj alacsonyabb terhelése.

V. 7. Természet- és tájvédelem

Célkitűzés

A kerület egyedülállóságát erősíti a Felső-rákosi rétek jelentős kiterjedésű védett, természetközeli állapotú területei és egyes védett növényfajok kizárólagos jelenléte.

A kerület természetvédelmi területe, a Felső-rákosi rétek kijelölt területe jelentős, védendő értéket hordoz. A védett terület növénytani és állattani értékei ugyancsak a legértékesebb védett értékek között tartandók számon. A kerület természeti értékeinek eredeti, illetve eredetihez közeli állapotban való fenntartása és környezetének fenntartható használata

kiemelten fontos. Megóvásuk, fenntartásuk, kezelésük elsősorban természet- és tájvédelmi értékeket szolgál, de kiszolgálhatja az idegenforgalmat, a turizmust és része az oktatásnak, nevelésnek, tudatformálásnak.

2014. január 1. napján a Felső-rákosi rétek kijelölt területeit a Fővárosi Közgyűlés helyi természetvédelmi területté nyilvánította, amelynek következtében Budapest Főváros Önkormányzata a védett terület határát hatósági táblákkal jelölte meg. 2019. július 1-jével a védett terület kibővült a lápi póc élőhelyével, és annak közvetlen környezetével.

Több esetben a védett területek állapota azért nem megfelelő, mert a tájidegen, illetve invazív fajok elterjedése, az illegális hulladékelhagyások és a bolygatottság mértéke (a túlhasználat, szomszédsági hatások, tiltott és engedély nélküli tevékenységek) fokozatosan romló állapotot eredményeznek. A természetközeli élőhelyeket veszélyeztető tényezők között napjainkban az egyik legjelentősebb és egyre nagyobb problémát az idegenhonos, inváziós fajok terjedése jelenti, ami a biológiai sokféleség (a biodiverzitás) csökkenését, az ökológiai folyamatok átalakításával az élőhelyek elszegényedését eredményezi. Az inváziós fajok terjedését elsősorban a növény- és állatfajok szándékos betelepítése, véletlen behurcolása okozza, továbbá a klímaváltozás helyi folyamatai is elősegítik.

A Budapest Főváros Önkormányzatának természetvédelmi szempontból kiemelt feladata a tájidegen fás és lágyszárú növényfajok visszaszorítása és a területen fellelhető illegális hulladéklerakások felszámolása. Az elvégzett természetvédelmi kezelői munkálatok közül kiemelendő a Felső-rákosi réteken a keskenylevelű ezüstfa visszaszorítása kb. 1 hektáron, valamint jelentős mennyiségű (kb. 50-60 m³) hulladékot is elszállítottak.

Feladatok

- Felső-rákosi rétek helyi természetvédelmi területei kezelésének, feladatainak nyomonkövetése.
- Felső-rákosi réteken fokozottabb ellenőrzés a Rákosmenti Mezei Őrszolgálat bevonásával.
- Tájsebek (pl. illegális hulladéklerakók) feltérképezése és megszüntetése a Felső-rákosi réteken.
- A Felső-rákosi rétek környezetvédelmi hasznosítására vonatkozó program kidolgozása.

- A Felső-rákosi rétek helyi jelentőségű természetvédelmi területeinek tulajdoni viszonyairól készített nyilvántartás naprakészen tartása.

A feladatok mérőszámai

- Helyi természetvédelmi oltalom alatt álló terület nagysága.
- Megtett intézkedések száma.
- Elszállított illegális hulladék mennyisége.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A Felső-rákosi réteken a környezeti szempontból kiemelt jelentőségű terület egységek fokozott védelme.
- A lakosság figyelmének felkeltése, környezettudatosság erősödése.

V. 8. Környezetbiztonság

Célkitűzések

Az integrált megközelítés a korszerű környezetvédelem egyik alapelve, ami azt jelenti, hogy a különböző környezeti elemek terhelését és szennyezését nem külön-külön, hanem egységesen kell vizsgálni. A levegőbe, vízbe vagy talajba történő kibocsátások egymástól elkülönült kezelése ugyanis inkább a szennyezés egyik környezeti elemből a másikba történő átvitelére ösztönözhet, mintsem a környezet egészének védelmére.

Az egységes környezethasználati engedélyezési (IPPC) eljárás alkalmazása biztosítja, hogy a levegőbe, vízbe vagy talajba történő kibocsátások egymástól elkülönült, akár párhuzamos hatósági vizsgálata helyett a környezet egészének egyidejű, megelőzést alkalmazó védelme valósulhasson meg a környezetügy szempontjából is jelentős ipari üzemek, mezőgazdasági létesítmények esetében.

A környezetbiztonság nemzetközi szinten kiemelten kezelt biztonsági kérdés. Tekintettel arra, hogy a kerület sűrűn lakott területein beékelődött néhány jelentős ipari üzem, különös figyelmet kell fordítani a környezetbiztonságot garantáló feltételekre, a haváriák elhárításához szükséges eszközökre, a környezetbiztonsági tevékenységek megalapozására. Továbbá külön megemlítendő e témakörben a téli időszak egyik legfontosabb lakosságvédelmi feladata, a gyors és hatékony síkosságmentesítés is.

Az intézkedések a környezeti biztonság növelését, a kockázatot okozó veszélyeztetés megelőzését biztosító feltételek megteremtését célozzák. A balesetek kezelésében elsődleges a megelőzés, az elővigyázatosság és a károkozó felelősségének elve.

A téli síkosság-mentesítési feladatok elvégzésénél hatékony, de mégis környezetbarát megoldásra kell törekedni, így a zeolites örlemény, homok, hamu, faforgács, fűrészpor, sóder, zöldsó (CaCl₂ oldat) használata javasolt.

Feladatok

- Járdák tisztántartása, avarmentesítése, síkosság-mentesítési feladatok elvégzése, hatósági ellenőrzése.
- Az egészségtelen, vizes, penészes önkormányzati épületek elbontása vagy felújítása.
- Közreműködés az egységes környezethasználati eljárásban, a környezetbiztonsági szabályokra figyelemmel.

A feladat mérőszámai

- Síkosságmentesítés céljára felhasznált környezetbarát anyag mennyisége.
- Felújított, elbontott önkormányzati épületek száma.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Környezeti károk, balesetek bekövetkezésének csökkenése.
- Hatékony kárelhárítás.

V. 9. Zöldfelület és az épített környezet

Célkitűzések

A települések dinamikus kölcsönhatásban vannak természeti környezetükkel. E kapcsolat egyik legfontosabb települési eleme egy funkcionálisan jól működő, biológiailag aktív zöldfelületi rendszer, amely a települési életminőség javítása szempontjából is fontos tényező.

A kerületben kiemelt cél a biológiailag aktív zöldfelületek mennyiségi arányainak megőrzése, biológiai aktivitásának növelése, a zöldfelületek hálózattá szervezése, valamint a közcélú zöldfelületek növelése.

A kerület zöldterületeinek jó része megfelelő állapotú. Ehhez hozzájárult az is, hogy az elmúlt években a Városüzemeltetési Osztály, a Kőkert Kft. és a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. munkatársai a zöldfelületek és játszóterek nagyobb részét felújították, korszerűsítették, amelyek a környéken élők megelégedettségét váltotta ki.

A közterületek hasznosításánál előtérbe helyezzük azokat a lehetőségeket, amelyek az egészséges életmód és a szabadidő gyakorlásának feltételeit teremtik meg. A szabadtéri játszótereken történő időtöltés lényeges szerepet tölt be a környezetkímélő tudatformálásban, a családi és társadalmi kötelek erősítésében a kulturált szabadidő-eltöltés, szórakozási lehetőség biztosításával.

Az Önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a zöldfelület fejlesztésére, illetve a faállomány megújítására. Kőbánya közterületein még mindig sok az idős, elöregedett fa annak ellenére, hogy a faállományban az utóbbi években több száz kiszáradt, beteg fát fiatal facsémeterre cseréltünk. A kiszáradt, beteg fák eltávolításával megelőzhetőek a faágak letörése, valamint a fák kidőlése miatti balesetek. Jelentős feladatként jelentkezik évről-évre a kerületben a száraz fák felmérése és ütemezett kivágása, valamint azok pótlása, cseréje és fiatal, nem invazív fafajták ültetése.

A kerület erdői állami tulajdonban vannak, kezeljük a Pilisi Parkerdő Zrt. A Pilisi Parkerdő Zrt. által kezelt terület nagysága az üzemtervi adatok alapján mintegy 65 000 hektár. Ebből mintegy 60 000 hektár az erdő, a többi az erdőterülethez szervesen csatlakozó erdei út, nyiladék, tisztás stb. A fővárosban 3877 hektárt kezel a Pilisi Parkerdő Zrt., ennek közel kétharmada a budai, egyharmada a pesti oldalon található. Kerületünkben erdőterület a Dömsödi utca mellett, az Újköztemető mellett, a Terebesi út mentén, valamint a volt napközistábor mellett található. Kiemelt feladat a Pilisi Parkerdő Zrt. erdőgazdálkodási tevékenységének figyelemmel kísérése.

A városi lakóterületeken jelentős környezetegészségügyi hatást jelent a biológiai allergének előfordulása, amelyek közül a legjellemzőbb a parlagfű jelentkezése. Hatásának megelőzése a jelentős egészségügyi kockázat miatt szükséges. A családi és társasházak területeken a gyomok elterjedésének és az ingatlanok elhanyagoltságának megakadályozása kiemelt célként jelentkezik.

Mind a levegő-, mind a zajterhelés mérséklése szempontjából javasolható a növényzettelépítés; leginkább a közlekedési útvonalakat szegélyező fasorok telepítésének folytatása. A hiányos fasorokat pótolni szükséges. Sajnos a jelenleg még fasorral nem rendelkező utak, utcák egy jelentős része nem elég széles ahhoz, hogy mindenütt telepítésre kerülhessen a terhelést enyhítő növényzet. Meglévő utak esetében, ahol az utca szélesítés nem jöhet szóba, ott meg lehet vizsgálni az adott útszakasz egyirányúsításának lehetőségét, az így szabaddá váló területen pedig fasor létesítését. Ez minden esetben egyedi megfontolást igényel, összevetve az előnyöket és hátrányokat, figyelembe véve a lakosság igényeit is.

A közterületi zöldsávokban sajnálatosan több alkalommal tapasztalható volt, hogy a közművezeték miatt nem ültethetők be az üres fahelyek. Ezekben a területeken a közműmentesítést szükséges megvizsgálni.

A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. feladata a jövőben is az önkormányzati lakó- és nem lakóépületek zöldterületeinek karbantartása (gallyazás, fakivágás, bozótirtás, fapótlás, virágültetés, növényvédelem), kaszálása, parlagfűmentesítése szükség szerint évi 2-3 alkalommal, valamint az ingatlanok és az utak közötti árkok rendszeres karbantartása.

Budapest többi kerületeihez hasonlóan Kőbányán is előfordul a patkányok és egyéb rágcsálók jelenléte a lakókörnyezetekben. Budapest teljes közigazgatási területén az RNBH Konzorcium a Budapest Főváros Önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés alapján végzi a patkánymentesítést. A lakosság részére a patkánymentesítés térítésmentes.

Kiemelt beruházás a jövőben a Mázsa téren egy sportcentrum létrehozása, a Sportliget „kerékpárosbarát” fejlesztése, valamint az Óhegy park felújítása.

Kiemelendő, hogy az Önkormányzat közterület-megújítási programjának keretében belül a játszóterek felújítása fontos szerepet kap. A beruházás tervezésénél és megvalósításánál kiemelt szempont a környezettudatosság, a meglévő zöldfelület megtartása és megújítása, valamint a szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek megteremtése.

Feladatok

- Fakataszter teljeskörű elkészítése a közterületi sorfákra, továbbá a parkokra.
- Parlagfű és egyéb allergizáló özönnövények elleni védekezés, özönnövények irtása.

- A fás szárú növények pótlásáról szóló önkormányzati rendelet módosítása.
- Kerületi tulajdonban lévő zöldfelületek területének és minőségének növelése, közterületek állapotának fejlesztése.
- Faültetési program folytatása.
- Száraz fák felmérése és kivágása a közterületen, balesetveszélyes fák kivágása, valamint tuskóeltávolítása és gyökérszóna eltávolítása az új fák telepítése érdekében, ha műtárgy mellett nőtt vagy a közterület használatát zavarja.
- A Pilisi Parkerdő Zrt. által kezelt kerületi erdőterületek vonatkozásában az erdőgazdálkodási tevékenység figyelemmel kísérése, ennek érdekében partnerségi együttműködés megkötése a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel.
- Közvilágítási lámpatesteket eltakaró fák koronájának megmetszése.
- Játsszótér felújítások, felnőtt játszóeszközök kihelyezése.
- Játsszótéri eszközök karbantartása, felülvizsgálata, javítása.
- Ivóvízkutak kihelyezése parkok, játszóterek területén.
- Kőrösi Csoma sétány és Újhegyi sétány karbantartása.
- Mélytő szökőkútjának üzemeltetése.
- Parki öntözővízhálózat karbantartása.
- Parki berendezési tárgyak javítása és kihelyezése.
- Köztéri szemétkütyők kihelyezése.
- Sportliget sportfunkció fejlesztése.
- Óhegy park felújítása.
- Építési beruházások során a zöldtető és zöldhomlokzat kialakításának ösztönzése.
- Növényvédelem, permetezés.
- Magassági gallyazások elvégzése.
- Patkánymentesítéssel kapcsolatos lakossági bejelentések továbbítása a patkányirtással megbízott cég felé.
- Meglévő köztéri illemhelyek üzemeltetése, valamint új köztéri illemhelyek létesítése.
- Kutya-futtatók üzemeltetése és további bővítése.
- Kutyaürülék gyűjtők üzemeltetése és hálózatának bővítése.
- Kutya illemhelyek üzemeltetése és hálózatának bővítése
- A közterületekre lebomló kutya-piszok gyűjtőzsákok kihelyezése.
- Értékes fák, fasorok esetén a gyökérszóna megemelkedése miatt környezetbarát gyalogos felületek kialakítási lehetőségeinek megvizsgálása.
- Fasori zöldsávok felújítása.

A feladatok mérőszámai

- Zöldterületek, zöldfelületek évenkénti nagysága (m²).
- Kivágott száraz fák és elültetett fák száma.
- Játszóterek, valamint játszóeszközök száma.
- Ivóvízkutak száma.
- Köztéri szemetesek száma.
- Allergiás betegek száma.
- Kutya-futtatók nagysága és száma.
- Kutya-ürülékgyűjtők száma.
- Köztéri illemhelyek száma
- Megtett intézkedések száma.
- Kutya-illemhelyek száma
- Megújított fasorok száma

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Biodiverzitás javítása.
- Természetes növényzet megóvása.
- Zöldterületek növekedése, minőségének javulása.
- Vonzóbb környezet kialakítása.
- Frissebb levegő.
- Egészséges közterületi fák.
- Felújított játszóterek, biztonságos gyermek és felnőtt játszóeszközök.
- Évről-évre egyre több ivóvízkút a parkok és játszóterek területén.
- Karbantartott öntözővízhálózat.
- Egyre több köztéri szemetes.
- Biológiai allergének csökkenése a levegőben.
- Az allergiás megbetegedések előfordulási gyakoriságának csökkenése.
- Lakossági megelégedettség.
- Biológiailag aktív felületek növelése.

V. 10. Energiagazdálkodás

Célkitűzések

A környezeti állapotot befolyásoló eddig ismertett tényezőkön túl az egyik legmeghatározóbb hatótényező az olyan energiagazdálkodás, amely az ellátás biztonságán kívül az energiahatékonyság szemléleten is alapul a hosszú távú környezeti érdekek egyidejű figyelembevételével.

Budapesten a közvilágítás (a közlekedés-, köz- és vagyonbiztonság érdekében szükséges összefüggő, rendszeres, meghatározott időtartamú, villamos üzemű megvilágítás) biztosítása a Fővárosi Önkormányzat kötelező feladata, amelyet – beleértve az egyes fővárosi jelentőségű objektumok díszvilágítását (mint önként vállalt önkormányzati feladatot) – 2001. szeptemberétől a vonatkozó jogszabály alapján a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. lát el.

A gázfogyasztás változása mögött valószínűleg a fűtési időszak évről évre változó átlaghőmérsékleteinek hatása mutatkozik meg. 2016-ban a korábbi évekhez képest hűvösebb fűtési időszakok miatt jelentősebb lakossági földgázfelhasználás jelentkezett, ami felhívta a figyelmet az épületek hatékonyabb szigetelésének szükségességére.

A példamutatás tekintetében az önkormányzati ingatlanok, épületek felújítása és fejlesztése esetében is elvárás a fenntartható víz- és energiagazdálkodásra való törekvés.

Az önkormányzati épületekben a gázhálózatok ellenőrzése folyamatos, a méretlen, és mért szakaszokon a menetes kötések szabványossá tétele a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. által évente megtörténik, illetve a komplett gázhálózat felújítása több épület esetében elvégezhető évente a karbantartási keret terhére.

Energetikai hatékonyság fokozása érdekében azoknál az önkormányzati lakásoknál, amelyek felújításra kerülnek, fokozott légzárású nyílászárókat épített be a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt., továbbá a padlásfödémek és a homlokzatok utólagos hőszigetelését szorgalmazzák.

A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. az elmúlt években több energetikai korszerűsítésben részt vett, lakó és közösségi épületek korszerűsítési feladatait végezte el.

Alternatív energia a természeti jelenségek kölcsönhatásából kinyerhető tiszta energia, úgy mint a napenergia, vízenergia, szélenergia és geotermikus energia. A jövőben törekedni kell az alternatív energiaforrások lehetőségeinek felkutatására, amellyel javítható a kerület energia mérlege. Ezek megvalósítása céljából a gazdaságossági vizsgálatok elvégzése az elsődleges, az esetleges pályázati források, lehetőségek körét kell megtalálni. Elő kell segíteni a lakások, a lakóházak, valamint a közintézmények energiatakarékosságra és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvéseit, utólagos hőszigetelések, energia megtakarítást eredményező beruházások támogatásával, alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzésével. Szükséges tehát az önkormányzati beruházások, fejlesztések során megvizsgálni az alternatív energiák hasznosítási lehetőségeit.

A napenergiát gyűjtő és tároló szolárfák elterjedése egyre nagyobb arányú az európai országokban. Magyarországon 2012-től Budapesten, az Istenhegyi úton díszíti az ország első fenntartható benzinkútját két szolárfa. A benzinkút energiaigényét napsütésben teljes egészében ki tudják elégíteni a tetőn elhelyezett panelek és a szolárfák adta energiával, borult időben vagy télen pedig fele részben hagyományos módon árammal táplálják a létesítményt. Vidéken, Székesfehérváron 2018. novemberében két helyszínen telepítettek napenergiás fákat, amelyek a sportolók, levegőzők, sétálók, kutyasétáltatók kommunikációs igényeit hivatottak elősegíteni. A „fa” ágaira szerelt napelemek látják el energiával a nyolc USB-töltőt és a Wi-Fi-t, amelyet ingyenesen vehetnek igénybe a parkba látogatók. Meggondolásra javasolt az ilyen jellegű napenergiát gyűjtő és hasznosító létesítmények kihelyezése parkokba, közterekre.

Feladatok

- Energetikai célú pályázatok készítése.
- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, épületszigetelés).
- Az önkormányzati épületekben a gázhálózatok ellenőrzése, gázhálózat felújítása.
- Az önkormányzati intézmények energetikai felülvizsgálatának elvégzése.
- Az önkormányzati épületekben a villamos fogyasztórendszerek felülvizsgálata energiatakarékossági szempontból.
- Az önkormányzati épületekben az érintés-, tűz-, és villámvédelmi felülvizsgálat elvégzése és a feltárt hibák javítása.
- A kerületben az illegális áramvételezések folyamatos ellenőrzése.

- Az önkormányzati lakóépületekben az energetikai hatékonyság fokozása érdekében felújítások alkalmával fokozott légzárású nyílászárók beépítése, a padlásfödémek és homlokzatok utólagos hőszigetelése.
- A kerületi cégek alternatív energiahasznosítással összefüggő fejlesztéseinek ösztönzése.
- Az önkormányzati beruházásoknál a megújuló energiaforrások előnyben részesítése és alkalmazása (pl. pályázati lehetőségek igénybevételével napelemtetős biciklitárolók és parkolók kialakítása)
- A társasházak energiafogyasztásuk csökkentése céljából a megújuló energiák használatára való ösztönzése (pl. tetőkre telepített lapátnélküli szélturbinák, napelemek, napkollektorok)
- A kerületi építési szabályzatok készítésénél kiemelt figyelem fordítása a fényszennyezés csökkentésére.
- A napenergiát gyűjtő és hasznosító szolárfák kihelyezési lehetőségeinek megvizsgálása a parkokba és közterekre.

A feladatok mérőszámai

- Energiahatékonyságot növelő programok, intézkedések száma.
- Lakóingatlanok energiahatékonysági besorolás szerinti megoszlása.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Csökken a középületek és közintézmények energiafelhasználása.
- Csökken a lakosság energiafelhasználása, takarékoság növekedése.
- Szemléletformálás és példamutatás

V. 11. Környezeti nevelés

Célkitűzés

A környezeti nevelés az emberek kezébe „eszközöket” kíván adni, amelyekkel a környezeti problémákat legalább részben orvosolhatják, ezáltal saját életminőségükön is javíthatnak.

A környezetvédelmi tudatformálás célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése. Távolabb nézve ez a magatartás, értékrend, attitűd, érzelmi viszonyulások formálását és a környezetről, társadalomról kialakítható tudás bővítését célozza. Mindezek a törekvések a bioszféra – s benne az emberi társadalmak – megőrzésére, fenntartására irányulnak, a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozásával.

A környezeti nevelésnek az életkori sajátosságoknak megfelelő módon az oktatás minden szintjén, valamennyi műveltségi területen meg kell jelennie.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodás korosztály sajátos, korcsoportjának megfelelő élményekre és tapasztalatra épülő, azaz tevékenységorientált környezeti nevelésben részesüljön. Az óvodai környezeti nevelés feladatai az európai normáknak, ezen belül a hazai jellegzetességeknek megfelelő környezettudatos magatartásminták, értékek és életviteli szokások átadása, átvétele. A fenntarthatóságra nevelés gyakorlati megvalósítása érdekében kifejlesztett magyar óvodai nevelési tevékenységek legjobb példáinak elterjesztése fontos feladat. Mindennek hatékony, rendszerbe szerveződött eszköze a Zöld Óvoda minősítési rendszer.

A fenntarthatóság elveinek, a környezettudatosság valamint a fenntartható fogyasztás és fejlődés oktatási intézményekben történő minél hatékonyabb megjelenése érdekében az oktatásért és a környezetvédelemért felelős tárcák 2005-ben közösen létrehozták az Ökoiskola címet, amelyet azóta minden évben pályázat útján nyerhetnek el a nevelési-oktatási intézmények.

Az Önkormányzat feladata, hogy ösztönözze a kerületi intézményeket a Zöld Óvoda, valamint az Ökoiskola címek elnyeréséhez szükséges feltételek megteremtésére.

Az elmúlt évek alatt több mint 22 ezer család csatlakozott már a magyar Zokni Csereprogramhoz. Az ötlet egy, a délszláv háború elől Magyarországra menekülő vállalkozótól indult hódító útjára és olyannyira életképesnek bizonyult, hogy 2017-ben kb. egytonnányi zoknit küldtek el hozzájuk, amelyből egy focipályányi kiterjedésű bútorigipari szigetelőanyagot gyártott le a szegedi vállalkozás. Egy idő után bővítettek, használt harisnyákat, melltartókat is vártak az emberektől, ezekből a ruhadarabokból ugyanis az útépitésnél használatos geotextíliát tudnak készíteni a cég partnerei. A legújabban beküldött zoknikból mostanában tűnemezelt filc lett, géppel szálakra bontották a zoknikat, így alakultak át új matériává, amit bútorigipar, a csőszerelők használnak, de kitűnő egyéb hő- és hangszigetelésre is, és ezen kívül lovaspályák taposórétegének építésénél is jó szolgálatot tesz. Javasolt megvizsgálni a programhoz történő csatlakozás feltételeit és ösztönözni a kerületi családokat, vállalkozásokat, intézményeket.

A Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ és a Zsigmond Király Főiskola szervezésében 2013. október 2-án Kőbányai Nyugdíjas Akadémia indult, amelynek keretében kéthetente szervezett előadásokon minden 50 év feletti érdeklődő teljesen ingyen vehet részt. Az előadások az elmúlt években rendkívül sokféle témát öleltek fel, az idősök szociális helyzetétől az internetig, az idősök munkalehetőségeitől az életkor meghosszabbításáról szóló elméletekig. Kiemelt cél a jövőben, hogy a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés témaköre is az előadások közé kerüljön.

A Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ kiadásában és a Kőbányai Önkormányzat gondozásában minden évben készülő Kőbányai Kalendárium hónapokra bontva eleveníti fel a múlt év nevezetes pillanatait, eseményeit, de megismerteti az olvasót a kerület történelmével, kulturális értékeivel is. A gyermekeket mesék szórakoztatják, a konyhaművészet hódolói ízletes főételek és sütemények receptjeivel ismerkedhetnek. Az olvasó az új esztendő nagyszabású programjairól, így koncertekről, szabadtéri programokról is tájékozódhat, de a jövőben minden hónapoz köthető környezetvédelemmel és egészségvédelemmel kapcsolatos információk, tájékoztatók szintén megtalálhatók lesznek a kalendáriumban.

Feladatok

- Környezeti és egészséges életmódra nevelés támogatása az óvodai nevelésben.
- A kerületi intézmények Zöld Óvoda cím elnyerésére történő ösztönzése.

- Balogh János Országos Környezet- és Egészségvédelmi Csapatverseny támogatása.
- A kőbányai iskolákkal együttműködve a „Fogadj örökbe egy játszóteret, parkot” program elindítása.
- A családok közreműködésével a „Minden újszülött kapjon egy fát Kőbányán!” faültetési program elindítása
- A Zokni Csereprogramhoz történő csatlakozás feltételeinek megvizsgálása és ösztönzése a kerületi családok, vállalkozások és intézmények felé.
- Háztartási környezetvédelmi témájú előadások szervezése a Kőbányai Nyugdíjas Akadémián.
- Környezetvédelmi és egészségvédelmi információk, tájékoztatók megjelenítése a Kőbányai Kalendáriumban.

A feladatok mérőszámai

- Környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretterjesztő anyagok száma.
- Zöld Óvoda címet elnyert intézmények száma.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A gyerekek már óvodás és iskolás korban elsajátítják az egészséges és környezettudatos életmód szemléletet.
- Környezettudatosabb lakosság.
- Nyugdíjasok körében a háztartási környezetvédelemre történő odafigyelés.

V. 12. Kerületszépítési akciók

Célkitűzések

Alapvető cél Kőbánya szépítése, közterületeinek megújítása, a lakosság felé a környezettudatosság közvetítése, amelyeket gyakorlatias eszközökkel, azaz különféle környezetszépítési akciókkal kívánunk elérni. Az akciókba bevonjuk a lakosságot, akikben ezáltal kialakul, illetve megerősödik a környezetért való felelősségtudat. A társadalom szemléletformálásában az együttgondolkodásnak kiemelt szerepe van.

Az Önkormányzat minden szinten igyekszik kialakítani pozitív ösztönző rendszereket, hogy a jó gyakorlatok sokasodjanak és terjedjenek, és ezeket a társadalom értéként kezelje.

A kerületszépítési akciók nagy része a II. 9. fejezetben részletesen bemutatásra kerültek.

Feladatok

- Föld Napja keretében takarítási és hulladékgyűjtési akció a lakosság és a kerületi iskolák részvételével.
- „Tiszta udvar, rendes ház”, „Tiszta, rendezett Kőbányáért”, valamint „Virágos Kőbányáért” elismerések adományozása.
- „Virágot a szemét helyére!” és egynyári virágültetési akció.
- „Virágos Magyarországért” pályázaton való részvétel.
- „Önök is szeretnék adni virágot” akció a lakosság számára.
- Főutak mentén virágkosarak kihelyezése.
- „Állatok világnapja” akció lebonyolítása.
- Állatbarátoknak és állattartóknak közösségi rendezvény szervezése.
- Madarak és Fák napja akciók lebonyolítása.
- „Legszebb konyhakertek” országos programhoz csatlakozás és pályázat lebonyolítása.
- A „Takarítási Világnap”-hoz csatlakozva a CIKK Egyesület takarítási és papírgyűjtési akciójának támogatása.
- Erdőtakarítás a Pilisi Parkerdő Zrt. bevonásával.
- A Te Szedd! és az Önkéntesen a tiszta Magyarországért akcióhoz való csatlakozás és önkéntes szemétszedés megszervezése a kijelölt helyszíneken.
- “Kőbányai Madárbarát Kert” program.
- “Színes Kőbánya” akció lebonyolítása.
- “Fogadj örökbe egy fát!” és az “Adj örökbe egy fát!” akció kidolgozása és elindítása.
- “Tanösvény séták” akció folytatása.
- Növénykazetták felújítása a Városközpontban.

A feladatok mérőszámai

- Lebonyolított kerületszépítési akciók száma.
- Az akcióban résztvevők száma.
- Elismerő oklevelek és díjazottak száma.
- Hulladékgyűjtési akciók során összegyűjtött szemét mennyisége.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A lakosság kerületszépítésre történő ösztönzése, felelősségtudat.
- Rendezettebb, vonzóbb városkép.
- Társadalmi szemléletformálás.
- Lakossági aktivitás, közösségépítés.

V.13. Ipar és pincerendszer

Célkitűzések

A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. két nagy üregrendszert kezel az Önkormányzat megbízásából. Az egyik az ún. S1 alatti terület, a másik az Óhegy park katlanja alatti terület. Mindkét területen folyamatos az állag-felülvizsgálat, amelyet a következő 5 évben is folytatni kell. Az állag-felülvizsgálatok során feltárt problémákat, esetleges veszélyhelyzeteket az eddigi gyakorlatnak megfelelően meg kell szüntetni, mind az üregek állapotának, mind pedig a felszín védelmének érdekében.

Ennek során az Óhegy parkban a legnagyobb feladatot a megjelölt időszakban a jelenleg fa máglyázással biztosított 153. számú vágat betömedékelése jelenti. Sajnos a terület felett húzódó hulladék réteg továbbra sem biztosít megfelelő oxigén és páratartalmat, ezért a lent tartózkodás folyamatos szellőztetést igényel (katlan peremén kiépített ventilátor ház), egyúttal az üregben felhasznált (nem kő) anyagok korróziós folyamata is sokkal gyorsabb. Ezért folytatni kell a Bányahatóság által előírt negyedéves vizsgálatokat, valamint a vizsgálatok során feltárt hibák kijavítását.

Az S1 területe alatt húzódó pincerendszer a lakosság előtt sokkal ismertebb, tekintettel arra, hogy itt évente minimum 2 alkalommal biztosít az Önkormányzat széles körben látogatási lehetőséget, ahol a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. munkatársai tájékoztatást adnak a pincéről, annak történelmi múltjáról. Emellett több esetben veszik bérbe a terület egy-egy részét, elsősorban filmforgatás céljára. A járatrendszer biztonságosabb használata érdekében 2018-ban kiépítésre került egy második lejárát is, amely mindenképpen javít a korábbi helyzeten, nagyobb embercsoportok fogadásának, illetve távozásának lehetőségét biztosítva. Ez a lejárát gépjárművek közlekedésére nem alkalmas, kizárólag a gyalogosan közlekedőknek biztosít helyet.

Annak érdekében, hogy az üregrendszer használata a továbbiakban is biztosítható legyen, el kell végezni az általános karbantartási és felújítási feladatokat az alábbiak szerint.

1. Két évente a pincerendszer kopogózásos vizsgálata. Ezt eddig minden páratlan évben végeztette a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt., ezért 2019-ban elkészül a legfrissebb felmérés, amely alapján meghatározásra kerülnek az éves karbantartási feladatok az alábbiak szerint.
2. A legjellemzőbb éves karbantartási feladatok: lokális fűte erősítés, szellőző takarítások és javítások, zsompok takarítása.
3. Amennyiben az éves karbantartási feladatok keretét túllépi a szükséges beavatkozás mértéke, akkor nagy felújításokra kerül sor. Ilyen lehet pl. egyes vágatok fűtéjének teljes megerősítése.

A gyakorlatilag folyamatos pincerendszer látogatottságra tekintettel, megfontolandó a világítás korszerűsítése, a jelenlegi hagyományos 100W izzók helyett LED technológiára való áttérés.

A kerület életében számos a környezetre jelentős hatással lévő gazdasági szervezet, telephely működik, ennek következtében fontos, hogy az Önkormányzat a lehetőségeihez képest a rendelkezésre álló eszközök segítségével tegyen meg mindent az iparból eredő környezeti hatások csökkentése érdekében.

Az Önkormányzat a kerületi városépítési szabályzatban a szabályozási eszközök segítségével segíti elő a munkahelyi területek konfliktusainak csökkentését és az átalakuló barnamezős területek funkcióváltását.

- Funkcióhiányok megszüntetése a gazdaságilag racionális vegyes területhasználat preferálásával és a zöldfelületi rendszer bővítésével.
- Fenntartható gazdasági növekedést támogató fejlesztés.
- A megújulást akadályozó tényezők minimalizálása.
- Átmeneti hasznosítás támogatása.

Kőbánya felhagyott agyagbányája a Gergely-bánya néven ismert hulladéklerakó, amely feltöltése évekkel ezelőtt befejeződött, a terület teljes rekultivációja azonban még nem zárult le. Fontos, hogy megtörténjenek azok a kármentesítési előkészítési, tervezési feladatok és az ütemezett kármentesítési beavatkozások, amelyek megalapozzák a terület végső zöldterületi, városi park hasznosítását.

Az Aknabánya néven ismert terület a feltöltések miatt építésre nem alkalmas rekultivált bányaterület. A teljes rekultiváció hosszabb időt vesz igénybe, fontos azonban, hogy a terület teljes értékű zöldterületi funkciójának eléréséig is olyan átmeneti funkciókat kapjon, amelyek megalapozzák a végső zöldterületi funkciót.

A kerületben működő számos telephely (kiemelten a hulladékkezelő cégek) tevékenységét nyomon követjük, időszakosan a működésükhöz szükséges engedélyeket és a jogszabályokban meghatározott telephelyi feltételeket társhatóságokkal (pl. Rendőrség, BFKH Népegészségügyi Osztály, Kormányhivatal stb.) ellenőrizzük.

Feladatok

- A barnamezős területek funkcióváltásának és megújulásának elősegítése.
- Gergely-bányával kapcsolatos feladatok elvégzése (pl. gázleszívó rendszer üzemeltetése, előírt környezetvédelmi vizsgálatok elvégzése, növénygondozás, őrés).
- Óhegy parkkal kapcsolatos feladatok ellátása.
- “S1” területének rendbetétele, hasznosítása.
- Sportligettel kapcsolatos feladatok ellátása.
- Ipari vállalatok környezetvédelmi jelentéseinek ellenőrzése.
- Telephelyek időszakos ellenőrzése.
- A pincerendszer nyilvántartásának vezetése.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő pincerendszer (S1 és Óhegy park) helyszíni ellenőrzése.
- A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. portfóliójába vett pincerendszerekben energiatakarékos világítás megvalósításának megvizsgálása.

A feladat mérőszámai

- A kiemelt területek karbantartására fordított összeg.

- Megtett intézkedések száma.
- Beérkező beszámolók mennyisége.
- Telephely ellenőrzések száma.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- A kiemelt területek biztonságossá tétele.
- A pincerendszerből adódó kockázatok csökkenése.
- Környezeti kockázatok csökkenése.

V. 14. Közlekedés

Célkitűzések

A kerület közúti közlekedésére jellemző, hogy a korábbi vizsgálatok során megjelölt közlekedési problémák egy része továbbra is fennmaradt. Azaz kerületünk egyes útvonalai, illetve csomópontjai továbbra is igen zsúfoltak, némelyikük kapacitása csúcsidőszakban 100%-osan kihasznált. Ezek az útvonalak és csomópontok jellemzően a főváros kezelésébe tartoznak, azaz fejlesztésük, átalakításuk a Budapest Főváros Önkormányzata hatásköre. Kerületünknek ebben a folyamatban közreműködnie kell, mert a közúti közlekedés sajátosságai miatt a főközlekedési utak és az azokon lebonyolítandó forgalom bármilyen jellegű változtatása érinti a szűkebb és tágabb környezetükben található, helyi kezelésű utakat is.

Tekintettel arra, hogy kerületünk jelentős részén a közlekedéssel kapcsolatos különféle tevékenységek szervezése, irányítása nem az Önkormányzat hatáskörébe tartozik, e feladatok ellátása során elengedhetetlen a társszervezetekkel, társhatóságokkal való eddiginél is szorosabb együttműködés.

Ez vonatkozik a közúti közlekedés terén a Budapest Főváros Önkormányzata irányítása alá tartozó szervezetekkel és hatóságokkal történő együttműködésre; a vasúti közlekedés terén a MÁV Zrt.-vel történő megfelelő – az eddiginél is hatékonyabb – kapcsolat kialakítására és végül de nem utolsó sorban a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér üzemeltetőire, illetve a repülőgépek mozgásáért felelős hatóságokkal való kapcsolatra is.

E tevékenység során továbbra is szorgalmazni kell a közösségi közlekedés – és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra – fejlesztését, valamint a kerület lakóterületeinek elkerülését szolgáló úthálózat-fejlesztést.

Kőbányán a kötöttpályás közlekedési módok közül a vasútvonalak keretek közé zárják a közúti közlekedést, hiszen azokat csak meghatározott pontokon lehet keresztezni. Ennél kissé rugalmasabb a villamosok és még inkább a metróval való közlekedési kapcsolat. Sajnos ez utóbbinak a 3-as metró vonalán az elkövetkező 1,5-2 évben megvalósuló – Kőbányát érintő – felújítása nagyban befolyásolja és még inkább megnehezíti a kerület közúti közlekedését.

Az elmúlt években végzett felújításoknak köszönhetően a közutak vonatkozásában a legnagyobb problémát a fővárosi tulajdonú, illetve kezelésű utak jelentik. Több mint 10 olyan út van (pl. Gyömrői út, Mádi utca, Harmat utca, Tavas utca, Halom utca, Bányató utca, Maglódi út, Kozma utca, Pongrác út, Napmátka utca, Csilla utca, Fertő utca), melyek jelentősen befolyásolják állapotukkal a környezetet, elsősorban a zaj és a környező házakra gyakorolt rezgések tekintetében. A közúti közlekedés jelentős része ezeken az utakon zajlik, s a lakosság hangulatára jelentős hatással bírnak. Bár a Kőbányai Önkormányzat az elmúlt években jelentős áldozatokat hozott a saját kezelésű útjainak felújítására, s az alábbiakban látható lesz, hogy a következő évekre vonatkozó tervek is jelentős mértékű tervberuházásokat vetítenek előre, de összességében csak akkor beszélhetünk majd a közúti közlekedés kerületünket érintő minőségi javulásáról, ha a fenti ún. „fővárosi utak” is javulni fognak.

A kerületi belterületi utaknak elenyésző százaléka földút, mégis van még teendő a felszámolásuk tekintetében, ugyanis azt a minimális elvárást, mely szerint pormentes utakon közlekedjünk, ma már nem tekinthetjük túlzottnak. Jelenleg 2 utca rendelkezik érvényes építési engedéllyel, a Vaspálya utca (Noszlopy utca – Vasgyár utca) és az Előd köz (Ihász utca – Előd utca kiépítetlen vége). Emellett folyik a tervezése az Albert Camus utcának (Maláta utca és a Harmat utca közötti szakaszon).

Az elkövetkező 5 évben legalább e három utcának a szilárd burkolattal történő kiépítését meg kellene valósítani. Szükséges megemlíteni, hogy a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. gyakorlata szerint csapadékvizet a meglévő csatorna rendszerébe nem enged be, ezért a helyben szikkasztásos módszerrel kell a csapadékvíz elvezetését megoldani az útburkolatról. Ezek üzemeltetése az Önkormányzatra ró hosszú távon plusz feladatot. Egyrészt a szikkasztómezők időnkénti tisztítására, másrészt a szikkasztó árkok folyamatos

karbantartására kell felkészülni.

Nem elhanyagolható a zajvédelem és a közlekedésbiztonság szempontjából a nem aszfalt burkolatú utak kérdésköre. Az Önkormányzat a Kerámia utca betonburkolatának, a Kerecseny utca és a Gém utca nagy-kockakő burkolatának korszerű aszfalt burkolatra történő átépítését tűzte ki célul.

A Kerecseny utca már jogerős tervvel rendelkezik, a Gém utca és Kerámia utca 2019-ben tervezés alá esik, és reményeink szerint 2020-ban a kivitelezés megkezdődik.

Az elmúlt négy évre visszatekintve elmondható, hogy az Önkormányzat ebben az időszakban a lakótelepi belső utak felújítására helyezte a hangsúlyt. Első lépésként az Újhegyi lakótelepen 2015-ben kezdődtek meg az előregedett, közel 40 éves belső utak burkolat felújítási munkái. A Gyakorló utcában a szakközépiskola előtti szerviz út, valamint a fennmaradó Újhegyi utak felújítása várható a következő időszakban.

A burkolattal rendelkező utak felújítását folytatni kell, hiszen a burkolat egyes esetekben meghaladta az elvárható kort. A Szállás utca nagy kamionforgalmat bonyolít le, utoljára 1997-ben újították fel, azaz 2022-ben átlépi a maximálisan elvárható életkort.

Megvizsgálva az utak állapotát, a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. az alábbi utak felújítását tartja szükségesnek.

Már tervvel rendelkező utak:

- Balkán utca (Bihari út - Somfa köz)
- Somfa köz (Balkán utca - Zágrábi út)
- Vaspálya utca (Noszlopy utca - Vasgyár utca)
- Noszlopy utca (Vaspálya utca - Gyömrői út)
- Endre utca (teljes hossz)
- Bánya utca (Kőrösi Csoma Sándor út - Ászok utca)
- Tavasz utca (Harmat utca - Mádi utca)
- Vásárló utca (teljes hosszban)
- Füzér utca (Vásárló utca-Kőrösi Csoma Sándor út)
- Gém utca (teljes hossz)
- Fogadó utca (Gém utca – Száva utca)

Tervvel még nem rendelkező utak, de indokolt a felújítása:

- Kada köz (teljes hossz)
- Ihász utca (Vaspálya utca - Kápolna tér)
- Tarkarét utca (Bogáncsvirág utca - Ezüstfa utca)
- Harmat utca (Újhegyi út - Hangár utca)
- Bányató utca (Újhegyi út - Hangár utca)
- Algyógyi utca (teljes hossz)
- Tárna utca (teljes hossz)
- Mádi utca (Gitár utca - Nyitra utca)
- Hölg utca (Állomás utca - Liget utca)
- Ihász köz (Mádi utca - Harmat utca)
- Szállás utca (Bihari út - Szállás köz)

A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. 2015. évben elkészítette az Önkormányzat Járdakoncepcióját, amelynek alapvető célja az volt, hogy az Önkormányzat átfogó képet kapjon a tulajdonában és kezelésében álló kerületi járdákról, gyalogutakról illetve az azokkal kapcsolatos rövid távon szükséges beavatkozásokról.

Kőbányán 276 darab kerületi úton van olyan útszakasz, amelyet összesen 256 036 méter hosszúságban kiépített járda vagy gyalogút szegélyez. A kiépített járdaszakaszok és gyalogutak száma összesen 1378 darab (ebből 337 darab szakasz gyalogút). A kiépített járdák összes hosszúsága 179 648 méter, teljes felülete 326 830 m². Ez a mennyiség összesen 1041 járdaszakasz között oszlik meg. A kiépített járdák jellemzően öntött aszfalt burkolattal (93 %) rendelkeznek, ugyanakkor jelentős mértékű a vegyes, illetve a beton burkolatú járda. A kockakő burkolatú kiépített járdák mértéke elenyésző. A kiépített járdák több mint 23 %-a jó állapotú jelenleg, amelyeknél a felújítás öt éven belül nem indokolt. A hosszú távon megtartandó kiépített járdák esetében a minőség javítására kell törekedni.

Mivel a járdaállomány teljes megújítása – a költségvetési források korlátozottsága miatt – csak rendkívül hosszú idő alatt valósulhat meg, ezért elsősorban – a felmérés alapján – alacsonyabb minősítéssel rendelkező szakaszok megújítására kell törekedni, ezért a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. javasolja minden évben legalább 2500 m² járda felújítását.

Az Óhegy parkban 2016-ban megkezdett járdafelújítási munkák után több, parki járdaként nyilvántartott, de valójában napi közlekedésre használt járda felújítása szükséges. Ezen járdák

nagyobbik része járólappal készült és az idők során, többnyire a fák gyökérzete miatt elmozdultak. Természetesen aszfalt burkolatú járdák is jelentős mennyiséget képviselnek.

A korábban beépült lakóterületeken már az elmúlt években kialakításra kerültek azok a területek, utcák, amelyeken a sebesség csökkentése érdekében forgalomcsillapító műtárgyakat (pl.: forgalomcsillapító küszöb) helyzetetett ki az Önkormányzat.

Az elkövetkezendő időszak kiemelt fejlesztése lesz a kerékpárutak kiépítése. Míg a közösségi közlekedés fejlesztése jelentős mértékben a Budapest Főváros Önkormányzata feladatköre, a nem motorikus közlekedést igénybe vevők, azaz a kerékpáron közlekedők számának növelésére irányuló tevékenység, az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra további fejlesztése a kerületi önkormányzat hatásköre. A Budapest Főváros Önkormányzatával együttműködve tovább fejleszthető a Rákospatak menti kerékpáros út is.

A következő években szükséges hálózattá fejleszteni a kerékpárutakat, amelyekhez újakat jelölünk és építünk ki. A legfőbb cél, hogy egyre több területen álljon rendelkezésre biztonságos út a biciklisek részére, a hálózati kapcsolatot erősítjük az Albertirsai út, a Harmat utca, valamint a Kőbányai út között, a Harmat utca és a Kőér utca között, illetve a Kerepesi út és a Harmat utca között.

A nagyobb Kőbányai lakótelepeken szükséges megkezdeni a közös, fedett, zárt, biztonságos kerékpártárolók építését, megteremtve ezzel a biciklik lakáson kívüli tárolásának feltételeit. Ezzel párhuzamosan a kerületi építési szabályzatokban előírásokat szükséges tenni, hogy az új épületekben kerékpártárolókat is kötelező legyen kialakítani.

Ösztönözni szükséges, hogy egyre többen használják közösségi eszközként a kerékpárt, ezért folytatni kell a tárolás feltételeinek javítását a közintézményekben és meghirdetjük a „Bringázz az iskolába és munkába!” programot. Az önkormányzati feladatok ellátásánál bevezetjük a teherkerékpárok, elektromos kerékpárok használatát, a kerületi intézményeket, vállalkozásokat pedig a „Zöld kerék” pályázati programmal ösztönözzük arra, hogy dolgozóik számára megteremtsék a feltételeket az alternatív közlekedési eszközök igénybevételéhez.

Napjainkban az elektromos autók iránti érdeklődés, valamint a kereslet exponenciális növekedést mutat. Továbbá, számos vezető autógyártó cég bejelentette, hogy a jövőben a teljesen elektromos autók gyártását fogja előtérbe helyezni. Ezeket a trendeket figyelembe

véve az elektromos autók széles körű elterjedésére lehet számítani. Az autót vásárlók körében a különböző kedvezmények hatására is, egyre népszerűbb választásnak tűnik ez a típusú jármű (pl. ingyenes parkolás). Az elektromos autó számos előnnyel rendelkezik, amely használatához nélkülözhetetlen az otthoni elektromos autó töltő, illetve az utak mentén fellelhető elektromos töltőállomás kiépítése.

A nemzetközi tendenciáknak megfelelően Magyarország kiemelten kezeli az elektromobilitás fejlesztését, amely együtt jár az infrastruktúra, a forgalomszervezés, a hálózatüzemeltetés és a szabályozói rendszer átalakításával. Az elektromobilitás hazai elterjedése, a szükséges infrastrukturális és szolgáltatási feltételek biztosítása és átfogó kezelése csak állami kontroll mellett biztosítható. Annak érdekében, hogy a hazai e-mobilitási tudás és kompetencia egy helyen összpontosuljon, a Nemzetgazdasági Minisztérium kezdeményezésére 2016-ban létrejött a 100%-ban állami tulajdonban álló e-Mobi Elektromobilitás Nonprofit Kft. Az e-Mobi Elektromobilitás Kft. elsődleges küldetése a felhasználók számára komfortos szolgáltatást biztosító töltőhálózat kialakítása, olyan nemzeti infrastruktúra rendszer felépítése, mely hosszútávon képes hatékonyan működni, fejlődni.

Kerületünkben összesen 8 db töltőállomást üzemeltetnek az alábbi területeken

- Füzér utca
- Gergely utca
- Gyakorló köz 7. előtt
- Maláta utca 6. előtt
- Oltó utca
- Szárnyas utca 14. előtt
- Szentimrey utca
- Szent László tér 1-4. előtt

A töltőhálózat fejlesztésének legfontosabb hatása, hogy elősegíti az elektromos gépjárművek használói körének bővülését, mivel egyre több potenciális érdeklődő számára válik elérhetővé a közlekedés ezen új, környezettudatos formája. A kerületben eddig kiépült elektromos töltőállomás hálózatnak a bővítését a jövőben szorgalmazni szükséges.

Budapest Főváros Önkormányzata 2008-ban hozott döntést a budapesti közbringarendszer létrehozásáról, a feladattal a Parking Kft.-t bízta meg. Megszületett a döntés a hetvenhat gyűjtőállomás helyszínéről, majd a Parking Kft. internetes pályázatot írt ki arra, hogy mi

legyen a neve. A több ezer beérkezett javaslat közül a zsűri ötöt választott ki, ezekből az internetezők a MOL Bubira szavaztak. 2013-ban lezajlottak a tenderek a kerékpárok és a többi szükséges eszköz gyártására, 2014 tavaszára pedig elkészültek a gyűjtőállomások és az almazöld biciklik is. Mára a MOL Bubi közbringarendszer 143 gyűjtőállomásból és 1846 kerékpárból áll. Sajnálatosan a kerületben még nem igénybevehető ez a szolgáltatás, de szükséges a jövőben kezdeményezni a körzet kiterjesztését Kőbánya területére is.

Budapest első elektromos autómegosztó rendszere, a GreenGo segítségével percdíjas elszámolással lehet bérelni elektromos autókat. Az elmúlt időszakban több mint másfélszeresére nőtt a GreenGo közösségi autómegosztó szolgáltatási területe, amit reményeink szerint Kőbánya területére is kiterjesztenek majd. Az elektromos autómegosztó rendszert működtetők köre az évek során tovább bővült.

Az elmúlt időszakban egyre jobban elterjed a BlinkeeCity szolgáltatás, amelynek segítségével elektromos robogót lehet bérelni. Gyors és környezetkímélő megoldást nyújt a zsúfolt városi közlekedésben, a forgalmi dugó nem akadály, miközben óvja a környezetet.

Feladatok

- Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap rendezvényeihez történő csatlakozás.
- Közutak úrszelvény biztosítása, valamint a közvilágítást biztosító lámpatesteket eltakaró fák koronájának metszése.
- Kerékpárút hálózat fejlesztése.
- Isaszegi kerékpáros emléktúra.
- Járdafelújítás.
- Útfelújítások, útépitések.
- Fizetőparkoló övezetek üzemeltetése.
- További fizetőparkoló övezetek létesítésének vizsgálata.
- Parkolóhelyek kijelölése, tervezése és kialakítása.
- Hiányzó és megrongálódott utcanévtáblák cseréje.
- Teljeskörű közúti közlekedési vizsgálat elvégzése a kerület egészére.
- Mol Bubi közbringa rendszer körzete kiterjesztésének kezdeményezése.
- Zárt kerékpártárolók kiépítési lehetőségének vizsgálata.
- Elektromos töltőállomások számának a növelése.
- Elektromos autómegosztó rendszerek kiterjesztésének kezdeményezése a kerület

egyres részeire.

- „Bringázz az iskolába és munkába!” program meghirdetése.
- Az önkormányzati feladatok ellátásánál a teherkerékpárok, elektromos kerékpárok használatának bevezetése.
- A kerületi intézmények, vállalkozások a „Zöld kerék” pályázati programmal való ösztönzése arra, hogy dolgozóik számára megteremtsék a feltételeket az alternatív közlekedési eszközök igénybevételéhez.

A feladat mérőszámai

- Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap rendezvényen és az Isaszegi emléktúrán résztvevők száma.
- A felújított utak és járdák nagysága.
- Kerékpáros közlekedési infrastruktúra százalékos arányának változása.
- Intermodális csomópontok, parkolóhelyek száma.
- Az egyéni és közösségi közlekedés igénybevételi részarányának alakulása.
- Zárt kerékpártárolók száma.
- Mol Bubi szolgáltatás általi kiterjesztéssel érintett terület nagysága.

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap rendezvényen a környezettudatosság mélyítése.
- Javul a kerület útburkolatainak minősége.
- Nő a kerékpáros- és gyalogosforgalom.
- A közösségi közlekedési formák elosztásában csökken az egyéni autós közlekedés aránya.

V.15. Környezetvédelmi irányítás az Önkormányzatnál

Célkitűzések

Az Önkormányzatnak nemcsak a fenti pontokban részletezett feladatokat kell eredményesen teljesítenie, hanem biztosítania kell azt is, hogy a környezetvédelmi szemléletmód áthassa magát az önkormányzati működést és döntéshozatalt. Ennek megvalósításához viszont hatékony belső és külső kommunikáció szükséges. A külső kommunikációhoz kapcsolódóan még az Önkormányzat környezeti tevékenységének és az eredményeknek a külső érdekelt

felek felé történő kommunikációját és a környezeti nevelés fejlesztését kell kiemelni.

Meghatározott környezeti információk nyilvánosságának biztosítása (közzététele) jogszabályi kötelezettség. Fel kell ismerni a nyilvánosságban rejlő erőt a környezetvédelmi szempontok érvényesítésében, amely gyakran hatékonyabb a jogi szabályozásnál.

A környezetvédelem és -fejlesztés területén jelentős segítséget jelenthetnek a civil szervezetek, valamint a környezetügyért elkötelezett vállalkozások a környezetvédelmi problémák megoldásában. Az Önkormányzatnak kezdeményező szerepet kell vállalnia e potenciál feltérképezésében, és biztosítani kell a szükséges szakmai, erkölcsi lehetőségekhez mérten anyagi támogatását ezen szervezetek számára.

Az éghajlat változása, a globális felmelegedés már jelenleg is komoly hatást gyakorol a mindennapi életünkre. Abban az esetben azonban, ha nem teszünk záros határidőn belül érdemi lépéseket a felmelegedés mértékének csökkentésére és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra, a jövő generációival szembeni kötelezettségeinket ássuk alá. Erkölcsi felelősségünk, hogy a gyermekeinkre és unokáinkra lehetőség szerint jobb, de semmiképp nem rosszabb állapotban hagyjuk a világot, mint ahogyan azt a szüleinktől és nagyszüleinktől megkaptuk mi magunk.

Az elmúlt években megjelent tudományos eredmények arra hívják fel a figyelmet, hogy a megelőzés esélyei folyamatosan romlanak, és egyre inkább a természet további változásaira való felkészülés és az ezekhez való alkalmazkodás válik a legfontosabb feladattá. Az alkalmazkodás előfeltétele viszont a társadalom egészében és helyi szinten egyaránt a klímatudatosság növelése.

Kiemelt cél a megújuló energiahordozók arányának nagymértékű növelése az energiaellátáson belül. Az ezek segítségével előállított energia mind gazdasági, mind károsanyag-kibocsátási szempontból kedvezőbb lehet a fosszilis energiára épülő energiaellátásnál, nemcsak a széndioxid, illetve az üvegházhatású gázok kibocsátásainak szempontjából, hanem egyéb levegőszennyezők tekintetében is.

A KEHOP-2.1.2-2018.0025 "Zöld Kőbánya - Rajtad múlik" Klímastratégia pályázaton nyert támogatásból a Kőbányai Önkormányzat célul tűzte ki a Kerületi Klímastratégia kidolgozását. A kidolgozandó klímastratégia feladata, hogy a kerület adottságait, a társadalom hosszú távú

érdekeit és jövőbeni fejlődési irányait, valamint a kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza a kerület klímavédelmi céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket.

A helyi klímastratégia kidolgozásának legfontosabb feladata lesz a gazdasági, társadalmi és környezeti igények közötti kompromisszumok megtalálása. Javasolt, hogy a Képviselő-testület végeztesse el a Kőbányai Önkormányzat, annak intézményei és a legalább többségi befolyása alatt álló gazdasági társaságok átvilágítását abból a szempontból, hogy azok működése pontosan miként hat az éghajlatváltozásra.

A fenti célok megvalósítása érdekében olyan számonkérhető feladattervet szükséges készíteni, ami lehetővé teszi a globális klímaváltozási szempontokon túlmenően az itt élők életminőségének folyamatos javítását, az egészségesebb települési környezet kialakítását és a turisztikai vonzerő növekedését. A fejlesztéseket a gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatóság figyelembevételével kell megvalósítani.

Kedvező tendenciának tekinthető, hogy a városfejlesztés területén a környezet iránt érzett felelősség, a környezettudatos városfejlesztés igénye egyre inkább előtérbe kerül, a különböző átfogó és szakterületi kerületfejlesztési tervek és programok mindegyikébe beépültek környezetvédelmi szempontok.

Az Önkormányzat alapvető célkitűzései közé tartozik az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások csökkentése, megszüntetése, a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése és javítása. Kiemelt cél az élő és élettelen környezet megőrzése, a gazdasági fejlődés és a környezet összefüggésében a harmonikus, ésszerű környezeti igénybevételre való törekvés, valamint a kerület gazdasági versenyképességének növelése a környezeti állapot javításával.

A kerület igen jelentős környezeti értékekkel rendelkezik, amelyek védelme egyben gazdasági érdek is, ezért az Önkormányzat különösen fontos törekvése a helyi társadalom környezettudatosságának és a környezet fejlesztésben való érdekelttségének növelése, a közösségi részvétel fokozása.

Feladatok

- Prioritásokat meghatározó környezetvédelmi stratégia érvényesítése az Önkormányzat döntéshozatalaiban.

- Kerületi Klímastratégia kidolgozása.
- Környezeti elemek és problémák köré szerveződő ún. „tematikus évek” megszervezése (pl. Víz Éve, Hulladékgazdálkodás Éve stb.)
- A környezeti információk közzététele az önkormányzati honlapon.
- Az Önkormányzat környezeti tevékenységének és eredményének a külső érdekelt felek felé történő kommunikációja.
- Az önkormányzati ügyeknél a papírintes, e-ügyintézés szorgalmazása, illetve az e-hulladék csökkentése.
- A kerületi vállalkozásokkal együttműködve olyan online felület létrehozása, amelyen gazdára található az üzleti és a közigazgatási szférában leselejtezett irodai eszközök annak érdekében, hogy azokat a lehető legtovább használhassák.

A feladatok mérőszámai

- Azon döntések száma, amelynél a döntés kimenetelét megváltoztatta a környezeti hatások figyelembe vétele.
- Közzétett környezeti információk száma.
- Az önkormányzat, annak intézményei és a legalább többségi befolyása alatt álló gazdasági társaságok működése által kibocsátott, károsanyagok mértéke

A feladatok végrehajtásának várható eredménye

- Környezettudatosabb önkormányzati döntések.
- Hatékony és naprakész információ nyújtása a lakosság és a cégek részére.
- Az önkormányzat, annak intézményei és a legalább többségi befolyása alatt álló gazdasági társaságok éghajlatváltozásra gyakorolt hatásának mérséklése.

VI. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM (2020-2024) PONTJAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA, INTÉZKEDÉSI TERV

A környezetvédelmi program készítésének célja olyan használható program megalkotása, amelyben foglaltak megvalósítása elősegíti a településen élők életkörülményeinek javulását.

A környezetvédelmi program környezeti jövőképének a fontosabb hajtóerők, ok-okozati folyamatok, tendenciák ismeretén kell nyugodnia, a környezeti jövőkép nem választható el a kerület működésének szakterületi jövőképeitől (pl. energia, közlekedés, városfejlesztés, városüzemeltetés, környezetvédelem).

Az előző fejezet a 2020-2024. évekre vonatkozó környezetvédelmi célokat és programokat mutatta be. Jelen fejezet a kitűzött célok és programpontok alapján összeállított, a következő négy évre szóló intézkedési tervet tartalmazza.

A Kerületi Környezetvédelmi Program átfogóan tartalmazza a kerület környezetvédelmi feladatait, annak érdekében, hogy a kerület környezetvédelmi eszköztára teljeskörűen áttekintésre kerüljön. A feladatok ugyanakkor csak ütemezetten, egymásra épülve és egymást erősítve valósíthatók meg, ezért az egyes feladatokat rövid-, közép- és hosszútávú kategóriákba soroltuk.

Az alábbi táblázatban szereplő feladatok megvalósításával a kerület környezeti állapota a lakók számára is érzékelhetően javul, a kerület vonzóbbá és rendezettebbé válik. Elismert értékévé válnak a kerület természeti és épített környezeti közös értékei, „divatba jön” a tudatos, értékvédő, felelős életmód és gazdálkodás. Növekednek az egészségmegőrzés, a biztonság, a tanulás és a rekreáció iránti igények, és az Önkormányzat működése során példát mutat az energiatakarékos, környezetbarát tervezés, technológiák alkalmazásában.

Ssz.		Felelős	Ütemezés		
			Rövid-távú	Közép-távú	Hosszú-távú
1. Levegőtisztaság-védelem					
1.1.	A Kormányhivatallal egyeztetve a légszennyező pontforrások nyilvántartásának folyamatos aktualizálása	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
1.2.	Szmozgriadó elrendelésével kapcsolatos feladatellátási kötelezettség figyelemmel kísérése	Környezetvédelmi Osztály		x	
1.3.	Szmozgriadó esetén szükség szerint a helyi lakosság további tájékoztatása	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
1.4.	Avar és kerti hulladékok égetési tilalmának ellenőrzése	Környezetvédelmi Osztály Kőbányai Közterület-felügyelet	x	x	x
1.5.	A levegőminőség folyamatos nyomonkövetése a Gergely utcai mérőállomás adatai segítségével	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
1.6.	Kezdeményezés a Gergely utcai mérőállomáson mért komponensek körének bővítésére	Környezetvédelmi Osztály	x		
1.7.	Egyedi levegőminőség vizsgálat végeztetése és az eredményektől függően további intézkedések megtétele	Környezetvédelmi Osztály	x		
1.8.	Bűz és levegőtisztaságvédelmi eljárás kezdeményezése az illetékes hatóságoknál	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x

1.9.	A levegő üledő- és szállópor terhelésének csökkentése az út menti zóldsávok és zöldfelületek növelésével, a faültetési program folytatása	Városüzemeltetési Osztály Kökert Kft. Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt. Főépítészeti Osztály	x	x	x
1.10.	A közlekedési eredetű emisszió csökkentése érdekében kerékpárutak kiépítése	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt. Főépítészeti Osztály	x	x	x
1.11.	A szállópor mennyiségének csökkentése érdekében a burkolt utak arányának növelése a kerületben	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt.	x	x	x
1.12.	Az önkormányzati tulajdonú épületek esetében a légszennyező források (kémények) tervszerű felülvizsgálata, karbantartása és felújítása	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt.	x	x	x
1.13.	A családi házak fatüzeléses fűtési rendszerének átalakítására vonatkozó támogatási rendszer kidolgozásának megvizsgálása.	Jegyzői Főosztály		x	
2. Zaj- és rezgésvédelem					
2.1.	Lakossági panasz kivizsgálása céljából szükség esetén zaj- és rezgésmérés végzése hatósági eljárásban	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
2.2.	Zajmérésen alapuló repülési zajterhelés vizsgálat a kerület több kijelölt pontján	Környezetvédelmi Osztály	x		
2.3.	Kerületfejlesztési és beruházási	Főépítészeti Osztály	x	x	x

	egyeztetések során különös figyelem fordítása a védendő épületek zajvédelmére	Környezetvédelmi Osztály			
2.4.	Környezetvédelmi védőterületek kijelölése településrendezési eszközökben	Főépítészeti Osztály			x
2.5.	Csendes övezetek kialakításának vizsgálata, valamint a feltételek teljesülése esetén kijelölése	Környezetvédelmi Osztály Főépítészeti Osztály			x
2.6.	A Repülőtér területén működő Zajvédelmi Bizottságban bizottsági tagként történő aktív részvétel	Környezetvédelmi Osztály Alpolgármester	x	x	x
2.7.	A Repülőtér működéséből eredő zajhatások csökkentése érdekében egyeztetések, a kerület lakossága szempontjából hátrányos döntések felülvizsgálatának kezdeményezése, jogorvoslati kérelmek benyújtása	Környezetvédelmi Osztály	x		
2.8.	A Repülőtér működéséből eredő zajhatások csökkentése érdekében a vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatának kezdeményezésével kapcsolatos egyeztetések lefolytatása	Környezetvédelmi Osztály Alpolgármester	x		
2.9.	Közreműködés a Budapest Airport Zrt. által a Keresztúri út 164. szám alatti ingatlanon üzemeltetett zajmérőállomás áthelyezésének megvalósításában	Környezetvédelmi Osztály		x	
2.10.	A Repülőtér környezetében kijelölt zajgátló védőövezet felülvizsgálati eljárásban a kerületi érdekek érvényesítése	Környezetvédelmi Osztály	x		

2.11.	Vasúti zajhatások csökkentésére zajárnyékoló falak kialakításának figyelemmel kísérése és megépítésének szorgalmazása	Környezetvédelmi Osztály		x	x
2.12.	A határérték feletti terheléssel bíró fő közlekedési utak mentén passzív akusztikai védelem kiépítési lehetőségének vizsgálata, nyomkövetése új épületek, felújítások esetén.	Főépítészeti Osztály Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
2.13.	Zajcsökkentést támogató forgalomtechnikai eszközök ösztönzése	Főépítészeti Osztály Városüzemeltetési Osztály		x	
3. Hulladékgazdálkodás					
3.1.	Illegális hulladéklerakások felszámolása	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Közterület-felügyelet Környezetvédelmi Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. Kőkert Kft.	x	x	x
3.2.	Rendszeresen hulladékkal terhelt fővárosi tulajdonban lévő területek vonatkozásában egyeztetések kezdeményezése	Városüzemeltetési Osztály Környezetvédelmi Osztály	x		
3.3.	Hulladékgazdálkodási akciókra irányuló civil kezdeményezések támogatása	Városüzemeltetési Osztály	x		

3.4.	„Hulladékcsökkentési hét” akció megszervezése	Városüzemeltetési Osztály	x		
3.5.	A szelektív hulladékgyűjtés fontosságának tudatosítása a kerület lakói és intézményei körében	Városüzemeltetési Osztály Környezetvédelmi Osztály	x		
3.6.	Elhullott állatok elszállítása, valamint a témában a lakosság tájékoztatása (újságcikk, honlapon történő kiemelt megjelenítés)	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
3.7.	Hulladékkezelő telepek időszakos ellenőrzése	Hatósági Osztály Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
3.8.	Kerületi Komposztálási Program folytatása a lakosság részére	Városüzemeltetési Osztály	x		
3.9.	Közterületi Komposztáló Program keretében a meglévő komposztáló üzemeltetése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.		x	
3.10.	Zöldhulladék-gyűjtőzsákok biztosítása a lakosság részére és az önkormányzati intézmények részére	Kőkert Kft. Igazgatási Osztály	x	x	x
3.11.	Az önkormányzati ingatlanokon lomtalanítások elvégzése	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt.	x	x	x
3.12.	Kerületi komposztáló udvar létesítése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.		x	
3.13.	A hulladékgazdálkodási tevékenység szabályozása a kerületi építési szabályzatokban	Főépítészeti Osztály		x	

3.14.	Az építkezések és bontások során a keletkező hulladékok kezelésére vonatkozó jogszabályi előírások (nyilvántartások, adatszolgáltatás) betartásának figyelemmel kísérése	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
3.15.	Lakossági házhoz menő darálás lehetőségének megvizsgálása.	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.		x	
4. Vízvédelem és vízhasználat					
4.1.	A Rákos-patak revitalizációjának elősegítése érdekében szoros együttműködés kialakítása a Budapest Főváros Önkormányzatával	Főépítési Osztály Környezetvédelmi Osztály Városüzemeltetési Osztály		x	
4.2.	A Rákos-patak vízminőségének nyomon követése	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
4.3.	Kerületi locsolóutak engedélyezése, a magánkutakról nyilvántartás vezetése	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
4.4.	Nyílt csapadékelvezető árkok teljeskörű felmérése	Városüzemeltetési Osztály	x		
4.5.	Nyílt csapadékelvezető árkok kaszálása, karbantartása	Kőkert Kft. Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
4.6.	Csapadékvíz helyben történő megőrzésének, hasznosításának megvizsgálása	Városüzemeltetési Osztály		x	

4.7.	Beruházások során vízátteresztő burkolat ösztönzése	Főépítészeti Osztály	x	x	x
4.8.	Az önkormányzati tulajdonú épületekben a takarékosagra ösztönző vízmérők felszerelése és az ivóvíz hálózati rendszerek felülvizsgálata	Kőbányai Vagyongazdálkodási Zrt.		x	
4.9.	Az önkormányzati épületek víz- és csatornahálózatának ütemezett felújítása	Kőbányai Vagyongazdálkodási Zrt.			x
4.10.	Az ipari vízhálózat helyreállításának szorgalmazása és használata a parkok öntözésénél	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	
4.11.	Fenntartható csapadékvíz-gazdálkodás, csapadékvíz lefolyásának csökkentése, párologtatásra képes felületek növelése	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály			x
4.12.	Záportárolók közterületi kialakítási lehetőségeinek megvizsgálása	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	x
4.13.	A burkolt járdáknál a fahelyek vízfelvevő területének növelése (min. 2,25 m ² -re)	Városüzemeltetési Osztály		x	x
5. Szennyvíz-kibocsátás és kommunális létesítmények					
5.1.	Illegális rákötések csökkentése és a jogszabályoktól eltérő szennyvízkezelés feltárása	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x

5.2.	A közművekkel kapcsolatos fejlesztések során nem csak az infrastruktúra, hanem a környezetvédelmi hatások vizsgálata is szükséges	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály	x	x	x
5.3.	A kerületi víztározók karbantartása	Városüzemeltetési Osztály	x		
5.4.	Önkormányzati beruházás során az elhagyott közművekre figyelemmel kell döntést hozni, az elhagyott közműveket meg kell vizsgálni, valamint kezdeményezni kell a közművek kezelői felé a szükséges intézkedések megtételét, és lehetőség szerint a közterületi zóldsávok közműmentesítésének vizsgálatát.	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály	x	x	x
5.5.	Az önkormányzati épületek elavult csatornahálózatának cserélése	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt.			x
5.6.	A szürkevíz felhasználási lehetőségeinek megvizsgálása	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	
6. Föld és talaj					
6.1.	Vízáteresztő térkőburkolatok kialakításának ösztönzése	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály	x	x	x
6.2.	Talajszennyező környezethasználók kiszűrése érdekében ellenőrzések lefolytatása, szükség esetén az illetékes hatóság felé intézkedés kezdeményezése	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x

6.3.	A jelentősebb nagyságú burkolt parkolókon összegyűlő csapadékvíz tisztításának megkövetelése	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyongkezelő Zrt. Főépítészeti Osztály	x	x	x
6.4.	A Felső-rákosi réteken kábelégetéssel szennyezett területeinek felszámolását követő szukcessziós folyamat nyomonkövetése	Környezetvédelmi Osztály	x		
7. Természet- és tájvédelem					
7.1.	Felső-rákosi rétek helyi természetvédelmi területei kezelésének, feladatainak nyomonkövetése	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
7.2.	Felső-rákosi réteken fokozottabb ellenőrzés a Rákosmenti Mezei Őrszolgálat bevonásával	Kőbányai Közterület-felügyelet Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
7.3.	Tájsebek (pl. illegális hulladéklerakók) feltérképezése és megszüntetése a Felső-rákosi réteken	Kőbányai Közterület-felügyelet Környezetvédelmi Osztály	x		
7.4.	A Felső-rákosi rétek környezetvédelmi hasznosítására vonatkozó program kidolgozása	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	
7.5.	A Felső-rákosi rétek helyi természetvédelmi területeinek tulajdoni viszonyairól készített nyilvántartás naprakészen tartása	Környezetvédelmi Osztály		x	

8. Környezetbiztonság					
8.1.	Járdák tisztántartása, avarmentesítése, síkosság-mentesítési feladatok elvégzése, hatósági ellenőrzése	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. Környezetvédelmi Osztály Kőbányai Közterület-felü- gyelet Kökert Kft.	x	x	x
8.2.	Az egészségtelen, vizes, penészes önkormányzati épületek elbontása vagy felújítása	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.			x
8.3.	Közreműködés az egységes környezethasználati eljárásban, a környezetbiztonsági szabályokra figyelemmel	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
9. Zöldfelület és az épített környezet					
9.1.	Fakataszter teljeskörű elkészítése a közterületi sorfákra, továbbá a parkokra	Városüzemeltetési Osztály Főépítészi Osztály		x	
9.2.	Parlagfű és egyéb allergizáló özönnövények elleni védekezés, özönnövények irtása	Környezetvédelmi Osztály Kökert Kft. Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x	x	x
9.3.	A fás szárú növények pótlásáról szóló önkormányzati rendelet módosítása	Környezetvédelmi Osztály		x	

9.4.	Kerületi tulajdonban lévő zöldfelületek területének és minőségének növelése, közterületek állapotának fejlesztése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft. Főépítészeti Osztály	x	x	x
9.5.	Faültetési program folytatása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft. Főépítészeti Osztály	x	x	x
9.6.	Száraz fák felmérése és kivágása a közterületen, balesetveszélyes fák kivágása, valamint tuskóeltávolítása és gyökérszóna eltávolítása az új fák telepítése érdekében, ha műtárgy mellett nőtt vagy a közterület használatát zavarja	Környezetvédelmi Osztály Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x	x	x
9.7.	A Pilisi Parkerdő Zrt. által kezelt kerületi erdőterületek vonatkozásában az erdőgazdálkodási tevékenység figyelemmel kísérése, ennek érdekében partnerségi együttműködés megkötése a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel	Városüzemeltetési Osztály Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
9.8.	Közvilágítási lámpatesteket eltakaró fák koronájának megmetszése	Kőkert Kft.	x	x	x
9.9.	Játszótér felújítások, felnőtt játszóeszközök kihelyezése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
9.10.	Játszótéri eszközök karbantartása, felülvizsgálata, javítása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x	x	x

9.11.	Ivóvízkutak kihelyezése parkok, játszóterek területén	Kőkert Kft.	x	x	x
9.12.	Kőrösi Csoma sétány és Újhegyi sétány karbantartása	Kőkert Kft.	x	x	x
9.13.	Mélytő szökőkútjának üzemeltetése	Kőkert Kft.	x	x	x
9.14.	Parki öntözővízhálózat karbantartása	Kőkert Kft.	x	x	x
9.15.	Parki berendezési tárgyak javítása és kihelyezése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x	x	x
9.16.	Köztéri szemétyűjtők kihelyezése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
9.17.	Sportliget sportfunkció fejlesztése	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.		x	
9.18.	Óhegy park felújítása	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x		

9.19.	Építési beruházások során a zöldtető és a zöldhomlokzat kialakításának ösztönzése	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt. Főépítészi Osztály	x	x	x
9.20.	Növényvédelem, permetezés	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt. Kőkert Kft.	x	x	x
9.21.	Magassági gallyazások elvégzése	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt. Kőkert Kft.	x	x	x
9.22.	Patkánymentesítéssel kapcsolatos lakossági bejelentések továbbítása a patkányirtással megbízott cég felé	Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
9.23.	Meglévő köztéri illemhelyek üzemeltetése, valamint új köztéri illemhelyek létesítése	Kőkert Kft.	x	x	x
9.24.	Kutyafuttatók üzemeltetése és további bővítése	Kőkert Kft. Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
9.25.	Kutyaürülék gyűjtők üzemeltetése és hálózatának bővítése	Kőkert Kft. Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
9.26.	Kutyaillemhelyek üzemeltetése és hálózatának bővítése	Kőkert Kft. Városüzemeltetési Osztály	x	x	x

9.27.	A közterületekre lebomló kutyapiszok gyűjtőzsákok kihelyezése	Kökert Kft. Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
9.28.	Értékes fák, fasorok esetén a gyökérzóna megemelkedése miatt környezetbarát gyalogos felületek kialakítási lehetőségeinek megvizsgálása	Városüzemeltetési Osztály	x	x	
9.29.	Fasori zöldsávok felújítása	Városüzemeltetési Osztály		x	x
10. Energiagazdálkodás					
10.1.	Energetikai célú pályázatok készítése	Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
10.2.	Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, épületszigetelés)	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.			x
10.3.	Az önkormányzati épületekben a gázhálózatok ellenőrzése, gázhálózat felújítása	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x	x	x
10.4.	Az önkormányzati intézmények energetikai felülvizsgálatának elvégzése	Városüzemeltetési Osztály		x	
10.5.	Az önkormányzati épületekben a villamos fogyasztórendszerek felülvizsgálata energiatakarékosági szempontból.	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.			x
10.6.	Az önkormányzati épületekben az érintés-, tűz-, és villámvédelmi felülvizsgálat elvégzése, és a feltárt hibák javítása.	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x	x	x

10.7.	A kerületben az illegális áramvételezések ellenőrzése (önkormányzati épületekben)	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt.	x	x	x
10.8.	Az önkormányzati lakóépületekben az energetikai hatékonyság fokozása érdekében felújítások alkalmával fokozott légzárású nyílászárók beépítése a padlásfödémek és homlokzatok utólagos hőszigetelése	Kőbányai Vagyongazdálkodó Zrt.		x	
10.9.	A kerületi cégek alternatív energiahasznosítással összefüggő fejlesztéseinek ösztönzése	Főépítészi Osztály	x	x	x
10.10	Az önkormányzati beruházásoknál a megújuló energiaforrások előnyben részesítése és alkalmazása (pl. pályázati lehetőségek igénybevételevel napelemtetős biciklitárolók és parkolók kialakítása)	Főépítészi Osztály Jegyzői Főosztály		x	x
10.11	A társasházak energiafogyasztásuk csökkentése céljából a megújuló energiák használatára való ösztönzése (pl. tetőkre telepített lapátnélküli szélturbinák, napelemek, napkollektorok)	Főépítészi Osztály Jegyzői Főosztály		x	x
10.12	A kerületi építési szabályzatok készítésénél kiemelt figyelem fordítása a fényszennyezés csökkentésére	Főépítészi Osztály	x	x	x

10.13	A napenergiát gyűjtő és hasznosító szolárfaák kihelyezési lehetőségeinek megvizsgálása a parkokba és közterekre	Főépítészeti Osztály Városüzemeltetési Osztály		x	
11. Környezeti nevelés					
11.1.	Környezeti és egészséges életmódra nevelés támogatása az óvodai nevelésben	Érintett Főosztályok	x	x	x
11.2.	A kerületi nevelési-oktatási intézmények Zöld Óvoda cím elnyerésére történő ösztönzése	Humán-szolgáltatási Főosztály	x	x	x
11.3.	Balogh János Országos Környezet- és Egészségvédelmi Csapatverseny támogatása	Humán-szolgáltatási Főosztály	x		
11.4.	A kőbányai iskolákkal együttműködve a „Fogadj örökbe egy játszóteret, parkot” program elindítása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
11.5.	A családok közreműködésével a „Minden újszülött kapjon egy fát Kőbányán!” faültetési program elindítása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
11.6.	A Zokni Csereprogramhoz történő csatlakozás feltételeinek megvizsgálása és ösztönzése a kerületi családok, vállalkozások és intézmények felé	Városüzemeltetési Osztály Környezetvédelmi Osztály			x
11.7.	Háztartási környezetvédelmi témájú előadások szervezése a Kőbányai Nyugdíjas Akadémián	Kőrösi Csoma Sándor Kulturális Központ		x	

11.8.	Környezetvédelmi és egészségvédelmi információk, tájékoztatók megjelentetése a Kőbányai Kalendáriumban	Polgármester	x		
12. Kerületszépítési akciók					
12.1.	Föld Napja keretében takarítási és hulladékgyűjtési akció a lakosság és a kerületi iskolák részvételével	Városüzemeltetési Osztály	x		
12.2.	„Tiszta udvar, rendes ház”, „Tiszta, rendezett Kőbányáért” és „Virágos Kőbányáért” elismerések adományozása	Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
12.3.	„Virágot a szemét helyére!” akció és egynyári virágültetési akció	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.4.	„Virágos Magyarországért” pályázaton való részvétel	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.5.	„Önnek is szeretnék adni virágot” akció a lakosság számára	Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
12.6.	Főutak mentén virágkosarak kihelyezése	Kőkert Kft.	x	x	x
12.7.	„Állatok világnapja” akció lebonyolítása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.8.	Állatbarátoknak és állattartóknak közösségi rendezvény szervezése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.9.	“Madarak és Fák napja” akciók lebonyolítása	Városüzemeltetési Osztály	x		

12.10.	„Legszebb konyhakertek” országos programhoz csatlakozás és pályázat lebonyolítása	Városüzemeltetési Osztály	x		
12.11.	A „Takarítási Világnap”-hoz csatlakozva a CIKK Egyesület takarítási és papírgyűjtési akciójának támogatása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.12.	Erdőtakarítás a Pilisi Parkerdő Zrt. bevonásával	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.13.	A Te Szedd! és az Önkéntesen a tiszta Magyarországért akcióhoz való csatlakozás és önkéntes szemétszedés megszervezése a kijelölt helyszíneken	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.14.	„Kőbányai Madárbarát Kert” program	Városüzemeltetési Osztály	x		
12.15.	„Színes Kőbánya” akció lebonyolítása	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x		
12.16.	“Fogadj örökbe egy fát!” és az “Adj örökbe egy fát!” akció kidolgozása és elindítása	Városüzemeltetési Osztály	x		
12.17.	„Tanösvény séták” akció megszervezése	Városüzemeltetési Osztály	x		
12.18.	Növénykazetták felújítása a Városközpontban	Kőkert Kft.		x	

13. Ipar és pincerendszer					
13.1.	A barnamezős területek funkcióváltásának és megújulásának elősegítése	Főépítészeti Osztály	x	x	x
13.2.	Gergely-bányával kapcsolatos feladatok elvégzése (pl. gázleszívó rendszer üzemeltetése, előírt környezetvédelmi vizsgálatok elvégzése, növénygondozás, őrzés)	Kőbányai Vagyongazdálkodási Zrt.	x	x	x
13.3.	“S1” területének rendbetétele, hasznosítása	Kőbányai Vagyongazdálkodási Zrt. Főépítészeti Osztály	x	x	x
13.4.	Óhegy parkkal kapcsolatos feladatok ellátása	Kőbányai Vagyongazdálkodási Zrt. Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
13.5.	Sportligettel kapcsolatos feladatok ellátása	Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
13.6.	Ipari vállalatok környezetvédelmi jelentéseinek ellenőrzése	Környezetvédelmi Osztály	x		
13.7.	Telephelyek időszakos ellenőrzése	Hatósági Osztály Környezetvédelmi Osztály	x	x	x
13.8.	A pincerendszer nyilvántartásának vezetése	Hatósági Főosztály	x		
13.9.	Az önkormányzati tulajdonban lévő pincerendszer (S1 és Óhegy park alatti) helyszíni ellenőrzése	Kőbányai Vagyongazdálkodási Zrt.		x	

13.10.	A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. portfóliójába vett pincerendszerekben energiatakarékos világítás megvalósításának megvizsgálása	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.			x
14. Közlekedés					
14.1.	Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap rendezvényeihez történő csatlakozás	Városüzemeltetési Osztály	x		
14.2.	Közutak úrszelvény biztosítása, valamint a közvilágítást biztosító lámpatesteket eltakaró fák koronájának metszése	Városüzemeltetési Osztály Kőkert Kft.	x	x	x
14.3.	Kerékpárút hálózat fejlesztése	Városüzemeltetési Osztály Főépítész Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.		x	
14.4.	Isaszegi kerékpáros emléktúra	Érintett Főosztályok	x		
14.5.	Járdafelújítás	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x	x	x
14.6.	Útfelújítások, útépitések	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. Főépítész Osztály	x	x	x
14.7.	Fizetőparkoló övezetek üzemeltetése	Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x	x	x

14.8.	További fizetőparkoló övezetek létesítésének vizsgálata	Főépítészeti Osztály		x	
14.9.	Parkolóhelyek kijelölése, tervezése és kialakítása	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. Főépítészeti Osztály		x	
14.10	Hiányzó és megrongálódott utcanévtáblák cseréje	Városüzemeltetési Osztály Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.	x	x	x
14.11	Teljeskörű közúti közlekedési vizsgálat elvégzése a kerület egészére	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály			x
14.12	Mol Bubi közbringarendszer szolgáltatási körzet kiterjesztésének kezdeményezése	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	
14.13	Zárt kerékpártárolók kiépítési lehetőségének vizsgálata	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	
14.14	Elektromos töltőállomások számának a növelése	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	
14.15	Elektromos autómegosztó rendszerek kiterjesztésének kezdeményezése a kerület egyes részeire	Városüzemeltetési Osztály Főépítészeti Osztály		x	

14.16	„Bringázz az iskolába és munkába!” program meghirdetése	Városüzemeltetési Osztály		x	
14.17	Az önkormányzati feladatok ellátásánál a teherkerékpárok, elektromos kerékpárok használatának bevezetése	Érintett Főosztályok	x		
14.18	A kerületi intézmények, vállalkozások a „Zöld kerék” pályázati programmal való ösztönzése arra, hogy dolgozóik számára megteremtsék a feltételeket az alternatív közlekedési eszközök igénybevételéhez.	Városüzemeltetési Osztály		x	
15. Környezetvédelmi irányítás az Önkormányzatnál					
15.1.	Prioritásokat meghatározó környezetvédelmi stratégia érvényesítése az Önkormányzat döntéshozatalaiban	Érintett Főosztályok	x	x	x
15.2.	A Kerületi Klímastratégia kidolgozása	Környezetvédelmi Osztály Városüzemeltetési Osztály Humánszolgáltatási Osztály	x		
15.3.	Környezeti elemek és problémák köré szerveződő un. „tematikus évek” megszervezése (pl. Víz Éve, Hulladékgazdálkodás Éve stb.)	Városüzemeltetési Osztály	x	x	x
15.4.	A környezeti információk közzététele az önkormányzati honlapon	Érintett Főosztályok	x	x	x

15.5.	Az Önkormányzat környezeti tevékenységének és eredményének a külső érdekelt felek felé történő kommunikációja	Érintett Főosztályok	x	x	x
15.6.	Az önkormányzati ügyeknél a papírintes, e-ügyintézés szorgalmazása, illetve az e-hulladék csökkentése	Érintett Főosztályok	x	x	x
15.7.	A kerületi vállalkozásokkal együttműködve olyan online felület létrehozása, amelyen gazdára találhatnak az üzleti és a közigazgatási szférában leselejtezett irodai eszközök annak érdekében, hogy azokat a lehető legtovább használhassák	Érintett Főosztályok			x

VI.1. A Környezetvédelmi Program megvalósításának költségigénye és előrehaladásának nyomonkövetése, monitoring

Ahhoz, hogy a Képviselő-testület és a kerületi lakosok képet kaphassanak, mit sikerül a programmal elérni, a program végrehajtásának nyomon követésére, azaz monitorozására van szükség. Ezen cél eléréséhez minden évben intézkedési tervet, valamint az adott évet követően az intézkedési terv alapján megvalósult feladatokról beszámolót kell készíteni.

Az intézkedési tervet, valamint az előző években végrehajtott feladatokról készült beszámolót minden alkalommal a Képviselő-testület tárgyalja.

A környezetvédelmi célok eléréséhez szükséges feladatok egy részének megvalósításához költségvetési fedezet biztosítása szükséges. A Környezetvédelmi Program ugyanakkor számos olyan feladatot is tartalmaz, amely külön pénzügyi ráfordítást nem igényel.

A fentiek alapján a Környezetvédelmi Programhoz minden évben készített intézkedési terv tartalmazza a kitűzött feladatok végrehajtásához szükséges költségvetési forrásigényt és ennek megfelelően szükséges az önkormányzat éves költségvetésében is szerepeltetni a pénzügyi

fedezetet, így a Környezetvédelmi Programban, illetve intézkedési tervben meghatározott feladatok ellátása az önkormányzat adott évben elfogadott éves költségvetésének függvénye.

VII. ÖSSZEFOGLALÁS

Az Önkormányzat alapvető célkitűzései közé tartozik az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások csökkentése, megszüntetése, a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése és javítása. Kiemelt cél az élő és élettelen környezet megőrzése, a gazdasági fejlődés és a környezet összefüggésében a harmonikus, ésszerű környezet igénybevételre való törekvés, valamint a kerület gazdasági versenyképességének növelése a környezeti állapot javításával.

Mindezek érdekében az Önkormányzat elkötelezett abban, hogy megőrizze a helyi értékeket, sajátosságokat, sokszínűséget. Folyamatosan biztosítja továbbá a helyi természeti, környezeti folyamatok, jelenségek vizsgálatát, összefüggések, hatásfolyamatok rendszeres elemzését.

Az Önkormányzat környezetvédelmi példamutatása nélkül nem várható el a lakosságtól és a vállalkozóktól a környezetvédelem érdekében történő cselekvés. A környezetvédelmi koncepció és program megvalósításában nagy szerep hárul a társadalom különböző szereplőire és szervezeteire. A környezetvédelmi ismeretek átfogó szintjének elsajátítása és az ökológiai szemlélet kialakítása minden állampolgár feladata, hiszen csak ezek ismeretében várható el a hozzáértő véleménynyilvánítás és érdemi kezdeményezés. Nagy szerep hárul a szemléletformálásban és ezek elterjesztésében az Önkormányzatra.

Az elmúlt évek is azt bizonyítják, hogy az Önkormányzat által kezdeményezett törekvések és programok (kiemelve a kerületszépítési akciókat) hatására az emberek öntevékenyen is fel tudnak és fel kívánnak lépni. Az Önkormányzat évről-évre tett cselekedeteivel igyekszik olyan közgondolkodást kialakítani a kerületi lakosokban, amely elítéli a környezetkárosító cselekedeteket. Tudatosítani kell, hogy a globális problémák megoldását a háztartásokban, kiskertekben kell elkezdni. Az ifjúság szemléletének alakítása döntő lehet, hiszen egy felnőtt hozzáállása legtöbbször nehezen változtatható meg, a gyerekek azonban mindig fogékonyak a környezet ügyére és rajtuk keresztül a szülők környezeti szemlélete is hatékonyan befolyásolható. Az Önkormányzat azon dolgozik, hogy a környezetvédelem ügye a lakosság körében egyre népszerűbbé váljon és a meghirdetett programokat szélesebb rétegekkel el

tudja fogadtatni.

A kerület környezetvédelmi programjának elkészítésével az Önkormányzat nemcsak a környezetvédelmi törvény előírásainak tett eleget, hanem egy hosszútávú, átfogó és rendszer szemléletű munkának az alapját teremtette meg. Ennek legfontosabb célja a kerületi élet minőségének jobbítása, mintegy hozzájárulásként a kerület fenntartható fejlődéséhez. Az új környezetvédelmi program összeállítása során elvégzett felülvizsgálat az előző, 2009-2014. évekre szóló Környezetvédelmi Program gyakorlatilag maradéktalan teljesülését mutatta ki. A napi problémák megoldásával, és az előreható, hosszútávú tervek kidolgozásával és megvalósításával sikerült megoldani, hogy a kerületben a kedvezőtlenül változó külső feltételek mellett is a környezeti állapot állagmegóvása, néhány területen enyhe javulása mutatható ki.

Összefoglalóan megállapítható, hogy az elmúlt években teljesített intézkedések jól szolgálták a környezetvédelmi programban megfogalmazott célok hatékony megvalósítását. A feladatok végrehajtásával a program felelősei eredményes szolgálatot tettek a program szellemiségének és céljainak minél nagyobb lakossági elfogadása és támogatása érdekében.

A Környezetvédelmi Programmal, mint eszközzel az Önkormányzat a felelősségi körébe tartozó területeken meghatározta, meghatározza a célokat, az azok eléréséhez szükséges eszközöket és az intézkedések ütemezését.

A Környezetvédelmi Program alapján, az egyes területeken összehangolt rövidtávú intézkedési tervek kidolgozása válik lehetővé, amelynek eredményeként az egyes szakterületek szabályozása, fejlesztése az erőforrások optimális felhasználásával lehetővé válik. A környezetvédelem alakítása csak megfelelő környezetpolitika, erre épülő környezetvédelmi stratégia alapján lehetséges. A tervezés a fokozatosság és a kiszámíthatóság gondolatát is magában foglalja, ami a környezethasználók, a társadalom és a környezetvédelem igazgatási feladatait ellátó szervek számára egyaránt nélkülözhetetlen.

A kerület sokszínűsége többszörös kihívás elé állítja az Önkormányzatot. A különböző vonzerők és fejlesztési igények versenyeznek egymással, különösen nagy a lakóövezetek bővítésének igénye. A természeti és városszerkezeti adottságok azonban egyszerre jelentenek vonzerőt, de akadályt is a fejlesztések számára. A következő években a kerület legnagyobb kihívása az lesz, hogy miként tudja a kerület a növekvő társadalmi-gazdasági igényeket a

védendő természeti, építészeti értékeinek és kulturális gyökereinek megőrzésével egyidejűleg biztosítani.

A Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok megvalósításának alapvető célja az, hogy Kőbánya mindannyiunk lakható, élhető otthona legyen, mindenkinek javuljon a környezeti életminősége és a környezetbiztonsága. Ezen cél magában foglalja mindazon intézkedéseket, amelyek a kiegyensúlyozott, egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítását szolgálják, így a környezet-egészségügyi feltételek teljesülését, a magas színvonalú, biztonságos környezeti infrastruktúrát, a természeti értékek megfelelő színvonalát és arányát, valamint a lakossági felvilágosító, szemléletformáló tevékenységet.

VIII. MELLÉKLET

PEST MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Ügyiratszám: PE-06/KTF/05886-6/2020.	Tárgy: Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat környezetvédelmi programjának véleményezése
Ügyintéző: Petruska Fanni	Melléklet: DINPI/1688-1/2020. számú vélemény
Sági-Vörös Katalin	
Pék Miklós	
Kovács József	
Berényi Zsombor	
Némethné Fikó Krisztina	
Telefon: (06-1) 478-4400	

Dr. Szabó Krisztián
jegyző részére

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat
1102 Budapest,
Szent László tér 29.

Tisztelt Jegyző Úr!

A véleményezésre megküldött „Kőbánya Környezetvédelmi Programja 2020-2024” című dokumentációt (a továbbiakban: Program) a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály (a továbbiakban: Környezetvédelmi Hatóság) áttanulmányozta, és a következő véleményt adja:

Hulladékgazdálkodási szempontból:

A Program tekintetében hulladékgazdálkodási szempontból a Környezetvédelmi Hatóság az alábbi észrevételeket teszi, melyeket a programozás során **javasol figyelembe venni:**

1. A területek fejlesztésével együtt járó építkezések, mélyépítési- és rendezési munkálatok során keletkező hulladékokat a *hulladékról* szóló 2012. évi CLXXXV. törvény [a továbbiakban: Ht.] előírásai szerint kell kezelni.
2. A szelektíven gyűjtött hulladékok részarányának növelése érdekében a szelektív hulladékgyűjtő rendszer megfelelő üzemeltetését, fejlesztését szorgalmazni kell.
3. A háztartásokban, illetve egyéb termelőknél keletkező veszélyes hulladékokkal kapcsolatban be kell tartani a *veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól* szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet előírásait.
4. A veszélyes hulladékok lakossági hulladékba való keveredésének csökkentése érdekében célirányos gyűjtési akciók megtartását szorgalmazni kell.
5. A biológiailag lebomló szerves anyag hulladéklerakón történő elhelyezésének csökkentését kiemelten kell kezelni. **A zöldhulladék gyűjtési akciók mellett a házi komposztálás minél nagyobb arányú elterjedését is szorgalmazni, támogatni kell.**
6. A Ht. 61. § (4) bekezdésének figyelembevételével az illegális lerakásokat fel kell számolni és a területek ellenőrzését meg kell oldani, az ütemezést ki kell dolgozni.

7. Az érintett területeken keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladékok ártalmatlanításra, hasznosításra történő átadása csak az adott hulladékokra érvényes kezelési engedéllyel rendelkező vállalkozásnak történhet. A kezelési engedély meglétéről a hulladék átadását megelőzően meg kell győződni.
8. Az építkezések és a bontások során figyelembe kell venni a Ht. és annak végrehajtására kiadott rendeletekben foglalt előírásokat, az építési és bontási hulladékok kezelésének részletes szabályiról szóló hatályos jogszabályban foglalt előírásokat.
9. A települési szilárd hulladékok és a veszélyes hulladékok kezelésének feltételeit a hatályos hulladékgazdálkodási jogszabályok határozzák meg.
10. A kivitelezési munkálatok, illetve az üzemeltetés során keletkező hulladékok nyilvántartása és az adatszolgáltatás a hatályos jogszabályok előírásai szerint végzendő.

A területfejlesztési koncepció megvalósításánál figyelembe kell venni a Ht.-ban foglaltakat, különös tekintettel a hulladékhierarchiára vonatkozó 7. §-t, a hulladékbirtokos kötelezettségeit tartalmazó 31. §-t és a települési önkormányzatra vonatkozó szabályokat tartalmazó 33. §-t.

A Programban foglalt célkitűzések hulladékgazdálkodási szempontból támogathatóak a fenti javaslatok betartása mellett.

A későbbi tevékenység végzése során a további jogszabályváltozásokra figyelemmel, a hatályos rendelkezések betartása szükséges különös tekintettel az építési-bontási hulladékokra vonatkozóan.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból:

A Környezetvédelmi Hatóság a Programmal kapcsolatban az alábbi észrevételt teszi: A 103. oldal 2. bekezdése több helyen is előfordul (104. oldal, 205. oldal).

A Programot levegőtisztaság-védelmi szempontból a Környezetvédelmi Hatóság elfogadja, kifogást nem emel.

Zaj- és rezgésvédelmi szempontból:

A Programot zaj- és rezgésvédelmi szempontból a Környezetvédelmi Hatóság elfogadja, kifogást nem emel.

Táj- és természetvédelemi szempontból:

A Program tekintetében táj- és természetvédelemi szempontból a Környezetvédelmi Hatóság az alábbi észrevételeket teszi, melyeket a programozás során **javasol figyelembe venni:**

A Környezetvédelmi Hatóság javasolja a Program 148. oldalán szerepeltetett *Országos Területrendezési Tervről* szóló 2003. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: OTrT Tv.) és annak idézett paragrafusait a *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről* szóló 2018. évi CXXXIX. törvény megfelelő hivatkozásaira cserélni, mert az OTrT Tv. már nincsen hatályban.

Továbbá a Környezetvédelmi Hatóság javasolja, hogy a III. „A környezeti tényezőkben bekövetkezett változások” című fejezet 7. pontjának „Élővilág, Táj” című bevezetőjében szerepeltetett parkok és zöldfelületi elemek érdekében tett rekonstrukciós intézkedéseket (Újhegyi sétány felújítása, Száva park játszótér rekonstrukció) a III. fejezet 9. pontjában a „Zöldfelület” címszó alatt érdemes összevontan kezelni.

Továbbá érdemes lenne a védett természeti értékek megnevezéseinél a teljes fajneveket szerepeltetni (barna rétihéja, alacsony pozdor).

A Program javaslatai figyelembe veszik a település közigazgatási területén található országos jelentőségű védett természeti területek, ex lege védett lápterületek természetvédelmi célkitűzéseinek elérését, valamint az azokon található jelölő élőhelyek és fajok megőrzését szolgálják. A Rákos-patak mentén országos ökológiai hálózat övezetében az ökológiai kapcsolatok működése és a természetes élőhelyek fennmaradása továbbra is biztosított. A Képviselő-testület a *Felsőrákosi-rétek helyi jelentőségű természetvédelmi területnek kibővítéséről* szóló 118/2018. (IV. 19.) Kt. határozata a helyi jelentőségű természetvédelmi terület bővítését szorgalmazó és előirányozó előterjesztés eredményeképpen megvalósult Budapest Főváros Önkormányzata által lefolytatott Felsőrákosi-tó védetté nyilvánítási eljárása kedvezően hatnak a kerület természeti értékeinek és a település természetességi állapotának megőrzésére, így az ökológiai kapcsolatrendszerek védelmének magasabb szintű biztosítására.

A Környezetvédelmi Hatóság a Programot táj- és természetvédelmi szempontból a fenti javaslatok betartása mellett elfogadja.

A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 37. §-a alapján a védett és fokozottan védett természeti értékekre, a védett természeti területekre, a Natura 2000 területre és közösségi jelentőségű értékekre vonatkozó **adatokkal** a területileg illetékes **Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság** (a továbbiakban: DINPI) rendelkezik.

A Környezetvédelmi Hatóság jogelődje, a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály (a továbbiakban: Járási Hivatal) PE-06/KTF/05886-3/2020. számon megkereste a DINPI-t, aki DINPI/1688-1/2020. számon megadta tájékoztatását és adatszolgáltatását. A DINPI, DINPI/1688-1/2020. számú tájékoztatása jelen vélemény mellékletét képezi, mely tartalmazza a természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területeket, valamint számos védett és fokozottan védett faj előfordulásáról található adatbázist.

Kármentesítési szempontból:

Budapest Főváros X. kerületében több kármentesítés is folyamatban van, melyekről az érintett önkormányzatnak tudomása van, és azok állásáról a Környezetvédelmi Hatóságtól időközönként értesítést kap.

A kerületet érintő jelenlegi és jövőbeli – a köz érdekében végzett – környezeti kármentesítéssel érintett területekkel kapcsolatban szükséges felhívni az önkormányzat, illetve a lakosság figyelmét arra, hogy a kármentesítés eredményességének biztosítása érdekében – összhangban a *környezet védelmének általános szabályairól* szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 101. § (4) bekezdésében foglaltakkal – a kármentesítéssel kapcsolatos, a területhasználatot az elviselhető meg nem haladó mértékben akadályozó munkákat túrni kötelesek. A kármentesítés (vízi)létesítményeinek területigényét a terület egyéb hasznosítása során figyelembe kell venni.

A társadalmi kommunikációban hangsúlyos szerepet kell kapnia az önkormányzatok, gazdálkodó szervezetek és a lakosság tájékoztatásának a környezethasználatból eredően fennálló felelősségről a Kvtv. 101 – 102. §-ában foglaltak szerint.

A barnamezős területek zöldfelületi célú hasznosításának előnyben részesítéséhez szükséges településrendezési eszközök felülvizsgálatánál kiemelt figyelemmel kell lenni a barnamezős területeken folyamatban lévő kármentesítések technológiájára, illetve a tartós környezeti kárral is jellemezhető barnamezős területek fennmaradó szennyezettségének helybentartásához szükséges megelőző intézkedések mibenlétére. Mindezeknek, illetve a barnamezős területeken tervezett területhasználatnak összhangban kell lennie a környezeti és kármentesítési célok megvalósíthatósága érdekében.

A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése értelmében, vízvédelmi és vízügyi hatóságként és szakhatóságként első fokon, a területileg illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság jár el.

Fentiek értelmében a környezetvédelmi programhoz kért, Budapest X. kerület területére vonatkozó vizes szempontú (szennyvízkibocsátókkal, felszíni vizek mennyiségével és minőségével, felszín alatti vizekkel és a városi ivóvízzel kapcsolatos) adatokkal, információval a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály (a továbbiakban: FKI-KHO) rendelkezik.

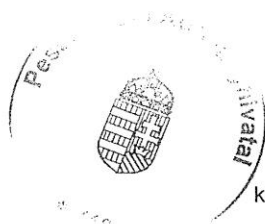
A Járási Hivatal PE-06/KTF/05886-2/2020. számon megkereste a FKI-KHO-t. Tekintettel arra, hogy az FKI-KHO adatszolgáltatási kötelezettségének a mai napig nem tett eleget, ezért a Környezetvédelmi Hatóság jelen véleményében azt nem tüntette fel. Amennyiben az FKI-KHO adatszolgáltatását megküldi, a Környezetvédelmi Hatóság azt továbbítja T. Címzett részére.

A Környezetvédelmi Hatóság a Kvtv. 48/F. §-a alapján adta meg, az ügyintézési határidőnél a 48/F. § (4) bekezdését vette figyelembe.

A Kvtv. 48/F. § (5) bekezdésére való tekintettel kérjük az elfogadott tervet a Környezetvédelmi Hatóság részére megküldeni.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásul vételét.

Budapest, 2020. április 23.

Dr. Tarnai Richárd kormány megbízott
nevében és megbízásából:

Jánoska-Orbán Hajnalka

környezetvédelmi engedélyezési szakügyintéző

Kapják:

1. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Jegyzője
(1102 Budapest, Szent László tér 29.) KRID 146863334
(KarmánKitti@kobanya.hu) email
2. Irattár

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
2509 Esztergom, Strázsa-hegy ☒ 1525 Budapest, Pf. 86.
Ügyfélfogadás: 1121 Budapest, Költő utca 21.
Tel.: 1/391-4610 Fax: 1/200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu www.dinpi.hu
KÉR azonosító: DIP, KRID: 711100335

Kérjük, válaszában hivatkozzon ügyiratszámunkra!

Üi.sz.: DINPI/1688-1/2020.
Ü.int.: Mike Eszter
Tárgy: Budapest X. ker., Kőbánya
környezetvédelmi programja - adatszolgáltatás
Hiv.sz.: PE-06/KTF/05886-3/2020.
Mell.: Táj- és természetvédelmi szempontú
kijelölés alatt álló területek – 1 db A/3 térkép, 1 db
A/4 térkép + fajadatok – 15 oldal A/3 táblázat

dr. Zöld-Nagy Viktória
járási hivatalvezető

Pest Megyei Kormányhivatal
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály

B u d a p e s t
Nagy Diófa u. 10-12.
1072

Tisztelt Járási Hivatalvezető Asszony!

Budapest X. kerület Kőbánya területén az alábbi természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területek találhatóak:

- a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 23. § (2) bekezdése alapján (ex lege) védett lápok, melyek a Tvt. 28. § (4) bekezdése alapján országos jelentőségű védett természeti területek minősülnek;
- helyi jelentőségű védett természeti terület, a Felsőrákosi rétek Természetvédelmi Terület;
- Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben (MATrT) megjelent országos ökológiai hálózat övezete;

Ezen természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területeket a mellékelt térképeken ábrázoltuk.
A Kőbánya területén számos védett és fokozottan védett faj előfordulásáról található adat adatbázisunkban. Ezen fajokat a melléklet táblázatok tartalmazzák.

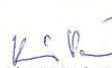
A természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területeket lehatárolását, valamint a védett és fokozottan védett fajok pontadatait digitális formátumban (dwg, shp formátumban) is meg tudjuk küldeni. Amennyiben a digitális lehatárolás szükséges, kérjük jelezzék azt a dinpi@dinpi.hu email címen.

Adatszolgáltatásunkat a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 37. § d) pontja alapján adtuk ki.

Budapest, 2020. március 13.

Üdvözlettel:

Füri András
igazgató megbízásal

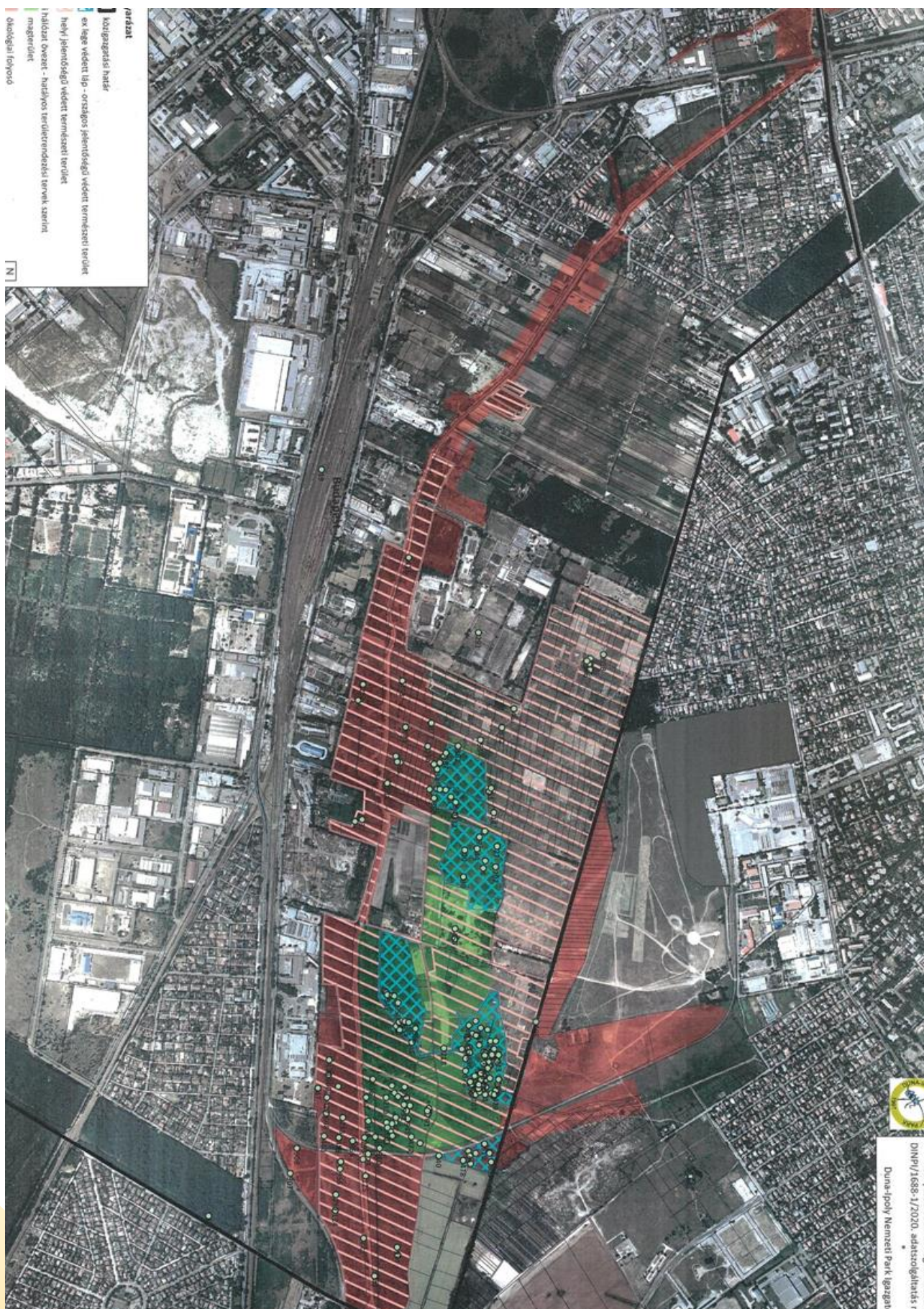

dr. Kézdy Pál
szakmai igazgatóhelyettes

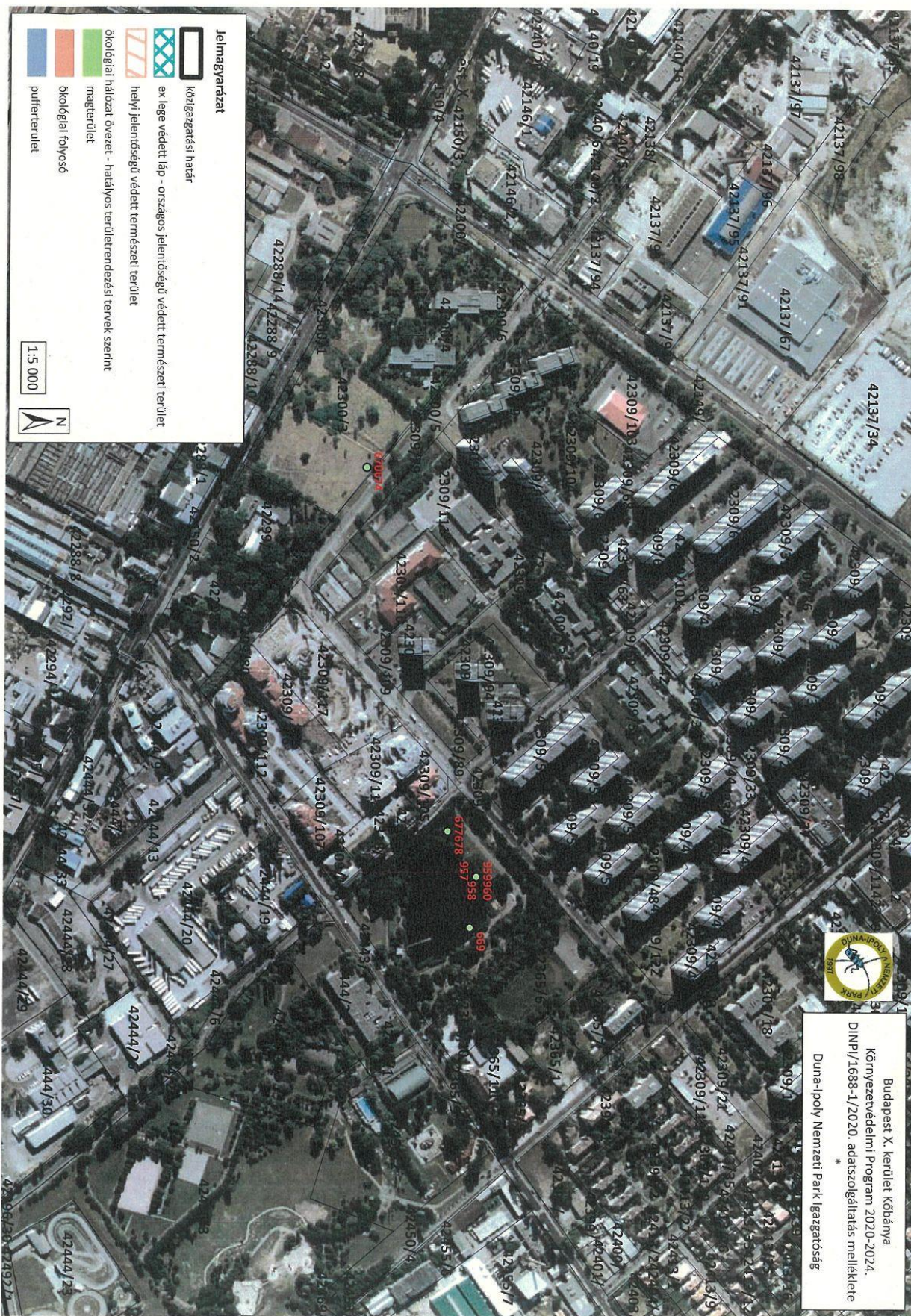
Kapják: 1. Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály („HKP” – KDVKTF; Krid: 201436115)
2. Irattár

Lri

FID	faj	gov. x	gov. y	hely	szármosság	meték, kb	egyedsz/ha/gy	védtségi	natura 2000
0	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	natura 2000
2	Eriogaster lanestris	657615,45	237955,83	Budapest		1	tavaszi gőbojasszövő	Védett	
3	Eriogaster lanestris	657615,45	237955,83	Budapest		1	tavaszi gőbojasszövő	Védett	
4	Salix elaeagnos	652108	238887	Rákos	ponos egyredzám	1	part fűz	Védett	
20	Iris spuria	661281	238812	Bp. Rákos, Felsőrákosi rétek		0	(Folyos nőtrom) (Korcs nőtrom)	Védett	
52	Saturnia spini	657615,45	237955,83	Budapest		1	közepes pávaszem	Védett	
54	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
55	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
56	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
57	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
58	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
59	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
60	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
61	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
62	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
63	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
64	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
65	Acherontia atropos	657615,45	237955,83	Budapest		1	halálfejes lepke	Védett	
66	Arctia ungarica	662626	237838			0	sáskos sáska	Védett	
67	Acrocephalus arundinaceus	662178	238436	Budapest, Kőbánya, Felsőrákosi rétek		0	nadrágy	Védett	BD 2
68	Aegossoma scabirivorne	657615,45	237955,83	Budapest		1	dőfőrcinér	Védett	
69	Agapanthia maculicornis	657615,45	237955,83	Budapest		1	harangvirágcinér	Védett	
70	Agapanthia maculicornis	657615,45	237955,83	Budapest		1	harangvirágcinér	Védett	
71	Agapanthia leucaspis	657615,45	237955,83	Budapest		1	magyar zsalvárcinér	Védett	
72	Agapanthia leucaspis	657615,45	237955,83	Budapest		1	magyar zsalvárcinér	Védett	
73	Agapanthia leucaspis	657615,45	237955,83	Budapest		1	magyar zsalvárcinér	Védett	
74	Agapanthia leucaspis	657615,45	237955,83	Budapest		1	magyar zsalvárcinér	Védett	
75	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
76	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
77	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
78	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
79	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
80	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
81	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
82	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
83	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
84	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
85	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
86	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
87	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
88	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
89	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
90	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
91	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
92	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
93	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
94	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
95	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
96	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
97	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
98	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
99	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
100	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
101	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
102	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
103	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
104	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	
105	Aromia moschata	657615,45	237955,83	Budapest		1	pésmacsnér	Védett	

171	Carabus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar futrinka	Fokozottan védett	HD II, IV
172	Carabus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				0	magyar futrinka	Fokozottan védett	HD II, IV
173	Carabus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				0	magyar futrinka	Fokozottan védett	HD II, IV
174	Carabus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar futrinka	Fokozottan védett	HD II, IV
175	Carabus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				0	magyar futrinka	Fokozottan védett	HD II, IV
176	Carabus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				0	magyar futrinka	Fokozottan védett	HD II, IV
177	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
178	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
179	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
180	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
181	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
182	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
183	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
184	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
185	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
186	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
187	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
188	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
189	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
190	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
191	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
192	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
193	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
194	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
195	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
196	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
197	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
198	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
199	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
200	Cardonia scutellata	657615_45	237955_83	Budapest				1	sarlófőcincér	Védett	
201	Carex davalliana	661306	238892	Bp. Rákoss, Felsőrákosi rétek				0	lápú sás	Védett	
202	Carex davalliana	661301	238929	Rákoss				10	lápú sás	Védett	
203	Carex davalliana	661035	238760	Rákoss				0	lápú sás	Védett	
204	Carex lasiocarpa	661035	238760	Rákoss				0	gyapjasmagvú sás	Védett	
205	Carex paniculata	661005	238760	Rákoss				0	bugás sás	Védett	
206	Centaurea scutellata	661005	238708	Rákoss				10	budai imola	Védett	
207	Centaurea scutellata	661096	238923	Bp. Rákoss, Felsőrákosi rétek				0	budai imola	Védett	
208	Centaurea scutellata	662133	238534	Budapest, Kőbánya, Felsőrákosi rétek				0	budai imola	Védett	
209	Centaurea scutellata	661007	238718	Rákoss				20	budai imola	Védett	
210	Centaurea scutellata	662179	238512	Rákoss				100	budai imola	Védett	
211	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
212	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
213	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
214	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
215	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
216	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
217	Chlorophorus hungaricus	657615_45	237955_83	Budapest				1	magyar darázsincér	Védett	
218	Cicoria cichoria	47_492409		Budapest				0	fehér bőya	Fokozottan védett	BD
219	Cirsium brachycephalum	661278	238890	Rákoss				2	kisfészki aszat	Fokozottan védett	HD II, IV
220	Cirsium brachycephalum	662273	238545	Budapest, Kőbánya, Felsőrákosi rétek				0	kisfészki aszat	Védett	HD II, IV
221	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
222	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
223	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
224	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
225	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
226	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
227	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
228	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	
229	Cortodera holosericea	657615_45	237955_83	Budapest				1	selymes csefjencsér	Védett	

348	Eurogaster lanestris	657615,45	237955,83	Budapest				1	lavasz gyapjasbóvá	Védett	
349	Euphorium angustifolium	662267	238444	Budapest, Kőbánya, Felsőrákosi rétek		10-2016		0	Keskenylevelű gyapjasbó	Védett	
350	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest, Kőbánya, Felsőrákosi rétek				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
351	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
352	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
353	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
354	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
355	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
356	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
357	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
358	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
359	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
360	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
361	Euphorbia graphata	657615,45	237955,83	Budapest				1	hangyabogáncs-törpearaszoló	Védett	
362	Falco tinnunculus	662135	238330	Budapest, Kőbánya, Felsőrákosi rétek				0	vörös verőse	Védett	BD 2
364	Gentiana pneumonanthe	662021,5127	238906,0372	Bp. X. ker. Felsőrákosi-rétek				1	kornistárnics	Védett	
365	Gentiana pneumonanthe	662043	238900	Rákos				40	kornistárnics	Védett	
366	Gentiana pneumonanthe	662100,6196	238879,6772	Bp. X. Rákosi-rétek				12	kornistárnics	Védett	
367	Gentiana pneumonanthe	662115,2322	238886,2145	Bp. X. ker. Felsőrákosi-rétek				1	kornistárnics	Védett	
368	Gentiana pneumonanthe	662056,4172	238907,2178	Bp. X. ker. Felsőrákosi-rétek				1	kornistárnics	Védett	
369	Gentiana pneumonanthe	662059,4402	238902,7777	Bp. X. ker. Felsőrákosi-rétek				1	kornistárnics	Védett	
370	Gentiana pneumonanthe	662018,8864	238906,6376	Bp. X. Rákosi-rétek				1	kornistárnics	Védett	
371	Gentiana pneumonanthe	662041	238933	Rákos				12	kornistárnics	Védett	
372	Gentiana pneumonanthe	662021,7638	238903,8122	Bp. X. ker. Felsőrákosi-rétek				1	kornistárnics	Védett	
373	Gentiana pneumonanthe	662391	238851	Rákos				1	kornistárnics	Védett	
374	Gentiana pneumonanthe	662092	238891	Rákos				20	kornistárnics	Védett	
375	Gentiana pneumonanthe	662011,1208	238908,9566	Bp. X. Rákosi-rétek				2	kornistárnics	Védett	
376	Gentiana pneumonanthe	662018	238913	Rákos				30	kornistárnics	Védett	
377	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
378	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
379	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
380	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
381	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
382	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
383	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
384	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
385	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
386	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
387	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
388	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
389	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
390	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
391	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
392	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
393	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
394	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
395	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
396	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
397	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
398	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
399	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
400	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
401	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
402	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
403	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
404	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
405	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
406	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	
407	Hemaris thytus	657615,45	237955,83	Budapest				1	pöszöszenyeder	Védett	

904	Spermophilus citellus	19.18721	47.49747	Felborítási-rétek TT			0	10	10	10	10	Fokozottan védett	HD II, IV
905	Spermophilus citellus	19.18721	47.49743	Felborítási-rétek TT			0	10	10	10	10	Fokozottan védett	HD II, IV
906	Spermophilus citellus	19.187054	47.49753	Felborítási-rétek TT			0	10	10	10	10	Fokozottan védett	HD II, IV
907	Silpa borysthenica	662464	238148	Rákös			10	10	10	10	10	Védett	
908	Tragopogon floccosus	662370	238173	Rákös			1	1	1	1	1	Védett	
909	Tragopogon floccosus	662420	238339	Rákös			1	1	1	1	1	Védett	
910	Trichofusus pallidus	657615.45	237955.83	Budapest			1	1	1	1	1	Védett	
911	Veratrum album	662086.6315	238870.5915	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			1	1	1	1	1	Védett	
912	Veratrum album	661889.6069	238576.6906	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			0	0	0	0	0	Védett	
913	Veratrum album	662137.7078	238581.6403	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			0	0	0	0	0	Védett	
914	Veratrum album	662254	238548	Rákös			35	35	35	35	35	Védett	
915	Veratrum album	662286	238532	Budapest, Rákös			0	0	0	0	0	Védett	
916	Veratrum album	661966	238928	Rákös			12	12	12	12	12	Védett	
917	Veratrum album	19.207008	47.49406	Rákös			0	0	0	0	0	Védett	
918	Veratrum album	662018	238913	Rákös			1	1	1	1	1	Védett	
919	Veratrum album	662277	238533	Rákös			70	70	70	70	70	Védett	
920	Veratrum album	19.211617	47.490204	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			0	0	0	0	0	Védett	
921	Veratrum album	661904.9311	238550.0389	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			12	12	12	12	12	Védett	
922	Veratrum album	662307	238528	Rákös			45	45	45	45	45	Védett	
923	Veratrum album	662273	238513	Budapest, Kőbánya, Felborítási-rétek			0	0	0	0	0	Védett	
924	Veratrum album	662097.228	238847.2664	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			50-100 fő több helyen	2	2	2	2	Védett	
925	Veratrum album	662209	238602	Rákös			20	20	20	20	20	Védett	
926	Veratrum album	662229	238589	Rákös			1	1	1	1	1	Védett	
927	Veratrum album	662323	238535	Rákös			10	10	10	10	10	Védett	
928	Veratrum album	662119.1134	238830.6348	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			6	6	6	6	6	Védett	
929	Veratrum album	19.209023	47.490838	Rákös			20	20	20	20	20	Védett	
930	Veratrum album	662292	238516	Rákös			20	20	20	20	20	Védett	
931	Veratrum album	661895.1084	238563.3602	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			1	1	1	1	1	Védett	
932	Veratrum album	662206	238579	Rákös			6	6	6	6	6	Védett	
933	Veratrum album	662019	238938	Rákös			2	2	2	2	2	Védett	
934	Veratrum album	662747	238552	Rákös			4	4	4	4	4	Védett	
935	Veratrum album	661895.0905	238572.2542	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			5	5	5	5	5	Védett	
936	Veratrum album	662128	238858	Rákös			2	2	2	2	2	Védett	
937	Veratrum album	661920	238897	Rákös			20	20	20	20	20	Védett	
938	Veratrum album	661919.9748	238563.4102	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			2	2	2	2	2	Védett	
939	Veratrum album	661888.311	238571.1289	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			5	5	5	5	5	Védett	
940	Veratrum album	661056	238778	Bp. Rákös, Felborítási-rétek		rftka	0	0	0	0	0	Védett	
941	Veratrum album	662259	238593	Rákös			25	25	25	25	25	Védett	
942	Veratrum album	662129.5963	238862.8971	Bp. X. ker. Láp			1	1	1	1	1	Védett	
943	Veratrum album	661883.0224	238575.5653	Bp. X. ker. Felborítási-rétek			4	4	4	4	4	Védett	
944	Zernis longisternus	6567.55.2156	239669.9799	Budapest X. Fehér út			1	1	1	1	1	Védett	HD IV
945	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
946	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
947	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
948	Veratrum album	0	0				5	5	5	5	5	Védett	
949	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
950	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
951	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
952	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
953	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
954	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
955	Veratrum album	0	0				10	10	10	10	10	Védett	
957	Strix aluco	658800	235962	Ohégy-tó/Mély-tó			1	1	1	1	1	Védett	HD II, IV
958	Emys orbicularis	658800	235962	Ohégy-tó/Mély-tó			1	1	1	1	1	Védett	HD II, IV